

Svet
Evropske unije

Bruselj, 14. junij 2019
(OR. en)

6051/19

Medinstitucionalna zadeva:
2018/0356 (NLE)

WTO 44
SERVICES 14
COASI 19

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: Sporazum o prosti trgovini med Evropsko unijo in Socialistično republiko
Vietnam

SPORAZUM O PROSTI TRGOVINI
MED EVROPSKO UNIJO
IN SOCIALISTIČNO REPUBLIKO VIETNAM

PREAMBULA

Evropska unija, v nadaljnjem besedilu: Unija,

in

Socialistična republika Vietnam, v nadaljnjem besedilu: Vietnam,

v nadaljnjem besedilu skupaj: pogodbenici, ali posamezno: pogodbenica, STA SE –

OB PRIZNAVANJU svojega dolgoletnega in trdnega partnerstva, ki temelji na skupnih načelih in vrednotah, ki se odražajo v Sporazumu o partnerstvu in sodelovanju, in svojih pomembnih gospodarskih, trgovinskih in naložbenih odnosov;

V ŽELJI, da se nadalje okrepijo njuni gospodarski odnosi kot del njunih splošnih odnosov in v skladu z njimi, ter v prepričanju, da bo ta sporazum ustvaril novo okolje za razvoj trgovine in naložb med pogodbenicama;

OB SPOZNANJU, da bo ta sporazum dopolnil in spodbujal regionalno gospodarsko povezovanje;

ODLOČENI, da okrepita gospodarske, trgovinske in naložbene odnose v skladu s ciljem trajnostnega razvoja, v okviru gospodarskih, socialnih in okoljskih razsežnosti, ter spodbujata trgovino in naložbe v skladu s tem sporazumom, upoštevajoč visoko raven varstva okolja in zaščite delovnih mest ter ustreznih mednarodno priznanih standardov in sporazumov;

V ŽELJI, da izboljšata življenjske standarde, spodbujata gospodarsko rast in stabilnost, ustvarita nove možnosti za zaposlitev ter izboljšata splošno blaginjo in s tem namenom ponovno potrdita zavezanost spodbujanju liberalizacije trgovine in naložb;

V PREPRIČANJU, da bo ta sporazum ustvaril razširjen in varen trg za blago in storitve ter stabilno in predvidljivo okolje za trgovino in naložbe, s čimer bo izboljšal konkurenčnost njunih podjetij na globalnih trgih;

OB PONOVI POTRDITVI svoje zavezanosti *Ustanovni listini Združenih narodov*, podpisani 26. junija 1945 v San Franciscu, in *Splošni deklaraciji o človekovih pravicah*, ki jo je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela 10. decembra 1948;

OB PRIZNAVANJU pomembnosti preglednosti mednarodne trgovine v korist vseh zainteresiranih strani;

OB PRIZADEVANJU, da vzpostavita jasna in vzajemno koristna pravila, ki urejajo trgovino in naložbe, ter zmanjšata ali odpravita ovire za vzajemno trgovino in naložbe;

ODLOČENI, da prispevata k skladnemu razvoju in širitvi svetovne trgovine z odpravo ovir za trgovino prek tega sporazuma ter se izogneta novim oviram za trgovino ali naložbe med njima, ki bi lahko zmanjšale koristi tega sporazuma;

OB NADGRADNJI svojih pravic in obveznosti v skladu s Sporazumom o STO in drugimi večstranskimi, regionalnimi in dvostranskimi sporazumi ter dogovori, katerih pogodbenici sta;

V ŽELJI, da bi spodbujali konkurenčnost svojih podjetij, tako da bi jim zagotovili predvidljiv pravni okvir za njihove trgovinske in naložbene odnose –

DOGOVORILI O NASLEDNJEM:

POGLAVJE 1

CILJI IN SPLOŠNA OPREDELITEV POJMOV

ČLEN 1.1

Vzpostavitev območja proste trgovine

Pogodbenici vzpostavita območje proste trgovine v skladu s členom XXIV GATT 1994 in členom V GATS.

ČLEN 1.2

Cilji

Cilj tega sporazuma je liberalizirati in olajšati trgovino in naložbe med pogodbenicama v skladu z določbami tega sporazuma.

ČLEN 1.3

Sporazum o partnerstvu in sodelovanju

V tem sporazumu „Sporazum o partnerstvu in sodelovanju“ pomeni *Okvirni sporazum o obsežnem partnerstvu in sodelovanju med Evropsko unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Socialistično republiko Vietnam na drugi strani*, ki je bil podpisan 27. junija 2012 v Bruslju.

ČLEN 1.4

Sporazumi STO

V tem sporazumu:

- (a) „Sporazum o kmetijstvu“ pomeni *Sporazum o kmetijstvu* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (b) „Sporazum o vladnih naročilih“ pomeni *Sporazum o vladnih naročilih* iz Priloge 4 k Sporazumu o STO;
- (c) „Sporazum o pregledih pred odpremo“ pomeni *Sporazum o pregledih pred odpremo* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;

- (d) „Sporazum o pravilih o poreklu“ pomeni *Sporazum o pravilih o poreklu* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (e) „Protidampinški sporazum“ pomeni *Sporazum o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o carinah in trgovini iz leta 1994* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (f) „Sporazum o carinskem vrednotenju“ pomeni *Sporazum o izvajanju člena VII Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini iz leta 1994* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (g) „Dogovor o reševanju sporov“ pomeni *Dogovor o pravilih in postopkih za reševanje sporov* iz Priloge 2 k Sporazumu o STO;
- (h) „GATS“ pomeni *Splošni sporazum o trgovini s storitvami* iz Priloge 1B k Sporazumu o STO;
- (i) „GATT 1994“ pomeni *Splošni sporazum o tarifah in trgovini 1994* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (j) „Sporazum o izdajanju uvoznih dovoljenj“ pomeni *Sporazum o izdajanju uvoznih dovoljenj* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (k) „Sporazum o zaščitnih ukrepih“ pomeni *Sporazum o zaščitnih ukrepih* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;

- (l) „Sporazum o subvencijah in izravnalnih ukrepih“ pomeni *Sporazum o subvencijah in izravnalnih ukrepih* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (m) „Sporazum o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih“ pomeni *Sporazum o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (n) „Sporazum o tehničnih ovirah v trgovini“ pomeni *Sporazum o tehničnih ovirah v trgovini* iz Priloge 1A k Sporazumu o STO;
- (o) „Sporazum TRIPS“ pomeni *Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine* iz Priloge 1C k Sporazumu o STO; ter
- (p) „Sporazum o STO“ pomeni *Sporazum o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije*, podpisan 15. aprila 1994 v Marakešu.

ČLEN 1.5

Splošna opredelitev pojmov

Če ni drugače določeno, imajo izrazi v tem sporazumu naslednji pomen:

- (a) „dan“ pomeni koledarski dan;

- (b) „domač“ v zvezi z zakonodajo, pravom ali zakoni in drugimi predpisi za Unijo in njene države članice oziroma za Vietnam¹ pomeni zakonodajo, pravo ali zakone in druge predpise na centralni, regionalni ali lokalni ravni;
- (c) „blago“ pomeni izdelke v smislu GATT 1994, razen če je v tem sporazumu določeno drugače;
- (d) „harmonizirani sistem“ pomeni harmonizirani sistem poimenovanj in šifrskih oznak blaga, vključno z vsemi pravnimi pojasnili in spremembami (v nadaljnjem besedilu: HS);
- (e) „MDS“ pomeni Mednarodni denarni sklad;
- (f) „ukrep“ pomeni kakršen koli ukrep pogodbenice v obliki zakona, predpisa, pravila, postopka, sklepa, upravnega ukrepa ali v kateri koli drugi obliki;
- (g) „fizična oseba pogodbenice“ pomeni državljana ene od držav članic Unije ali Vietnama v skladu z njihovo zakonodajo;²
- (h) „oseba“ pomeni fizično ali pravno osebo;

¹ Pojasniti je treba, da so za Vietnam ustrezne oblike zakonodaje, prava ali zakonov in drugih predpisov na centralni ali lokalni ravni določene v Zakonu št. 80/2015/QH13 z dne 22. junija 2015 o razglasitvi pravnih normativnih aktov, kakor je bil spremenjen.

² Pojem „fizična oseba“ vključuje fizične osebe s stalnim prebivališčem v Latviji, ki niso državljani Latvije ali katere koli druge države, vendar so v skladu z zakoni in drugimi predpisi Latvije upravičeni do potnega lista za nedržavljane (potni list za tujce).

- (i) „tretja država“ pomeni državo ali ozemlje, ki je zunaj področja ozemeljske uporabe tega sporazuma, kot je določeno v členu 17.24 (Ozemeljska uporaba);
- (j) „UNCLOS“ pomeni *Konvencijo Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu*, sklenjeno 10. decembra 1982 v Montego Bayu;
- (k) „WIPO“ pomeni Svetovno organizacijo za intelektualno lastnino; ter
- (l) „STO“ pomeni Svetovno trgovinsko organizacijo.

POGLAVJE 2

NACIONALNA OBRAVNAVA IN DOSTOP DO TRGA ZA BLAGO

ČLEN 2.1

Cilj

Pogodbenici v skladu s tem sporazumom in členom XXIV GATT 1994 postopno liberalizirata blagovno menjavo in izboljšata dostop do trga v prehodnem obdobju, ki se začne z začetkom veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 2.2

Področje uporabe

To poglavje se uporablja za blagovno menjavo med pogodbenicama, če v tem sporazumu ni določeno drugače.

ČLEN 2.3

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „izvozne subvencije za kmetijske proizvode“ pomeni subvencije, kakor so opredeljene v odstavku (e) člena 1 Sporazuma o kmetijstvu, vključno s kakršnimi koli spremembami navedenega člena;
- (b) „kmetijski proizvod“ pomeni proizvod iz Priloge 1 k Sporazumu o kmetijstvu;
- (c) „transakcija v okviru diplomatskih in konzularnih odnosov“ pomeni postopek pridobivanja konzularnega računa ali konzularnega vizuma za trgovske račune, potrdila o poreklu, manifestov, izvozne deklaracije odpremnika ali druge carinske dokumentacije, povezane z uvozom blaga, od konzula pogodbenice uvoznice na ozemlju pogodbenice izvoznice, ali na ozemlju tretje države.

- (d) „carina“ pomeni kakršno koli dajatev ali takso, ki se uvede na uvoz blaga ali v zvezi z njim, vključno s kakršnimi koli oblikami dodatnih davkov ali taks, ki se uvedejo na tak uvoz ali v zvezi z njim, in ne vključuje nobenih:
- (i) taks, enakovrednih notranjemu davku, naloženemu v skladu s členom 2.4 (Nacionalna obravnava);
 - (ii) dajatev, naloženih v skladu s poglavjem 3 (Trgovinska sredstva);
 - (iii) dajatev, ki se uporabljajo v skladu s členi VI, XVI in XIX GATT 1994, Protidampinškim sporazumom, Sporazumom o subvencijah in izravnalnih ukrepih, Sporazumom o zaščitnih ukrepih, členom 5 Sporazuma o kmetijstvu in Dogovorom o reševanju sporov; ter
 - (iv) pristojbin ali drugih taks, naloženih v skladu s členom 2.18 (Upravne pristojbine, druge takse in formalnosti za uvoz in izvoz);
- (e) „postopki za izdajanje izvoznih dovoljenj“ pomeni upravne postopke¹, ki se uporabljajo za upravljanje režimov izvoznih dovoljenj, ki zahtevajo vložitev zahtevka ali druge dokumentacije, razen tistih, ki se zahtevajo za namene carine, pri pristojnemu upravnemu organu kot predpogoj za izvoz z ozemlja pogodbenice izvoznice;

¹ Tako imenovani postopki „izdajanja dovoljenj“ in tudi drugi podobni upravni postopki.

- (f) „postopki za izdajanje uvoznih dovoljenj“ pomeni upravne postopke¹, ki se uporabljajo za upravljanje režimov uvoznih dovoljenj, ki zahtevajo vložitev zahtevka ali druge dokumentacije, razen tistih, ki se zahtevajo za namene carine, pri pristojnemu upravnemu organu kot predpogoj za uvoz na ozemlje pogodbenice uvoznice;
- (g) „neavtomatični postopki za izdajanje izvoznih dovoljenj“ pomeni postopke za izdajanje izvoznih dovoljenj, kadar se zavrne zahtevek vsem fizičnim in pravnim osebam, ki izpolnjujejo zahteve zadevne pogodbenice za uvedbo izvoznih operacij, vključno z blagom, za katero veljajo postopki za izdajanje izvoznih dovoljenj;
- (h) „neavtomatični postopki za izdajanje uvoznih dovoljenj“ pomeni postopke za izdajanje uvoznih dovoljenj, kadar se zavrne zahtevek vsem fizičnim in pravnim osebam, ki izpolnjujejo zahteve zadevne pogodbenice za uvedbo uvoznih operacij v zvezi z blagom, za katero veljajo postopki za izdajanje uvoznih dovoljenj;
- (i) „s poreklom“ se nanaša na poreklo blaga, kot je določeno v skladu s pravili o poreklu iz Protokola 1 (O opredelitvi pojma „izdelki s poreklom“ in načinih upravnega sodelovanja);
- (j) „zahteva glede zmogljivosti“ pomeni zahtevo, da:
 - (i) se izvozi določena količina, vrednost ali odstotek blaga;

¹ Tako imenovani postopki „izdajanja dovoljenj“ in tudi drugi podobni upravni postopki.

- (ii) se blago pogodbenice, ki izda uvozno dovoljenje, nadomesti z uvoženim blagom;
 - (iii) oseba, ki je upravičena do uvoznega dovoljenja, kupi drugo blago na ozemlju pogodbenice, ki izda uvozno dovoljenje, ali da prednost blagu, ki se proizvede na domačem trgu;
 - (iv) oseba, ki je upravičena do uvoznega dovoljenja, proizvede blago na ozemlju pogodbenice, ki izda uvozno dovoljenje, v določeni količini, z določeno vrednostjo ali odstotkom domače vsebine; ali
 - (v) je v kakršni koli obliki povezana z obsegom ali vrednostjo uvoza, z obsegom ali vrednostjo izvoza ali zneskom prilivov tujih valut; ter
- (k) „predelano blago“ pomeni blago, uvrščeno v tarifne številke HS 84, 85, 87, 90 ali razdelek 94.02, razen tistih, ki so naštetih v Dodatku 2-A-5 (Blago, izključeno iz opredelitve predelanega blaga), ki:
- (i) je v celoti ali delno sestavljeno iz delov, pridobljenih iz blaga, ki je bilo predhodno uporabljeno; ter
 - (ii) ima podobne zmogljivosti in delovne pogoje ter življenjsko dobo v primerjavi z izvirnim novim blagom in ima isto garancijo kot izvirno novo blago.

ČLEN 2.4

Nacionalna obravnava

Vsaka pogodbenica prizna nacionalno obravnavo za blago druge pogodbenice v skladu s členom III Sporazuma GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami. V ta namen so obveznosti iz člena III Sporazuma GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami, smiselno vključene v ta sporazum in so njegov sestavni del.

ČLEN 2.5

Uvrstitev blaga

Uvrstitev blaga v trgovini med pogodbenicama je skladna z ustrezno tarifno nomenklaturo posamezne pogodbenice v skladu s harmoniziranim sistemom.

ČLEN 2.6

Predelano blago

Pogodbenici za predelano blago priznata enako obravnavo kot za novo podobno blago. Pogodbenica lahko zahteva posebno označevanje predelanega blaga, da se prepreči zavajanje potrošnikov. Vsaka pogodbenica izvaja ta člen v prehodnem obdobju, ki ni daljše od treh let od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 2.7

Zmanjšanje ali odprava carin

1. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, vsaka pogodbenica zmanjša ali odpravi svoje carine za blago s poreklom iz druge pogodbenice v skladu s svojim seznamom iz dodatkov 2-A-1 (Tarifni seznam Unije) in 2-A-2 (Tarifni seznam Vietnama) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin).
2. Za izračun zaporednih zmanjšanj v skladu z odstavkom 1 je osnovna stopnja za carine za vsako blago tista, ki je določena na seznamih iz dodatkov 2-A-1 (Tarifni seznam Unije) in 2-A-2 (Tarifni seznam Vietnama) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin). Odprava tarif, določena v Dodatku 2-A-2 (Tarifni seznam Vietnama), ne velja za rabljena motorna vozila iz razdelkov HS 87.02, 87.03 in 87.04.
3. Če pogodbenica zmanjša uporabljeno carinsko stopnjo po načelu države z največjimi ugodnostmi pod carinsko stopnjo, ki se uporablja v skladu z njenim seznamom iz dodatkov 2-A-1 (Tarifni seznam Unije) in 2-A-2 (Tarifni seznam Vietnama) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin), je blago s poreklom iz druge pogodbenice upravičeno do te nižje carinske stopnje.

4. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, pogodbenica za blago s poreklom iz druge pogodbenice ne poveča nobene obstoječe carine, uporabljene v skladu z njenim seznamom iz dodatkov 2-A-1 (Tarifni seznam Unije) in 2-A-2 (Tarifni seznam Vietnama) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin), ter zanj ne sprejme nobene nove carine.
5. Pogodbenica lahko enostransko pospeši zmanjšanje ali odpravo carin za blago s poreklom iz druge pogodbenice, uporabljenih v skladu z njenim seznamom iz dodatkov 2-A-1 (Tarifni seznam Unije) in 2-A-2 (Tarifni seznam Vietnama) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin). Kadar namerava pogodbenica izvesti tako pospešitev, o tem čim prej pred začetkom veljavnosti nove carinske stopnje obvesti drugo pogodbenico. Enostranska pospešitev pogodbenici ne preprečuje, da bi carino zvišala na uveljavljeno stopnjo v vsaki fazi zmanjšanja ali odprave v skladu z njenim seznamom iz dodatkov 2-A-1 (Tarifni seznam Unije) in 2-A-2 (Tarifni seznam Vietnama) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin).
6. Na zahtevo ene od pogodbenic se pogodbenici posvetujeta o morebitni pospešitvi ali razširitvi obsega zmanjšanja ali odprave carin, uporabljenih v skladu z njunima seznamoma iz dodatkov 2-A-1 (Tarifni seznam Unije) in 2-A-2 (Tarifni seznam Vietnama) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin). Če se pogodbenici dogovorita o spremembi tega sporazuma z namenom pospešitve ali razširitve takega obsega, kakršna koli dogovorjena sprememba nadomesti kakršno koli carinsko stopnjo ali kategorijo za takšno blago, določeno v skladu z njunima seznamoma. Taka sprememba začne veljati v skladu s členom 17.5 (Spremembe).

ČLEN 2.8

Obravnava upravnih napak

V primeru napake pristojnih organov pri ustreznem vodenju preferencialnega sistema uvoza, zlasti pri uporabi Protokola 1 (O opredelitvi pojma „izdelki s poreklom“ in načinih upravnega sodelovanja), pri čemer zaradi te napake nastanejo posledice na področju uvoznih dajatev, lahko pogodbenica uvoznica zaprosi Odbor za trgovino, ustanovljen na podlagi člena 17.1 (Odbor za trgovino), naj preuči možnosti za sprejetje ustreznih ukrepov za razrešitev položaja.

ČLEN 2.9

Posebni ukrepi v zvezi s preferencialno tarifno obravnavo

1. Pogodbenici sodelujeta pri boju proti carinskim kršitvam, ki se nanašajo na preferencialno tarifno obravnavo, odobreno v skladu s tem poglavjem.

2. Za namene odstavka 1 vsaka pogodbenica v okviru izvajanja in nadzora preferencialne tarifne obravnave drugi pogodbenici ponudi upravno sodelovanje in medsebojno upravno pomoč v carinskih in s tem povezanih zadevah, ki vključuje naslednje obveznosti:

- (a) preverjanje statusa porekla zadevnega izdelka ali izdelkov;
- (b) izvajanje naknadnega preverjanja dokazila o poreklu in posredovanje rezultatov tega preverjanja drugi pogodbenici; ter
- (c) odobritev dovoljenja pogodbenici uvoznici za izvedbo poizvedb, da bi se preverila verodostojnost dokumentov ali točnost informacij v zvezi z odobritvijo zadevne preferencialne obravnave.

3. Če pogodbenica uvoznica v skladu z določbami o upravnem sodelovanju ali medsebojni upravni pomoči v carinskih in s tem povezanih zadevah iz odstavka 2 ugotovi, da je pogodbenica izvoznica neupravičeno izdala dokazilo o, ker niso bile izpolnjene zahteve iz Protokola 1 (O opredelitvi pojma „izdelki s poreklom“ in metodah upravnega sodelovanja), lahko ta pogodbenica uvoznica zavrne preferencialno tarifno obravnavo deklarantu, ki jo je zahteval v zvezi z blagom, za katero je bilo dokazilo o poreklu izdano.

4. Če pogodbenica uvoznica meni, da zavrnitev preferencialne tarifne obravnave za posamezne pošiljke iz odstavka 3 ne zadostuje za izvajanje in nadzor preferencialne tarifne obravnave določenega izdelka, lahko ta pogodbenica v skladu s postopkom iz odstavka 5 začasno opusti ustrezno preferencialno tarifno obravnavo zadevnih izdelkov v naslednjih primerih:

- (a) kadar ta pogodbenica ugotovi, da je prišlo do sistematične carinske kršitve v zvezi z zahtevki za preferencialno tarifno obravnavo iz tega sporazuma; ali
- (b) kadar ta pogodbenica ugotovi, da pogodbenica izvoznica sistematično ni izpolnjevala obveznosti iz odstavka 2.

5. Pristojni organ pogodbenice uvoznice pristojni organ pogodbenice izvoznice nemudoma obvesti o svoji ugotovitvi, predloži preverljive informacije, na katerih je temeljila ugotovitev, in začne posvetovanja s pristojnim organom pogodbenice izvoznice, da bi se dosegla vzajemno sprejemljiva rešitev.

6. Če pristojni organi ne dosežejo vzajemno sprejemljive rešitve po 30 dneh po obvestilu iz odstavka 5, pogodbenica uvoznica zadevo nemudoma predloži Odboru za trgovino.

7. Če Odbor za trgovino ne doseže soglasja o sprejemljivi rešitvi v 60 dneh po predložitvi zadeve, lahko pogodbenica uvoznica za zadevne izdelke začasno opusti preferencialno tarifno obravnavo.

Pogodbenica uvoznica lahko začasno opusti preferencialno tarifno obravnavo iz tega odstavka le za obdobje, ki je potrebno za zaščito njenih finančnih interesov in dokler pogodbenica izvoznica ne predloži prepričljivih dokazov, da lahko izpolnjuje obveznosti iz odstavka 2 in zagotovi zadosten nadzor nad izpolnjevanjem teh obveznosti.

Začasna opustitev ne sme presegati obdobja treh mesecev. Če so razmere, ki so povzročile prvotno opustitev, prisotne tudi po izteku trimesečnega obdobja, se lahko pogodbenica uvoznica odloči za podaljšanje opustitve za nadaljnje obdobje treh mesecev. O kakršni koli opustitvi potekajo redna posvetovanja v okviru Odbora za trgovino.

8. Pogodbenica uvoznica v skladu s svojimi notranjimi postopki objavi obvestila uvoznikom o vseh obvestitvah in odločitvah v zvezi z začasno opustitvijo iz odstavka 4. Pogodbenica uvoznica nemudoma obvesti pogodbenico izvoznico in Odbor za trgovino o vseh takšnih obvestitvah ali odločitvah.

ČLEN 2.10

Popravljeno blago

1. Pogodbenica ne uporablja carine za blago (ne glede na njegovo poreklo), ki ponovno vstopi na njeno ozemlje, po tem ko je bilo z njenega ozemlja začasno izvoženo na ozemlje druge pogodbenice zaradi popravila, ne glede na to, ali bi se lahko tako popravilo izvedlo na ozemlju pogodbenice, iz katere je bilo blago začasno izvoženo.

2. Odstavek 1 se ne uporablja za blago, uvoženo s carinsko garancijo na območje proste trgovine ali s podobnim statusom, ki se potem izvozi zaradi popravila in ni ponovno uvoženo s carinsko garancijo na območje proste trgovine ali s podobnim statusom.
3. Pogodbenica ne uporablja carin za blago (ne glede na njegovo poreklo), ki je začasno uvoženo z ozemlja druge pogodbenice za popravilo.
4. V tem členu izraz „popravilo“ pomeni kakršno koli predelavo blaga za odpravo operativnih okvar ali materialne škode in obnovitev prvotne funkcije blaga ali za zagotovitev skladnosti blaga s tehničnimi zahtevami glede njegove uporabe, brez katerih ne bi bilo več možno uporabljati blaga na običajen način in za predvidene namene. Popravilo blaga vključuje obnovo in vzdrževanje. Ne vključuje operacije ali postopka, ki:
 - (a) uniči osnovne značilnosti blaga ali ustvari novo ali komercialno drugačno blago;
 - (b) nedokončano blago spremeni v dokončano blago; ali
 - (c) se uporablja za izboljšanje ali nadgradnjo tehnične zmogljivosti blaga.

ČLEN 2.11

Izvozne dajatve, davki ali druge takse

1. Pogodbenica ne ohrani ali sprejme nobenih dajatev, davkov ali drugih taks, ki se naložijo za izvoz blaga na ozemlje druge pogodbenice ali v zvezi z njim, ki presegajo tiste, ki so uvedeni za podobno blago, namenjeno domači potrošnji, razen tistih, ki so v skladu s seznamom iz Dodatka 2-A-3 (Seznam izvoznih dajatev za Vietnam) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin).
2. Če pogodbenica uporablja nižjo stopnjo dajatev, davkov ali drugih taks za izvoz blaga ali v zvezi z njim in če je ta nižja od stopnje, izračunane v skladu s seznamom iz Dodatka 2-A-3 (Seznam izvoznih dajatev za Vietnam) k Prilogi 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin), se uporabi ta nižja stopnja. Ta odstavek se ne uporablja za ugodnejšo obravnavo, odobreno kateri koli tretji državi v skladu s preferencialnim trgovinskim sporazumom.
3. Na zahtevo katere koli pogodbenice Odbor za trgovino pregleda vse dajatve, davke ali druge takse, ki se naložijo za izvoz blaga na ozemlje druge pogodbenice ali v zvezi z njim, če je pogodbenica odobrila ugodnejšo obravnavo kateri koli tretji državi na podlagi preferencialnega trgovinskega sporazuma.

ČLEN 2.12

Izvozne subvencije za kmetijske proizvode

1. Pogodbenici si v večstranskem okviru prizadevata za hkratno odpravo in preprečevanje ponovne uvedbe vseh oblik izvoznih subvencij in pravil v zvezi z vsemi izvoznimi ukrepi z enakim učinkom za kmetijske proizvode. V ta namen sodelujeta s ciljem krepitve večstranskih pravil o državnih kmetijskih izvoznih podjetjih, o mednarodni pomoči v hrani in o podpori pri financiranju izvoza.
2. Ob začetku veljavnosti tega sporazuma pogodbenica izvoznica ne uvede ali ohrani nobenih izvoznih subvencij ali drugih ukrepov z enakim učinkom za kateri koli kmetijski proizvod, za katerega pogodbenica uvoznica uporablja odpravo ali zmanjšanje carin v skladu s Prilogo 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin) in ki je namenjeno na ozemlje pogodbenice uvoznice.

ČLEN 2.13

Upravljanje trgovinskih predpisov

V skladu s členom X GATT 1994 vsaka pogodbenica enotno, nepristransko in razumno upravlja vse svoje zakone, predpise, sodne odločbe in upravne odločbe, ki se nanašajo na:

- (a) razvrstitev ali vrednotenje blaga za carinske namene;
- (b) stopnje dajatev, davkov ali drugih taks;
- (c) zahteve, omejitve ali prepovedi pri uvozu ali izvozu;
- (d) nakazila plačil; ter
- (e) zadeve, ki vplivajo na prodajo, distribucijo, prevoz, zavarovanje, pregled skladiščenja, razstavljanje, predelavo, mešanje ali drugo uporabo blaga za carinske namene.

ČLEN 2.14

Uvozne in izvozne omejitve

1. Razen če je drugače določeno v tem sporazumu, pogodbenica v skladu s členom XI GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami, ne sme sprejeti ali ohraniti nobene prepovedi ali omejitve za uvoz katerega koli blaga druge pogodbenice ali za izvoz ali prodajo za izvoz katerega koli blaga, namenjenega na ozemlje druge pogodbenice. V ta namen je člen XI Sporazuma GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami, smiselno vključen v ta sporazum in je njegov sestavni del.
2. Odstavek 1 pogodbenici prepoveduje, da bi sprejela ali ohranila:
 - (a) izdajanje uvoznih dovoljenj, pogojenih z izpolnjevanjem zahtev glede zmogljivosti; ali
 - (b) prostovoljne omejitve izvoza.
3. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata za blago, navedeno v Dodatku 2-A-4 (Blago, za katero lahko Vietnam uporablja posbne ukrepe). Vsaka sprememba zakonov in drugih predpisov Vietnama, ki zmanjšuje obseg blaga, navedenega v Dodatku 2-A-4 (Blago, za katero lahko Vietnam uporablja posbne ukrepe), se samodejno uporablja v skladu s tem sporazumom. Vsaka prednost, ki jo da Vietnam glede obsega blaga, navedenega v Dodatku 2-A-4 (Blago, za katero lahko Vietnam uporablja posbne ukrepe), kateremu koli drugemu trgovinskemu partnerju, se samodejno uporablja v skladu s tem sporazumom. Vietnam Unijo obvesti o vseh spremembah ali prednostih iz tega odstavka.

4. V skladu s Sporazumom o STO lahko pogodbenica uvede kakršen koli ukrep, ki ga odobri Organ STO za reševanje sporov, zoper drugo pogodbenico.
5. Kadar pogodbenica sprejme ali ohrani prepoved oziroma omejitev uvoza ali izvoza, zagotovi popolno preglednost ukrepa.

ČLEN 2.15

Pravice do trgovanja in povezane pravice za zdravila

1. Vietnam sprejme in ohrani ustrezne pravne instrumente, ki tujim farmacevtskim družbam omogočajo, da ustanovijo podjetja, v katera se vlaga tuji kapital, za uvoz zdravil, za katera so pristojni organi Vietnama izdali dovoljenje za promet. Brez poseganja v seznam Vietnama, ki je vključen v Prilogo 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama), lahko podjetja, v katera se vlaga tuji kapital, prodajajo zdravila, ki so jih zakonito uvozila, distributerjem ali trgovcem na debelo, ki imajo pravico do distribucije zdravil v Vietnamu.
2. Podjetja, v katera se vlaga tuji kapital, iz odstavka 1 lahko:
 - (a) gradijo svoja skladišča za shranjevanje zdravil, ki so jih zakonito uvozila v Vietnam v skladu s predpisi, ki jih je izdalo ministrstvo za zdravje ali njegov naslednik;

- (b) zagotovijo informacije o zdravilih, ki so jih zakonito uvozila v Vietnam, zdravstvenim delavcem v skladu s predpisi, ki so jih izdali ministrstvo za zdravje ali njegov naslednik in drugi pristojni organi Vietnama; ter
- (c) izvedejo klinične študije in opravijo preskuse v skladu s členom 3 (Mednarodni standardi) Priloge 2-C (Zdravila in medicinski pripomočki) in v skladu s predpisi, ki jih je izdalo ministrstvo za zdravje ali njegov naslednik, zagotovijo, da so zdravila, ki so jih zakonito uvozili v Vietnam, primerna za domačo porabo.

ČLEN 2.16

Postopki za izdajanje uvoznih dovoljenj

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti iz Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj.
2. Vsaka pogodbenica obvesti drugo pogodbenico o obstoječih postopkih za izdajanje uvoznih dovoljenj, vključno s pravno podlago in zadevnim uradnim spletiščem, v 30 dneh od začetka veljavnosti tega sporazuma, razen če je bilo obvestilo o tem že poslano ali predloženo v skladu s členom 5 ali odstavkom 3 člena 7 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj. Uradno obvestilo vsebuje iste informacije, kot so navedene v členu 5 ali odstavku 3 člena 7 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj.

3. Vsaka pogodbenica obvesti drugo pogodbenico o vsakršni uvedbi ali spremembi katerega koli postopka za izdajanje uvoznih dovoljenj, ki jo namerava sprejeti, najpozneje 45 dni pred začetkom veljavnosti novega postopka ali spremembe. Pogodbenica takšno uradno obvestilo v nobenem primeru ne predloži pozneje kot 60 dni od datuma objave uvedbe ali spremembe, razen če je bilo obvestilo o tem že poslano v skladu s členom 5 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj. Uradno obvestilo vsebuje iste informacije, kot so navedene v členu 5 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj.

4. Vsaka pogodbenica na uradnem spletnem mestu objavi vse informacije, ki jih mora objaviti v skladu s pododstavkom 4(a) člena 1 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj.

5. Na zahtevo pogodbenice se druga pogodbenica v 60 dneh odzove na utemeljeno poizvedbo v zvezi s kakršnim koli postopkom za izdajanje uvoznih dovoljenj, ki ga namerava sprejeti ali ga je sprejela ali ohranila, kot tudi o merilih za odobritev ali dodelitev uvoznih dovoljenj, vključno z upravičenostjo oseb, podjetij in institucij, da vložijo tak zahtevek, upravnim organom ali organi, na katere je treba zahtevek nasloviti, in seznamom izdelkov, za katere velja zahteva za uvozno dovoljenje.

6. Pogodbenici uvedeta in upravljata postopke za izdajanje uvoznih dovoljenj v skladu z:

- (a) odstavki od 1 do 9 člena 1 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj;
- (b) členom 2 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj; ter
- (c) členom 3 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj.

V ta namen so določbe iz pododstavkov (a), (b) in (c) smiselno vključene v ta sporazum in so njegov sestavni del.

7. Pogodbenica sprejme ali ohrani postopke za avtomatično izdajanje uvoznih dovoljenj kot pogoj za uvoz na njeno ozemlje le, da izpolni legitimne cilje, potem ko je opravila ustrezno oceno učinka.

8. Pogodbenica odobri uvozna dovoljenja za ustrezno obdobje, ki ni krajše, kot je določeno v domači zakonodaji, ki določa zahteve za uvozna dovoljenja, in ne izključuje uvoza.

9. Če pogodbenica zavrne zahtevek za uvozno dovoljenje za blago iz druge pogodbenice, na zahtevo vložnika in takoj po prejemu zahtevka vložniku predloži pisno obrazložitev razlogov za zavrnitev. Vložnik ima pravico do pritožbe ali pregleda v skladu z domačo zakonodajo ali postopki pogodbenice uvoznice.

10. Pogodbenici sprejmeta ali ohranita neavtomatične postopke za izdajanje uvoznih dovoljenj le za izvajanje ukrepa, ki ni v neskladju s tem sporazumom, vključno s členom 2.22 (Splošne izjeme). Pogodbenica, ki sprejme neavtomatične postopke za izdajanje uvoznih dovoljenj, jasno navede namen takih postopkov za izdajanje dovoljenj.

ČLEN 2.17

Postopki za izdajanje izvoznih dovoljenj

1. Vsaka pogodbenica obvesti drugo pogodbenico o obstoječih postopkih za izdajanje izvoznih dovoljenj, vključno s pravno podlago in zadevnim uradnim spletiščem, v 30 dneh od začetka veljavnosti tega sporazuma.
2. Vsaka pogodbenica obvesti drugo pogodbenico o vsakršni uvedbi ali spremembi katerega koli postopka za izdajanje izvoznih dovoljenj, ki jo namerava sprejeti, najpozneje 45 dni pred začetkom veljavnosti novega postopka ali spremembe. Pogodbenica takšnega uradnega obvestila v nobenem primeru ne predloži pozneje kot 60 dni od datuma objave uvedbe ali spremembe.
3. Uradno obvestilo iz odstavkov 1 in 2 mora vsebovati naslednje informacije:
 - (a) besedila njenih postopkov za izdajanje izvoznih dovoljenj, vključno z vsemi spremembami;
 - (b) izdelke, za katere velja vsak postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj;
 - (c) za vsak postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj opis:
 - (i) postopka predložitve zahtevka za izvozno dovoljenje ter
 - (ii) meril, ki jih mora vložnik izpolnjevati, da lahko predloži zahtevek za izvozno dovoljenje;

- (d) kontaktno točko ali točke, na katerih lahko zainteresirane osebe dobijo dodatne informacije o pogojih za pridobitev izvoznega dovoljenja;
- (e) upravni organ ali organe, ki jim je treba predložiti zahtevek ali drugo ustrezno dokumentacijo;
- (f) obdobje, v katerem bo veljal posamezni postopek za izdajo izvoznih dovoljenj;
- (g) če pogodbenica namerava postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj uporabiti za upravljanje izvozne kvote, celotno količino in, če je to izvedljivo, vrednost kvote ter začetne in zaključne datume kvote; ter
- (h) izjeme ali odstopanja od zahteve za izdajanje izvoznih dovoljenj, načine vložitve zahtevka za te izjeme ali odstopanja ter merila za njihovo odobritev.

4. Vsaka pogodbenica objavi kakršen koli postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj, vključno s pravno podlago in sklicem na ustrezno uradno spletišče. Vsaka pogodbenica čim prej in v vsakem primeru najpozneje 45 dni po sprejetju ter vsaj 25 delovnih dni pred začetkom veljavnosti objavi kakršen koli nov postopek za izdajanje izvoznih dovoljenj ali kakršno koli spremembo postopkov za izdajanje izvoznih dovoljenj.

5. Na zahtevo pogodbenice se druga pogodbenica v 60 dneh odzove na utemeljeno poizvedbo v zvezi s kakršnim koli postopkom za izdajanje izvoznih dovoljenj, ki ga namerava sprejeti ali ga je sprejela ali ohranila, kot tudi o merilih za odobritev ali dodelitev izvoznih dovoljenj, vključno z upravičenostjo oseb, podjetij in institucij, da vložijo tak zahtevek, upravnim organom ali organi, na katere je treba zahtevek nasloviti, in seznamom izdelkov, za katere velja zahteva za izvozno dovoljenje.

6. Pogodbenici uvedeta in upravljata vse postopke za izdajanje izvoznih dovoljenj v skladu z:

- (a) odstavki od 1 do 9 člena 1 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj;
- (b) členom 2 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj;
- (c) členom 3 Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj razen pododstavkov 5(a), (c), (j) in (k).

V ta namen so določbe Sporazuma o izdajanju uvoznih dovoljenj iz pododstavkov (a), (b) in (c) smiselno vključene v ta sporazum in so njegov sestavni del.

7. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se vsi postopki za izdajanje izvoznih dovoljenj uporabljajo nevtrarno ter se izvajajo pošteno, pravično, nediskriminatorno in pregledno.

8. Pogodbenica odobri izvozna dovoljenja za ustrezno obdobje, ki ni krajše, kot je določeno v domači zakonodaji, ki določa zahteve za izvozna dovoljenja, in ne izključuje izvoza.

9. Če pogodbenica zavrne zahtevek za izvozno dovoljenje za blago iz druge pogodbenice, na zahtevo vložnika in takoj po prejemu zahtevka vložniku predloži pisno obrazložitev razlogov za zavrnitev. Vložnik ima pravico do pritožbe ali pregleda v skladu z domačo zakonodajo ali postopki pogodbenice izvoznice.

10. Pogodbenica sprejme ali ohrani postopke za avtomatično izdajanje izvoznih dovoljenj kot pogoj za izvoz z njenega ozemlja le, da izpolni legitimne cilje, potem ko je opravila ustrezno oceno učinka.

11. Pogodbenici sprejmeta ali ohranita neavtomatične postopke za izdajanje izvoznih dovoljenj le za izvajanje ukrepa, ki ni v neskladju s tem sporazumom, vključno s členom 2.22 (Splošne izjeme). Pogodbenica, ki sprejme neavtomatične postopke za izdajanje izvoznih dovoljenj, jasno navede namen takih postopkov za izdajanje dovoljenj.

ČLEN 2.18

Upravne pristojbine, druge takse in formalnosti za uvoz in izvoz

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so pristojbine, takse, formalnosti in zahteve, ki niso uvozne in izvozne carine ter ukrepi iz pododstavkov (d)(i), (ii) in (iii) člena 2.3 (Opredelitev pojmov), v skladu z obveznostmi pogodbenic iz člena VIII GATT 1994, vključno z njegovimi opombami in dopolnilnimi določbami.

2. Pogodbenica lahko za storitve, ki se opravljajo v zvezi z uvozom ali izvozom blaga, naloži le pristojbine in takse. Pristojbine in takse se ne pobirajo na podlagi *ad valorem* in ne presegajo približnih stroškov opravljenih storitev. Vsaka pogodbenica objavi informacije o pristojbinah in taksah, ki jih nalaga v zvezi z uvozom in izvozom blaga v skladu s členom 4.10 (Pristojbine in takse).

3. Pogodbenica ne zahteva transakcij v okviru diplomatskih in konzularnih odnosov, vključno s povezanimi pristojbinami in taksami, v zvezi z uvozom ali izvozom blaga. Po treh letih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma pogodbenica ne zahteva konzularne overitve za uvoz blaga, ki ga zajema ta sporazum.

ČLEN 2.19

Oznaka porekla

Če v tem sporazumu ni določeno drugače, Vietnam pri izvajanju zahtev za obvezno označevanje države porekla nekmetskih izdelkov Unije sprejme oznako „Made in EU“ ali podobno oznako v lokalnem jeziku, ki izpolnjuje te zahteve.

ČLEN 2.20

Državna trgovinska podjetja

1. Pogodbenici potrjujeta svoje obstoječe pravice in obveznosti iz člena XVII GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami ter Dogovora STO o razlagi člena XVII GATT 1994, ki so smiselno vključene v ta sporazum in so njegov sestavni del.
2. Kadar pogodbenica od druge pogodbenice zahteva informacije o posameznih državnih trgovinskih podjetjih in njihovih dejavnostih, vključno z informacijami o njihovi dvostranski trgovini, zaprosena pogodbenica zagotovi preglednost v skladu s pododstavkom 4(d) člena XVII GATT 1994.

ČLEN 2.21

Odprava sektorsko specifičnih netarifnih ukrepov

1. Pogodbenici izvajata svoje obveze glede sektorsko specifičnih netarifnih ukrepov za blago, kot je določeno v prilogah 2-B (Motorna vozila ter njihovi deli in oprema) in 2-C (Zdravila in medicinski pripomočki).

2. Če ta sporazum ne določa drugače, pogodbenici 10 let po začetku veljavnosti tega sporazuma na zahtevo katere koli od njiju in v skladu s svojimi notranjimi postopki začneta pogajanja z namenom razširitve obsega svojih obvez glede sektorsko specifičnih netarifnih ukrepov za blago.

ČLEN 2.22

Splošne izjeme

1. To poglavje nobeni pogodbenici v ničemer ne preprečuje sprejemanja ukrepov v skladu s členom XX Sporazuma GATT 1994, vključno z njegovimi pojasnjevalnimi opombami in dopolnilnimi določbami, ki so smiselno vključene v ta sporazum in so njegov sestavni del.

2. Pogodbenici razumeta, da pogodbenica izvoznica, ki namerava sprejeti kakršne koli ukrepe iz pododstavkov (i) in (j) člena XX GATT 1994, pred sprejetjem takih ukrepov drugi pogodbenici predloži vse zadevne informacije. Pogodbenici se na zahtevo katere koli od pogodbenic posvetujeta z namenom, da se poišče sprejemljiva rešitev. Pogodbenici se lahko dogovorita o kakršnih koli sredstvih, potrebnih za odpravo težav. Če zaradi izjemnih in kritičnih okoliščin, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje, predhodno obvestilo ali pregled ni mogoč, lahko pogodbenica izvoznica uporabi potrebne previdnostne ukrepe in o tem takoj obvesti drugo pogodbenico.

ČLEN 2.23

Odbor za blagovno menjavo

1. Odbor za blagovno menjavo, ustanovljen v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori), sestavljajo predstavniki pogodbenic.
2. Odbor za blagovno menjavo obravnava vse zadeve, ki izhajajo iz tega poglavja in Protokola 1 (O opredelitvi pojma „izdelki s poreklom“ in načinih upravnega sodelovanja).
3. Odbor za blagovno menjavo v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori) opravlja naslednje naloge:
 - (a) pregled in spremljanje izvajanja in delovanja določb iz odstavka 2;
 - (b) opredelitev in priporočanje ukrepov za odpravo vseh morebitnih razlik ter spodbujanje, olajšanje in izboljšanje dostopa do trga, vključno z morebitnim pospeškom tarifnih obveznosti v skladu s členom 2.7 (Zmanjšanje ali odprava carin);
 - (c) priporočanje Odboru za trgovino, da ustanovi delovne skupine, za katere meni, da so potrebne;
 - (d) prevzem kakršnega koli dodatnega dela, ki mu ga naloži Odbor za trgovino; ter

- (e) predlaganje sklepov, ki jih sprejme Odbor za trgovino za spremembo seznama dišečih sort riža, vključenih v pododstavek 5(c) pododdelka 1 (Tarifne kvote Unije) oddelka B (Tarifne kvote) Priloge 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin).

POGLAVJE 3

TRGOVINSKA SREDSTVA

ODDELEK A

PROTIDAMPINŠKE IN IZRAVNALNE DAJATVE

ČLEN 3.1

Splošne določbe

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti iz člena VI GATT 1994, Protidampinškega sporazuma in Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih.

2. Pogodbenici se ob priznavanju dejstva, da se protidampinški in izravnalni ukrepi lahko zlorabijo za oviranje trgovine, strinjata, da:
- (a) bi bilo treba trgovinska sredstva uporabljati tako, da so v skladu z vsemi ustreznimi zahtevami STO, hkrati pa bi morali temeljiti na poštenem in preglednem sistemu; ter
 - (b) bi bilo treba skrbno preučiti interese druge pogodbenice, kadar pogodbenica meni, da je treba take ukrepe uvesti.
3. V tem oddelku se poreklo določa v skladu s členom 1 Sporazuma o pravilih o poreklu.

ČLEN 3.2

Preglednost

1. Brez poseganja v člen 6.5 Protidampinškega sporazuma in člen 12.4 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih pogodbenici neposredno po kakršni koli uvedbi morebitnih začasnih ukrepov in v vsakem primeru pred končno določitvijo zainteresiranim stranem v celoti in smiselno razkrijeta vsa bistvena dejstva in pomisleke, na katerih temelji sklep o uporabi ukrepov. Razkritja so v pisni obliki, zainteresiranim stranem pa zagotavljajo dovolj časa za predložitev pripomb.

2. Če to ne zadrži po nepotrebnem izvedbe preiskave, se zainteresiranim stranem da na voljo možnost, da med preiskavami v zvezi s trgovinskimi sredstvi izrazijo svoja stališča.

ČLEN 3.3

Upoštevanje javnega interesa

Pogodbenica ne uporabi protidampinških ali izravnalnih ukrepov, če se lahko na podlagi informacij, ki so na voljo med preiskavo, jasno sklepa, da uporaba takih ukrepov ni v javnem interesu. Pri določitvi javnega interesa pogodbenica upošteva stanje domače industrije, uvoznike in njihova reprezentativna združenja ter reprezentativne uporabnike in reprezentativne potrošniške organizacije, in sicer na podlagi predložitve ustreznih informacij preiskovalnim organom.

ČLEN 3.4

Pravilo nižje dajatve

Protidampinška ali izravnalna dajatev, ki jo naloži pogodbenica, ne presega stopnje dampinga ali subvencije, proti kateri se lahko uvede izravnalni ukrep, pogodbenica pa si prizadeva zagotoviti, da je znesek te dajatve nižji od te stopnje, če bi taka nižja dajatev zadostovala za odpravo škode domači industriji.

ČLEN 3.5

Izvzetje iz reševanja sporov

Za določbe tega oddelka ne velja poglavje 15 (Reševanje sporov).

ODDELEK B

GLOBALNI ZAŠČITNI UKREPI

ČLEN 3.6

Splošne določbe

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti iz člena XIX GATT 1994, Sporazuma o zaščitnih ukrepih in člena 5 Sporazuma o kmetijstvu.
2. Pogodbenica za isto blago hkrati ne uporabi:
 - (a) dvostranskega zaščitnega ukrepa v skladu z oddelkom C (Dvostranska zaščitna klavzula) tega poglavja; ter

(b) ukrepa v skladu s členom XIX GATT 1994 in Sporazumom o zaščitnih ukrepih.

3. V tem oddelku se poreklo določa v skladu s členom 1 Sporazuma o pravilih o poreklu.

ČLEN 3.7

Preglednost

1. Ne glede na člen 3.6 (Splošne določbe) pogodbenica, ki začne globalno preiskavo v zvezi z zaščitnimi ukrepi ali namerava uvesti globalne zaščitne ukrepe, na zahtevo druge pogodbenice in pod pogojem, da ima ta zadosten interes, takoj predloži *ad hoc* pisno obvestilo z vsemi ustreznimi informacijami, ki so privedle do začetka globalne zaščitne preiskave, in, odvisno od primera, predlog za uvedbo globalnih zaščitnih ukrepov, če je ustrezno, tudi na podlagi začasnih ugotovitev. To ne posega v člen 3.2 Sporazuma o zaščitnih ukrepih.

2. Pri uvedbi globalnih zaščitnih ukrepov si pogodbenici prizadevata, da se uvedejo na način, ki najmanj vpliva na njuno dvostransko trgovino.

3. Za namene odstavka 2, če pogodbenica meni, da so pravne zahteve za uvedbo dokončnih zaščitnih ukrepov izpolnjene, o tem obvesti drugo pogodbenico in omogoči, da se opravijo dvostranska posvetovanja. Če ni bila sprejeta nobena zadovoljiva rešitev v 30 dneh od prejema obvestila, lahko pogodbenica sprejme dokončne globalne zaščitne ukrepe. Drugi pogodbenici bi bilo treba omogočiti možnost za posvetovanja, da se izmenjajo stališča o informacijah iz odstavka 1.

ČLEN 3.8

Izvzetje iz reševanja sporov

Za določbe tega oddelka, ki se nanašajo na pravice in obveznosti STO, ne velja poglavje 15 (Reševanje sporov).

ODDELEK C

DVOSTRANSKA ZAŠČITNA KLAVZULA

ČLEN 3.9

Opredelitev pojmov

V tem oddelku:

- (a) se pojem „domača industrija“ razlaga v skladu s pododstavkom 1(c) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih; v ta namen je pododstavek 1(c) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih smiselno vključen v ta sporazum in je njegov sestavni del;
- (b) se pojma „resna škoda“ in „tveganje za nastanek resne škode“ razlagata v skladu s pododstavkoma 1(a) in 1(b) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih. V ta namen sta pododstavka 1(a) in 1(b) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih smiselno vključena v ta sporazum in sta njegov sestavni del; ter
- (c) „prehodno obdobje“ pomeni obdobje 10 let od začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 3.10

Uporaba dvostranskega zaščitnega ukrepa

1. Če se katero koli blago s poreklom z ozemlja pogodbenice zaradi zmanjšanja ali odprave carine v skladu s tem sporazumom uvaža na ozemlje druge pogodbenice v takih povečanih količinah, v absolutnem smislu ali glede na domačo proizvodnjo, in pod takimi pogoji, da povzroča resno škodo ali pomeni tveganje za nastanek resne škode za domačo industrijo, ki proizvaja podobno ali neposredno konkurenčno blago, lahko pogodbenica uvoznica samo v prehodnem obdobju sprejme ukrepe iz odstavka 2 v skladu s pogoji in postopki iz tega oddelka, razen če je drugače določeno v pododstavku 6(c) člena 3.11 (Pogoji in omejitve).
2. Pogodbenica uvoznica lahko uvede dvostranski zaščitni ukrep, s katerim:
 - (a) se ustavi nadaljnje zniževanje carinske stopnje za zadevno blago, določene v Prilogi 2-A (Odprava carin); ali
 - (b) se carinska stopnja za blago zviša na raven, ki ne presega nižje od naslednjih:
 - (i) carinske stopnje države z največjimi ugodnostmi za blago, veljavne v trenutku sprejetja ukrepa; ali

- (ii) osnovne carinske stopnje, določene v seznamih iz Priloge 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin), v skladu s členom 2.7 (Zmanjšanje ali odprava carin).

ČLEN 3.11

Pogoji in omejitve

1. Pogodbenica uporabi dvostranski zaščitni ukrep le po preiskavi, ki jo izvedejo njeni pristojni organi v skladu s členom 3 in pododstavkom 2(c) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih. V ta namen sta člen 3 in pododstavek 2(c) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih smiselno vključena v ta sporazum in sta njegov sestavni del;
2. Pogodbenica drugo pogodbenico pisno obvesti o začetku preiskave iz odstavka 1 in se z njo vnaprej posvetuje toliko časa pred uporabo dvostranskega zaščitnega ukrepa, kolikor je mogoče, da se pregledajo informacije, pridobljene med preiskavo, in izmenjajo stališča o ukrepu.
3. V preiskavi iz odstavka 1 pogodbenica ravna v skladu z zahtevami iz pododstavka 2(a) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih. V ta namen je pododstavek 2(a) člena 4 Sporazuma o zaščitnih ukrepih smiselno vključen v ta sporazum in je njegov sestavni del.

4. Preiskava mora na podlagi objektivnih dokazov dokazati tudi obstoj vzročne povezave med povečanim uvozom in resno škodo ali tveganjem za nastanek resne škode. Preiskava upošteva tudi obstoj katerega koli dejavnika razen povečanega uvoza, ki lahko hkrati povzroči škodo.
5. Vsaka od pogodbenic zagotovi, da njeni pristojni organi preiskavo iz odstavka 1 opravijo v enem letu od datuma njenega začetka.
6. Nobena pogodbenica ne uporablja dvostranskega zaščitnega ukrepa:
 - (a) razen v takem obsegu in tako dolgo, kot je to potrebno za preprečitev ali odpravo resne škode in olajšanje prilagoditve;
 - (b) več kot dve leti, vendar se obdobje lahko podaljša za največ dve leti, če pristojni organi pogodbenice uvoznice v skladu s postopki iz tega člena ugotovijo, da je ukrep še naprej potreben za preprečitev ali odpravo resne škode ali olajšanje prilagoditev in da obstajajo dokazi o prilagajanju industrije, pod pogojem da skupno obdobje izvajanja zaščitnega ukrepa, vključno z obdobjem začetnega izvajanja in vsakim njegovim podaljšanjem, ni daljše od štirih let; ali
 - (c) po koncu prehodnega obdobja, razen s soglasjem druge pogodbenice.

7. Za lažjo prilagoditev v primeru, ko je pričakovano trajanje dvostranskega zaščitnega ukrepa več kot dve leti, pogodbenica, ki uporablja ukrep, v obdobju uporabe postopoma liberalizira ukrep v rednih časovnih presledkih.

8. Ko pogodbenica preneha izvajati dvostranski zaščitni ukrep, je stopnja carine tista stopnja, ki bi bila v skladu z njenim seznamom iz Priloge 2-A (Zmanjšanje ali odprava carin) veljavna, če se ukrep ne bi izvajal.

ČLEN 3.12

Začasni ukrepi

V kritičnih okoliščinah, kadar bi odlašanje povzročilo škodo, ki bi se težko odpravila, lahko pogodbenica začasno izvaja dvostranski zaščitni ukrep po predhodni ugotovitvi, da obstajajo jasni dokazi, da se je uvoz blaga s poreklom iz druge pogodbenice povečal zaradi zmanjšanja ali odprave carine v skladu s tem sporazumom ter da tak uvoz povzroča resno škodo ali tveganje za nastanek resne škode za domačo industrijo. Noben začasni ukrep ne traja več kot 200 dni, pogodbenica pa v tem času izpolnjuje zahteve iz odstavkov 1 in 3 člena 3.11 (Pogoji in omejitve). Pogodbenica takoj povrne vsako povišanje tarife, če se med preiskavo iz odstavka 1 člena 3.11 (Pogoji in omejitve) ne ugotovi, da so zahteve iz odstavka 1 člena 3.10 (Uporaba dvostranskega zaščitnega ukrepa) izpolnjene. Trajanje kakršnega koli začasnega ukrepa se šteje kot del obdobja iz odstavka 6(b) člena 3.11 (Pogoji in omejitve).

ČLEN 3.13

Nadomestila

1. Pogodbenica, ki uporablja dvostranski zaščitni ukrep, se posvetuje z drugo pogodbenico, da se dogovorita o ustreznem nadomestilu za liberalizacijo trgovine v obliki koncesij, ki imajo enakovredne učinke na trgovino kot dvostranski zaščitni ukrep, ali v obliki koncesij, enakovrednih vrednosti dodatnih dajatev, ki se pričakujejo kot rezultat zaščitnega ukrepa. Pogodbenica, ki uporablja dvostranski zaščitni ukrep, zagotovi možnost za taka posvetovanja najpozneje 30 dni po uporabi dvostranskega zaščitnega ukrepa.
2. Če v 30 dneh od začetka posvetovanja iz odstavka 1 ni dosežen dogovor o nadomestilu za liberalizacijo trgovine, lahko pogodbenica, katere blago je predmet dvostranskega zaščitnega ukrepa, začasno opusti uporabo koncesije v zvezi z blagom s poreklom iz pogodbenice, ki uporablja dvostranski zaščitni ukrep z enakovrednimi učinki kot dvostranski zaščitni ukrep. Obveznost pogodbenice, ki uporabi dvostranski zaščitni ukrep, glede zagotovitve nadomestila in pravica druge pogodbenice, da začasno opusti koncesije v skladu s tem odstavkom, prenehata veljati na dan, ko se dvostranski zaščitni ukrep preneha izvajati.
3. Pravica do začasne opustitve iz odstavka 2 se ne izvršuje v prvih 24 mesecih veljavnosti dvostranskega zaščitnega ukrepa, pod pogojem da je zaščitni ukrep v skladu z določbami tega sporazuma.

ČLEN 3.14

Uporaba angleškega jezika

Za zagotovitev čim večje učinkovitosti pri uporabi pravil o trgovinskih sredstvih iz tega poglavja preiskovalni organi pogodbenic uporabljajo angleški jezik kot podlago za sporočila in dokumente, izmenjane med pogodbenicama v okviru preiskav v zvezi s trgovinskimi sredstvi.

POGLAVJE 4

OLAJŠEVANJE CARINE IN TRGOVINE

ČLEN 4.1

Cilji

1. Pogodbenici priznavata pomen olajševanja carine in trgovine v razvijajočem se svetovnem trgovinskem okolju. Pogodbenici okrepita sodelovanje na tem področju, da njuna carinska zakonodaja in postopki dosegajo cilje o spodbujanju olajševanja trgovine in hkrati zagotavljajo učinkovit carinski nadzor.

2. Pogodbenici se strinjata, da njuna zakonodaja ne sme biti diskriminatorna in da carinski postopki temeljijo na uporabi sodobnih metod in učinkovitega nadzora za boj proti goljufijam in za spodbujanje zakonite trgovine.
3. Pogodbenici priznavata, da legitimni cilji javnih politik, vključno s cilji v zvezi z varnostjo, zaščito in bojem proti goljufijam, ne smejo biti ogroženi.

ČLEN 4.2

Carinsko sodelovanje in medsebojna upravna pomoč

1. Ustrezni organi pogodbenic sodelujejo glede carinskih zadev, da bi zagotovili doseg ciljev iz člena 4.1 (Cilji).
2. Pogodbenici okrepita carinsko sodelovanje, med drugim z:
 - (a) izmenjavo informacij v zvezi s carinsko zakonodajo, njenim izvajanjem in carinskimi postopki, zlasti na naslednjih področjih:
 - (i) poenostavljanje in posodabljanje carinskih postopkov;
 - (ii) izvrševanje pravic intelektualne lastnine na mejah s strani carinskih organov;

(iii) olajšanje tranzita in pretovarjanja ter

(iv) odnosi s poslovno skupnostjo;

(b) preučitvijo možnosti razvoja skupnih pobud v zvezi z uvoznimi in izvoznimi ter drugimi carinskimi postopki, vključno s tehnično pomočjo, za zagotovitev učinkovitih storitev za poslovno skupnost;

(c) krepitevijo sodelovanja na področju carin v mednarodnih organizacijah, kot sta STO in Svetovna carinska organizacija (v nadaljnjem besedilu: WCO); ter

(d) vzpostavitev, kadar je to ustrezno in primerno, vzajemnega priznavanja programov trgovskega partnerstva in carinskega nadzora, vključno z enakovrednimi ukrepi za olajševanje trgovine.

3. Pogodbenici si vzajemno zagotavljata medsebojno upravno pomoč v carinskih zadevah v skladu s Protokolom 2 (O medsebojni upravni pomoči v carinskih zadevah).

ČLEN 4.3

Carinska zakonodaja in postopki

1. Carinska zakonodaja in postopki pogodbenic temeljijo na mednarodnih instrumentih in standardih, ki se uporabljajo na področju carine in trgovine, vključno z vsebinskimi elementi *Mednarodne konvencije o poenostavitvi in uskladitvi carinskih postopkov*, kot je bila spremenjena (revidirana Kjotska konvencija) sklenjene 26. junija 1999 v Bruslju, *Mednarodne konvencije o harmoniziranem sistemu poimenovanj in šifrskih oznak blaga* (v nadaljnjem besedilu: Konvencija o harmoniziranem sistemu), *okvira standardov za zaščito in olajševanje svetovne trgovine ter modela carinskih podatkov* Svetovne carinske organizacije.
2. Carinska zakonodaja in postopki pogodbenic:
 - (a) so namenjeni zaščiti zakonite trgovine prek učinkovitega izvrševanja in usklajevanja z zakonodajnimi zahtevami;
 - (b) se izogibajo nepotrebnim ali diskriminatornim bremenom za gospodarske subjekte in omogočajo nadaljnjo poenostavitev za gospodarske subjekte z visoko stopnjo skladnosti; ter
 - (c) preprečujejo goljufije in nezakonite ali škodljive dejavnosti.

3. Pogodbenici se strinjata, da morajo biti njuni carinska zakonodaja in postopki, vključno s pravnimi sredstvi, sorazmerni in nediskriminatorni ter da njihova uporaba ne zadrži neupravičeno sprostitev blaga.

4. Pogodbenici za izboljšanje delovnih metod in zagotovitev nediskriminacije, preglednosti, učinkovitosti, neoporečnosti in odgovornosti postopkov:

- (a) poenostavita in pregledata, kadar koli je to mogoče, zahteve in formalnosti v zvezi s hitro prepustitvijo in carinjenjem blaga; ter
- (b) sprejmeta nadaljnje korake za poenostavitev in standardizacijo podatkov in dokumentacije, ki jih potrebujejo carinske ali druge agencije.

ČLEN 4.4

Sprostitev blaga

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njeni carinski organi uporabljajo zahteve in postopke, ki predvidevajo sprostitev blaga v roku, ki ni daljši od tistega, ki je potreben za zagotavljanje skladnosti z njenimi carinskimi in drugimi trgovinskimi zakoni in formalnostmi. Vsaka pogodbenica si prizadeva za nadaljnje skrajšanje tega obdobja in sprostitev blaga brez nepotrebnega odlašanja.

2. Pogodbenici med drugim dovolita sprostitev blaga brez plačila carine, pod pogojem da se končno plačilo carine zagotovi z jamstvom, če je to potrebno v skladu z njuno zakonodajo za zagotovitev končnega plačila carine.

3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njeni carinski organi zagotovijo vnaprejšnjo elektronsko predložitev in nadaljnjo obdelavo informacij pred fizičnim prihodom blaga (obdelava pred prihodom), da se omogoči sprostitev blaga ob prihodu.

ČLEN 4.5

Poenostavljeni carinski postopki

1. Vsaka pogodbenica določi poenostavljene carinske postopke, ki so pregledni in učinkoviti, da se zmanjšajo stroški in poveča predvidljivost za gospodarske subjekte, vključno z malimi in srednjimi podjetji. Lažji dostop do carinskih poenostavitev je na voljo tudi za pooblaščen trgovce v skladu z objektivnimi in nediskriminatornimi merili.

2. Pri zaključevanju formalnosti dajanja blaga v carinski postopek se uporabi enotna upravna listina ali enakovredna elektronska različica.

3. Pogodbenici uporabita sodobne carinske tehnike, vključno z oceno tveganja in revizijami po carinjenju, da se poenostavita in olajšata vstop in sprostitev blaga.

4. Pogodbenici spodbujata postopni razvoj in uporabo sistemov, vključno s sistemi, ki temeljijo na informacijski tehnologiji, da se olajša elektronska izmenjava podatkov med trgovci, carinskimi upravami in drugimi zadevnimi agencijami.

ČLEN 4.6

Tranzit in pretovarjanje

1. Vsaka pogodbenica zagotovi olajševanje ter učinkovit nadzor pretovarjanja in tranzita prek svojega ozemlja.
2. Za olajšanje tranzitnega prometa vsaka pogodbenica zagotovi sodelovanje in usklajevanje med vsemi zadevnimi organi in agencijami na svojem ozemlju.

ČLEN 4.7

Obvladovanje tveganja

1. Vsaka pogodbenica svoje postopke pregleda in sprostitev ter postopke revizije po carinjenju oblikuje na podlagi načel ocene tveganja in revizij, namesto da bi vsako pošiljko posebej podrobno preučila za skladnost z vsemi uvoznimi zahtevami.

2. Pogodbenici sprejmeta in uporabljata svoje zahteve in postopke za nadzor uvoza, izvoza, tranzita in pretovarjanja blaga na podlagi načel obvladovanja tveganja, ki se uporabljajo zato, da se ukrepi v zvezi s skladnostjo usmerijo na transakcije, ki jim je treba nameniti pozornost.

ČLEN 4.8

Preglednost

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so njeni carinski in drugi trgovinski zakoni, predpisi in splošni upravni postopki in druge zahteve, vključno s pristojbinami in taksami, takoj na voljo zainteresiranim stranem in, kadar je to mogoče in izvedljivo, na uradnem spletišču.
2. Vsaka pogodbenica določi ali ohrani eno ali več informacijskih točk za obravnavo vprašanj zainteresiranih strani o carinskih in drugih trgovinskih zadevah.

ČLEN 4.9

Vnaprejšnje odločbe

1. Na pisno zahtevo trgovcev carinski organi vsake pogodbenice v skladu s svojimi zakoni in drugimi predpisi pred uvozom blaga na njeno ozemlje izdajo pisne vnaprejšnje odločbe o tarifni uvrstitvi ali o kateri koli drugi zadevi, o kateri se pogodbenici dogovorita.

2. V skladu z vsemi zahtevami glede zaupnosti v zakonih in drugih predpisih vsake pogodbenice vsaka pogodbenica objavi svoje vnaprejšnje odločbe o tarifni uvrstitvi in o vseh zadevah, o katerih se sporazumeta pogodbenici, na primer na uradnem spletišču.
3. Za olajšanje trgovine pogodbenici v svoj dvostranski dialog vključita redne posodobitve o spremembah v njunih zakonih in drugih predpisih o vnaprejšnjih odločbah.

ČLEN 4.10

Pristojbine in takse

1. Vsaka pogodbenica objavi informacije o pristojbinah in taksah v uradno določenem mediju in, kadar je to mogoče in izvedljivo, na uradnem spletišču. Te informacije vključujejo pristojbine in takse, ki se bodo uporabile, posebne razloge za pristojbine ali takse za opravljeno storitev, naziv pristojnega organa ter datum in način plačila.
2. Nobena pogodbenica ne naloži novih ali spremenjenih pristojbin in taks, dokler se informacije v skladu z odstavkom 1 ne objavijo in dajo na voljo.

ČLEN 4.11

Carinski deklarant

Pogodbenici v svoji carinski zakonodaji in postopkih ne zahtevata obvezne uporabe carinskih deklarantov. Če in ko pogodbenici izdajata dovoljenja carinskim deklarantom, uporabljata pregledna, nediskriminatorna in sorazmerna pravila.

ČLEN 4.12

Carinsko vrednotenje

1. Pogodbenici določita carinsko vrednost blaga v skladu s členom VII GATT 1994 in Sporazumom o carinskem vrednotenju.
2. Pogodbenici sodelujeta z namenom, da dosežeta skupni pristop k vprašanju v zvezi s carinskim vrednotenjem.

ČLEN 4.13

Pregledi pred odpremo

Pogodbenici se strinjata, da njuna carinska zakonodaja in postopki ne zahtevajo obvezne uporabe pregledov pred odpremo, kot so določeni v Sporazumu o pregledih pred odpremo, ali kakšnih koli drugih dejavnosti pregleda, ki jih pred postopkom carinjenja na namembnem kraju izvajajo zasebne družbe.

ČLEN 4.14

Pregled in pritožba

Vsaka pogodbenica zagotovi učinkovite, hitre, nediskriminatorne in lahko dostopne postopke, ki zagotavljajo pravico do pritožbe proti upravnim ukrepom, odločbam in sklepom carinske uprave ali drugih agencij, ki vplivajo na uvoz ali izvoz blaga ali blago v tranzitu.

ČLEN 4.15

Odnosi s poslovno skupnostjo

Pogodbenici se strinjata:

- (a) da obstaja potreba po pravočasnih posvetovanjih s trgovinskimi predstavniki o zakonodajnih predlogih in splošnih postopkih v zvezi z vprašanji o olajševanju carine in trgovine. V ta namen vsaka pogodbenica opravi ustrezna posvetovanja med upravami in poslovno skupnostjo;
- (b) da bosta objavili ali kako drugače dali na voljo, če je le mogoče z elektronskimi sredstvi, novo zakonodajo in splošne postopke, povezane z vprašanji o olajševanju carine in trgovine, pred uvedbo takšne zakonodaje in postopkov, prav tako pa tudi spremembe in razlage takšne zakonodaje in postopkov, poleg tega bosta javnosti dali na voljo ustrezne informacije upravne narave, vključno z zahtevami uradov, postopki vstopa, delovnim časom in postopki delovanja carinskih uradov v pristaniščih in na mejnih prehodih ter kontaktnimi točkami za poizvedbe;
- (c) da mora preteči razumno obdobje med objavo in začetkom veljavnosti nove ali spremenjene zakonodaje, postopkov in pristojbin ali drugih dajatev; ter
- (d) da bosta zagotovili, da bodo zahteve glede carinskih in z njimi povezanih zahtev in postopkov še naprej izpolnjevale potrebe poslovne skupnosti, upoštevale dobre prakse in čim manj omejevale trgovino.

ČLEN 4.16

Odbor za carino

1. Odbor za carino, ustanovljen s členom 17.2 (Specializirani odbori), sestavljajo predstavniki pogodbenic.
2. Odbor za carino zagotavlja, da to poglavje pravilno deluje in da carinski organi izvršujejo pravice intelektualne lastnine v skladu s pododdelkom 4 (Izvrševanje pravic na mejah) oddelka C (Izvrševanje pravic intelektualne lastnine) poglavja 12 (Intelektualna lastnina), Protokola 1 (O opredelitvi pojma „izdelki s poreklom“ in metodah upravnega sodelovanja), Protokola 2 (O medsebojni upravni pomoči v carinskih zadevah) in vseh dodatnih določb, ki se nanašajo na carino, o katerih se dogovorita pogodbenici.
3. Odbor za carino preuči potrebo po sklepih, mnenjih, predlogih ali priporočilih v zvezi z vsemi vprašanji, ki izhajajo iz izvajanja določb iz odstavka 2, ter sprejme sklepe, mnenja, predloge ali priporočila. Pristojen je za sprejetje sklepov o vzajemnem priznavanju tehnik obvladovanja tveganja, meril in standardov tveganja, nadzora varnosti in programov trgovinskega partnerstva, vključno z vidiki, kot so prenos podatkov in skupne dogovorjene koristi.

POGLAVJE 5

TEHNIČNE OVIRE V TRGOVINI

ČLEN 5.1

Potrditev Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini

Pogodbenici potrujeta svoje medsebojne pravice in obveznosti iz Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, ki je smiselno vključen v ta sporazum in je njegov sestavni del.

ČLEN 5.2

Cilji

1. Cilj tega poglavja je olajšanje in povečanje dvostranske blagovne menjave s preprečevanjem, ugotavljanjem in odpravo nepotrebnih ovir za trgovino s področja uporabe Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini ter krepitevijo dvostranskega sodelovanja med pogodbenicama.
2. Pogodbenici vzpostavita in okrepita tehnične zmogljivosti in institucionalno infrastrukturo o zadevah, ki se nanašajo na tehnične ovire v trgovini.

ČLEN 5.3

Področje uporabe in opredelitev pojmov

1. To poglavje se uporablja za pripravo, sprejetje in uporabo standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti, kot so opredeljeni v Prilogi 1 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini, ki lahko vplivajo na blagovno menjavo med pogodbenicama, razen za:
 - (a) specifikacije nabav, ki jih pripravijo vladni organi za potrebe lastne proizvodnje ali porabe; ali
 - (b) sanitarne in fitosanitarne ukrepe, kot so opredeljeni v Prilogi A k Sporazumu o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih.
2. Vsaka pogodbenica ima pravico pripraviti, sprejeti in uporabljati standarde, tehnične predpise in postopke ugotavljanja skladnosti v skladu s tem poglavjem in Sporazumom o tehničnih ovirah v trgovini.
3. V tem poglavju se uporablja opredelitev pojmov iz Priloge 1 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini.

ČLEN 5.4

Tehnični predpisi

1. Vsaka pogodbenica kar najboljše uporabi dobro regulativno prakso, kot je določeno v Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini in tem poglavju, zlasti z:
 - (a) ocenjevanjem razpoložljivih regulativnih in neregulativnih alternativ predlaganim tehničnim predpisom, ki bi izpolnjevale legitimne cilje pogodbenice, v skladu s členom 2.2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, in prizadevanjem, da se med drugim oceni učinek predlaganega tehničnega predpisa z regulativno oceno učinka, kot priporoča Odbor za tehnične ovire v trgovini, ustanovljen v skladu s členom 13 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini;
 - (b) uporabo ustreznih mednarodnih standardov, kot so standardi Mednarodne organizacije za standardizacijo, Mednarodne elektrotehniške komisije, Mednarodne telekomunikacijske zveze in Komisije za Codex Alimentarius, kot podlage za njihove tehnične predpise, razen če bi bili ti mednarodni standardi neučinkoviti ali neprimerni za izpolnjevanje legitimnih ciljev, za katere si prizadeva pogodbenica, kadar pogodbenica ne uporabi mednarodnih standardov kot podlage za svoje tehnične predpise, na zahtevo druge pogodbenice opredeli kakršno koli bistveno odstopanje od ustreznih mednarodnih standardov in pojasni razloge, zakaj so bili ti standardi ocenjeni za neprimerne ali neučinkovite za zastavljeni cilj;

- (c) pregledom tehničnih predpisov brez poseganja v člen 2.3 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, da bi se povečala njihova konvergenca z ustreznimi mednarodnimi standardi. Pri tem pregledu pogodbenici med drugim upoštevata morebitne spremembe ustreznih mednarodnih standardov in to, ali okoliščine, zaradi katerih so se pojavile razlike v katerem od ustreznih mednarodnih standardov, še vedno obstajajo;
- (d) opredelitvijo tehničnih predpisov na podlagi zahtev glede zmogljivosti izdelka in ne na podlagi projektne ali opisne značilnosti.

2. V skladu s členom 2.7 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini pogodbenica ugodno obravnava sprejetje tehničnih predpisov druge pogodbenice kot enakovrednih, tudi če se ti predpisi razlikujejo od njenih, če se strinja, da ti predpisi ustrezno izpolnjujejo cilje njenih predpisov.

3. Pogodbenica, ki je pripravila tehnični predpis, za katerega meni, da je enakovreden tehničnemu predpisu druge pogodbenice zaradi združljivega cilja in obsega izdelka, lahko od druge pogodbenice pisno zahteva, da tehnični predpis prizna kot enakovreden. Ta zahteva mora biti v pisni obliki in podrobno opisovati razloge, zakaj bi bilo treba tehnični predpis obravnavati kot enakovreden, vključno z razlogi v zvezi z obsegom izdelka. Pogodbenica, ki se ne strinja, da je tehnični predpis enakovreden, drugi pogodbenici na zahtevo predloži razloge za svojo odločitev.

ČLEN 5.5

Standardi

1. Pogodbenici potrjujeta svoje obveznosti iz člena 4.1 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini za zagotovitev, da njuni organi za standardizacijo sprejmejo in spoštujejo Kodeks dobre prakse za pripravo, sprejetje in uporabo standardov iz Priloge 3 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini. Pogodbenici dodatno potrjujeta svojo zavezanost načelom iz *sklepov in priporočil, ki jih je sprejel Odbor STO za tehnične ovire v trgovini od 1. januarja 1995, G/TBT/1/rev. 13 z dne 8. marca 2017, vključno s Sklepom Odbora o načelih za razvoj mednarodnih standardov, smernic in priporočil v zvezi s členoma 2 in 5 ter Prilogo 3 k Sporazumu*, navedenim v prilogah k delu 1 dokumenta.
2. Zaradi uskladitve standardov v čim večjem obsegu pogodbenici spodbujata svoje organe za standardizacijo, kot tudi regionalne organe za standardizacijo, katerih članice so pogodbenici ali njuni organi za standardizacijo, da:
 - (a) sodelujejo v mejah razpoložljivih virov pri pripravljanju mednarodnih standardov s strani ustreznih mednarodnih organov za standardizacijo;

- (b) uporabljajo ustrezne mednarodne standarde kot podlago za standarde, ki jih razvijajo, razen če bi bili ti mednarodni standardi neučinkoviti ali neprimerni za izpolnjevanje legitimnih ciljev, za katere si prizadeva pogodbenica, na primer zaradi nezadostne ravni zaščite, temeljnih podnebnih ali geografskih dejavnikov ali osnovnih tehnoloških problemov;
- (c) preprečujejo podvajanje ali prekrivanje z delom mednarodnih organov za standardizacijo;
- (d) pregledujejo nacionalne in regionalne standarde, ki ne temeljijo na ustreznih mednarodnih standardih, v rednih časovnih presledkih, da bi povečali njihovo konvergenco z ustreznimi mednarodnimi standardi; ter
- (e) sodelujejo z ustreznimi organi za standardizacijo druge pogodbenice pri mednarodnih standardizacijskih dejavnostih. To sodelovanje se lahko izvaja v mednarodnih organih za standardizacijo ali na regionalni ravni.

3. Pogodbenici si izmenjujeta informacije o:

- (a) svoji uporabi standardov v zvezi s tehničnimi predpisi;
- (b) svojih postopkih standardizacije in obsegu svoje uporabe mednarodnih ali regionalnih standardov kot osnove za svoje nacionalne standarde; ter

- (c) sporazumih o sodelovanju pri standardizaciji, ki jih izvaja katera koli pogodbenica, vključno z vprašanji standardizacije v mednarodnih sporazumih s tretjimi državami, če to ni izrecno prepovedano z navedenimi sporazumi.

4. Pogodbenici se zavedata, da je v skladu s Prilogo 1 k Sporazumu o tehničnih ovirah v trgovini skladnost s standardi prostovoljna. Kadar pogodbenica prek vključitve ali sklicevanja v tehničnih predpisih ali postopkih ugotavljanja skladnosti določi obvezne standarde, ki jih je treba izpolnjevati, se uporablja člen 5.7 (Preglednost).

ČLEN 5.6

Postopki ugotavljanja skladnosti

1. Pri obveznih postopkih ugotavljanja skladnosti pogodbenici smiselno uporabljata odstavek 1 člena 5.4 (Tehnični predpisi), da bi se izognili nepotrebnim oviram za trgovino ter zagotovili preglednost in nediskriminacijo.

2. V skladu s členom 5.1.2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, kadar pogodbenica uvoznica zahteva potrditev skladnosti s svojimi veljavnimi tehničnimi predpisi ali standardi, njeni postopki ugotavljanja skladnosti niso strožji ali se ne uporabljajo bolj, kot je potrebno, da se tej pogodbenici omogoči ustrezno zagotovilo, da so izdelki skladni z veljavnimi tehničnimi predpisi ali standardi, pri čemer se upošteva tveganje neskladnosti.

3. Pogodbenici priznavata, da obstaja širok obseg mehanizmov za lažje sprejemanje rezultatov ugotavljanja skladnosti, opravljenega na ozemlju druge pogodbenice, ki vključujejo:

- (a) zaupanje pogodbenice uvoznice v dobaviteljevo izjavo o skladnosti;
- (b) sporazume o vzajemnem sprejemanju rezultatov postopkov ugotavljanja skladnosti v zvezi s posebnimi tehničnimi predpisi, ki jih opravljajo organi s sedežem na ozemlju druge pogodbenice,
- (c) uporabo akreditacije za izbiro organov za ugotavljanje skladnosti s sedežem na ozemlju ene od pogodbenic;
- (d) določitev organov za ugotavljanje skladnosti, vključno z organi s sedežem na ozemlju druge pogodbenice, na vladni ravni;
- (e) enostransko priznanje rezultatov ugotavljanja skladnosti, opravljenega na ozemlju pogodbenice, s strani druge pogodbenice;
- (f) prostovoljne sporazume med organi za ugotavljanje skladnosti s sedežem na ozemlju katere koli pogodbenice; ter
- (g) uporabo regionalnih in mednarodnih večstranskih sporazumov in dogovorov o medsebojnem priznavanju, katerih pogodbenici sta pogodbenici.

4. Pogodbenici se ob upoštevanju zlasti v odstavku 3 navedenega zavezujeta:
- (a) da bosta izboljšali izmenjavo informacij o mehanizmu iz odstavka 3 in podobnih mehanizmih za lažje sprejemanje rezultatov ugotavljanja skladnosti;
 - (b) da si bosta izmenjevali informacije o ugotavljanju skladnosti, zlasti o merilih za izbiro ustreznih postopkov ugotavljanja skladnosti za posebne izdelke;
 - (c) da bosta upoštevali izjavo dobavitelja o skladnosti kot eno od zagotovil skladnosti z domačim pravom;
 - (d) da bosta preučili ureditve za vzajemno priznavanje rezultatov postopkov ugotavljanja skladnosti v skladu s postopkom iz odstavka 5;
 - (e) da si bosta izmenjevali informacije o politiki akreditiranja ter preučili, kako najbolje uporabiti mednarodne standarde za akreditiranje in mednarodne sporazume, ki vključujejo organe pogodbenic za akreditiranje, na primer prek mehanizmov Mednarodnega združenja za akreditacijo laboratorijev in Mednarodnega akreditacijskega foruma;
 - (f) da bosta preučili pridružitev ali po potrebi spodbujali svoje organe za preskušanje, inšpekcijske preglede in certificiranje k pridružitvi katerim koli operativnim mednarodnim sporazumom ali ureditvam za usklajevanje ali lajšanje sprejemanja rezultatov ugotavljanja skladnosti;

- (g) da bosta zagotovili, da lahko gospodarski subjekti izbirajo med subjekti za ugotavljanje skladnosti, ki jih organi določijo za izvajanje nalog, ki jih za zagotavljanje skladnosti zahteva domače pravo;
- (h) da si bosta prizadevali za uporabo akreditiranja pri izbiri organov za ugotavljanje skladnosti; ter
- (i) da bosta zagotavljali neodvisnost in odsotnost navzkrižja interesov med akreditacijskimi organi in organi za ugotavljanje skladnosti.

5. Na zahtevo pogodbenice se lahko druga pogodbenica odloči za začetek posvetovanj z namenom opredelitve sektorskih pobud v zvezi z uporabo postopkov ugotavljanja skladnosti ali lajšanja sprejemanja rezultatov ugotavljanja skladnosti, ki so primerni za zadevne sektorje. Pogodbenica, ki predloži zahtevo, bi morala predložiti ustrezne informacije o tem, kako bi sektorske pobude olajšale trgovino. Če druga pogodbenica to zahtevo zavrne, na zahtevo predloži utemeljitev.

6. Pogodbenici potrjujeta svoje obveznosti iz člena 5.2.5 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, da so pristojbine za obvezno ugotavljanje skladnosti uvoženih izdelkov pravične glede na kakršne koli pristojbine, ki se zaračunajo za ugotavljanje skladnosti podobnih izdelkov domačega porekla ali izdelkov s poreklom iz katere koli druge države, ob upoštevanju stroškov komunikacije, prevoza in drugih stroškov, do katerih pride zaradi različnih lokacij obratov vložnika in organa za ugotavljanje skladnosti.

ČLEN 5.7

Preglednost

Pogodbenici priznavata pomembnost preglednosti v zvezi s pripravo, sprejetjem in uporabo standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti. Pogodbenici v zvezi s tem potrjujeta svoje obveznosti glede preglednosti iz Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini. Vsaka pogodbenica:

- (a) upošteva pripombe druge pogodbenice, kadar je del postopka priprave tehničnega predpisa na voljo za javno posvetovanje, in na zahtevo pravočasno predloži pisne odgovore na pripombe druge pogodbenice;
- (b) gospodarskim subjektom in drugim zainteresiranim stranem druge pogodbenice omogoči sodelovanje na kakršnem koli formalnem javnem posvetovanju o pripravi tehničnih predpisov pod pogoji, ki niso manj ugodni od pogojev, zagotovljenih njenim fizičnim ali pravnim osebam;
- (c) kadar se izvajajo ocene učinka, v skladu s pododstavkom 1(a) člena 5.4 (Tehnični predpisi), o izidu ocene učinka predlaganega tehničnega predpisa obvesti drugo pogodbenico na njeno zahtevo;

- (d) pri obveščanju v skladu s členom 2.9.2 ali 5.6.2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini:
- (i) drugi pogodbenici omogoči vsaj 60 dni po obvestilu za pisno predložitev pripomb k predlogu in, kadar je to izvedljivo, ustrezno upošteva razumne zahteve za podaljšanje tega obdobja;
 - (ii) predloži elektronsko različico besedila iz obvestila;
 - (iii) zagotovi, če v obvestilu poslano besedilo ni v enem od uradnih jezikov STO, podroben in izčrpen opis vsebine ukrepa v obliki obvestila STO;
 - (iv) pisno odgovori na pisne pripombe, ki jih je prejela od druge pogodbenice glede predloga, in sicer najpozneje do datuma objave končnega tehničnega predpisa ali postopka za ugotavljanje skladnosti; ter
 - (v) predloži informacije o sprejetju in začetku veljavnosti ukrepa iz obvestila, sprejeto končno besedilo pa z dodatkom k prvotnemu obvestilu;
- (e) zagotovi dovolj časa med objavo in začetkom veljavnosti tehničnih predpisov, tako da se gospodarski subjekti druge pogodbenice lahko prilagodijo, razen ob nenadnih težavah ali tveganju za nastanek nenadnih težav v zvezi z varnostjo, zdravjem, varstvom okolja ali nacionalno varnostjo;

- (f) zagotovi, da so vsi sprejeti in veljavni tehnični predpisi in obvezni postopki ugotavljanja skladnosti javno in brezplačno dostopni na uradnih spletiščih; ter
- (g) zagotovi, da informacijska točka, določena v skladu s členom 10.1 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, zagotavlja informacije in odgovore v enem od uradnih jezikov STO za razumne poizvedbe druge pogodbenice ali zainteresiranih strani druge pogodbenice o sprejetih tehničnih predpisih, postopkih ugotavljanja skladnosti in standardih.

ČLEN 5.8

Nadzor trga

Pogodbenici:

- (a) izmenjujeta stališča glede nadzora trga in izvršilnih dejavnosti;
- (b) zagotavljata, da funkcije nadzora trga izvajajo pristojni organi in da ni navzkrižja interesov med funkcijo nadzora trga in funkcijo ugotavljanja skladnosti; ter
- (c) zagotovita, da ni navzkrižja interesov med organi za nadzor trga in gospodarskimi subjekti pod kontrolo ali nadzorom.

ČLEN 5.9

Označevanje in etiketiranje

1. Pogodbenici se zavedata, da lahko tehnični predpis vključuje ali obravnava izključno zahteve za označevanje ali etiketiranje. Kadar tehnični predpisi pogodbenice vsebujejo obvezne zahteve za označevanje ali etiketiranje, ta pogodbenica upošteva načela člena 2.2 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini, zlasti da se tehnični predpisi ne pripravljajo z namenom ali učinkom ustvarjanja nepotrebnih ovir za mednarodno trgovino ter da ne smejo bolj omejevati trgovine, kot je to potrebno za doseganje legitimnega cilja.
2. Če zahteva obvezno označevanje ali etiketiranje izdelkov, pogodbenica:
 - (a) zahteva samo informacije, ki so pomembne za potrošnike ali uporabnike izdelka ali ki kažejo skladnost izdelka z obveznimi tehničnimi zahtevami;
 - (b) ne zahteva predhodne odobritve, registracije ali certificiranja etiket ali oznak izdelkov kot pogoj, da se dajo na trg izdelki, ki bi bili sicer skladni z njenimi obveznimi tehničnimi zahtevami, razen če je to potrebno zaradi tveganja, ki ga izdelki predstavljajo za zdravje ali življenje ljudi, živali ali rastlin, okolje ali nacionalno varnost; ta pododstavek ne posega v pravico pogodbenice, da zahteva predhodno odobritev posebnih informacij, ki jih je treba navesti na etiketi ali oznaki glede na zadevno domačo zakonodajo;

- (c) če zahteva, da gospodarski subjekti uporabljajo enkratno identifikacijsko številko, gospodarskim subjektom druge pogodbenice brez nepotrebnega odlašanja in na nediskriminatoren način zagotovi to številko;
- (d) če navedbe niso zavajajoče, protislovne ali dvoumne glede informacij, ki jih zahteva pogodbenica uvoznica blaga, dovoli:
 - (i) informacije v drugih jezikih poleg informacij v jeziku, ki ga zahteva pogodbenica uvoznica blaga;
 - (ii) mednarodno sprejete nomenklature, piktograme, simbole ali grafične prikaze; ali
 - (iii) dodatne informacije poleg tistih, ki jih zahteva pogodbenica uvoznica blaga;
- (e) sprejme, da etiketiranje, vključno z dodatnim etiketiranjem ali popravki na etiketah, če je ustrezno, poteka v odobrenih prostorih, na primer v carinskih ali potrjenih skladiščih na točki uvoza, v pogodbenici uvoznici pred distribucijo in prodajo izdelka; pogodbenica lahko zahteva, da se izvirna etiketa ne odstrani;
- (f) si prizadeva namesto oznak ali etiket, fizično pritrjenih na izdelek, sprejetičasne ali odstranljive etikete oziroma označevanje ali etiketiranje v spremni dokumentaciji, kadar meni, da s tem niso ogroženi legitimni cilji iz Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini.

ČLEN 5.10

Sodelovanje in olajševanje trgovine

1. Pogodbenici okrepita sodelovanje na področju standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti za izboljšanje vzajemnega razumevanja njunih sistemov in olajšanja trgovine med njima. V ta namen lahko vzpostavita dialoge o regulativnih vprašanjih na horizontalni in sektorski ravni.
2. Pogodbenici si prizadevata opredeliti, razviti in spodbujati dvostranske pobude v zvezi s standardi, tehničnimi predpisi in postopki ugotavljanja skladnosti, ki so primerni za posamezna vprašanja ali sektorje in ki olajšujejo trgovino. Te pobude lahko vključujejo:
 - (a) spodbujanje dobrih regulativnih praks z regulativnim sodelovanjem, vključno z izmenjavo informacij, izkušenj in podatkov, da bi izboljšali kakovost in učinkovitost svojih standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti ter učinkovito uporabljali zakonodajne vire;
 - (b) uporabo pristopa, ki temelji na tveganju, za ugotavljanje skladnosti, na primer opiranje na dobaviteljevo izjavo o skladnosti za izdelke z majhnim tveganjem, in, če je ustrezno, zmanjšanje zapletenosti tehničnih predpisov, standardov in postopkov ugotavljanja skladnosti;
 - (c) povečanje konvergence njunih standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti z ustreznimi mednarodnimi standardi, smernicami ali priporočili;

- (d) izogibanje nepotrebnemu razhajanju njunih pristopov in standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti, kadar ne obstajajo mednarodni standardi, smernice ali priporočila;
- (e) spodbujanje ali krepitev sodelovanja med posameznimi javnimi ali zasebnimi organizacijami pogodbenic, odgovornimi za standardizacijo, ugotavljanje skladnosti in meroslovje;
- (f) zagotavljanje učinkovite interakcije in sodelovanja med regulativnimi organi na regionalni ali mednarodni ravni; ter
- (g) kolikor je to mogoče, izmenjavo informacij o sporazumih in ureditvah v zvezi s tehničnimi ovirami v trgovini na mednarodni ravni.

3. Na zahtevo pogodbenica ustrezno preuči predloge za sodelovanje druge pogodbenice v skladu s tem poglavjem. To sodelovanje se med drugim izvaja na podlagi dialoga v ustreznih forumih, prek skupnih projektov, tehnične pomoči in programov za krepitev zmogljivosti na področju standardov, tehničnih predpisov in postopkov ugotavljanja skladnosti na izbranih industrijskih področjih, kakor se pogodbenici medsebojno dogovorita.

ČLEN 5.11

Posvetovanja

1. Pogodbenica v zvezi z zadevami, ki se nanašajo na izvajanje tega poglavja, nemudoma in ugodno obravnava zahteve druge pogodbenice za posvetovanje.
2. Odbor za trgovino lahko za pojasnitev ali rešitev vprašanj iz odstavka 1 ustanovi delovno skupino, da bi opredelila izvedljivo in praktično rešitev za olajšanje trgovine. Delovna skupina je sestavljena iz predstavnikov pogodbenic.

ČLEN 5.12

Izvajanje

1. Vsaka pogodbenica določi kontaktno točko pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo Vietnama oziroma v Evropski komisiji in drugi pogodbenici zagotovi kontaktne podatke urada ali uradnika, pristojnega za zadeve, ki jih zajema to poglavje, vključno s podatki o telefonu, telefaksu, elektronski pošti in drugimi pomembnimi podatki.
2. Vsaka pogodbenica takoj obvesti drugo pogodbenico o kakršni koli spremembi svoje kontaktne točke in spremembah podatkov iz odstavka 1.

3. Kontaktni točki med drugim:

- (a) spremljata izvajanje in izvrševanje tega poglavja;
- (b) če je ustrezno, olajšujeta sodelovanje v dejavnostih sodelovanja v skladu s členom 5.10 (Sodelovanje in olajševanje trgovine);
- (c) takoj obravnavata morebitna vprašanja pogodbenice v zvezi z razvojem, sprejetjem, uporabo ali izvrševanjem standardov, tehničnih predpisov ali postopkov ugotavljanja skladnosti;
- (d) se na zahtevo pogodbenice posvetujeta o zadevah, ki izhajajo iz tega poglavja;
- (e) sprejmeta kakršne koli druge ukrepe, ki bi lahko pomagali pogodbenicama pri izvajanju tega poglavja; ter
- (f) izvajata druge naloge, za katere lahko nanju prenese pooblastilo Odbor za blagovno menjavo.

4. Informacijske točke, vzpostavljene v skladu s členom 10.1 Sporazuma o tehničnih ovirah v trgovini:

- (a) olajšujejo izmenjavo informacij med pogodbenicama o standardih, tehničnih predpisih in postopkih ugotavljanja skladnosti v odziv na vse razumne zahteve druge pogodbenice po takih informacijah; ter
- (b) napotijo poizvedbe druge pogodbenice na ustrezne regulativne organe.

POGLAVJE 6

SANITARNI IN FITOSANITARNI UKREPI

ČLEN 6.1

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za pripravo, sprejetje in uporabo vseh sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov pogodbenice, ki lahko neposredno ali posredno vplivajo na trgovino med pogodbenicama.
2. To poglavje ne posega v pravice pogodbenic iz poglavja 5 (Tehnične ovire v trgovini) v zvezi z ukrepi, ki niso predmet tega poglavja.

ČLEN 6.2

Cilji

Cilji tega poglavja so:

- (a) okrepitev učinkovitega izvajanja načel in pravil Sporazuma o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih ter mednarodnih standardov, smernic in priporočil, ki jih pripravijo ustrezne mednarodne organizacije;

- (b) zaščita življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin na ozemlju vsake pogodbenice ob spodbujanju trgovine med pogodbenicama in zagotavljanju, da sanitarni in fitosanitarni ukrepi, ki jih sprejme vsaka pogodbenica, ne ustvarjajo nepotrebnih ovir za trgovino;
- (c) krepitev komunikacije in sodelovanja na področju sanitarnih in fitosanitarnih zadev, ki vplivajo na trgovino med pogodbenicama, in drugih dogovorjenih zadev v skupnem interesu ter njihovo reševanje; ter
- (d) spodbujanje večje preglednosti in razumevanja pri uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov vsake pogodbenice.

ČLEN 6.3

Opredelitev pojmov

1. V tem poglavju:
 - (a) se uporablja opredelitev pojmov iz Priloge A k Sporazumu o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih;
 - (b) „pristojni organi“ pomeni organe vsake pogodbenice, odgovorne za razvoj, izvajanje in upravljanje sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov na njenem ozemlju; ter
 - (c) „Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe“ pomeni odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe iz člena 6.11 (Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe), ustanovljen v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori).

2. Pogodbenici se lahko dogovorita o drugih opredelitvah za uporabo tega poglavja ob upoštevanju pojmovnikov in opredelitev ustreznih mednarodnih organizacij, kot sta Komisija za Codex Alimentarius (v nadaljnjem besedilu: Codex Alimentarius) in Svetovna organizacija za zdravje živali (v nadaljnjem besedilu: OIE), ter v okviru Mednarodne konvencije o varstvu rastlin (v nadaljevanju: IPPC).

ČLEN 6.4

Splošne določbe

1. Pogodbenici potrjujeta svoje obstoječe pravice in medsebojne obveznosti iz Sporazuma o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih.
2. Vsaka pogodbenica uporablja Sporazum o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih pri razvoju, uporabi ali priznanju katerega koli sanitarnega ali fitosanitarnega ukrepa z namenom olajšanja trgovine med pogodbenicama in hkratne zaščite življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin na svojem ozemlju.

ČLEN 6.5

Pristojni organi in kontaktne točke

1. Za zagotovitev tesnih in učinkovitih delovnih odnosov med pogodbenicama pri doseganju ciljev tega poglavja so pristojni organi naslednji:

(a) v primeru Vietnama je odgovornost za zadeve SPS razdeljena med vladne agencije na naslednji način:

- (i) ministrstvo za kmetijstvo in razvoj podeželja ali njegov naslednik je odgovorno za zdravje živali in rastlin; izvaja nadzorne in kontrolne ukrepe za preprečevanje vnosa bolezni, ki negativno vplivajo na zdravje ljudi in živali; upravlja tudi celovit program za nadzor in preprečevanje vdora bolezni in škodljivcev, ki negativno vplivajo na zdravje rastlin in gospodarstvo; za živalske in rastlinske proizvode, namenjene izvozu, je odgovorno tudi za pregled, karanteno in izdajanje potrdil, ki potrjujejo dogovorjene standarde in zahteve Unije; ter

- (ii) ministrstvo za zdravje, ministrstvo za kmetijstvo in razvoj podeželja ter ministrstvo za industrijo in trgovino ali njihovi nasledniki so v skladu s svojimi pristojnostmi odgovorni za varnost hrane, namenjene za prehrano ljudi; za uvoz hrane izvajajo nadzorne in kontrolne ukrepe, vključno z razvojem nacionalnih tehničnih predpisov in postopkov odobritve, izvedbo ocene tveganja pri proizvodih in inšpekcijskimi pregledi obratov, da se zagotovi skladnost z dogovorjenimi standardi in zahtevami Vietnama; pri izvozu hrane so odgovorni tudi za inšpekcijo in izdajo zdravstvenih potrdil;
- (b) v primeru Unije si odgovornost delijo organi držav članic in Evropska komisija, in sicer:
 - (i) kar zadeva izvoz v Vietnam, so države članice odgovorne za nadziranje proizvodnih pogojev in zahtev, vključno z obveznimi inšpekcijami, ter izdajo zdravstvenih potrdil in potrdil o dobrobiti živali, ki dokazujejo skladnost s standardi in zahtevami Vietnama;
 - (ii) kar zadeva uvoz iz Vietnama, so države članice odgovorne za nadziranje skladnosti uvoza z uvoznimi pogoji Unije;
 - (iii) Evropska komisija je odgovorna za splošno koordinacijo, inšpekcijo in revizijo inšpekcijskih sistemov ter potrebne zakonodajne ukrepe, s katerimi se zagotovi enotna uporaba standardov in zahtev na notranjem trgu Unije.

2. Od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma si pristojni organi obeh pogodbenic medsebojno pomagajo s kontaktno točko za komunikacijo o vseh zadevah, ki izhajajo iz tega poglavja. Naloge kontaktnih točk vključujejo:
- (a) krepitev komunikacije med agencijami pogodbenic in ministrstvi, pristojnimi za sanitarne in fitosanitarne zadeve; ter
 - (b) olajšanje izmenjave informacij za izboljšanje medsebojnega razumevanja sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov vsake pogodbenice, regulativnih postopkov, ki se nanašajo na te ukrepe, in njihovega vpliva na trgovino z zadevnimi proizvodi med pogodbenicama.
3. Pogodbenici zagotovita, da se informacije, zagotovljene v skladu z odstavkoma 1 in 2, redno posodablja.

ČLEN 6.6

Uvozne zahteve in postopki

1. Splošne uvozne zahteve pogodbenice veljajo za celotno ozemlje pogodbenice izvoznice, brez poseganja v možnost pogodbenice uvoznice, da sprejema odločitve in ukrepe v skladu z merili iz člena 6.9 (Ukrepi, povezani z zdravjem živali in rastlin).

2. Vsaka pogodbenica sprejme samo ukrepe, ki so znanstveno utemeljeni in skladni s tveganjem in ki pomenijo najmanj omejevalne ukrepe, ki so na voljo, ter ki vodijo do čim manjših ovir za trgovino.
3. Pogodbenica uvoznica zagotovi, da se njene uvozne zahteve in postopki uporabljajo na sorazmeren in nediskriminatoren način.
4. Cilj uvoznih postopkov je čim bolj zmanjšati negativne učinke na trgovino in pospešiti postopek carinjenja ob upoštevanju zahtev in postopkov pogodbenice uvoznice.
5. Pogodbenica uvoznica zagotovi popolno preglednost svojih uvoznih zahtev in postopkov.
6. Pogodbenica izvoznica zagotovi skladnost z uvoznimi zahtevami pogodbenice uvoznice.
7. Vsaka pogodbenica vzpostavi in posodablja sezname nadzorovanih škodljivih organizmov, pri čemer uporablja znanstveno terminologijo, in drugi pogodbenici da te sezname na voljo.
8. Zahteve za fitosanitarni uvoz so omejene na ukrepe, ki zagotavljajo spoštovanje ustrezne ravni zaščite pogodbenice uvoznice, ter se nanašajo na nadzorovane škodljive organizme, ki zadevajo pogodbenico uvoznico. Brez poseganja v člen 6 IPPC pogodbenica ne uvede ali ohrani fitosanitarnih ukrepov za neregulirane škodljive organizme.

9. Analiza tveganja zaradi škodljivih organizmov, ki jo izvede pogodbenica, se opravi brez nepotrebnega odlašanja po prvotni zahtevi pogodbenice izvoznice. V primeru težav se pogodbenici v okviru Odbora za sanitarne in fitosanitarne ukrepe dogovorita o časovnem razporedu za izvedbo analize tveganja zaradi škodljivih organizmov.
10. Pogodbenica uvoznica ima pravico opravljati preglede ob uvozu na podlagi sanitarnih in fitosanitarnih tveganj, povezanih z uvozom. Ti pregledi se izvajajo brez nepotrebnega odlašanja in s čim manjšim oviranjem trgovine. Če izdelki niso v skladu z zahtevami pogodbenice uvoznice, morajo biti vsi ukrepi, ki jih sprejme pogodbenica uvoznica, v skladu z mednarodnimi standardi in sorazmerni s tveganjem, ki ga povzroča izdelek.
11. Pogodbenica uvoznica da na voljo informacije o pogostosti pregledov izdelkov ob uvozu. Ta pogostost se lahko prilagodi zaradi preverjanj ali uvoznih pregledov ali na podlagi medsebojnega dogovora med pogodbenicama.
12. Vse pristojbine za postopke v zvezi z uvozom izdelkov v skladu s tem poglavjem morajo biti pravične v primerjavi s kakršnimi koli pristojbinami, ki se zaračunavajo za podobne domače izdelke, in ne smejo biti višje od dejanskih stroškov storitve.

ČLEN 6.7

Preverjanja

1. Da se doseže ali ohrani zaupanje v učinkovito izvajanje tega poglavja, ima pogodbenica uvoznica pravico, da opravi preverjanja, vključno z:
 - (a) izvedbo preveritvenih obiskov v pogodbenici izvoznici, da v skladu z ustreznimi mednarodnimi standardi, smernicami in priporočili iz Codex Alimentarius, OIE in IPPC preveri celoten nadzorni sistem pogodbenice izvoznice ali del njega; stroški takih preveritvenih obiskov bremenijo pogodbenico, ki preveritveni obisk izvaja; ter
 - (b) zahtevami za informacije, ki jih pošlje pogodbenici izvoznici, o njenem nadzornem sistemu in rezultatih kontrol, izvedenih v okviru tega sistema.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi drugi pogodbenici rezultate in ugotovitve preveritvenih obiskov, opravljenih na ozemlju druge pogodbenice.
3. Če se pogodbenica uvoznica odloči, da bo opravila preveritveni obisk v pogodbenici izvoznici, jo o tem obisku obvesti vsaj 60 delovnih dni pred izvedbo preveritvenega obiska, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. Pogodbenici se medsebojno dogovorita o kakršni koli spremembi tega preveritvenega obiska.

4. Pogodbenica uvoznica pogodbenici izvoznici v 45 delovnih dneh po zaključku preverjanj predloži osnutek poročila o preverjanju. Pogodbenica izvoznica ima na voljo 30 delovnih dni za pripombe o osnutku poročila. Pripombe pogodbenice izvoznice se priložijo in po potrebi vključijo v končno poročilo o preverjanju, ki se da na voljo v 30 delovnih dneh. Če pogodbenica uvoznica med preverjanjem ugotovi znatno tveganje za zdravje ljudi, živali ali rastlin, o tem čim prej obvesti pogodbenico izvoznico, v vsakem primeru pa v 10 delovnih dneh po koncu preverjanja.

ČLEN 6.8

Postopek za pripravo seznama obratov

1. Pogodbenica izvoznica pogodbenico uvoznico na njeno zahtevo obvesti o svojem seznamu obratov, ki so skladni z zahtevami pogodbenice uvoznice za odobritev in za katere so bila zagotovljena zadovoljiva sanitarna jamstva v skladu s Prilogo 6 (Zahteva in postopki za odobritev obratov za izdelke).
2. Na zahtevo pogodbenice izvoznice pogodbenica uvoznica v 45 delovnih dneh odobri seznam obratov iz odstavka 1 brez predhodnega inšpekcijskega pregleda posameznih obratov.

3. Če pogodbenica uvoznica zahteva dodatne informacije, se rok iz odstavka 2 podaljša za največ 30 delovnih dni. Po odobritvi seznama obratov pogodbenica uvoznica v skladu s svojimi veljavnimi pravnimi postopki sprejme potrebne ukrepe, da dovoli uvoz zadevnih izdelkov.
4. Če pogodbenica uvoznica zahtevke za odobritev zavrne, mora pogodbenico izvoznico nemudoma obvestiti o razlogih, na katerih temelji zavrnitev.

ČLEN 6.9

Ukrepi v zvezi z zdravjem živali in rastlin

1. Pogodbenici priznavata pojme območij brez bolezni, območij, kjer bolezni niso močno razširjene, in kompartmentalizacije v skladu s standardi, smernicami ali priporočili Sporazuma o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih in OIE. Pogodbenici priznavata tudi status zdravstvenega varstva živali, ki ga določi OIE.
2. Pogodbenici priznavata pojme območij brez škodljivcev, območij, kjer škodljivci niso močno razširjeni, zaščitenih območij in neokuženih proizvodnih obratov v skladu s standardi, smernicami ali priporočili Sporazuma o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih in IPPC.
3. Pogodbenici upoštevata dejavnike, kot so geografski položaj, ekosistemi, epidemiološki nadzor ter učinkovitost nadzora sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.

4. Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe podrobneje opredeli postopek za priznavanje pojmov iz odstavkov 1 in 2, pri čemer upošteva Sporazum o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih ter standarde, smernice ali priporočila OIE in IPPC.
5. Kadar pogodbenica uvoznica ocenjuje samoopredelitev zdravstvenega statusa živali ali rastlin s strani pogodbenice izvoznice, načeloma svojo oceno zdravstvenega statusa živali ali rastlin pogodbenice izvoznice ali njegov del utemelji na informacijah, ki jih zagotovi pogodbenica izvoznica v skladu s Sporazumom o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih ter standardi, smernicami ali priporočili OIE in IPPC. Pogodbenica uvoznica si prizadeva pogodbenici izvoznici predložiti svojo odločitev brez nepotrebnega odlašanja po zahtevi za oceno.
6. Če pogodbenica uvoznica ne sprejme samoopredelitve zdravstvenega statusa živali ali rastlin, ki jo izda pogodbenica izvoznica, pojasni razloge in na zahtevo pogodbenice izvoznice čim prej začne posvetovanja, da bi se našla alternativna rešitev.
7. Pogodbenica izvoznica zagotovi ustrezna dokazila, s katerimi pogodbenici uvoznici objektivno dokaže, da bo zdravstveni status teh območij verjetno ostal nespremenjen. V ta namen pogodbenica izvoznica pogodbenici uvoznici na njeno zahtevo zagotovi razumen dostop zaradi pregleda, preskušanja in drugih zadevnih postopkov.

ČLEN 6.10

Enakovrednost

1. Pogodbenici se zavedata, da je uporaba enakovrednosti iz člena 4 Sporazuma o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih pomembno orodje za olajševanje trgovine in ima vzajemne koristi za države izvoznice in uvoznice.
2. Enakovrednost se lahko sprejme za posamezen sanitarni in fitosanitarni ukrep ali sanitarne in fitosanitarne ukrepe v zvezi z določenim proizvodom ali kategorijami proizvodov ali na sistemski ravni.
3. Pogodbenica uvoznica sprejme sanitarne in fitosanitarne ukrepe in sisteme pogodbenice izvoznice kot enakovredne, če pogodbenica izvoznica objektivno dokaže, da njeni ukrepi dosegajo ustrezno stopnjo varnosti pogodbenice uvoznice na področju sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov. Za lažjo določitev enakovrednosti pogodbenica uvoznica na zahtevo drugi pogodbenici pojasni cilj katerih koli zadevnih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.
4. V treh mesecih od datuma, ko pogodbenica uvoznica prejme zahtevo pogodbenice izvoznice, se pogodbenici posvetujeta, da določita enakovrednost sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov in sistemov.
5. Pogodbenica uvoznica brez nepotrebnega odlašanja določi enakovrednost, potem ko pogodbenica izvoznica dokaže enakovrednost predlaganih ukrepov in sistemov na področju sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.

6. Pogodbenica uvoznica pospeši ugotavljanje enakovrednosti, zlasti v zvezi z izdelki, ki jih je v preteklosti uvažala iz pogodbenice izvoznice.

7. V primeru večkratnih zahtev pogodbenice izvoznice se pogodbenici v okviru Odbora za sanitarne in fitosanitarne ukrepe dogovorita o časovnem razporedu, v skladu s katerim začneta postopek.

8. V skladu s členom 9 Sporazuma o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih pogodbenica uvoznica v celoti upošteva zahteve pogodbenice izvoznice za tehnično pomoč, da se olajša izvajanje tega člena. Ta pomoč se lahko med drugim uporabi pri opredelitvi in izvajanju ukrepov, ki se lahko priznajo kot enakovredni, ali pri izboljšanju dostopa na trg.

9. Presoja zahteve pogodbenice uvoznice za priznanje enakovrednosti njenih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov v zvezi z določenim izdelkom sama po sebi ni razlog za prekinitev ali ustavitev tekočega uvoza tega izdelka iz te pogodbenice. Kadar pogodbenica uvoznica sprejme ugotovitev o enakovrednosti, jo pogodbenici uradno evidentirata in nemudoma uporabita za medsebojno trgovino na zadevnem območju.

ČLEN 6.11

Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe

1. Odbor za sanitarne in fitosanitarne zadeve, ustanovljen v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori), vključuje predstavnike pristojnih organov pogodbenic. Vsi sklepi, ki jih sprejme odbor za sanitarne in fitosanitarne zadeve, se sprejmejo sporazumno.

2. Odbor za sanitarne in fitosanitarne zadeve se sestane osebno najpozneje v enem letu od začetka veljavnosti tega sporazuma. Sestane se najmanj enkrat na leto ali po medsebojnem dogovoru, ki ga določita pogodbenici. Na svojem prvem sestanku določi poslovnik. Sestanki potekajo osebno, prek telekonference, videokonference ali na kakšen drug način, glede na dogovor med pogodbenicama.
3. Odbor za sanitarne in fitosanitarne zadeve lahko Odboru za trgovino predlaga vzpostavitev delovnih skupin, ki opredelijo in obravnavajo tehnična in znanstvena vprašanja, ki izhajajo iz tega poglavja, in preiskujejo možnosti za nadaljnje sodelovanje v zadevah skupnega interesa na področju sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.
4. Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe lahko obravnava vsa vprašanja, povezana z učinkovitim delovanjem tega poglavja, vključno z olajševanjem komunikacije in krepitvijo sodelovanja med pogodbenicama. Njegove pristojnosti in naloge so predvsem naslednje:
 - (a) priprava potrebnih postopkov ali ureditev za izvajanje tega poglavja;
 - (b) spremljanje napredka izvajanja tega poglavja;
 - (c) zagotavljanje foruma za razpravo o težavah, ki izhajajo iz uporabe nekaterih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, da bi dosegli vzajemno sprejemljive rešitve in čim prej obravnavali vse zadeve, ki bi lahko povzročile nepotrebne ovire v trgovini med pogodbenicama;
 - (d) zagotavljanje foruma za izmenjavo informacij, strokovnega znanja in izkušenj na področju sanitarnih in fitosanitarnih zadev;

- (e) opredelitev, začetek in pregled projektov in dejavnosti tehnične pomoči med pogodbenicama; ter
- (f) izvajanje katere koli druge naloge, o kateri se dogovorita pogodbenici.

5. Pogodbenici lahko s sklepom v Odboru za sanitarne in fitosanitarne zadeve sprejmeta priporočila in sklepe v zvezi z dovoljenjem za uvoz, izmenjavo informacij, preglednostjo, priznavanjem regionalizacije, enakovrednostjo in alternativnimi ukrepi, ter o kateri koli zadevi iz tega člena.

ČLEN 6.12

Preglednost in izmenjava informacij

1. Pogodbenici:
 - (a) zagotovita preglednost v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi, ki se uporabljajo v trgovini med njima;
 - (b) izboljšujeta vzajemno razumevanje sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov vsake pogodbenice in njihovo izvajanje;
 - (c) si izmenjujeta informacije o vprašanjih, povezanih s pripravo in uporabo sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, ki vplivajo ali bi lahko vplivali na trgovino med njima, vključno z napredkom pri novih razpoložljivih znanstvenih dokazih, in sicer zato, da bi zmanjšali negativne učinke na trgovino;

- (d) na zahtevo ene izmed njiju sporočita uvozne zahteve, ki se uporabljajo za uvoz določenega izdelka, v roku 15 delovnih dni od datuma prejema zahteve; ter
 - (e) na zahtevo ene izmed njiju sporočita napredek, dosežen pri obravnavi zahtevka za dovoljenje za uvoz določenega izdelka, v roku 15 delovnih dni od datuma prejema zahteve.
2. Če je pogodbenica dala informacije na voljo z uradnim obvestilom STO v skladu z ustreznimi pravili in postopki ali z javno in brezplačno objavo na dostopnih spletiščih, izmenjava informacij v skladu s pododstavki 1(c) do 1(e) ni potrebna.
3. Vsa uradna obvestila iz tega poglavja se pošljejo kontaktnim točkam iz člena 6.5 (Pristojni organi in kontaktne točke).

ČLEN 6.13

Posvetovanja

1. Če pogodbenica meni, da je za sanitarni in fitosanitarni ukrep, ki vpliva na dvostransko trgovino, potrebna nadaljnja razprava, lahko prek kontaktnih točk iz člena 6.5 (Pristojni organi in kontaktne točke) zahteva popolno obrazložitev in po potrebi zahteva posvetovanja o tem sanitarnem in fitosanitarnem ukrepu. Druga pogodbenica se nemudoma odzove na takšne zahteve.

2. Pogodbenici si po najboljših močeh prizadevata, da v dogovorjenem časovnem okviru s posvetovanji dosežeta obojestransko sprejemljivo rešitev. Če se zadeva ne reši s posvetovanji, jo obravnava odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe.

ČLEN 6.14

Nujni ukrepi

1. Vsaka pogodbenica v dveh delovnih dneh pisno obvesti drugo pogodbenico o kakršnem koli resnem ali večjem tveganju za življenje ali zdravje ljudi, živali ali rastlin, vključno s kakršnimi koli izrednimi razmerami zaradi hrane, ki vpliva na izdelke, v zvezi s katerimi poteka trgovina med pogodbenicama.
2. Kadar ima pogodbenica resne pomisleke glede tveganja za zdravje ali življenje ljudi, živali ali rastlin, ki vpliva na izdelke, v zvezi s katerimi poteka trgovina med pogodbenicama, lahko zahteva posvetovanja v zvezi s členom 6.13 (Posvetovanja). Ta posvetovanja se opravijo čim prej. Vsaka pogodbenica si prizadeva, da pravočasno zagotovi vse potrebne informacije za preprečitev motnje v trgovini.
3. Pogodbenica uvoznica lahko brez predhodnega obvestila sprejme ukrepe, ki so potrebni za varovanje zdravja ali življenja ljudi, živali ali rastlin. Za pošiljke, ki se prevažajo med pogodbenicama, pogodbenica uvoznica preuči najprimernejšo in najbolj sorazmerno rešitev, da se izogne neposrednim motnjam v trgovini.

4. Pogodbenica, ki je sprejela ukrepe, o tem čim prej obvesti drugo pogodbenico, v vsakem primeru pa najpozneje 24 ur po sprejetju ukrepa. Vsaka pogodbenica lahko zahteva kakršne koli informacije, povezane s sanitarnim in fitosanitarnim stanjem ter z vsemi sprejetimi ukrepi. Druga pogodbenica odgovori takoj, ko so na voljo zahtevane informacije.

5. Na zahtevo katere koli pogodbenice in v skladu s členom 6.13 (Posvetovanja) se pogodbenici posvetujeta o nastalih razmerah v 10 delovnih dneh po uradnem obvestilu iz odstavka 1. Ta posvetovanja se izvedejo, da se preprečijo nepotrebne motnje v trgovini. Pogodbenici lahko preučita možnosti za olajšanje izvajanja ali nadomestitev sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov.

ČLEN 6.15

Tehnična pomoč ter posebna in drugačna obravnava

1. Unija bi morala zagotoviti tehnično pomoč pri obravnavi posebnih potreb Vietnama za skladnost s sanitarnimi in fitosanitarnimi ukrepi Unije, vključno z varnostjo hrane, zdravjem živali in rastlin ter uporabo mednarodnih standardov.

2. V skladu s členom 10 Sporazuma o sanitarnih in fitosanitarnih ukrepih Unija v primeru novih sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov upošteva posebne potrebe Vietnama za ohranitev njegovih izvoznih možnosti, medtem ko se še naprej dosega raven zaščite Unije. Na zahtevo ene od pogodbenic se opravi posvetovanje z Odborom za sanitarne in fitosanitarne ukrepe, ki odloča o:

- (a) daljših časovnih okvirih za skladnost;
- (b) drugačnih uvoznih pogojev v okviru enakovrednosti; ter
- (c) dejavnosti tehnične pomoči.

POGLAVJE 7

NETAFIRNE OVIRE ZA TRGOVINO IN NALOŽBE V PROIZVODNJO ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV

ČLEN 7.1

Cilji

V skladu z globalnim prizadevanjem za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov imata pogodbenici skupne cilje, ki zajemajo spodbujanje, razvoj in povečevanje proizvodnje energije iz obnovljivih in trajnostnih virov, zlasti prek olajševanja trgovine in naložb. V ta namen si pogodbenici prizadevata za odpravo ali zmanjšanje netarifnih ovir in spodbujata sodelovanje, če je ustrezno ob upoštevanju regionalnih in mednarodnih standardov.

ČLEN 7.2

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „zahteva po lokalni vsebini“ pomeni:
 - (i) v zvezi z blagom, zahtevo s strani določenega podjetja, da kupi ali uporabi blago domačega porekla ali iz katerega koli drugega domačega vira, bodisi da je določen v smislu posameznega izdelka, v smislu obsega ali vrednosti izdelka, bodisi v smislu sorazmernega obsega ali vrednosti lokalne proizvodnje;
 - (ii) v zvezi s storitvami, zahtevo, ki omejuje izbiro ponudnika storitev ali storitve, opravljene v škodo storitve ali ponudnika storitev iz druge pogodbenice;
- (b) „ukrepi, s katerimi se zahteva partnerstvo z lokalnimi podjetji“ pomeni kakršne koli zahteve, da se z lokalnimi družbami skupaj ustanovi ali upravlja pravna oseba, partnerstvo v skladu z domačim pravom ali skupno podjetje oziroma da se sklenejo pogodbeni odnosi, kot so pogodbe o poslovnem sodelovanju z lokalnimi podjetji;
- (c) „kompenzacija“ pomeni katero koli zavezo, ki nalaga uporabo zahteve lokalne vsebine, lokalnih dobaviteljev, prenosa tehnologije, naložb, protitrgovanja ali podobnih ukrepov za spodbujanje lokalnega razvoja;

- (d) „obnovljivi in trajnostni viri“ pomeni vire v obliki vetra, sončne, geotermalne ali hidrotermalne energije, energije oceanov, vodne energije z zmogljivostjo 50 megavatov ali manj, biomase, deponijskega plina, plina iz komunalnih čistilnih naprav ali bioplinov; ne zajema proizvodov, iz katerih se proizvaja energija; ter
- (e) „ponudnik storitve“ pomeni katero koli fizično ali pravno osebo pogodbenice, ki opravlja storitev.

ČLEN 7.3

Področje uporabe

1. To poglavje se uporablja za ukrepe, ki vplivajo na trgovino in naložbe med pogodbenicama v zvezi s proizvodnjo energije iz obnovljivih in trajnostnih virov.
2. To poglavje se ne uporablja za raziskovalne in razvojne projekte in predstavitvene projekte, ki se izvajajo na nekomercialni ravni.
3. To poglavje se ne uporablja za projekte, ki jih financirajo in urejajo sporazumi z mednarodnimi organizacijami ali tujimi vladami, za katere se uporabljajo postopki ali pogoji teh donatorjev.

4. V skladu z odstavkom 5 to poglavje ne posega v uporabo nobene druge zadevne določbe tega sporazuma, vključno z vsemi izjemami, pridržki ali omejitvami teh določb, ki se smiselno uporabljajo za ukrepe iz odstavka 1. Pojasniti je treba, da v primeru morebitne neskladnosti med tem poglavjem in drugimi določbami tega sporazuma prevladajo navedene druge določbe, kar zadeva to neskladnost.

5. Pododstavka (a) in (b) člena 7.4 (Načela) se začneta uporabljati po petih letih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 7.4

Načela

Pogodbenica:

- (a) ne sprejme ukrepov, ki zagotavljajo zahteve po lokalni vsebini ali katero koli drugo kompenzacijo, ki vpliva na izdelke druge pogodbenice, ponudnike storitev, vlagatelje ali podjetja;
- (b) ne sprejme ukrepov, ki zahtevajo oblikovanje partnerstva z lokalnimi podjetji, razen če se šteje, da so ta partnerstva potrebna iz tehničnih razlogov, in lahko ta pogodbenica te tehnične razloge dokaže na zahtevo druge pogodbenice;

- (c) zagotovi, da so vsi ukrepi v zvezi s postopki za odobritev, certificiranje in izdajanje dovoljenj, ki se uporabljajo, zlasti za opremo, obrate in pripadajočo infrastrukturo prenosnega omrežja, objektivna, pregledna, nesamovoljna in ne diskriminirajo med vložniki iz pogodbenic;
- (d) zagotovi, da za upravne pristojbine in takse, naložene za ali v zvezi z:
 - (i) uvozom in uporabo izdelkov s poreklom iz druge pogodbenice s strani dobaviteljev druge pogodbenice veljata člena 2.18 (Upravne pristojbine, druge takse in formalnosti v zvezi z uvozom in izvozom) in 4.10 (Pristojbine in takse); ter
 - (ii) zagotavljanjem storitev s strani ponudnikov druge pogodbenice veljajo členi 8.18 (Področje uporabe in opredelitev pojmov), 8.19 (Pogoji za izdajanje dovoljenj in potrditev kvalifikacij) in 8.20 (Postopki za izdajanje dovoljenj in potrditev kvalifikacij); ter
- (e) zagotovi, da so pogoji in postopki za priključitev in dostop do omrežja za prenos električne energije pregledni in ne diskriminirajo ponudnikov iz druge pogodbenice.

ČLEN 7.5

Standardi, tehnični predpisi in ugotavljanje skladnosti

1. Ta člen se uporablja za izdelke iz tarifnih števil iz Priloge 7 (Seznam tarifnih števil). Pogodbenici se lahko dogovorita, da na ta seznam z izmenjavo pisem vključita druge izdelke.

2. Če obstajajo ustrezni mednarodni standardi, ki jih je določila Mednarodna organizacija za standardizacijo ali Mednarodna elektrotehniška komisija, pogodbenici uporabita te mednarodne standarde ali njihove ustrezne dele kot osnovo za vsak standard, tehnični predpis ali postopek za ugotavljanje skladnosti, razen če bi bili ti mednarodni standardi ali ustrezni deli neučinkovito ali neustrezno sredstvo za izpolnjevanje zastavljenih legitimnih ciljev. V teh primerih pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice določi del zadevnega standarda, tehničnega predpisa ali postopka ugotavljanja skladnosti, ki znatno odstopa od ustreznih mednarodnih standardov, in utemelji razloge za odstopanje.
3. Če je ustrezno, pogodbenici določita tehnične predpise, ki temeljijo na zahtevah glede izdelka z vidika zmogljivosti, vključno z varnostjo in okoljsko zmogljivostjo, ne pa z vidika oblikovnih ali opisnih značilnosti.
4. Pogodbenica, ki sprejme dobaviteljevo izjavo o skladnosti kot potrditev skladnosti, si prizadeva, da ne zahteva predložitve rezultatov preskusov.
5. Če pogodbenica zahteva poročila o preskusih, bodisi sama bodisi skupaj z drugimi zagotovili o skladnosti ali skupaj z ustreznimi standardi ali tehničnimi predpisi, da je izdelek skladen z ustreznimi standardi ali tehničnimi predpisi, si prizadeva sprejeti poročila o preskusih v obliki sistema shem ocene skladnosti elektrotehnične opreme in komponent (shema IEC EE CB) Mednarodne elektrotehnične komisije, ne da bi zahtevala kakršne koli nadaljnje preskuse.

6. Če pogodbenica zahteva certificiranje proizvoda s strani tretje osebe, si prizadeva sprejeti veljavno potrdilo o preskusu certifikacijskega organa iz sheme IECEE CB kot zadostno zagotovilo o skladnosti, ne da bi zahtevala kakršen koli nadaljnji postopek ugotavljanja skladnosti ali upravne postopke ali odobritve.

7. Ta člen ne posega v to, da pogodbenici uporabljata zahteve, ki se ne nanašajo na zadevne izdelke, kot so urbanistični zakoni ali gradbeni predpisi.

ČLEN 7.6

Izjeme

1. Za to poglavje veljajo členi 2.22 (Splošne izjeme), 8.53 (Splošne izjeme) in 9.3 (Varnostne in splošne izjeme).

2. Nič v tem poglavju se ne razlaga tako, da preprečuje sprejetje ali uveljavitev ukrepov s strani pogodbenice, potrebnih za varno delovanje zadevnih energetskega omrežij ali varno oskrbo z energijo, pod pogojem, da se taki ukrepi ne uporabljajo na način, ki bi pomenil sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo izdelkov, storitev, dobaviteljev ali vlagateljev pogodbenic, kadar veljajo enaki pogoji, ali prikrito omejevanje trgovine in naložb med pogodbenicama.

ČLEN 7.7

Izvajanje in sodelovanje

1. Pogodbenici sodelujeta in si izmenjujeta informacije o vseh vprašanjih v zvezi z izvajanjem tega poglavja v ustreznih specializiranih odborih, ustanovljenih v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori). Odbor za trgovino lahko sprejme ustrezne izvedbene ukrepe v ta namen.
2. Pogodbenici si izmenjujeta informacije, regulativne izkušnje in dobre prakse na področjih, kot so:
 - (a) oblikovanje in nediskriminatorno izvajanje ukrepov za spodbujanje uporabe energije iz obnovljivih virov;
 - (b) tehnični predpisi, standardi in postopki ugotavljanja skladnosti, kot so tisti, ki se nanašajo na zahteve kodeksa omrežja.
3. Pogodbenici spodbujata sodelovanje glede domačih ali regionalnih tehničnih predpisov, regulativnih konceptov, standardov, zahtev in postopkov ugotavljanja skladnosti, ki so v skladu z mednarodnimi standardi, v ustreznih regionalnih forumih.

POGLAVJE 8

LIBERALIZACIJA NALOŽB, TRGOVINA S STORITVAMI IN ELEKTRONSKO POSLOVANJE

ODDELEK A

SPLOŠNE DOLOČBE

ČLEN 8.1

Cilji in področje uporabe

1. Pogodbenici ob potrditvi svojih obvez iz Sporazuma o STO in zavezanosti k ustvarjanju boljših razmer za razvoj trgovine in naložb med pogodbenicama določita potrebne ureditve za postopno liberalizacijo naložb in trgovine s storitvami ter za sodelovanje pri elektronskem poslovanju.
2. V skladu z določbami tega poglavja vsaka pogodbenica ohrani pravico, da sprejme, ohrani in izvršuje ukrepe, ki so potrebni za doseganje legitimnih ciljev politik, kot so varstvo okolja in javnega zdravja, socialna politika, integriteta in stabilnost finančnega sistema, spodbujanje varnosti in varstva ter spodbujanje in zaščita kulturne raznolikosti.

3. To poglavje se ne uporablja za ukrepe, ki vplivajo na fizične osebe, ki želijo dostopati do trga dela pogodbenice, ali za ukrepe glede državljanstva, prebivališča ali stalne zaposlitve.
4. To poglavje pogodbenicama v ničemer ne preprečuje uporabe ukrepov za urejanje vstopa fizičnih oseb na njihovo ozemlje ali za njihovo začasno bivanje, vključno z ukrepi, potrebnimi za zavarovanje celovitosti njunih meja in zagotovitev urejenega prehajanja fizičnih oseb čez njune meje, če se taki ukrepi ne uporabljajo tako, da bi izničili ali omejili ugodnosti¹ za katero koli pogodbenico, kar zadeva posebne obveznosti iz tega poglavja in njegovih prilog.
5. Nič v tem poglavju se ne razlaga tako, da omejuje obveznosti pogodbenic iz poglavja 9 (Javna naročila) ali nalaga kakršne koli dodatne obveznosti v zvezi z javnimi naročili.
6. To poglavje se ne uporablja za subvencije, ki jih podelita pogodbenici², razen člena 8.8 (Operativne zahteve).

¹ Dejstvo, da se za fizične osebe nekaterih držav zahteva vizum, za druge pa ne, ne pomeni, da se izničujejo ali omejujejo ugodnosti iz posebnih obveznosti.

² V primeru Unije „subvencija“ vključuje „državno pomoč“, kakor je opredeljena v pravu Unije. Za Vietnam „subvencija“ vključuje spodbude za naložbe in pomoč za naložbe, kot so pomoč pri proizvodnih obratih, usposabljanje na področju človeških virov in krepitev konkurenčnosti, kot so pomoč za tehnologijo, raziskave in razvoj, pravne pomoči, tržne informacije in promocije.

7. Pojasniti je treba, da sklep pogodbenice, da ne bo izdala, podaljšala ali ohranila subvencije ali nepovratnih sredstev, ne pomeni kršitve člena 8.8 (Operativne zahteve) v naslednjih okoliščinah:

- (a) brez kakršne koli specifične obveze pogodbenice vlagatelju v skladu z zakonom ali pogodbo o izdaji, podaljšanju ali ohranitvi te subvencije ali nepovratnih sredstev; ali
- (b) v skladu s kakršnimi koli pogoji, ki so vezani na izdajo, obnovitev ali ohranitev subvencije, ali nepovratnih sredstev.

8. To poglavje se ne uporablja za sisteme socialne varnosti pogodbenic ali za dejavnosti na ozemlju pogodbenic, ki so povezane, pa čeprav občasno, z izvajanjem uradnih pooblastil.

ČLEN 8.2

Opredelitev pojmov

1. V tem poglavju:

- (a) „storitve popravil in vzdrževanja zrakoplovov, med katerimi je zrakoplov umaknjen iz prometa“, pomeni dejavnosti, ki se opravljajo na zrakoplovu ali njegovem delu, medtem ko je umaknjen iz prometa, in ne vključujejo tako imenovanega linijskega vzdrževanja;

- (b) „storitve računalniškega sistema rezervacij“ pomeni storitve računalniških sistemov, ki vsebujejo podatke o voznih redih letalskih prevoznikov, o razpoložljivih zmogljivostih, o vozninah in pravilih o prevozu, na podlagi katerih je možno rezervirati ali izdajati vozovnice;
- (c) „čezmejno opravljanje storitev“ pomeni opravljanje storitve:
 - (i) z ozemlja ene pogodbenice na ozemlje druge pogodbenice; ali
 - (ii) na ozemlju ene pogodbenice za potrošnika storitve druge pogodbenice;
- (d) „gospodarske dejavnosti“ zajemajo dejavnosti industrijskega, poslovnega in poklicnega značaja ter dejavnosti obrtnikov, vendar ne vključujejo dejavnosti, ki se opravljajo pri izvajanju javnih pooblastil;
- (e) „podjetje“ pomeni pravno osebo, podružnico¹ ali predstavništvo, ustanovljeno na podlagi poslovne enote;
- (f) „ustanovitev poslovne enote“ pomeni ustanovitev pravne osebe ali vzpostavitev podružnice ali predstavništva v Uniji oziroma Vietnamu, vključno s prevzemom², z namenom vzpostavitve ali ohranjanja trajnih gospodarskih povezav;

¹ Pojasniti je treba, da se podružnica pravne osebe tretje države ne šteje za podjetje pogodbenice.

² Pojasniti je treba, da to ne vključuje poslovanja podjetja, kot je opredeljeno v pododstavku (m).

- (g) „storitve zemeljske oskrbe“ pomeni oskrbo na letališču z naslednjimi storitvami: zastopanje, upravljanje in nadzor letalskih prevoznikov; oskrba potnikov; sprejem in odprema prtljage; oskrba na ploščadi; priprava in dostava hrane; odprema letalskega tovora in pošte; oskrbovanje zrakoplova z gorivom, servisiranje in čiščenje zrakoplovov; kopenski prevoz; letalske operacije, upravljanje posadke in načrtovanje leta. Storitve zemeljske oskrbe ne vključujejo varstva, popravila in vzdrževanja zrakoplovov, vodenja ali upravljanja bistvene centralizirane letališke infrastrukture, kot so naprave za odstranjevanje ledu, sistemi za distribucijo goriva, sistemi za sprejem in odpremo prtljage in fiksni prevozni sistemi znotraj letališča;
- (h) „vlagatelj“ pomeni fizično ali pravno osebo pogodbenice, ki želi ustanoviti¹, ustanavlja ali je ustanovila podjetje na ozemlju druge pogodbenice;
- (i) „pravna oseba“ pomeni vsak pravni subjekt, pravilno ustanovljen ali kako drugače organiziran po zakonu, ki se uporablja, in sicer kot pridobitna ali nepridobitna dejavnost ter v zasebni ali državni lasti, vključno s kakršnimi koli delniškimi družbami, trusti, partnerstvi, skupnimi podjetji, samostojnimi podjetniki ali združenji;

¹ Pojasniti je treba, da se vlagatelj, ki „želi ustanoviti“ podjetje, nanaša na vlagatelja pogodbenice, ki je sprejel aktivne ukrepe za ustanovitev podjetja na ozemlju druge pogodbenice, na primer usmerjanje sredstev ali kapitala za ustanovitev podjetja, ali je zaprosil za dovoljenje ali licenco.

- (j) „pravna oseba pogodbenice“ pomeni pravno osebo iz Unije ali pravno osebo iz Vietnama, ustanovljeno v skladu z domačimi zakoni in drugimi predpisi Unije ali njenih držav članic oziroma Vietnama, ki opravlja bistvene poslovne dejavnosti¹ na ozemlju Unije oziroma Vietnama;
- (k) „ukrep, ki ga sprejme ali ohranja pogodbenica“ pomeni ukrepe, ki jih sprejmejo ali ohranjajo:
 - (i) centralne, regionalne ali lokalne vlade in organi; ter
 - (ii) nevladna telesa pri izvajanju pooblastil, ki jim jih podelijo centralne, regionalne ali lokalne vlade ali organi;
- (l) „fizična oseba“ pomeni fizično osebo pogodbenice, kot je opredeljena v pododstavku (h) člena 1.5;

¹ V skladu s svojim uradnim obvestilom STO glede Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (WT/REG39/1) Unija razume, da je pojem „dejanske in trajne povezave“ z gospodarstvom države članice Unije iz člena 54 Pogodbe o delovanju Evropske unije enakovreden pojmu „bistvenih poslovnih dejavnosti“. Zato Unija za pravno osebo, ki je ustanovljena v skladu z zakoni in drugimi predpisi Vietnama in ki ima na ozemlju Vietnama samo glavni sedež ali centralno upravo, ugodnosti tega sporazuma uporabi samo, če je navedena pravna oseba dejansko in trajno povezana z gospodarstvom Vietnama.

- (m) „poslovanje“ v zvezi s podjetjem pomeni vodenje, upravljanje, vzdrževanje, uporabo, uživanje, prodajo ali druge oblike razpolaganja s podjetjem¹;
- (n) „prodaja in trženje storitev zračnega prevoza“ pomeni priložnosti za zadevnega letalskega prevoznika, da prosto prodaja in trži svoje storitve zračnega prevoza, vključno z vsemi vidiki trženja, kot so tržna analiza, oglaševanje in distribucija; te dejavnosti ne vključujejo določanja cen storitev zračnega prevoza niti veljavnih pogojev;
- (o) „storitve“ pomeni vse storitve v vseh sektorjih, razen storitev, opravljenih v okviru izvajanja javnih pooblastil;
- (p) „storitve in dejavnosti, ki se opravljajo pri izvajanju javnih pooblastil“ pomeni storitve ali dejavnosti, ki se ne opravljajo na tržni podlagi ali v konkurenci z enim ali več gospodarskimi subjekti;
- (q) „ponudnik storitve“ pogodbenice pomeni vsako fizično ali pravno osebo pogodbenice, ki opravlja storitev; ter

¹ Pojasniti je treba, da to ne vključuje ukrepov, ki se izvedejo v času ali pred zaključkom postopkov, potrebnih za ustanovitev povezanega podjetja, v skladu z veljavnimi zakoni in drugimi predpisi.

- (r) „hčerinska družba“ pravne osebe pogodbenice pomeni pravno osebo, ki je pod nadzorom druge pravne osebe te pogodbenice, v skladu z njenimi domačimi zakoni in drugimi predpisi¹.

2. Pravna oseba je:

- (a) „v lasti“ fizičnih ali pravnih oseb ene od pogodbenic, če več kot 50 odstotkov lastniškega deleža pripada osebam te pogodbenice; ali
- (b) „pod nadzorom“ fizičnih ali pravnih oseb ene od pogodbenic, če so take osebe pooblaščne, da imenujejo večino njenih direktorjev ali da drugače zakonito vodijo njeno delovanje.

3. Ne glede na opredelitev „pravne osebe pogodbenice“ iz pododstavka 1(j) to poglavje zajema tudi ladijske družbe s sedežem zunaj Unije oziroma Vietnama, ki so pod nadzorom državljanov države članice Unije oziroma Vietnama, če so njihova plovila registrirana v skladu z ustreznimi domačimi zakoni in drugimi predpisi v državi članici oziroma v Vietnamu in plujejo pod zastavo te države članice oziroma Vietnama.

¹ Pojasniti je treba, da se hčerinska družba pravne osebe pogodbenice lahko nanaša tudi na pravno osebo, ki je hčerinska družba druge hčerinske družbe pravne osebe navedene pogodbenice.

ODDELEK B

LIBERALIZACIJA NALOŽB

ČLEN 8.3

Področje uporabe

1. Ta oddelek se uporablja za ukrepe, ki jih sprejme ali ohranja pogodbenica in ki vplivajo na ustanovitev ali poslovanje podjetja s strani vlagatelja druge pogodbenice na ozemlju pogodbenice, ki sprejme ali ohrani te ukrepe.
2. Ta oddelek se ne uporablja za:
 - (a) avdiovizualne storitve;
 - (b) rudarstvo, proizvodnjo in predelavo¹ jedrskih materialov;
 - (c) proizvodnjo ali trgovino z orožjem, strelivom in vojaškim materialom;

¹ Pojasniti je treba, da predelava jedrskih materialov zajema vse dejavnosti, vključene v *Mednarodno standardno klasifikacijo vseh gospodarskih dejavnosti*, kot je določena v Statističnem uradu Združenih narodov, Statistične listine, serije M, št. 4, ISIC Rev. 3.1, 2002, oznaka 2330.

- (d) nacionalno pomorsko kabotažo¹;
- (e) domače in mednarodne storitve zračnega prometa, redne ali izredne, ter storitve, ki so neposredno povezane z izvrševanjem prometnih pravic, razen:
 - (i) storitev popravil in vzdrževanja zrakoplovov, med katerimi je zrakoplov umaknjen iz prometa;
 - (ii) prodaje in trženja storitev letalskega prevoza;
 - (iii) storitev računalniškega rezervacijskega sistema (CRS); in
 - (iv) storitev zemeljske oskrbe;ter
- (f) storitve in dejavnosti, ki se opravljajo pri izvajanju javnih pooblastil.

¹ Brez poseganja v obseg dejavnosti, ki se štejejo za kabotažo v skladu z domačimi zakoni in drugimi predpisi, nacionalna pomorska kabotaža v tem oddelku vključuje prevoz potnikov ali blaga med pristaniščem ali točko v državi članici Unije ali Vietnamu in drugim pristaniščem ali točko v isti državi članici Unije ali Vietnamu, vključno z njenim epikontinentalnim pasom, kot je določeno v UNCLOS, ter promet, ki se začne in konča v istem pristanišču ali točki v državi članici Unije ali Vietnamu.

ČLEN 8.4

Dostop do trga

1. V zvezi z dostopom do trga prek ustanovitve in vzdrževanja podjetja vsaka pogodbenica zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od tiste, določene v določilih, omejitvah in pogojih, ki so dogovorjeni in določeni na njenem seznamu specifičnih obvez iz Priloge 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama).
2. V sektorjih, v katerih se sprejmejo obveze v zvezi z dostopom do trga, so ukrepi, ki jih pogodbenica ne sme sprejeti ali ohraniti v nobeni regiji ali na svojem celotnem ozemlju, razen če je v njenem seznamu specifičnih obvez iz Priloge 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama) določeno drugače, opredeljeni kot:
 - (a) omejitve števila podjetij, ki lahko izvajajo določeno gospodarsko dejavnost, v obliki številčnih kvot, monopolov, izključnih pravic ali zahtev po preverjanju gospodarskih potreb;
 - (b) omejitve skupne vrednosti transakcij ali premoženja v obliki številčnih kvot ali zahteve po preverjanju gospodarskih potreb;

- (c) omejitve skupnega števila poslov ali skupne količine opravljenih poslov, izražene v določenih številčnih enotah v obliki kvot, ali zahteve po preverjanju gospodarskih potreb;
- (d) omejitve udeležbe tujega kapitala v smislu omejitve največjega odstotka tujega deleža ali skupne vrednosti posamezne ali skupne tuje naložbe;
- (e) ukrepi, ki omejujejo ali zahtevajo posebne vrste pravne osebe ali skupnih podjetij, prek katerih lahko vlagatelj druge pogodbenice opravlja gospodarsko dejavnost; ter
- (f) omejitve skupnega števila fizičnih oseb, ki so lahko zaposlene v določenem sektorju ali jih lahko zaposluje vlagatelj ter so potrebne za izvajanje gospodarske dejavnosti in so s tem neposredno povezane, v obliki številčnih kvot ali zahteve po preverjanju gospodarskih potreb.

ČLEN 8.5

Nacionalna obravnava

1. V sektorjih, ki so na njenem seznamu specifičnih obvez iz Priloge 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) ali Priloge 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama) ter ki so predmet kakršnih koli pogojev in pridržkov iz navedenih prilog, vsaka pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice in njihovim podjetjem v zvezi z ustanavljanjem na njenem ozemlju zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od tiste, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja svojim vlagateljem in njihovim podjetjem.
2. Pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice in njihovim podjetjem¹ v zvezi s poslovanjem teh podjetij zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od tiste, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja svojim vlagateljem in njihovim podjetjem.

¹ V tem odstavku in členu 8.6 (Obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi) „njihova podjetja“ pomeni podjetja vlagateljev pogodbenice, ki na dan začetka veljavnosti tega sporazuma obstajajo na ozemlju druge pogodbenice ali so bila ustanovljena ali pridobljena po tem datumu in ki so bila ustanovljena v skladu z veljavnimi zakoni in drugimi predpisi te druge pogodbenice.

3. Ne glede na odstavek 2 in, v primeru Vietnama, v skladu s Prilogo 8-C (Izjema za Vietnam glede nacionalne obravnave) lahko pogodbenica sprejme ali ohrani kakršne koli ukrepe v zvezi s poslovanjem podjetja, če tak ukrep ni neskladen z obvezami iz Priloge 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) ali 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama), če je tak ukrep:

- (a) ukrep, ki je sprejet na dan začetka veljavnosti tega sporazuma ali pred tem;
- (b) ukrep iz pododstavka (a), ki se nadaljuje, nadomesti ali spremeni po dnevu začetka veljavnosti tega sporazuma, pod pogojem, da ukrep ni bolj neskladen z odstavkom 2, potem ko se je nadaljeval, bil nadomeščen ali spremenjen, kot ukrep, kot je obstajal pred njegovim nadaljevanjem, nadomestitvijo ali spremembo; ali
- (c) ukrep, ki ga ne zajema pododstavek (a) ali (b), če se ne uporablja v zvezi s podjetji, ustanovljenimi na ozemlju pogodbenice pred začetkom veljavnosti takega ukrepa, ali na način, ki povzroča izgubo ali škodo takim naložbam¹.

¹ Za namene tega pododstavka pogodbenici razumeta, da če je pogodbenica zagotovila razumno obdobje postopnega uvajanja za izvajanje ukrepa ali če je ta pogodbenica kako drugače poskusila obravnavati učinke ukrepa na podjetja, ki so bila ustanovljena pred dnevom začetka veljavnosti ukrepa, se ti dejavniki upoštevajo pri ugotavljanju, ali ukrep povzroča izgubo ali škodo podjetjem, storjeno pred dnevom začetka veljavnosti ukrepa.

ČLEN 8.6

Obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi

1. Vsaka pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice in njihovim podjetjem v zvezi z njihovim poslovanjem na njenem ozemlju zagotovi obravnavo, ki ni manj ugodna od tiste, ki jo v podobnih okoliščinah zagotavlja vlagateljem tretje države in njihovim podjetjem.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za naslednje sektorje:
 - (a) komunikacijske storitve, razen za poštne in telekomunikacijske storitve;
 - (b) storitve s področja rekreacije, kulture in športa;
 - (c) ribištvo in ribogojstvo;
 - (d) gozdarstvo in lov; ter
 - (e) rudarstvo, vključno z nafto in plinom.
3. Odstavek 1 se ne razlaga tako, kot da pogodbenico obvezuje, da na vlagatelje druge pogodbenice ali njihova podjetja razširi kakršno koli obravnavo, odobreno na podlagi katerega koli dvostranskega, regionalnega ali večstranskega sporazuma, ki je začel veljati pred datumom začetka veljavnosti tega sporazuma.

4. Odstavek 1 se ne razlaga tako, kot da pogodbenico obvezuje, da na vlagatelje druge pogodbenice ali njihova podjetja razširi naslednje ugodnosti:

- (a) kakršno koli obravnavo, odobreno na podlagi katerega koli dvostranskega, regionalnega ali večstranskega sporazuma, ki vključuje obveze za odpravo skoraj vseh ovir za poslovanje podjetij med pogodbenicami ali zahteva približevanje zakonodaje pogodbenic v enem ali več gospodarskih sektorjih¹;
- (b) kakršno koli obravnavo, ki izhaja iz katerega koli mednarodnega sporazuma o izogibanju dvojnemu obdavčevanju ali drugega mednarodnega sporazuma ali dogovora, ki se v celoti ali večinoma nanaša na obdavčevanje; ali
- (c) kakršno koli obravnavo, ki je posledica ukrepov, ki določajo priznavanje kvalifikacij, dovoljenj ali previdnostnih ukrepov v skladu s členom VII GATS oziroma njegovo prilogo o finančnih storitvah.

5. Pojasniti je treba, da „obravnavo“ iz odstavka 1 ne vključuje postopkov ali mehanizmov reševanja sporov, kakršno je reševanje naložbenih sporov med vlagatelji in državami, ki so predvideni v drugih dvostranskih, regionalnih ali večstranskih sporazumih. Vsebinske obveznosti v takih sporazumih same po sebi še ne pomenijo „obravnav“ in jih zato ni mogoče upoštevati pri oceni kršitve tega člena. Ukrepi pogodbenice v skladu s temi bistvenimi obveznostmi se štejejo kot „obravnavo“.

¹ Pojasniti je treba, da gospodarska skupnost ASEAN sodi v koncept regionalnega sporazuma v skladu s tem pododstavkom.

6. Ta člen se razlaga v skladu z načelom *ejusdem generis*¹.

ČLEN 8.7

Seznam specifičnih obvez

Sektorji, ki jih posamezna pogodbenica liberalizira v skladu s tem oddelkom, ter pogoji, omejitve in pridržki iz člena 8.4 (Dostop do trga), člena 8.5 (Nacionalna obravnava) in člena 8.8 (Operativne zahteve) so določeni v njenih seznamih specifičnih obvez v Dodatku 8-A-1 k Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma v Dodatku 8-B-1 k Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama).

¹ Pojasniti je treba, da se ta odstavek ne razlaga tako, da preprečuje razlago drugih določb tega sporazuma, če je ustrezno, v skladu z načelom *ejusdem generis*.

ČLEN 8.8

Operativne zahteve

1. Pogodbenica v sektorjih, ki so navedeni na njenem seznamu specifičnih obvez v Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama) ter ki so predmet kakršnih koli pogojev in pridržkov iz navedenih prilog, ne uvede ali uveljavi nobene od naslednjih zahtev, ki so obvezne ali izvršljive v skladu z domačim pravom ali na podlagi upravnih odločb v zvezi z ustanavljanjem ali poslovanjem katerega koli podjetaj vlagateljev pogodbenice ali tretje države na njenem ozemlju, za:

- (a) izvoz določene stopnje ali deleža blaga ali storitev;
- (b) doseganje določene stopnje ali deleža domače vsebine;
- (c) nakup, uporabo ali dajanje prednosti blagu, ki se proizvaja na njenem ozemlju, ali storitvam, ki se tam opravljajo, ali nakup blaga ali storitev pri fizičnih osebah ali podjetjih na njenem ozemlju;
- (d) kakršno koli povezavo obsega ali vrednosti uvoza z obsegom ali vrednostjo izvoza ali zneskom prilivov tujih valut, povezanih s takim podjetjem;
- (e) omejitev prodaje blaga ali storitev na njenem ozemlju, ki se ustvari ali zagotovi s takim podjetjem, tako da se taka prodaja kakor koli poveže z obsegom ali vrednostjo njenega izvoza ali deviznega dobička;

(f) prenos tehnologije, proizvodnega postopka ali drugega lastniškega znanja na fizično osebo ali podjetja na svojem ozemlju; ali

(g) dobavo blaga, ki se proizvaja, ali storitve, ki jo zagotavlja podjetje, izključno z ozemlja pogodbenice na določen regionalni ali svetovni trg.

2. Pogodbenica v sektorjih, ki so navedeni na njenem seznamu specifičnih obvez v Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama) in ki so predmet kakršnih koli pogojev in pridržkov iz navedene priloge, za prejem ali nadaljnje prejemanje ugodnosti v zvezi z ustanovitvijo ali poslovanjem podjetja vlagatelja pogodbenice ali tretje države na njenem ozemlju ne zahteva skladnosti z nobeno od naslednjih zahtev:

(a) doseganje določene stopnje ali deleža domače vsebine;

(b) nakup, uporaba ali dajanje prednosti blagu, ki se proizvaja na njenem ozemlju, ali nakup blaga pri proizvajalcih na njenem ozemlju;

(c) kakršna koli povezava obsega ali vrednosti uvoza z obsegom ali vrednostjo izvoza ali zneskom prilivov tujih valut, povezanih s takim podjetjem; ali

(d) omejitev prodaje blaga ali storitev na njenem ozemlju, ki se ustvari ali zagotovi s takim podjetjem, tako da se taka prodaja kakor koli poveže z obsegom ali vrednostjo njenega izvoza ali deviznega dobička.

3. Odstavek 2 se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje, da bi kot pogoj za prejem ali nadaljnje prejemanje ugodnosti v zvezi s katerim koli podjetjem na njenem ozemlju določila skladnost z zahtevo glede sedeža proizvodnje, opravljanja storitve, usposabljanja ali zaposlovanja delavcev, gradnje ali razširitve določenih objektov ali izvajanja raziskav in razvoja na njenem ozemlju.
4. Pododstavek 1(f) se ne razlaga tako, da preprečuje uporabo zahteve obveznosti ali zaveze, ki jo uvede ali izvrši sodišče, upravno sodišče ali organ, pristojen za konkurenco, da bi se odpravile kršitve konkurenčnega prava.
5. Pododstavkov 1(a) do 1(c) ter 2(a) in 2(b) se ne uporabljajo za zahteve glede kvalifikacije za blago ali storitve v zvezi s sodelovanjem v programih spodbujanja izvoza in tujih pomoči.
6. Pojasniti je treba, da se pododstavka 2(a) in 2(b) ne uporabljata za zahteve, ki jih je naložila pogodbenica uvoznica, v zvezi z vsebino blaga, ki je potrebna za upravičenost do preferencialnih tarif ali preferencialnih kvot.
7. Pojasniti je treba, da se odstavka 1 in 2 ne uporabljata za nobene zahteve, razen zahtev iz navedenih odstavkov.
8. Ta člen se ne uporablja za ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme ali ohrani v skladu s pododstavkom 8(b) člena III GATT 1994.

ODDELEK C

ČEZMEJNO OPRAVLJANJE STORITEV

ČLEN 8.9

Področje uporabe

Ta oddelek se uporablja za ukrepe pogodbenic, ki vplivajo na čezmejno opravljanje vseh sektorjev storitev, z izjemo:

- (a) avdiovizualnih storitev;
- (b) nacionalne pomorske kabotaže¹; ter

¹ Brez poseganja v obseg dejavnosti, ki se štejejo za kabotažo v skladu z domačimi zakoni in drugimi predpisi, nacionalna pomorska kabotaža v tem oddelku vključuje prevoz potnikov ali blaga med pristaniščem ali točko v državi članici Unije ali Vietnamu in drugim pristaniščem ali točko v isti državi članici Unije ali Vietnamu, vključno z njenim epikontinentalnim pasom, kot je določeno v UNCLOS, ter promet, ki se začne in konča v istem pristanišču ali točki v državi članici Unije ali Vietnamu.

- (c) domačih in mednarodnih storitev zračnega prometa, rednih ali izrednih, ter storitev, ki so neposredno povezane z izvrševanjem prometnih pravic, razen:
- (i) storitev popravil in vzdrževanja zrakoplovov, med katerimi je zrakoplov umaknjen iz prometa;
 - (ii) prodaje in trženja storitev letalskega prevoza;
 - (iii) storitev računalniškega rezervacijskega sistema (CRS); ter
 - (iv) storitev zemeljske oskrbe.

ČLEN 8.10

Dostop do trga

1. Pri dostopu do trga prek čezmejnega opravljanja storitev vsaka pogodbenica storitvam in ponudnikom storitev druge pogodbenice zagotavlja obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, določene v določilih, omejitvah in pogojih, ki so dogovorjeni in določeni na njenem seznamu specifičnih obvez iz Priloge 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama).

2. V sektorjih, v katerih se sprejmejo obveze v zvezi z dostopom do trga, so ukrepi, ki jih pogodbenica ne sme sprejeti ali ohraniti v nobeni regiji ali na svojem celotnem ozemlju, razen če je v njenem seznamu specifičnih obvez določeno drugače, opredeljeni kot:

- (a) omejitve števila ponudnikov storitev v obliki številčnih kvot, monopolov, izključnih ponudnikov storitev ali zahteve po preverjanju gospodarskih potreb;
- (b) omejitve skupne vrednosti storitvenih transakcij ali premoženja v obliki številčnih kvot ali zahteve po preverjanju gospodarskih potreb; ter
- (c) omejitve skupnega števila storitvenih operacij ali skupne količine opravljenih storitev, izražene v določenih številčnih enotah v obliki kvot ali zahteve po preverjanju gospodarskih potreb.

ČLEN 8.11

Nacionalna obravnava

1. Vsaka pogodbenica v sektorjih, ki so navedeni na njenem seznamu specifičnih obvez v Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) ali Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama) ter so v skladu z vsemi pogoji in pridržki, ki so v njem določeni, zagotavlja, da obravnava storitev in ponudnikov storitev druge pogodbenice glede vseh ukrepov, ki vplivajo na čezmejno opravljanje storitev, ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotavlja lastnim podobnim storitvam in ponudnikom storitev.

2. Pogodbenica lahko izpolni zahtevo iz odstavka 1, tako da storitve in ponudnike storitev druge pogodbenice obravnava bodisi formalno enako bodisi formalno drugače kot obravnava lastne podobne storitve in ponudnike storitev.
3. Formalno enaka ali formalno drugačna obravnava se šteje za manj ugodno, če spremeni konkurenčne pogoje v korist storitev ali ponudnikov storitev pogodbenice v primerjavi s podobnimi storitvami ali ponudniki storitev druge pogodbenice.
4. Specifične obveze, sprejete v skladu s tem členom, se ne razlagajo kot zahteva, da katera koli pogodbenica zagotovi nadomestilo za naravno podrejen konkurenčni položaj zaradi tujega izvora zadevnih storitev ali ponudnikov storitev.

ČLEN 8.12

Seznam specifičnih obvez

Sektorji, ki jih posamezna pogodbenica liberalizira v skladu s tem oddelkom, ter pogoji, omejitve in pridržki iz člena 8.10 (Dostop do trga) in člena 8.11 (Nacionalna obravnava) so določeni v njenih seznamih specifičnih obvez v Dodatku 8-A-1 k Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma v Dodatku 8-B-1 k Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama).

ODDELEK D

ZAČASNA PRISOTNOST FIZIČNIH OSEB IZ POSLOVNIH RAZLOGOV

ČLEN 8.13

Področje uporabe in opredelitev pojmov

1. Ta oddelek se uporablja za ukrepe pogodbenice v zvezi z vstopom na njeno ozemlje in začasnim bivanjem na njenem ozemlju poslovnih obiskovalcev, osebja, premeščenega znotraj podjetja, prodajalcev poslovnih storitev, ponudnikov pogodbenih storitev in neodvisnih strokovnjakov.
2. V tem oddelku:
 - (a) „prodajalci poslovnih storitev“ pomeni fizične osebe, ki so predstavniki ponudnika blaga ali storitev pogodbenice in želijo vstop in začasno bivanje na ozemlju druge pogodbenice zaradi pogajanj o prodaji storitev ali blaga ali sklenitve pogodb o prodaji storitev ali blaga za tega ponudnika, ki ne opravljajo storitev in ne zagotavljajo blaga; ne opravljajo neposredne prodaje splošni javnosti in ne prejemajo plačila od vira, ki se nahaja v pogodbenici gostiteljici, prav tako niso posredniki;

- (b) „poslovni obiskovalci, pristojni za ustanovitev poslovne enote“ pomeni fizične osebe na vodstvenih položajih v pravni osebi pogodbenice, ki so pristojne za ustanovitev podjetja take pravne osebe, pod pogojem, da ne ponujajo ali zagotavljajo storitev in ne opravljajo nobenih drugih gospodarskih dejavnosti, ki niso potrebne za namene ustanavljanja, ter ne prejemajo plačila od vira, ki se nahaja v pogodbenici gostiteljici;
- (c) „ponudniki pogodbenih storitev“ pomeni fizične osebe, ki jih je zaposlila pravna oseba ene pogodbenice, ki ni agencija za zaposlovanje in zagotavljanje dela ter ne posluje v imenu take agencije in nima poslovne enote na ozemlju druge pogodbenice in ki je s končnim potrošnikom v drugi pogodbenici sklenila pogodbo¹ v dobri veri o opravljanju storitev, za izpolnitev katere je potrebna začasna prisotnost njenih delavcev v tej pogodbenici;
- (d) „neodvisni strokovnjaki“ pomeni fizične osebe, ki se ukvarjajo z opravljanjem storitve in so registrirane kot samozaposlene osebe na ozemlju pogodbenice, nimajo poslovne enote na ozemlju druge pogodbenice in ki so s končnim potrošnikom v drugi pogodbenici sklenile pogodbo² v dobri veri in ne prek agencije za zaposlovanje in zagotavljanje dela za opravljanje storitev, pri katerih je potrebna njihova začasna prisotnost v tej pogodbenici, da so izpolnjeni pogoji iz pogodbe za opravljanje storitev;

¹ Pogodba o storitvah mora biti v skladu z zahtevami iz zakonov in drugimi pravnimi zahtevami pogodbenice, v kateri se pogodba izvaja.

² Pogodba o storitvah mora biti v skladu z zahtevami iz zakonov in drugimi pravnimi zahtevami pogodbenice, v kateri se pogodba izvaja.

- (e) „osebje, premeščeno znotraj podjetja“ pomeni fizične osebe, ki jih je zaposlila pravna oseba ali njena podružnica ali so partnerji v njej vsaj eno leto in ki so začasno premeščene v podjetje pravne osebe na ozemlju druge pogodbenice, pod pogojem, da zadevna fizična oseba spada v kategorije vodstvenih delavcev, strokovnjakov ali zaposlenih na usposabljanju;
- (f) „vodstveni delavci“ pomeni fizične osebe na vodstvenih položajih v pravni osebi pogodbenice, katerih glavna naloga je upravljanje podjetja¹ v drugi pogodbenici, v splošnem pa jih nadzorujejo ali usmerjajo upravni odbor ali delničarji podjetja ali drug enakovreden organ, kar zajema vsaj naslednje naloge:
- (i) vodenje podjetja ali njegovega oddelka ali pododdelka;
 - (ii) nadziranje in usmerjanje drugih nadzornih, poslovodnih ali strokovnih delavcev; ter
 - (iii) imajo osebno pooblastilo, da zaposlijo in odpustijo ali priporočijo zaposlitev, odpuščanje ali druge kadrovske ukrepe;

¹ Pojasniti je treba, da čeprav vodstveni delavci ne opravljajo neposredno nalog v zvezi z dejanskim opravljanjem storitev, jim to med izvajanjem njihovih dolžnosti ne preprečuje opravljanja nalog, ki so potrebne za opravljanje storitev.

- (g) „kvalifikacije“ pomeni diplome, spričevala in druga dokazila o formalni izobrazbi, ki jih izda organ, imenovan skladno z zakonskimi, uredbenimi ali upravnimi določbami, in ki potrjujejo uspešen zaključek strokovnega usposabljanja;
- (h) „strokovnjaki“ pomeni osebe, ki delajo v pravni osebi in imajo posebno znanje, ki je bistveno za delovna področja, tehnike ali upravljanje poslovne enote; pri presoji tega znanja se poleg znanja, značilnega za posamezno poslovno enoto, upošteva tudi, ali ima oseba visoke kvalifikacije, vključno z ustreznimi delovnimi izkušnjami, ki zadevajo vrsto dela ali dejavnosti, ki zahteva specifično tehnično znanje, vključno z morebitnim članstvom v strokovnih združenjih; ter
- (i) „zaposleni na usposabljanju“ pomeni fizične osebe, ki jih je zaposlila pravna oseba ali njena podružnica za vsaj eno leto, imajo univerzitetno diplomu in so začasno premeščeni za namene poklicnega razvoja ali usposabljanja v poslovnih tehnikah ali metodah¹.

¹ Od podjetja prejemnika se lahko zaradi predhodne odobritve zahteva, da predloži program usposabljanja, ki obsega čas bivanja, s čimer dokaže, da je namen bivanja usposabljanje. V Češki, Nemčiji, Španiji, Franciji, Madžarski in Avstriji mora biti usposabljanje povezano s pridobljeno univerzitetno diplomu.

ČLEN 8.14

Poslovni obiskovalci in osebje, premeščeno znotraj podjetja

1. Za sektorje, liberalizirane v skladu z oddelkom B (Liberalizacija naložb), vsaka pogodbenica vlagateljem druge pogodbenice dovoli, da v svojih podjetjih zaposlijo fizične osebe te druge pogodbenice, če so te zaposleni poslovni obiskovalci ali osebje, premeščeno znotraj podjetja¹.
2. Vstop in začasno bivanje trajata:
 - (a) za vodstvene delavce za obdobje do treh let;
 - (b) za strokovnjake za obdobje do treh let;
 - (c) za zaposlene na usposabljanju za obdobje do enega leta; ter
 - (d) za poslovne obiskovalce, pristojne za ustanovitev poslovne enote, za obdobje do 90 dni².

¹ Za Vietnam začnejo obveznosti iz tega oddelka glede zaposlenih na usposabljanju veljati tri leta po dnevu začetka veljavnosti tega sporazuma.

² Za Unijo mora biti obdobje do 90 dni v katerem koli 12-mesečnem obdobju.

3. Za noben sektor, liberaliziran v skladu z oddelkom B (Liberalizacija naložb), pogodbenica ne sprejme ali ohrani, v nobeni regiji ali na svojem celotnem ozemlju, omejitev skupnega števila fizičnih oseb, ki jih lahko vlagatelj zaposli kot poslovne obiskovalce, pristojne za ustanovitev poslovne enote, in osebje, premeščeno znotraj podjetja, v določenem sektorju v obliki številčnih kvot ali zahteve po preverjanju gospodarskih potreb in kot diskriminatorne omejitve, razen če je drugače določeno v Dodatku 8-A-3 k Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma Dodatku 8-B-2 k Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama).

ČLEN 8.15

Prodajalci poslovnih storitev

Za vsak sektor, liberaliziran v skladu z oddelkom B (Liberalizacija naložb) ali oddelkom C (Čezmejno opravljanje storitev) in za katerega veljajo morebitni pridržki iz Dodatka 8-A-3 k Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma Dodatka 8-B-2 k Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama), vsaka pogodbenica dovoli vstop in začasno bivanje prodajalcev poslovnih storitev za obdobje do 90 dni¹.

¹ Za Unijo mora biti obdobje do 90 dni v katerem koli 12-mesečnem obdobju.

ČLEN 8.16

Ponudniki pogodbenih storitev

1. Pogodbenici potrjujeta svoje obveznosti, ki izhajajo iz njunih obvez v okviru GATS glede vstopa in začasnega bivanja ponudnikov pogodbenih storitev.
2. Vsaka pogodbenica ponudnikom pogodbenih storitev druge pogodbenice pod pogoji iz odstavka 3 in z morebitnimi pridržki iz Dodatka 8-A-3 k Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma Dodatka 8-B-2 k Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama) dovoli opravljanje storitev na svojem ozemlju za naslednje sektorje ali podsektorje:
 - (a) arhitekturne storitve;
 - (b) storitve urbanističnega načrtovanja in krajinske arhitekture;
 - (c) inženirske storitve;
 - (d) integrirane inženirske storitve;
 - (e) računalniške in povezane storitve;
 - (f) storitve visokošolskega izobraževanja (samo zasebno financirane storitve);

(g) usposabljanje na področju tujih jezikov; ter

(h) okoljske storitve.

3. Za obveznosti, ki sta jih sprejeli pogodbenici, veljajo naslednji pogoji:

(a) fizične osebe se začasno ukvarjajo z opravljanjem storitve kot osebe, zaposlene v pravni osebi, ki je pridobila pogodbo o storitvah za največ 12 mesecev;

(b) fizične osebe, ki vstopajo v drugo pogodbenico, morajo opravljati take storitve kot osebe, zaposlene v pravni osebi, ki opravlja storitve vsaj dve leti neposredno pred datumom vložitve zahtevka za vstop v drugo pogodbenico; poleg tega imajo fizične osebe na dan vložitve zahtevka za vstop v drugo pogodbenico vsaj pet let delovnih izkušenj¹ v sektorju dejavnosti, ki je predmet pogodbe;

¹ Pojasniti je treba, da se to obdobje šteje od datuma, na katerega fizične osebe postanejo polnoletne.

- (c) fizične osebe, ki vstopajo na ozemlje druge pogodbenice, imajo:
 - (i) univerzitetno diplomo ali kvalifikacijo, iz katere je razvidna enakovredna stopnja znanja¹; ter
 - (ii) poklicne kvalifikacije, če je to potrebno za izvajanje dejavnosti v skladu z zakoni, drugimi predpisi ali pravnimi zahtevami pogodbenice, v kateri se storitev opravlja;
- (d) fizična oseba ne prejme plačila za opravljanje storitev na ozemlju druge pogodbenice, razen plačila pravne osebe, ki je njen delodajalec;
- (e) vstop in začasno bivanje fizičnih oseb v zadevni pogodbenici zajema kumulativno obdobje največ šestih mesecev² ali čas veljavnosti pogodbe, pri čemer se upošteva krajše obdobje;
- (f) dostop, odobren v skladu s tem členom, zadeva samo storitveno dejavnost, ki je predmet pogodbe, in ne daje pravice do uporabe strokovnega naziva pogodbenice, v kateri se opravlja storitev;

¹ Če diploma ali kvalifikacija nista bili pridobljeni v pogodbenici, v kateri se storitev opravlja, lahko navedena pogodbenica oceni, ali je ta enakovredna univerzitetni diplomi, ki se zahteva na njenem ozemlju.

² Za Unijo mora biti kumulativno obdobje največ šestih mesecev v katerem koli 12-mesečnem obdobju.

- (g) število oseb, ki jih zajema pogodba o storitvah, ne sme biti večje, kot je nujno za izpolnjevanje pogodbe, kot se lahko zahteva z zakoni in drugimi predpisi ali drugimi zahtevami pogodbenice, v kateri se storitev opravlja; ter
- (h) druge diskriminatorne omejitve, vključno glede števila fizičnih oseb, v obliki preverjanja gospodarskih potreb, opredeljene v Dodatku 8-A-3 k Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) in Dodatku 8-B-2 k Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama).

ČLEN 8.17

Neodvisni strokovnjaki

Pet let po začetku veljavnosti tega sporazuma pogodbenici pregledata ta oddelek, da bi preučili možnost določitve načinov za razširitev njegovih določb na neodvisne strokovnjake.

ODDELEK E

REGULATIVNI OKVIR

PODODDELEK 1

DOMAČA ZAKONODAJA

ČLEN 8.18

Področje uporabe in opredelitev pojmov

1. Ta pododdelek se uporablja za ukrepe pogodbenic v zvezi z zahtevami in postopki za izdajanje dovoljenj, kvalifikacijskimi zahtevami in postopki, ki vplivajo na:

- (a) čezmejno opravljanje storitev;
- (b) ustanavljanje in vzdrževanje pravnih ali fizičnih oseb; ter
- (c) začasno bivanje kategorij fizičnih oseb na ozemlju pogodbenic.

2. Ta pododdelek se uporablja samo za sektorje, za katere je pogodbenica prevzela specifične obveze in le v obsegu, v katerem se te specifične obveze uporabljajo.
3. Ta pododdelek se ne uporablja za ukrepe, če pomenijo omejitve iz člena 8.4 (Dostop do trga), 8.5 (Nacionalna obravnava), 8.10 (Dostop do trga) ali 8.11 (Nacionalna obravnava).
4. V tem oddelku:
 - (a) „pristojni organ“ pomeni vsako centralno, regionalno ali lokalno oblast ali organ oziroma nevladni organ pri izvajanju pooblastil, ki mu jih podelijo centralne, regionalne ali lokalne oblasti oziroma organi, ki sprejmejo odločitev o dovoljenju za opravljanje storitve, vključno z ustanovitvijo, ali glede dovoljenja za ustanovitev gospodarske dejavnosti, ki ni storitvena;
 - (b) „postopki za izdajanje dovoljenj“ pomeni upravna ali procesna pravila, ki jih mora spoštovati fizična ali pravna oseba, ki želi pridobiti dovoljenje za opravljanje dejavnosti iz odstavka 1, vključno s spremembo ali obnovo dovoljenja, da dokaže skladnost z zahtevami za izdajo dovoljenja;
 - (c) „zahteve za izdajo dovoljenja“ pomeni vsebinske zahteve z izjemo zahtev glede kvalifikacij, ki jih mora izpolnjevati fizična ali pravna oseba, da pridobi, spremeni ali obnovi dovoljenje za opravljanje dejavnosti iz odstavka 1;

- (d) „postopki za potrditev kvalifikacij“ pomeni upravna ali postopkovna pravila, ki jih mora fizična oseba spoštovati, da dokaže skladnost z zahtevami glede kvalifikacij z namenom pridobitve dovoljenja za opravljanje storitve; ter
- (e) „zahteve glede kvalifikacij“ pomeni vsebinske zahteve v zvezi z usposobljenostjo fizične osebe za opravljanje storitev, ki jih je treba dokazati, da se pridobi odobritev za opravljanje storitve.

ČLEN 8.19

Pogoji za izdajanje dovoljenj in potrditev kvalifikacij

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ukrepi glede zahtev in postopkov za izdajanje dovoljenj ter zahtev glede kvalifikacij in postopkov za potrditev kvalifikacij temeljijo na merilih, ki so:
 - (a) jasna;
 - (b) objektivna in pregledna; ter
 - (c) predhodno določena in dostopna javnosti in zainteresiranim osebam.

2. Odobritev ali dovoljenje se glede na razpoložljivost izda takoj, ko se na podlagi ustreznega pregleda ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za pridobitev odobritve ali dovoljenja.

3. Vsaka pogodbenica ohrani ali vzpostavi sodne, arbitražne ali upravne svete oziroma senate ali postopke, ki na zahtevo prizadetega vlagatelja ali ponudnika storitev omogočajo takojšen pregled upravnih odločb, ki vplivajo na ustanavljanje, čezmejno opravljanje storitev ali začasno prisotnost fizičnih oseb iz poslovnih razlogov, in ohrani ali vzpostavi ustrezna pravna sredstva zanje, kadar je to upravičeno. Kadar ti postopki niso neodvisni od organa, ki mu je zaupana zadevna upravna odločba, vsaka pogodbenica zagotovi, da postopki zagotovijo objektivni in nepristranski pregled.

Ta odstavek se ne razlaga v smislu zahteve, da pogodbenica ustanavlja take svete oziroma uvaja take postopke, kadar to ne bi bilo v skladu z njihovo ustavno ureditvijo ali z naravo njihovih pravnih sistemov.

ČLEN 8.20

Postopki za izdajanje dovoljenj in potrditev kvalifikacij

1. Postopki in formalnosti za izdajanje dovoljenj in potrditev kvalifikacij sami po sebi ne pomenijo omejitve pri zagotavljanju storitve ali opravljanju katere koli druge gospodarske dejavnosti. Vsaka pogodbenica si prizadeva, da so taki postopki in formalnosti čim preprostejši in zagotovi, da taki postopki in formalnosti ne zapletajo ali zavlačujejo po nepotrebem opravljanja storitve. Vse pristojbine za izdajanje dovoljenj¹, ki jih imajo lahko vložniki zaradi svojega zahtevka, morajo biti razumni in ne smejo omejevati opravljanja zadevne storitve.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so postopki pristojnega organa in njegove odločitve v zvezi z izdajanjem ali odobritvijo dovoljenj nepristranski do vseh vložnikov. Pristojni organ mora odločitve sprejeti neodvisno in ne odgovarja nobeni osebi, ki opravlja storitve ali izvaja gospodarske dejavnosti, za katere je potrebno dovoljenje ali odobritev.
3. Če za zahtevke v zakonih in drugih predpisih posamezne pogodbenice obstajajo določeni časovni roki, mora vložnik imeti na voljo razumno časovno obdobje za predložitev zahtevka. Pristojni organ začne zahtevek obravnavati brez nepotrebnega odlašanja. Kadar je mogoče, veljajo za zahtevke v elektronski obliki enaki pogoji glede pristnosti kot za zahtevke v papirni obliki.

¹ Pristojbine ne vključujejo plačil za dražbo, razpis ali druga nediskriminatorna sredstva za dodelitev koncesij in tudi ne določenih prispevkov za opravljanje univerzalnih storitev.

4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se obravnava zahtevka, vključno s končno odločitvijo, zaključi v razumnem časovnem obdobju od dneva predložitve popolnega zahtevka. Vsaka pogodbenica si prizadeva določiti običajni časovni rok za obravnavo zahtevka.
5. Pristojni organ v razumnem času od prejete zahtevka, za katerega meni, da je nepopoln, o tem obvesti vložnika in čim bolj natančno opredeli dodatne informacije, ki se zahtevajo za dopolnitev zahtevka, ter vložniku omogoči, da odpravi pomanjkljivosti.
6. Kadar je to mogoče, se namesto izvirnega dokumenta sprejmejo overjene kopije.
7. Če pristojni organ zavrne zahtevek, je vložnik o tem pisno obveščen brez nepotrebnega odlašanja. Načeloma je vložnik na uradno zahtevo obveščen tudi o razlogih za zavrnitev zahtevka. Vložniku je treba dovoliti, da v razumnem roku ponovno predloži zahtevek.
8. Vsaka pogodbenica zagotovi, da dovoljenje ali odobritev, ko je dodeljeno, začne veljati brez nepotrebnega odlašanja v skladu z določili in pogoji, navedenimi v njem.

PODODDELEK 2

SPLOŠNO VELJAVNE DOLOČBE

ČLEN 8.21

Vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij

1. Ta člen pogodbenicama v ničemer ne preprečuje, da od fizičnih oseb zahtevata potrebne kvalifikacije in strokovne izkušnje, določene na ozemlju, na katerem se storitev opravlja, za zadevni sektor dejavnosti.
2. Pogodbenici spodbujata zadevna strokovna telesa ali ustrezne organe, kakor je ustrezno, na svojih ozemljih, da oblikujejo in predložijo skupno priporočilo o vzajemnem priznavanju poklicnih kvalifikacij Odboru za naložbe, trgovino s storitvami, elektronsko poslovanje in javna naročila, ustanovljenemu v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori). Takšno skupno priporočilo je podprto z dokazi o:
 - (a) ekonomski vrednosti predvidenega sporazuma o vzajemnem priznavanju poklicnih kvalifikacij (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o vzajemnem priznavanju); ter

- (b) skladnosti zadevnih režimov, na primer koliko so združljiva merila, ki jih vsaka pogodbenica uporablja za odobritev, izdajanje dovoljenj, poslovanje in certificiranje podjetnikov in ponudnikov storitev.
3. Odbor za naložbe, trgovino s storitvami, elektronsko poslovanje in javna naročila po prejemu skupnega priporočila v razumnem roku pregleda skupno priporočilo, da ugotovi, ali je skladno s tem sporazumom.
4. Če je bilo na podlagi informacij iz odstavka 2 ugotovljeno, da je skupno priporočilo skladno s tem sporazumom, pogodbenici sprejmeta potrebne ukrepe, da s pogajanjem prek svojih pristojnih organov ali namestnikov, ki jih pooblasti pogodbenica, dosežeta Sporazum o vzajemnem priznavanju.

PODODDELEK 3

RAČUNALNIŠKE STORITVE

ČLEN 8.22

Dogovor o računalniških storitvah

1. Če je trgovina z računalniškimi storitvami liberalizirana v skladu z oddelkom B (Liberalizacija naložb), oddelkom C (Čezmejno opravljanje storitev) in oddelkom D (Začasna prisotnost fizičnih oseb iz poslovnih razlogov), pogodbenici izpolnjujeta določbe odstavkov 2 do 4.
2. Pogodbenici razumeta, da oznaka CPC¹ 84, ki je klasifikacija Združenih narodov in se uporablja za opis računalniških in sorodnih storitev, zajema osnovne funkcije, ki se uporabljajo za opravljanje vseh računalniških in sorodnih storitev. Tehnološki razvoj je privedel do večje ponudbe teh storitev v obliki svežnja ali paketa sorodnih storitev, ki lahko vključuje nekatere ali vse osnovne funkcije. Na primer, storitve, kot so gostovanje spletnih strani oziroma domen, storitve rudarjenja podatkov in mrežno računalništvo, sestavlja kombinacija osnovnih funkcij računalniških storitev.

¹ CPC pomeni osrednjo klasifikacijo proizvodov, kot je določena v Statističnem uradu Združenih narodov, Statistične listine, serije M, št. 77, CPC Prov., 1991.

3. Računalniške in sorodne storitve, ne glede na to, ali se izvajajo prek omrežja, vključno z internetom, vključujejo vse storitve, ki zagotavljajo:

- (a) svetovanje, strategijo, analizo, načrtovanje, specifikacijo, oblikovanje, razvoj, namestitev, izvedbo, integracijo, preskušanje, iskanje in odpravljanje napak, posodabljanje, podporo, tehnično pomoč ali upravljanje računalnikov ali računalniških sistemov ali zanje;
- (b) svetovanje, strategijo, analizo, načrtovanje, specifikacijo, oblikovanje, razvoj, namestitev, izvedbo, integracijo, preskušanje, iskanje in odpravljanje napak, posodabljanje, prilagajanje, vzdrževanje, podporo, tehnično pomoč, upravljanje ali uporabo računalniških programov;
- (c) storitve obdelave podatkov, shranjevanje podatkov, podatkovno gostovanje ali storitve podatkovnih baz;
- (d) storitve vzdrževanja in popravil za pisarniške stroje in opremo, vključno z računalniki; ali
- (e) storitve usposabljanja za osebje strank, ki so povezane z računalniškimi programi, računalniki ali računalniškimi sistemi in niso uvrščene drugje.

4. Pogodbenici se zavedata, da računalniške in sorodne storitve v številnih primerih omogočajo izvajanje drugih storitev¹ tako prek elektronskih kot drugih sredstev. V takih primerih je pomembno razlikovati med računalniškimi in sorodnimi storitvami, npr. spletnim gostovanjem ali gostovanjem aplikacij, ter drugimi storitvami, ki jih omogočajo računalniške in sorodne storitve. Druge storitve, ne glede na to, ali jih omogočajo računalniške in sorodne storitve ali ne, niso zajete v CPC 84.

PODODDELEK 4

POŠTNE STORITVE²

ČLEN 8.23

Preprečevanje protikonkurenčnih praks v sektorju poštnih storitev

Vsaka pogodbenica ohrani ali uvede ustrezne ukrepe z namenom, da ponudnikom, ki lahko zaradi izrabe svojega položaja na trgu posamično ali skupaj pomembno vplivajo na pogoje za udeležbo na upoštevnihih trgih poštnih storitev, prepreči izvajanje ali nadaljevanje protikonkurenčnih praks.

¹ Npr. W/120.1.A.b. (računovodske, revizijske in knjigovodske storitve), W/120.1.A.d (arhitekturne storitve), W/120.1.A.h (zdravstvene in zobozdravstvene storitve), W/120.2.D (avdiovizualne storitve), W/120.5. (izobraževalne storitve).

² Ta oddelek se uporablja za CPC 7511 in CPC 7512.

ČLEN 8.24

Dovoljenja

1. Če pogodbenica zahteva dovoljenje za opravljanje poštnih storitev, objavi:
 - (a) vsa merila za izdajanje dovoljenj in obdobje, ki je praviloma potrebno, da se sprejme odločitev glede zahtevka za dovoljenje; ter
 - (b) določila in pogoje za izdajanje takega dovoljenja.
2. Na zahtevo se vložnik obvesti o razlogih za zavrnitev izdaje dovoljenja, vsaka pogodbenica pa vzpostavi pritožbeni postopek prek ustreznega regulativnega organa. Pritožbeni postopek je pregleden, nediskriminatoren in osnovan na objektivnih merilih.

ČLEN 8.25

Poštni regulativni organ

Regulativni organ je ločen od ponudnikov poštnih storitev in jim tudi ne odgovarja. Odločitve in postopki regulativnega organa so nepristranski do vseh udeležencev na trgu.

PODODDELEK 5

TELEKOMUNIKACIJSKA OMREŽJA IN STORITVE

ČLEN 8.26

Področje uporabe

1. Ta pododdelek določa načela regulativnega okvira za zagotavljanje javnih telekomunikacijskih omrežij in storitev, liberaliziranih v skladu z oddelkom B (Liberalizacija naložb), oddelkom C (Čezmejno opravljanje storitev) in oddelkom D (Začasna prisotnost fizičnih oseb iz poslovnih razlogov).
2. Ta pododdelek se ne uporablja za noben ukrep, ki ga sprejme ali ohrani pogodbenica, v zvezi z radiodifuznim¹ ali kabelskim oddajanjem radijskih in televizijskih programov.

¹ „Radiodifuzija“ se opredeli v skladu z ustreznimi zakoni in drugimi predpisi vsake pogodbenice. Pojasniti je treba, da radiodifuzija ne zajema kontribucijskih povezav med operaterji.

ČLEN 8.27

Opredelitev pojmov

V tem pododdelku:

- (a) „končni uporabnik“ pomeni končnega potrošnika storitev ali končnega ponudnika storitev, ki se mu zagotovi javno telekomunikacijsko omrežje ali storitev, razen za uporabo v nadaljnji ponudbi javnega telekomunikacijskega omrežja ali storitev;
- (b) „osnovna infrastruktura“ pomeni infrastrukturo javnega telekomunikacijskega omrežja in storitve:
 - (i) ki jih izključno ali večinoma zagotavlja en ponudnik ali omejeno število ponudnikov; ter
 - (ii) ki jih za zagotavljanje storitev ni mogoče nadomestiti na ekonomsko ali tehnično izvedljiv način;
- (c) „medomrežno povezovanje“ pomeni povezovanje s ponudniki, ki zagotavljajo javne telekomunikacijske prenosne storitve, da lahko uporabniki enega ponudnika komunicirajo z uporabniki drugega ponudnika in imajo dostop do storitev, ki jih zagotavlja drugi ponudnik;

- (d) „glavni ponudnik“ pomeni ponudnika javnih telekomunikacijskih storitev, ki lahko pomembno vpliva na pogoje za udeležbo glede cene in ponudbe na upoštevnem trgu za javne telekomunikacijske storitve zaradi nadzora nad osnovno infrastrukturo ali izrabe svojega položaja na trgu;
- (e) „prenosljivost števil“ pomeni možnost, da lahko vsi končni uporabniki javnih telekomunikacijskih storitev, ki to zahtevajo, na isti lokaciji obdržijo iste telefonske številke ob prehodu med ponudniki javnih telekomunikacijskih storitev iz iste kategorije;
- (f) „javno telekomunikacijsko omrežje“ pomeni telekomunikacijsko omrežje, od katerega pogodbenica zahteva, da zagotavlja javne telekomunikacijske storitve med določenimi omrežnimi priključnimi točkami;
- (g) „javna telekomunikacijska storitev“ pomeni vsako telekomunikacijsko storitev, za katero pogodbenica izrecno ali dejansko zahteva, da je splošno dostopna javnosti;
- (h) „regulativni organ“ v sektorju telekomunikacij pomeni organ ali organe, ki jih pogodbenica pooblasti za urejanje telekomunikacij;
- (i) „telekomunikacijsko omrežje“ pomeni prenosne sisteme in, če je ustrezno, komutacijsko ali usmerjalno opremo ter druge vire, vključno z omrežnimi elementi, ki niso aktivni, ki omogočajo prenos signalov po žici, radiu, optičnih sredstvih ali drugih elektromagnetnih sredstvih;

- (j) „telekomunikacijske storitve“ pomeni vse storitve, ki jih sestavljata prenos in sprejemanje elektromagnetnih signalov, vendar ne zajema storitev radiodifuzije in gospodarskih dejavnosti, ki jih sestavlja zagotavljanje vsebine, za prenos katere so potrebne telekomunikacije; ter
- (k) „uporabnik“ pomeni potrošnika storitev ali ponudnika storitev.

ČLEN 8.28

Regulativni organ

1. Regulativni organ je ločen od ponudnikov javnih telekomunikacijskih omrežij ali storitev in jim tudi ne odgovarja.
2. Odločitve in postopki regulativnih organov so nepristranski do vseh udeležencev na trgu. V ta namen pogodbenica, ki ohrani lastništvo ali nadzor nad ponudniki telekomunikacijskih omrežij ali storitev, zagotovi, da regulativni ukrepi ali odločitve, ki jih regulativni organ sprejme v zvezi s takšnimi ponudniki, ne diskriminirajo in zato ne prikrajšajo bistveno nobenega od njegovih konkurentov.
3. Regulativni organ ima zadostna pooblastila za urejanje sektorja ter ustrezne finančne in človeške vire za opravljanje nalog, ki so mu bile dodeljene.
4. Naloge, ki jih opravlja regulativni organ, se objavijo v lahko dostopni in jasni obliki, zlasti kadar so te naloge dodeljene več kot enemu organu.

5. Pristojnosti regulativnega organa se izvajajo pregledno in pravočasno.
6. Regulativni organi imajo pooblastila za zagotovitev, da jim ponudniki telekomunikacijskih omrežij in storitev na zahtevo takoj predložijo vse informacije, vključno s finančnimi informacijami, ki so potrebne, da lahko regulativni organi opravljajo svoje naloge v skladu s tem pododdelkom. Zahtevane informacije ne presegajo tega, kar je potrebno za izpolnjevanje nalog regulativnih organov, in se obravnavajo v skladu z zahtevami glede zaupnosti.

ČLEN 8.29

Dovoljenje za zagotavljanje telekomunikacijskih omrežij in storitev

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so postopki za izdajanje dovoljenj javno dostopni, vključno z:
 - (a) vsemi merili za izdajanje dovoljenj ter pogoji in postopki, ki jih uporablja; ter
 - (b) razumnim časovnim obdobjem, ki je praviloma potrebno za odločitev v zvezi z zahtevkom za izdajo dovoljenja.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se vložniku na zahtevo v pisni obliki predložijo razlogi za zavrnitev izdaje dovoljenja.
3. Vložnik zahtevka za dovoljenje ima možnost, da se obrne na pritožbeni organ, če je bila izdaja dovoljenja zavrnjena.
4. Vse pristojbine za izdajanje dovoljenj¹, ki jih imajo lahko vložniki zaradi svojega zahtevka za izdajo dovoljenja, morajo biti razumne in ne smejo omejevati opravljanja storitve.

ČLEN 8.30

Omejeni viri

1. Vsi postopki za dodeljevanje in uporabo omejenih virov, vključno s frekvencami, številkami in pravicami poti, se izvajajo pravočasno ter na objektivni, pregleden in nediskriminatorni način.
2. Trenutno stanje dodeljenih frekvenčnih pasov se javno objavi, podrobna opredelitev radiofrekvenčnega spektra, dodeljenega za posebno državno uporabo, pa se ne zahteva.

¹ Pristojbine ne vključujejo plačil za dražbo, razpis ali druga nediskriminatorna sredstva za dodelitev koncesij in tudi ne določenih prispevkov za opravljanje univerzalnih storitev.

3. Odločitve o dodeljevanju upravljanja spektra in frekvenčnih pasov niso ukrepi, ki so sami po sebi neskladni s členom 8.4 (Dostop do trga), členom 8.8 (Operativne zahteve) in členom 8.10 (Dostop do trga). V skladu s tem vsaka pogodbenica ohrani pravico do izvajanja svojih politik v zvezi z upravljanjem frekvenc in spektra, ki lahko vplivajo na številne ponudnike javnih telekomunikacijskih storitev, če se to izvaja na način, ki je skladen s tem poglavjem. Pogodbenici prav tako ohranita pravico do dodeljevanja frekvenčnih pasov na način, ki upošteva obstoječe in prihodnje potrebe.

ČLEN 8.31

Dostop do javnih telekomunikacijskih omrežij in storitev ter njihova uporaba

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da imajo vsi ponudniki storitev druge pogodbenice dostop do vseh javnih telekomunikacijskih omrežij in storitev glavnega ponudnika¹ ter njihove uporabe, vključno z zasebnimi zakupljenimi vodi, ponujenimi znotraj ali zunaj njenih meja pod razumnimi, nediskriminatornimi in preglednimi pogoji, vključno kot je določeno v odstavkih 2 in 3.

¹ V tem členu je imenovanje ponudnika javnih telekomunikacijskih omrežij in storitev kot glavnega ponudnika v skladu z domačimi zakoni in drugimi predpisi ter postopki vsake pogodbenice.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko ponudniki javnih telekomunikacijskih storitev, ki zahtevajo dostop do omrežja glavnega dobavitelja:

- (a) kupijo ali zakupijo ter priključijo terminalske ali drugo opremo, prek katere se povežejo z javnim telekomunikacijskim omrežjem;
- (b) medomrežno povežejo zasebno zakupljene ali lastniške mreže z javnimi telekomunikacijskimi omrežji in storitvami na svojem ozemlju ali prek svojih meja ali z mrežami v zakupu ali lasti drugih ponudnikov storitev; ter
- (c) uporabijo delovne protokole po lastni izbiri, razen tistih, ki so potrebni, da se javnosti zagotovi splošen dostop do telekomunikacijskega omrežja in storitev.

3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko vsi ponudniki storitev druge pogodbenice uporabljajo javna telekomunikacijska omrežja in storitve za prenos informacij na njenem ozemlju ali prek njenih meja, vključno s podjetniškimi komunikacijami takih ponudnikov storitev in za dostop do informacij, vsebovanih v podatkovnih bazah ali kako drugače shranjenih v obliki, ki omogoča dostop do podatkov s čitalniki na ozemlju ene od pogodbenic. O vseh novih ali spremenjenih ukrepih pogodbenice, ki bistveno vplivajo na tako uporabo, se obvesti druga pogodbenica, ukrepi pa so predmet posvetovanj.

4. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ponudniki, ki v postopku pogajanj o dostopu pridobijo informacije od drugega ponudnika, te informacije uporabljajo samo za namene, za katere so jih pridobili, in vedno spoštujejo zaupnost poslanih ali shranjenih informacij.

ČLEN 8.32

Medomrežno povezovanje

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da imajo vsi ponudniki javnih telekomunikacijskih storitev pravico in, na zahtevo drugega ponudnika, obveznost, da se pogajajo o medsebojnem medomrežnem povezovanju z namenom ponudbe javnih telekomunikacijskih omrežij in storitev.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da ponudniki, ki v postopku pogajanj o medomrežnem povezovanju pridobijo informacije od drugega ponudnika, te informacije uporabljajo samo za namene, za katere so jih pridobili, in vedno spoštujejo zaupnost poslanih ali shranjenih informacij.
3. Za javne telekomunikacijske storitve vsaka pogodbenica zagotovi medomrežno povezovanje z glavnim¹ ponudnikom na kateri koli tehnično izvedljivi točki omrežja. Tako medomrežno povezovanje se zagotovi:
 - (a) po nediskriminatornih določilih, pogojih (vključno v zvezi s tehničnimi standardi in specifikacijami) in cenah ter s kakovostjo, ki ni slabša od tiste, ki se zagotavlja za podobne storitve takega glavnega ponudnika ali za podobne storitve nepovezanih ponudnikov ali za svoje hčerinske družbe ali druge povezane enote;

¹ V tem členu je imenovanje ponudnika javnih telekomunikacijskih omrežij in storitev kot glavnega ponudnika v skladu z domačimi zakoni in drugimi predpisi ter postopki vsake pogodbenice.

- (b) pravočasno po pogojih (vključno v zvezi s tehničnimi standardi in specifikacijami) in stroškovno naravnanih cenah, ki so pregledni, primerni, ekonomsko izvedljivi in razvezani tako, da izvajalcu ni treba plačevati elementov omrežja ali zmogljivosti, ki jih za opravljanje storitve ne potrebuje; ter
 - (c) na zahtevo na drugih točkah poleg omrežnih priključnih točk, ponujenih večini uporabnikov, in po cenah, v katerih se upoštevajo stroški gradnje potrebne dodatne infrastrukture.
4. Postopki, ki se uporabljajo za medomrežno povezovanje z glavnim ponudnikom, se javno objavijo.
5. Če je ustrezno, glavni ponudniki javno objavijo bodisi svojo ureditev medomrežnega povezovanja bodisi svoje referenčne ponudbe za medomrežno povezovanje.

ČLEN 8.33

Ukrepi za varstvo konkurence, ki se uporabljajo za glavne ponudnike

Pogodbenici uvedeta ali ohranita ustrezne ukrepe z namenom, da se ponudnikom, ki so posamično ali skupaj glavni ponudnik, prepreči, da bi izvajali ali nadaljevali protikonkurenčne prakse. Te protikonkurenčne prakse na njihovih ozemljih vključujejo zlasti:

- (a) izvajanje protikonkurenčnega navzkrižnega subvencioniranja;

- (b) uporabo informacij, pridobljenih od konkurentov, s protikonkurenčnimi posledicami; ter
- (c) nepravočasno zagotavljanje tehničnih informacij o bistvenih zmogljivostih ter komercialno pomembnih informacij, potrebnih za izvajanje storitev, drugim izvajalcem storitev.

ČLEN 8.34

Univerzalna storitev

1. Vsaka pogodbenica ima pravico opredeliti vrsto obveznosti univerzalne storitve, ki jo želi ohraniti. Vsaka pogodbenica upravlja kakršno koli obveznost zagotavljanja univerzalne storitve, ki jo ohrani, na pregleden, nediskriminatoren in konkurenčno nevtralen način, ter zagotavlja, da njena obveznost univerzalne storitve ni bolj obremenjujoča, kot je potrebno za vrsto univerzalne storitve, ki jo je opredelila.
2. Imenovanje ponudnikov univerzalne storitve se izvede s pomočjo učinkovitega, preglednega in nediskriminatornega mehanizma.

ČLEN 8.35

Prenosljivost števil

Vsaka pogodbenica zagotovi, da ponudniki javnih telekomunikacijskih omrežij ali storitev na njenem ozemlju pravočasno in pod razumnimi pogoji zagotovijo prenosljivost števil za mobilne storitve in kakršne koli druge storitve, ki jih določi ta pogodbenica, če je to tehnično in ekonomsko izvedljivo.

ČLEN 8.36

Zaupnost informacij

Vsaka pogodbenica zagotovi zaupnost telekomunikacij in sorodnih podatkov o prometu prek javnega telekomunikacijskega omrežja in javno dostopnih telekomunikacijskih storitev, ne da bi pri tem omejevala trgovino s storitvami.

ČLEN 8.37

Reševanje sporov na področju telekomunikacij

1. V primeru spora med ponudniki telekomunikacijskih omrežij ali storitev v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz tega pododdelka, zadevni regulativni organ na zahtevo katere koli zadevne pogodbenice izda zavezujočo odločbo za rešitev spora v najkrajšem možnem času, v vsakem primeru pa v razumnem obdobju, razen v posebnih okoliščinah.
2. Če spor iz odstavka 1 zadeva čezmejno opravljanje storitev, zadevni regulativni organi uskladijo svoja prizadevanja za spodbuditev rešitve spora.
3. Odločba regulativnega organa se objavi, pri čemer se upoštevajo zahteve glede poslovne tajnosti. Zadevne stranke prejmejo natančno obrazložitev razlogov, na katerih temelji odločba, in pravico do pritožbe zoper to odločbo v skladu z odstavkom 5.
4. Postopek iz odstavkov 1, 2 in 3 ne preprečuje nobeni zadevni stranki, da bi vložila tožbo pri sodišču.

5. Vsak uporabnik ali ponudnik, na katerega se nanaša odločba regulativnega organa, se ima nanjo pravico pritožiti pritožbenemu organu, ki je neodvisen od udeležene stranke. Ta organ, ki je lahko sodišče, ima ustrezno strokovno znanje in izkušnje, da lahko učinkovito izpolni svoje naloge. Vsebina zadeve se ustrezno upošteva in pritožbeni mehanizem mora biti učinkovit. Kadar pritožbeni organ ni sodni organ, ima njegova odločba vedno pisno obrazložitev, poleg tega pa so njegove odločbe predmet presoje nepristranskega in neodvisnega sodnega organa. Odločbe pritožbenih organov se učinkovito izvršujejo. Odločba regulativnega organa velja, dokler ni znan rezultat pritožbe, razen če so v skladu z domačimi zakoni in drugimi predpisi sprejeti začasni ukrepi.

ČLEN 8.38

Kolokacija

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da glavni ponudnik na njenem ozemlju:
 - (a) zagotavlja ponudnikom javnih telekomunikacijskih omrežij ali storitev druge pogodbenice, ki so ponudniki z lastno infrastrukturo na ozemlju te pogodbenice, fizično kolokacijo opreme, ki je potrebna za medomrežno povezovanje; ter

(b) v primerih, ko fizična kolokacija iz pododstavka (a) ni izvedljiva iz tehničnih razlogov ali zaradi prostorskih omejitev, sodeluje s ponudniki javnih telekomunikacijskih omrežij ali storitev druge pogodbenice, ki so ponudniki z lastno infrastrukturo na ozemlju te pogodbenice, da se poišče in izvede izvedljiva ter poslovno uspešna alternativna rešitev.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da glavni ponudniki na njenem ozemlju ponudnikom javnih telekomunikacijskih omrežij ali storitev pravočasno in pod pogoji, vključno s tehničnimi standardi in specifikacijami, ter po cenah, ki so razumne glede na ekonomsko izvedljivost, nediskriminatorne in pregledne, zagotovijo fizično kolokacijo ali izvedljivo in poslovno uspešno alternativno rešitev iz odstavka 1.

3. Vsaka pogodbenica lahko v skladu s svojimi domačimi zakoni in drugimi predpisi določi lokacije, na katerih od glavnih ponudnikov na svojem ozemlju zahteva, da zagotovijo fizično kolokacijo ali izvedljivo in poslovno uspešno alternativno rešitev iz odstavka 1.

ČLEN 8.39

Storitve zakupljenih vodov

Razen če tehnično ni izvedljivo, vsaka pogodbenica zagotovi, da glavni ponudniki na njenem ozemlju ponudnikom javnih telekomunikacijskih omrežij ali storitev druge pogodbenice pravočasno in pod pogoji, vključno s tehničnimi standardi in specifikacijami, ter po cenah, ki so razumne glede na ekonomsko izvedljivost, nediskriminatorne in pregledne, dajo na voljo storitve zakupljenih vodov, ki so javne telekomunikacijske storitve.

ČLEN 8.40

Razvezani dostop do omrežnih elementov

Vsaka pogodbenica zagotovi, da je njen regulativni organ za telekomunikacije pooblaščen, da od glavnih ponudnikov zahteva, da pravočasno in pod pogoji, ki so razumni, pregledni in nediskriminatorni izpolnijo razumne zahteve ponudnikov javnih telekomunikacijskih omrežij ali storitev za razvezani dostop do posebnih elementov omrežja in njihovo uporabo. Vsaka pogodbenica določi take posebne elemente omrežja, ki jih je treba dati na voljo na njenem ozemlju v skladu z domačimi zakoni in drugimi predpisi.

PODODDELEK 6

FINANČNE STORITVE

ČLEN 8.41

Področje uporabe in opredelitev pojmov

1. Ta pododdelek določa načela regulativnega okvira za vse finančne storitve, liberalizirane v skladu z oddelkom B (Liberalizacija naložb), oddelkom C (Čezmejno opravljanje storitev) in oddelkom D (Začasna prisotnost fizičnih oseb iz poslovnih razlogov).

2. V tem pododdelku:

(a) „finančna storitev“ pomeni katero koli storitev finančne narave, ki jo ponuja ponudnik finančne storitve pogodbenice; finančne storitve obsegajo naslednje dejavnosti:

(i) zavarovalniške in z zavarovanjem povezane storitve:

(A) neposredno zavarovanje (vključno s sozavarovanjem):

(1) življenjsko; ter

(2) neživljenjsko;

- (B) pozavarovanje in retrocesija;
 - (C) posredovanje v zavarovalništvu, kot sta posredništvo in zastopanje; ter
 - (D) pomožne zavarovalniške storitve, kot so svetovanje, aktuarske storitve, ocena tveganja in obravnavanje odškodninskih zahtevkov;
- (ii) bančne in druge finančne storitve (razen zavarovanja):
- (A) sprejemanje depozitov in drugih povratnih sredstev od občanov;
 - (B) vse vrste posojil, vključno s potrošniškimi posojili, hipotekarnimi posojili, odkupi terjatev in financiranjem komercialnih poslov;
 - (C) finančni zakup;
 - (D) vse storitve plačilnega prometa in prenosa denarja, vključno s kreditnimi, plačilnimi in debetnimi karticami, potovalnimi čeki in bančnimi menicami;
 - (E) jamstva in finančne obveze;

- (F) trgovanje za lastni račun ali za račun strank, bodisi na borzi, na trgu OTC ali drugače:
- (1) z instrumenti trga denarja (vključno s čeki, menicami, depozitnimi certifikati);
 - (2) s tujo valuto;
 - (3) z izvedenimi finančnimi instrumenti, med njimi s terminskimi pogodbami in opcijami;
 - (4) z instrumenti deviznih tečajev in obrestnih mer, vključno z zamenjavami in dogovori o terminski obrestni meri;
 - (5) s prenosljivimi vrednostnimi papirji; ter
 - (6) z drugimi prenosljivimi vrednostnimi papirji in finančnimi sredstvi, vključno s plemenitimi kovinami;
- (G) sodelovanje pri izdaji vseh vrst vrednostnih papirjev, vključno z vpisom primarne izdaje vrednostnih papirjev in vlaganjem (javnim ali zasebnim) prek agenta, ter opravljanjem storitev, povezanih s takimi izdajami;
- (H) denarnoposredniški posli;

- (I) upravljanje premoženja, na primer upravljanje gotovine ali portfelja, vse oblike upravljanja skupnih investicij, upravljanje pokojninskih skladov, depotne in skrbniške storitve;
 - (J) storitve v zvezi s poravnavi in obračuni finančnih sredstev, vključno z vrednostnimi papirji, izvedenimi produkti in drugimi prenosnimi vrednostnimi papirji;
 - (K) zagotavljanje in prenos finančnih informacij, ter obdelava finančnih podatkov in z njimi povezane programske opreme s strani izvajalcev drugih finančnih storitev; ter
 - (L) svetovanje, posredovanje in druge pomožne finančne storitve za vse dejavnosti iz pododstavkov (A) do (K), vključno z bonitetnimi podatki in analizo, raziskavami in svetovanjem glede naložb in portfelja, svetovanjem pri nakupih ter prestrukturiranju in strategiji podjetij;
- (b) „ponudnik finančnih storitev“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo pogodbenice, ki želi opravljati ali opravlja finančne storitve, vendar ne vključuje javnega subjekta;
- (c) „nova finančna storitev“ pomeni katero koli storitev finančne narave, vključno s storitvami, povezanimi z obstoječimi in novimi produkti ali načinom dobave produkta, ki je ne opravlja noben ponudnik finančnih storitev na ozemlju pogodbenice, temveč se opravlja na ozemlju druge pogodbenice;

(d) „javni subjekt“ pomeni:

- (i) vlado, centralno banko ali monetarni organ pogodbenice ali subjekt, ki je v lasti ali pod nadzorom pogodbenice, ki se ukvarja predvsem z izvajanjem vladnih nalog ali dejavnosti za vladne namene, brez subjektov, ki se ukvarjajo zlasti z opravljanjem finančnih storitev pod komercialnimi pogoji; ali
- (ii) zasebni subjekt, ki opravlja naloge, kakršne običajno opravlja centralna banka ali monetarni organ, kadar opravlja navedene naloge;

ter

- (e) „samoregulativna organizacija“ pomeni kateri koli nevladni organ, terminsko borzo ali trg, borzo ali trg za vrednostne papirje, klirinško agencijo ali katero koli drugo organizacijo ali združenje, ki v skladu z zakoni ali pooblastilom centralne, regionalne ali lokalne vlade ali organov izvaja zakone in predpise ali nadzor nad ponudniki finančnih storitev, če je ustrezno.

ČLEN 8.42

Bonitetna izjema

1. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje sprejetje ali ohranitev ukrepov iz bonitetnih razlogov, kot so:
 - (a) zaščita vlagateljev, depozitarjev, imetnikov police ali oseb, ki so v fiduciarnem razmerju s ponudnikom finančnih storitev; ali
 - (b) zagotavljanje celovitosti in stabilnosti finančnega sistema pogodbenice.
2. Ukrepi iz odstavka 1 niso bolj obremenjujoči, kot je potrebno za doseganje njihovega cilja.
3. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne nalaga obveznosti razkritja informacij, ki zadevajo posle in račune posameznih potrošnikov, ali katerih koli zaupnih ali zaščitениh informacij, s katerimi razpolagajo javni subjekti.

4. Vsaka pogodbenica si prizadeva zagotoviti, da se na njenem ozemlju izvajajo in uporabljajo mednarodno dogovorjeni standardi za urejanje in nadzor finančnih storitev ter za boj proti izogibanju davkom in davčni utaji. Taki mednarodno dogovorjeni standardi so med drugim *Temeljno načelo za učinkovit bančni nadzor* Baselskega odbora, *Temeljna načela zavarovanja* Mednarodnega združenja zavarovalnih nadzornikov, *Cilji in načela ureditve vrednostnih papirjev* Mednarodnega združenja nadzornikov trga vrednostnih papirjev, *Sporazum o izmenjavi informacij v davčnih zadevah* Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj, *Poročilo o preglednosti in izmenjavi informacij za davčne namene* skupine G-20 ter *Štirideset priporočil o pranju denarja* in *Devet posebnih priporočil o financiranju terorizma* Projektne skupine za finančno ukrepanje.
5. Pogodbenici sta seznanjeni z *Desetimi ključnimi načeli za izmenjavo informacij*, ki so jih razglasili finančni ministri držav skupine G7.
6. Brez poseganja v druga sredstva previdnostne ureditve čezmejnega trgovanja s finančnimi storitvami lahko pogodbenica zahteva registracijo ali odobritev za čezmejnega ponudnika finančnih storitev in finančnih instrumentov, ki se nahaja v drugi pogodbenici.

ČLEN 8.43

Pregledna ureditev

Vsaka pogodbenica predloži zainteresiranim osebam svoje zahteve za izpolnjevanje zahtevkov, povezanih s opravljanjem finančnih storitev.

Zadevna pogodbenica vložnika na njegovo zahtevo obvesti o statusu njegovega zahtevka. Če zadevna pogodbenica od vložnika zahteva dodatne informacije, ga o tem obvesti brez nepotrebnega odlašanja.

ČLEN 8.44

Nova finančna storitev

Vsaka pogodbenica ponudniku finančnih storitev druge pogodbenice dovoli opravljanje vsakršne nove finančne storitve, opravljanje katere bi prva pogodbenica dovolila tudi lastnim ponudnikom finančnih storitev v skladu s svojimi domačimi zakoni in drugimi predpisi v podobnih okoliščinah, pod pogojem da uvedba nove finančne storitve ne zahteva novega zakona ali spremembe obstoječega zakona. Pogodbenica lahko določi institucionalno in pravno obliko, prek katere se storitev lahko opravlja, in lahko za opravljanje te storitve zahteva odobritev. Kadar se zahteva taka odobritev, se odločitev o tem sprejme v razumnem roku, dovoljenje pa se lahko zavrne samo iz bonitetnih razlogov.

ČLEN 8.45

Obdelava podatkov

1. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani ustrezne zaščitne ukrepe za varstvo osebnih podatkov in zasebnosti, vključno s posameznimi evidencami in računi.
2. Vsaka pogodbenica najpozneje v dveh letih od dneva začetka veljavnosti tega sporazuma ponudnikom finančnih storitev¹ druge pogodbenice dovoli prenos informacij v elektronski ali drugi obliki z njenega ozemlja in na njeno ozemlje za obdelavo podatkov, če je ta obdelava potrebna za običajno poslovanje teh ponudnikov finančnih storitev.
3. Ta člen v ničemer ne omejuje pravice pogodbenice do zaščite osebnih podatkov in zasebnosti, kolikor se ta pravica ne uporablja za izogibanje temu sporazumu.

¹ Pojasniti je treba, da v skladu z domačimi zakoni in predpisi Vietnama, ki veljajo na dan podpisa tega sporazuma, ne sme podatkov prenesti nobena fizična oseba.

ČLEN 8.46

Posebne izjeme

1. Nobena določba tega poglavja se ne razlaga tako, da pogodbenici, vključno z njenimi javnimi subjekti, preprečuje, da bi na svojem ozemlju sama izvajala ali opravljala dejavnosti ali storitve, ki so del javnega pokojninskega zavarovanja ali obveznega sistema socialne varnosti, razen kadar navedene dejavnosti lahko opravljajo, tako kot to določajo njeni domači zakoni in drugi predpisi, ponudniki finančnih storitev v konkurenci z javnimi subjekti ali zasebnimi ustanovami.
2. Nobena določba tega sporazuma, razen oddelka B (Liberalizacija naložb), za katerega velja odstavek 3, se ne uporablja za dejavnosti, ki jih opravljajo centralne banke ali monetarni organi ali kateri koli drugi javni subjekt pri izvajanju denarne politike ali politik deviznega tečaja.
3. Nobena določba oddelka B (Liberalizacija naložb) se ne uporablja za nediskriminatorne ukrepe v splošni uporabi, ki jih sprejme kateri koli javni subjekt pri izvajanju denarne politike ali politike deviznega tečaja.
4. Nobena določba tega poglavja se ne razlaga tako, da pogodbenici, vključno z njenimi javnimi subjekti, preprečuje, da bi na svojem ozemlju sama izvajala ali opravljala dejavnosti ali storitve za račun ali z jamstvom ali z uporabo finančnih sredstev pogodbenice, vključno z njenimi javnimi subjekti, razen kadar navedene dejavnosti lahko opravljajo, tako kot to določajo njeni domači zakoni in drugi predpisi, ponudniki finančnih storitev v konkurenci z javnimi subjekti ali zasebnimi ustanovami.

5. Pojasniti je treba, da pogodbenici razumeta, da se odstavka 1 in 4 ne razlagata tako, da pogodbenicama omogočata uporabo ukrepov iz navedenih odstavkov, brez zaščite pravic zadevnih vlagateljev ali naložb, kadar so bile dejavnosti ali storitve, navedene v teh odstavkih, liberalizirane ali jih izvajajo, kot določajo domači zakoni in drugi predpisi pogodbenice, ponudniki finančnih storitev v konkurenci z javnimi subjekti ali zasebnimi ustanovami.

ČLEN 8.47

Samoreglativne organizacije

Če pogodbenica za zagotovitev opravljanja finančnih storitev na svojem ozemlju od ponudnikov finančnih storitev druge pogodbenice zahteva članstvo, udeležbo v kateri koli samoreglativni organizaciji, ali dostop do nje, zagotovi izpolnjevanje obveznosti iz člena 8.5 (Nacionalna obravnava), člena 8.6 (Obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi) in člena 8.11 (Nacionalna obravnava).

ČLEN 8.48

Klirinški in plačilni sistemi

Vsaka pogodbenica pod pogoji za odobritev nacionalne obravnave iz členov 8.5 (Nacionalna obravnava) in 8.11 (Nacionalna obravnava) ponudnikom finančnih storitev druge pogodbenice s sedežem na njenem ozemlju odobri dostop do plačilnih in klirinških sistemov, ki jih upravljajo javni subjekti, ter do uradnih sistemov financiranja in refinanciranja, ki so na voljo pri običajnem izvajanju rednega poslovanja. Ta člen ne dodeljuje dostopa do mehanizmov centralnih bank, ki refinancirajo posojila poslovnim bankam v pogodbenici.

PODODDELEK 7

STORITVE MEDNARODNEGA POMORSKEGA PROMETA

ČLEN 8.49

Področje uporabe, opredelitev pojmov in načela

1. Ta pododdelek določa načela za liberalizacijo mednarodnega pomorskega prometa v skladu z oddelkom B (Liberalizacija naložb), oddelkom C (Čezmejno opravljanje storitev) in oddelkom D (Začasna prisotnost fizičnih oseb iz poslovnih razlogov).

2. V tem pododdelku:

- (a) „storitve začasnih skladišč in depojev za zabojnike“ pomeni dejavnosti, ki zajemajo skladiščenje zabojnikov na območju pristanišča ali celinskih plovnih poti, z namenom, da se napolnijo ali izpraznijo, popravijo in pripravijo za odpremo;
- (b) „storitve carinjenja“, tudi „storitve carinskih posrednikov“, pomeni dejavnosti, ki zajemajo opravljanje formalnosti carinjenja pri uvozu, izvozu ali prevozu tovora čez državo v imenu druge strani, če so te storitve glavna dejavnost ponudnika storitev ali običajna dopolnilna dejavnost njegove glavne dejavnosti;
- (c) „oskrbovalne storitve“ pomeni prevoz mednarodnega tovora po morju med pristanišči na ozemlju pogodbenice, in sicer v zabojnikih, na poti do namembnega kraja zunaj ozemlja te pogodbenice;
- (d) „storitve odpreme tovora“ pomeni dejavnosti, ki zajemajo organiziranje in spremljanje odpremnih postopkov v imenu pošiljateljev, s prevzemanjem prevoznih in sorodnih storitev, s pripravo dokumentacije in zagotavljanjem poslovnih informacij;
- (e) „mednarodni tovor“ pomeni tovor, ki se prevaža med pristaniščem ene pogodbenice in pristaniščem druge pogodbenice ali tretje države ali med pristaniščem ene države članice Unije in pristaniščem druge države članice Unije;

- (f) „storitve mednarodnega pomorskega prometa“ pomeni prevoz potnikov ali tovora z morskimi plovili med pristaniščem ene pogodbenice in pristaniščem druge pogodbenice ali tretje države, vključno z neposrednim sklepanjem pogodb s ponudniki drugih storitev prevoza, z namenom, da se zajamejo operacije multimodalnega prevoza v okviru ene prevozne listine, vendar brez pravice do opravljanja te druge prevozne storitve;
- (g) „pomožne pomorske storitve“ pomeni storitve pretovarjanja tovora v pomorstvu, storitve carinjenja, storitve začasnih skladišč in depojev za zabojnike, storitve pomorskih agencij in pomorske storitve odpreme tovora;
- (h) „storitve pretovarjanja tovora v pomorstvu“ pomeni dejavnosti, ki jih izvajajo družbe za natovarjanje in raztovarjanje ladij, vključno z upravljavci terminalov, vendar brez neposrednih dejavnosti pristaniških delavcev, če so ti delavci organizirani neodvisno od družb za natovarjanje in raztovarjanje ladij ali za upravljanje terminalov; zajete dejavnosti vključujejo organizacijo in nadzor:
- (i) natovarjanja tovora na ladjo ali raztovarjanja tovora z ladje;
 - (ii) priveza ali razveza tovora ter
 - (iii) sprejema ali dostave in hrambe tovora pred odpremo ali po raztovoru;
- ter
- (i) „multimodalni prevoz“ pomeni prevoz tovora z več kot eno vrsto prevoza, ki vključuje mednarodni pomorski del prevozne verige, in sicer na podlagi enotnega prevoznega dokumenta.

3. Glede na obstoječe ravni liberalizacije v mednarodnem pomorskem prometu med pogodbenicama se uporabljajo naslednja načela:

- (a) pogodbenici učinkovito uporabljata načelo neomejenega dostopa do mednarodnih pomorskih trgov in trgovine na komercialni in nediskriminatorni osnovi;
- (b) vsaka pogodbenica ladjam, ki plujejo pod zastavo ali jih upravljajo ponudniki storitev druge pogodbenice, zagotovijo obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovijo lastnim ladjam, med drugim glede dostopa do pristanišč, uporabe infrastrukture in pomožnih pomorskih storitev ter glede povezanih pristojbin in taks, carinskih objektov ter dostopa do privezov in naprav za natovarjanje in raztovarjanje;
- (c) vsaka pogodbenica ponudnikom mednarodnih pomorskih storitev druge pogodbenice dovoli, da na njenem ozemlju ustanovijo podjetje pod pogoji za ustanavljanje in poslovanje v skladu s pogoji, navedenimi v njenem seznamu specifičnih obvez v Prilogi 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) ali Prilogi 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama);
- (d) pogodbenici ponudnikom mednarodnih pomorskih storitev druge pogodbenice po razumnih in nediskriminatornih pogojih zagotovita naslednje storitve v pristanišču: pilotiranje, vleko in pomoč z vlačilcem, oskrbo z živili in gorivom, obnovitev zaloge vode, pobiranje odpadkov in odstranjevanje balastnih odpadkov, storitve pristaniškega kapitana, plovne pripomočke, opremo za nujna popravila, storitve sidranja in priveza ter operativne storitve na kopnem, ki so bistvenega pomena za delovanje ladje, vključno s komunikacijami, oskrbo z vodo in elektriko;

- (e) Unija na podlagi odobritve njenih pristojnih organov dovoli ponudnikom storitev mednarodnega pomorskega prevoza iz Vietnama, da premestijo svoje ali najete prazne zabojnike, ki se ne prevažajo kot tovor za plačilo in se prevažajo za uporabo pri pretovarjanju njihovega tovora v zunanji trgovini med pristanišči države članice Unije;
- (f) Vietnam na podlagi odobritve njegovih pristojnih organov¹ dovoli ponudnikom storitev mednarodnega pomorskega prevoza iz Unije ali njenih držav članic, da premestijo svoje ali najete prazne zabojnike, ki se ne prevažajo kot tovor za plačilo in se prevažajo za uporabo pri pretovarjanju njihovega tovora v zunanji trgovini med pristaniščem Quy Nhon in pristaniščem Cai Mep-Thi Vai. Po petih letih od začetka veljavnosti tega sporazuma Vietnam dovoli ponudnikom storitev mednarodnega pomorskega prometa Unije ali njenih držav članic, da premestijo svoje ali zakupljene prazne zabojnike, ki se ne prevažajo kot tovor za plačilo in se prevažajo za uporabo pri pretovarjanju njihovega tovora v zunanji trgovini med svojimi domačimi pristanišči, pod pogojem, da morajo pomorska plovila (tj. matična plovila) pristati v pristaniščih Vietnama;

¹ Pojasniti je treba, da je odobritev upravni postopek, vzpostavljen za zagotovitev izpolnitve vseh ustreznih zahtev. Odobritev se dodeli takoj, ko se v okviru ustreznega pregleda ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za pridobitev odobritve. Odobritev ne sme delovati kot prikrito omejitev opravljanja storitev.

- (g) Unija na podlagi odobritve njenih pristojnih organov ponudnikom storitev mednarodnega pomorskega prometa iz Vietnama dovoli opravljanje oskrbovalnih storitev med njunimi domačimi pristanišči;
 - (h) Vietnam na podlagi odobritve njegovih pristojnih organov¹ ponudnikom storitev mednarodnega pomorskega prometa iz Unije ali njenih držav članic dovoli, da za svoja plovila opravljajo oskrbovalne storitve med pristaniščem Quy Nhon in pristaniščem Cai Mep-Thi Vai, pod pogojem, da morajo pomorska plovila (tj. matična plovila) pristati v pristanišču Cai Mep-Thi Vai.
4. Pogodbenici pri uporabi načel iz pododstavkov 3(a) in 3(b):
- (a) ne vnašata dogovorov o delitvi tovara v prihodnje sporazume s tretjimi državami o storitvah v pomorskem prometu, vključno s prometom s suhim in tekočim razsutim tovorom ter linijskim prometom, če pa taki dogovori o delitvi tovara obstajajo v predhodnih sporazumih, jih v razumnem roku odpovesta; ter
 - (b) se z začetkom veljavnosti tega sporazuma vzdržita uvedbe ali uporabe enostranskih ukrepov ali upravnih, tehničnih in drugih ovir, ki bi lahko predstavljale prikrito omejitev ali imele diskriminatorne učinke na prosto opravljanje storitev v mednarodnem pomorskem prometu.

¹ Pojasniti je treba, da je odobritev upravni postopek, vzpostavljen za zagotovitev izpolnitve vseh ustreznih zahtev. Odobritev se dodeli takoj, ko se v okviru ustreznega pregleda ugotovi, da so izpolnjeni pogoji za pridobitev odobritve. Odobritev ne sme delovati kot prikrita omejitev opravljanja storitev.

ODDELEK F

ELEKTRONSKO POSLOVANJE

ČLEN 8.50

Cilji in načela

Ob zavedanju, da elektronsko poslovanje povečuje trgovinske priložnosti v mnogih sektorjih, pogodbenici spodbujata razvoj elektronskega poslovanja, zlasti s sodelovanjem pri vprašanjih elektronskega poslovanja v smislu določb tega poglavja.

ČLEN 8.51

Carinske dajatve

Pogodbenici ne uvedeta carin za elektronske prenose.

ČLEN 8.52

Reglativno sodelovanje na področju elektronskega poslovanja

1. Pogodbenici ohranjata dialog o regulativnih vprašanjih v zvezi z elektronskim poslovanjem, v okviru katerega med drugim obravnavata naslednja vprašanja:

- (a) priznavanje certifikatov o elektronskih podpisih, izdanih javnosti, in lajšanje čezmejnih storitev certificiranja;
- (b) odgovornost posrednih ponudnikov storitev v zvezi s prenosom ali shranjevanjem informacij;
- (c) ravnanje z nenaročenimi elektronskimi reklamnimi sporočili;
- (d) varstvo potrošnikov na področju elektronskega poslovanja; ter
- (e) kakršna koli druga vprašanja, pomembna za razvoj elektronskega poslovanja.

2. Ta dialog lahko poteka v obliki izmenjave informacij o zakonih in drugih predpisih pogodbenic v zvezi z vprašanji iz odstavka 1 ter o izvajanju takih zakonov in drugih predpisov.

ODDELEK G

IZJEME

ČLEN 8.53

Splošne izjeme

Ob upoštevanju zahteve, da se taki ukrepi ne uporabljajo na način, ki bi pomenil sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med državami, če prevladujejo podobni pogoji, ali prikrito omejevanje ustanavljanja ali poslovanja podjetja ali čezmejnega opravljanja storitev, to poglavje pogodbenicama v ničemer ne preprečuje, da sprejemata ali izvršujeta ukrepe, ki:

- (a) so potrebni za zavarovanje javne varnosti ali javne morale ali za ohranjanje javnega reda;
- (b) so potrebni za varovanje življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin;
- (c) so povezani z ohranjanjem neobnovljivih naravnih virov, če se taki ukrepi uporabljajo v zvezi z omejevanjem domačih vlagateljev ali domače ponudbe ali uporabe storitev;
- (d) so potrebni za varovanje narodnega bogastva umetniške, zgodovinske ali arheološke vrednosti;

(e) so potrebni za zagotavljanje skladnosti z zakoni ali predpisi, ki niso neskladni z določbami tega poglavja, vključno s tistimi, ki se nanašajo na:

(i) preprečevanje zavajajočih in goljufivih praks ali obravnavanje posledic neizpolnjevanja obveznosti iz pogodb;

(ii) varovanje zasebnosti posameznikov v zvezi z obdelavo in razširjanjem osebnih podatkov ter varovanje zaupnosti osebne dokumentacije in računov; ali

(iii) varnost;

ali

- (f) niso v skladu z odstavkom 1 ali 2 člena 8.5 (Nacionalna obravnava) ali odstavkom 1 člena 8.11 (Nacionalna obravnava), če je razlika v obravnavi namenjena zagotavljanju učinkovite ali pravične obdavčitve ali pobiranja neposrednih davkov od gospodarskih dejavnosti, vlagateljev ali ponudnikov storitev druge pogodbenice.¹

¹ Ukrepi, namenjeni zagotavljanju pravične ali učinkovite uvedbe ali pobiranja neposrednih davkov, vključujejo ukrepe, ki jih pogodbenica sprejme v skladu s svojim sistemom obdavčevanja in ki:

- (i) veljajo za nerezidenčne vlagatelje in ponudnike storitev ob priznavanju dejstva, da se davčna obveznost nerezidentov ugotavlja glede na obdavčljive izdelke, ki izvirajo z ozemlja pogodbenice ali se tam nahajajo;
- (ii) veljajo za nerezidente, da se zagotovi uvedba ali pobiranje davkov na ozemlju pogodbenice;
- (iii) veljajo za nerezidente ali rezidente, da se prepreči izogibanje ali utaja davkov, vključno z ukrepi za usklajevanje;
- (iv) veljajo za uporabnike storitev, ki se opravljajo na ozemlju druge pogodbenice ali z njega, da se zagotovi uvedba ali pobiranje davkov od takih uporabnikov iz virov na ozemlju pogodbenice;
- (v) ločujejo med vlagatelji in ponudniki storitev, ki so predmet davka na po vsem svetu obdavčljivo blago, ter drugimi vlagatelji in ponudniki storitev ob priznavanju razlike v naravi davčne osnove med njimi; ali
- (vi) določajo, dodelijo ali razdelijo prihodek, dobiček, zaslužek, izgubo, odbitek ali dobropis posameznikov rezidentov ali podružnic ali med povezanimi posamezniki ali podružnicami iste osebe, tako da se ohrani davčna osnova pogodbenice.

Davčni izrazi ali pojmi v odstavku (f) in tej opombi so določeni v skladu z davčnimi opredelitvami in pojmi oziroma ustreznimi ali podobnimi opredelitvami in pojmi iz domačih zakonov in drugih predpisov pogodbenice, ki sprejema ukrep.

ODDELEK H

INSTITUCIONALNE DOLOČBE

ČLEN 8.54

Odbor za naložbe, trgovino s storitvami,
elektronsko poslovanje in javna naročila

1. Odbor za naložbe, trgovino s storitvami, elektronsko poslovanje in javna naročila, ustanovljen v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori), sestavljajo predstavniki pogodbenic
2. Odbor za naložbe, trgovino s storitvami, elektronsko poslovanje in javna naročila je odgovoren za izvajanje tega poglavja. V ta namen nadzoruje in redno pregleduje izvajanje s strani pogodbenic ter obravnava vse zadeve v zvezi s tem poglavjem, ki mu jih predloži pogodbenica.
3. Odgovornost za poglavje 9 (Javna naročila) je določena v členu 9.23 (Odbor za naložbe, storitve, elektronsko poslovanje in javna naročila).

POGLAVJE 9

JAVNA NAROČILA

ČLEN 9.1

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „komercialno blago ali storitve“ pomeni blago ali storitve take vrste, ki se običajno prodajajo ali ponujajo za prodajo na komercialnih trgih nevladnim kupcem, ki jih običajno tudi kupijo, za nevladne namene;
- (b) „gradbene storitve“ pomeni storitve, katerih cilj je na kakršen koli način izvesti nizke ali visoke gradnje na podlagi oddelka 51 začasne osrednje klasifikacije proizvodov Združenih narodov (v nadaljnjem besedilu: CPC);
- (c) „elektronska dražba“ pomeni ponavljajoč se postopek, pri katerem ponudniki z uporabo elektronskih sredstev predstavijo nove cene ali nove vrednosti za količinsko opredeljive necenovne elemente ponudbe, povezane z merili vrednotenja, ali oboje, in na podlagi katerega se določi ali ponovno določi razvrstitev ponudb;

- (d) „javna naročila“ pomeni postopek, s katerim naročnik, kakor je opredeljen v pododstavku (l), pridobi blago ali storitve oziroma njihovo kombinacijo za vladne namene in ne za komercialno prodajo ali nadaljnjo prodajo ali uporabo pri proizvodjanju ali dobavljanju blaga ali storitev za komercialno prodajo ali nadaljnjo prodajo;
- (e) „v pisni obliki“ ali „pisno“ pomeni kakršne koli informacije, izražene z besedami ali številkami, ki jih je mogoče prebrati, reproducirati in pozneje sporočiti, ter lahko vključuje elektronsko posredovane in shranjene informacije;
- (f) „omejeni razpisni postopki“ pomeni razpisne postopke, pri katerih se naročnik posvetuje z enim ali več izbranimi ponudniki;
- (g) „ukrep“ pomeni kateri koli zakon, predpis, upravno smernico ali prakso ali katero koli dejanje naročnika v zvezi z zajetim javnim naročilom;
- (h) „večnamenski seznam“ pomeni seznam ponudnikov, za katere je naročnik ugotovil, da izpolnjujejo pogoje za uvrstitev na ta seznam in ki jih naročnik namerava uporabiti več kot enkrat;
- (i) „obvestilo o nameravanem javnem naročilu“ pomeni obvestilo, ki ga objavi naročnik, da povabi zainteresirane ponudnike, naj predložijo vlogo za sodelovanje ali ponudbo ali oboje;

- (j) „kompenzacija“ pomeni kateri koli pogoj ali zavezo, ki spodbuja lokalni razvoj ali izboljšuje plačilno bilanco pogodbenice, kot so uporaba domače vsebine, domačih ponudnikov, licenciranje in prenos tehnologije, naložbe, protidobave in podobna dejanja ali zahteve;
- (k) „odprt javni razpis“ pomeni javni razpis, pri katerem lahko vsi zainteresirani ponudniki predložijo svojo ponudbo;
- (l) „naročnik“ pomeni subjekt, zajet v Prilogah 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam);
- (m) „objava“ pomeni razširjanje informacij v papirni obliki ali z elektronskimi sredstvi, ki so široko razširjene in so zlahka dostopne javnosti;
- (n) „kvalificirani ponudnik“ pomeni ponudnika, za katerega naročnik priznava, da je izpolnil pogoje za udeležbo;
- (o) „selektivni javni razpis“ pomeni javni razpis, pri katerem naročnik povabi le kvalificirane ponudnike, da predložijo svojo ponudbo;
- (p) „storitve“ vključujejo gradbene storitve, razen če je drugače določeno;
- (q) „ponudnik“ pomeni subjekt ali skupino subjektov, ki ponuja ali bi lahko ponujala blago ali storitve naročniku; ter

(r) „tehnična specifikacija“ pomeni zahtevo javnega razpisa, ki:

(a) določa značilnosti:

(i) blaga, ki se naroča, vključno s kakovostjo, zmogljivostjo, varnostjo in merami, ali postopkov in načinov njihove proizvodnje; ali

(ii) storitev, ki se naročajo, vključno s kakovostjo, zmogljivostjo in varnostjo, ali postopkov ali načinov njihovega opravljanja;

ali

(b) obravnava zahteve glede terminologije, simbolov, pakiranja, označevanja ali etiketiranja, ki se uporabljajo za blago ali storitve.

ČLEN 9.2

Področje in obseg uporabe

1. To poglavje se uporablja za vse ukrepe v zvezi z zajetimi javnimi naročili ne glede na to, ali se z elektronskimi sredstvi izvajajo izključno ali le delno.

2. V tem poglavju „zajeta javna naročila“ pomeni javna naročila:
- (a) blaga, storitev ali katere koli njihove kombinacije, kot je podrobno določeno v prilogah 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam);
 - (b) na podlagi vseh vrst pogodb, vključno z nakupom, zakupom in najemom, z nakupno pravico ali brez nje;
 - (c) katerih vrednost, ocenjena v skladu z odstavki 6 in 7, je enaka ali presega ustrezen prag, določen v Prilogah 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam), v času objave obvestila v skladu s členom 9.6 (Obvestila); ter
 - (d) ki niso drugače izključena iz obsega uporabe v skladu z odstavkom 3 ali Prilogah 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam), ali z učinkom katerih koli drugih ustreznih delov tega sporazuma.
3. Razen kadar je v Prilogah-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam) določeno drugače, se to poglavje ne uporablja za:
- (a) pridobitev ali najem zemljišča, obstoječih zgradb ali drugih nepremičnin ali z njimi povezanih pravic;

- (b) nepogodbene sporazume ali katero koli obliko pomoči, ki jo zagotovi pogodbenica, tudi njeni naročniki, vključno s sporazumi o sodelovanju, nepovratnimi sredstvi, subvencijami, posojili, infuzijami lastniškega kapitala, jamstvi, fiskalnimi spodbudami in prispevki v naravi;
- (c) javno naročilo ali pridobitev storitev fiskalnega urada ali depozitnih storitev, likvidacijskih in upravljaljskih storitev za regulirane finančne institucije ali storitev, povezanih s prodajo, odkupom in razdelitvijo javnega dolga, vključno s posojili in državnimi obveznicami ter dolžniškimi in drugimi vrednostnimi papirji;
- (d) pogodbe o zaposlitvi v javnem sektorju; ter
- (e) javna naročila, izvedena:
 - (i) za poseben namen zagotavljanja mednarodne pomoči, vključno z razvojno pomočjo;
 - (ii) po posebnem postopku ali pogojih mednarodne organizacije ali ki se financirajo z mednarodnimi ali tujimi nepovratnimi sredstvi, posojili ali drugo pomočjo, kadar je pogodbenica prejemnica, vključno z njenimi naročniki, zavezana uporabiti posebne postopke ali pogoje, ki jih nalagajo mednarodne organizacije ali drugi donatorji v korist njihovih mednarodnih ali tujih nepovratnih sredstev, posojil ali druge pomoči, kadar postopki ali pogoji mednarodne organizacije ali donatorja ne omejujejo sodelovanja ponudnikov, za javno naročilo veljata odstavka 1 in 2 člena 9.4 (Splošna načela); ali

- (iii) po posebnem postopku ali pogojih mednarodnega sporazuma v zvezi z nameščanjem vojaških enot ali v zvezi s skupnim izvajanjem s strani držav pogodbenic projekta.

4. Priloga 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in Priloga 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam) v svojih oddelkih podrobno določata naslednje informacije za vsako pogodbenico:

- (a) v oddelku A: vladne subjekte na centralni ravni, katerih javna naročila so zajeta v tem poglavju;
- (b) v oddelku B: vladne subjekte na podcentralni ravni, katerih javna naročila so zajeta v tem poglavju;
- (c) v oddelku C: vse druge subjekte, katerih javna naročila so zajeta v tem poglavju;
- (d) v oddelku D: blago, ki je zajeto v tem poglavju;
- (e) v oddelku E: storitve, razen gradbenih storitev, ki so zajete v tem poglavju;
- (f) v oddelku F: gradbene storitve, ki so zajete v tem poglavju;
- (g) v oddelku G: kakršne koli splošne opombe; ter
- (h) v oddelku H: sredstva za objavo informacij v zvezi z oddajo javnega naročila.

5. Prehodni ukrepi za Vietnam za uporabo tega poglavja so določeni v oddelku I (Prehodni ukrepi) Priloge 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam).

6. Če domača zakonodaja pogodbenice dovoljuje, da zajeto naročilo v imenu naročnika izvedejo drugi subjekti ali osebe, katerih javna naročila niso zajeta v zvezi z zadevnim blagom in storitvami, se prav tako uporabljajo določbe tega poglavja.

Vrednotenje

7. Naročnik pri ocenjevanju vrednosti javnega naročila, da bi ugotovil, ali je javno naročilo zajeto:

- (a) naročila ne razdeli na ločena naročila niti ne izbere ali uporabi določene metode vrednotenja za oceno vrednosti naročila, da bi ga tako v celoti ali delno izključil iz uporabe tega poglavja; ter
- (b) vključi ocenjeno največjo skupno vrednost naročila za celotno obdobje njegovega trajanja, ne glede na to, ali je naročilo dodeljeno enemu ali več ponudnikom hkrati ali v določenem časovnem obdobju, pri čemer upošteva vse oblike plačila, vključno s:
 - (i) premijami, pristojbinami, provizijami in obrestmi; ter
 - (ii) skupno vrednostjo kakršne koli določbe o opcijah.

8. Za ponavljajoča se naročila, ki zaradi posamezne zahteve naročila zajemajo oddajo več kot enega naročila ali pa se naročilo odda v ločenih delih, izračun ocenjene najvišje skupne vrednosti temelji na:

- (a) vrednosti ponavljajočih se naročil iste vrste blaga ali storitev, oddanih v predhodnih 12 mesecih ali v predhodnem proračunskem letu naročnika, prilagojeni, če je to mogoče, da se upoštevajo pričakovane spremembe količine ali vrednosti blaga ali storitev, ki se bodo naročale v naslednjih 12 mesecih; ali
- (b) ocenjeni vrednosti ponavljajočih se naročil iste vrste blaga ali storitev, ki bodo oddana v 12 mesecih po oddaji prvotnega naročila ali v proračunskem letu naročnika.

ČLEN 9.3

Varnostne in splošne izjeme

1. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da bi kateri koli pogodbenici preprečila sprejetje kakršnega koli ukrepa ali nerazkritje informacij, za katere meni, da so potrebne za zaščito njenih bistvenih varnostnih interesov v zvezi z naročanjem orožja, streliva ali vojaškega materiala ali v zvezi z naročili, ki so nepogrešljiva za nacionalno varnost ali nacionalno obrambo.

2. Ob upoštevanju zahteve, da se taki ukrepi ne uporabljajo na način, ki bi pomenil prikrito omejevanje mednarodne trgovine, se nobena določba tega sporazuma ne razlaga tako, da bi se kateri koli pogodbenici preprečilo uvajanje ali izvajanje ukrepov, ki so:

- (a) potrebni za varovanje javne morale, reda in miru ali varnosti;
- (b) potrebni za varovanje življenja ali zdravja ljudi, živali ali rastlin;
- (c) potrebni za zaščito intelektualne lastnine; ali
- (d) povezani z blagom ali storitvami invalidov, človekoljubnih ustanov, nepridobitnih institucij, ki izvajajo človekoljubne dejavnosti, ali zapornikov.

ČLEN 9.4

Splošna načela

Nacionalna obravnava in nediskriminacija

1. V zvezi s katerim koli ukrepom v zvezi z zajetim javnim naročilom vsaka pogodbenica, vključno s svojimi naročniki, zagotovi, da so blago in storitve druge pogodbenice ter ponudniki druge pogodbenice, ki ponujajo blago in storitve obeh pogodbenic, nemudoma in brezpogojno deležni obravnave, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo pogodbenica, vključno z njenimi naročniki, zagotavlja domačemu blagu, storitvam in ponudnikom.

2. V zvezi s katerim koli ukrepom, ki se nanaša na zajeto javno naročilo, pogodbenica, vključno s svojimi naročniki, ne:

- (a) obravnava lokalnega ponudnika manj ugodno kot drugega lokalnega ponudnika na podlagi stopnje povezave s tujino ali obsega tujega lastništva; ali
- (b) diskriminira lokalnega ponudnika na podlagi dejstva, da so blago ali storitve, ki jih ponuja navedeni ponudnik za določeno javno naročilo, blago ali storitve druge pogodbenice.

Skladnost in izvajanje javnih naročil

3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njeni naročniki izvajajo zajeta javna naročila v skladu s tem poglavjem.

4. Naročnik zajeto javno naročilo izvede na pregleden in nepristranski način, ki:

- (a) je v skladu s tem poglavjem, pri čemer uporablja eno od naslednjih metod odprtega, selektivnega ali omejenega razpisnega postopka; ter
- (b) se izogiba navzkrižju interesov in preprečuje korupcijo v skladu z ustreznimi domačimi zakoni in drugimi predpisi.

5. To poglavje pogodbenici, vključno z njenimi naročniki, v ničemer ne preprečuje razvijanja novih politik javnega naročanja, postopkov ali pogodb, če ti niso neskladni s tem poglavjem.

Uporaba elektronskih sredstev

6. Pogodbenici si prizadevata izvesti zajeta javna naročila z elektronskimi sredstvi. To vključuje objavo informacij o javnih naročilih, obvestil in razpisne dokumentacije, sprejemanje ponudb in po potrebi uporabo elektronskih dražb.

7. Pri izvajanju zajetih javnih naročil z elektronskimi sredstvi naročnik:

- (a) zagotovi, da se javno naročanje izvaja s pomočjo sistemov informacijske tehnologije in programske opreme, vključno s tistimi, ki so povezani z avtentifikacijo in šifriranjem podatkov, ki so splošno dostopni in interoperabilni z drugimi splošno dostopnimi sistemi informacijske tehnologije in programske opreme; ter
- (b) ohrani mehanizme, ki zagotavljajo celovitost vlog za sodelovanje in ponudb, vključno z določitvijo roka za sprejem ponudb in s preprečevanjem neustreznega dostopa.

Pravila o poreklu

8. Pogodbenica za zajeto naročilo blaga ali storitev, uvoženih ali dobavljenih iz druge pogodbenice, ne uporablja drugačnih pravil o poreklu od tistih, ki jih hkrati uporablja v običajnem poteku trgovine za uvoz ali dobavo enakega blaga ali storitev iz iste pogodbenice.

Kompenzacije

9. V zvezi z zajetimi javnimi naročili in v skladu s prilogama 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam) pogodbenica, vključno s svojimi naročniki, ne zahteva, upošteva, nalaga ali izvršuje nobene kompenzacije.

Ukrepi, ki niso specifični za javna naročila

10. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata za:

- (a) nikakršne carine in takse, ki se naložijo za uvoz ali v zvezi z njim;
- (b) način zaračunavanja takih carin in taks; ter
- (c) druge uvozne predpise ali formalnosti in ukrepe, ki vplivajo na trgovino s storitvami, razen ukrepov, ki urejajo zajeta javna naročila.

ČLEN 9.5

Informacije o sistemu za javna naročila

1. Vsaka pogodbenica:

- (a) nemudoma objavi vse ukrepe za splošno uporabo, vključno s standardnimi pogodbenimi pogoji, ki so določeni z zakonom ali drugim predpisom, v zvezi z zajetimi javnimi naročili v uradno določenem tiskanem ali elektronskem mediju; ter
- (b) na zahtevo druge pogodbenice, kolikor je to mogoče, zagotovi obrazložitev te zahteve.

2. Oddelek H (Objava informacij o javnih naročilih) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam) navaja tiskani ali elektronski medij, prek katerega pogodbenica objavi informacije iz odstavka 1 in obvestila, zahtevana v členu 9.6 (Obvestila), odstavku 7 člena 9.8 (Kvalifikacija ponudnikov) in odstavku 3 člena 9.17 (Informacije po oddaji javnega naročila).

ČLEN 9.6

Obvestila

Obvestilo o nameravanem javnem naročilu

1. Za vsako zajeto javno naročilo, razen v okoliščinah iz člena 9.14 (Omejeni razpisni postopki), naročnik objavi obvestilo o nameravanem javnem naročilu v ustreznem tiskanem ali elektronskem mediju iz oddelka H (Objava informacij o javnih naročilih) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam). Obvestilo, objavljeno v elektronskem mediju, ostane na voljo vsaj do izteka roka, navedenega v obvestilu. Obvestila so:

- (a) za naročnike, zajete v oddelku A (vladni subjekti na centralni ravni) dostopna brezplačno z elektronskimi sredstvi prek enotne točke dostopa, določene v oddelku H (Objava informacij o javnih naročilih); ter
- (b) za naročnike, zajete v oddelkih B (Vladni subjekti na podcentralni ravni) ali C (Drugi zajeti subjekti), če so dostopna z elektronskimi sredstvi, dana na voljo vsaj prek povezav na enotnem spletnem mestu, ki je dostopno brezplačno.

Pogodbenici, vključno z njunimi naročniki, zajetimi v oddelku B (Vladni subjekti na podcentralni ravni) ali C (Drugi zajeti subjekti), se spodbujata, da objavita svoja obvestila z elektronskimi sredstvi brezplačno prek enotne točke dostopa.

2. Razen če je v tem poglavju določeno drugače, vsako obvestilo o nameravanem javnem naročilu vključuje:

- (a) ime in naslov naročnika ter druge informacije, potrebne za vzpostavitev stika z naročnikom in pridobitev vseh ustreznih dokumentov, povezanih z javnim naročilom, vključno z informacijami o morebitnih stroških in plačilnih pogojih za pridobitev teh dokumentov;
- (b) opis naročila, vključno z vrsto in količino blaga ali storitev, ki se naročajo, oziroma z oceno količine, če ta ni znana;
- (c) za ponavljajoča se naročila po možnosti obdobje, ko naj bi bila nadaljnja obvestila o nameravanih javnih naročilih predvidoma objavljena;
- (d) če je ustrezno, opis morebitnih opcij;
- (e) časovni razpored dobave blaga ali izvajanja storitev ali trajanja naročila;
- (f) način javnega naročanja, ki bo uporabljen, in, če je ustrezno, ali bo vključevalo pogajanja ali elektronsko dražbo;
- (g) če je ustrezno, naslov in morebitni rok za predložitev vlog za sodelovanje pri javnem naročilu;
- (h) naslov in rok za predložitev ponudb;

- (i) jezik ali jezike, v katerih se lahko oddajo ponudbe ali vloge za sodelovanje, pod pogojem da se lahko oddajo v jeziku, ki ni uradni jezik lokacije naročnika;
- (j) seznam in kratek opis kakršnih koli pogojev za sodelovanje ponudnikov, vključno, če je ustrezno, z vsemi zahtevami po posebnih dokumentih ali potrdilih, ki jih morajo s tem v zvezi zagotoviti ponudniki, razen če so te zahteve vključene v razpisno dokumentacijo, ki je vsem zainteresiranim ponudnikom dana na voljo hkrati z objavo nameravanega naročila;
- (k) kadar namerava naročnik v skladu s členom 9.8 (Kvalificiranost ponudnikov) k sodelovanju na javnem razpisu povabiti omejeno število kvalificiranih ponudnikov, merila, ki se bodo uporabljala za njihov izbor in po možnosti morebitno omejitev števila ponudnikov, ki bodo lahko poslali svoje ponudbe; ter
- (l) navedbo, da je javno naročilo zajeto v tem poglavju.

Povzetek obvestila

3. Pri vsakem nameravanem javnem naročilu naročnik objavi povzetek v angleščini, ki je brezplačno zlahka dostopen prek elektronskega medija iz oddelka H (Objava informacij o javnih naročilih) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam), in sicer hkrati z objavo obvestila o nameravanem javnem naročilu. Povzetek uradnega obvestila vključuje vsaj naslednje informacije:

- (a) predmet javnega naročila;

- (b) zadnji rok za predložitev ponudb ali, kadar je primerno, zadnji rok za predložitev vlog za sodelovanje v javnih naročilih ali za uvrstitev na večnamenski seznam; ter
- (c) naslov, na katerem se lahko zaprosi za dokumente v zvezi z javnim naročilom.

4. Unija zagotovi tehnično in finančno pomoč Vietnamu, da razvije, vzpostavi in vzdržuje samodejni sistem za prevajanje in objavo povzetkov obvestil v angleščini. To sodelovanje je obravnavano v členu 9.21 (Sodelovanje). Izvajanje tega odstavka je pogojeno z izvedbo pobude o tehnični in finančni pomoči za razvoj, vzpostavitev in vzdrževanje samodejnega sistema za prevajanje in objavo povzetkov obvestil v angleščini v Vietnamu.

Obvestilo o načrtovanih javnih naročilih

5. Naročniki se spodbujajo, da v vsakem proračunskem letu čim prej objavijo obvestilo v zvezi s svojimi prihodnjimi načrti glede javnih naročil (v nadaljnjem besedilu: obvestilo o načrtovanih javnih naročilih), ki bi moralo vključevati predmet javnega naročila in načrtovani datum objave obvestila o nameravanem javnem naročilu.

6. Naročnik, zajet v oddelku B (Vladni subjekti na podcentralni ravni) ali C (Drugi zajeti subjekti), lahko obvestilo o načrtovanih javnih naročilih uporabi kot obvestilo o nameravanem javnem naročilu, pod pogojem da obvestilo o načrtovanih javnih naročilih vsebuje toliko informacij iz odstavka 2, kot jih ima naročnik na voljo, in izjavo, da morajo zainteresirani ponudniki svoje zanimanje za naročilo sporočiti naročniku.

ČLEN 9.7

Pogoji za sodelovanje

1. Naročnik omeji pogoje za sodelovanje pri zajetem javnem naročilu na tiste, ki zagotovijo, da ima ponudnik pravne in finančne zmogljivosti ter poslovne in tehnične sposobnosti za izvedbo tega javnega naročila.
2. Pri določitvi pogojev za sodelovanje naročnik:
 - (a) ne določi pogoja, na podlagi katerega lahko ponudnik sodeluje v javnem naročilu le, če mu je naročnik določene pogodbenice že prej oddal eno ali več naročil ali če ima predhodne delovne izkušnje na ozemlju te pogodbenice;
 - (b) lahko, kadar je to bistveno za izpolnjevanje zahtev javnega naročila, zahteva ustrezne predhodne izkušnje.

3. Naročnik pri ocenjevanju, ali ponudnik izpolnjuje pogoje za sodelovanje:
 - (a) ovrednoti finančno zmogljivost ter poslovne in tehnične zmogljivosti ponudnika na podlagi poslovnih dejavnosti ponudnika tako znotraj kot zunaj ozemlja pogodbenice naročnika; ter
 - (b) svojo oceno opravi le na podlagi pogojev, ki jih je naročnik vnaprej določil v obvestilih ali razpisni dokumentaciji.
4. Če obstajajo dokazi, lahko pogodbenica, vključno s svojimi naročniki, ponudnika izključi zaradi razlogov, kot so:
 - (a) stečaj;
 - (b) lažne izjave;
 - (c) znatne ali ponavljajoče se pomanjkljivosti pri izpolnjevanju kakršnih koli pomembnejših zahtev ali obveznosti iz predhodnega naročila ali naročil;
 - (d) pravnomočne odločbe sodišča v zvezi s hudimi kaznivimi dejanji ali drugimi hujšimi prekrški;
 - (e) dokazi o resni kršitvi poklicnih pravil; ali
 - (f) neplačevanje davkov.

ČLEN 9.8

Kvalificiranost ponudnikov

Sistemi registracije in kvalifikacijski postopki

1. Pogodbenica lahko ohrani sistem registracije ponudnikov, v skladu s katerim se morajo zainteresirani ponudniki registrirati in predložiti določene informacije.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da:
 - (a) si njeni naročniki prizadevajo za kar največje zmanjšanje razlik med njihovimi kvalifikacijskimi postopki; ter
 - (b) si njeni naročniki, kadar ohranijo sisteme registracije, prizadevajo za kar največje zmanjšanje razlik med njihovimi sistemi registracije.
3. Pogodbenica ne sprejme ali uporablja nobenega sistema registracije ali kvalifikacijskega postopka:
 - (a) z namenom ali učinkom ustvarjanja nepotrebnih ovir za sodelovanje ponudnikov druge pogodbenice pri naročilu; ali

- (b) uporablja tak sistem registracije ali postopek ugotavljanja usposobljenosti, da se prepreči ali odloži vključitev ponudnikov druge pogodbenice na seznam ponudnikov ali da se taki dobavitelji ne bi upoštevali pri določenem javnem naročilu.

Selektivni razpisi

4. Naročnik, ki namerava uporabiti selektivni razpis:

- (a) v obvestilo o nameravanem naročilu vključi vsaj informacije, podrobno določene v pododstavkih 2(a), 2(b), 2(f), 2(g), 2(j), 2(k) in 2(l) člena 9.6 (Obvestila), ter povabi ponudnike, da oddajo vlogo za sodelovanje, ter
- (b) do začetka razpisnega obdobja zagotovi vsaj informacije iz pododstavkov 2(c), 2(d), 2(e), 2(h) in 2(i) člena 9.6 (Obvestila) kvalificiranim ponudnikom, ki jih uradno obvesti v skladu s pododstavkom 3(b) člena 9.12 (Časovna obdobja).

5. Naročnik:

- (a) obvestilo objavi dovolj zgodaj, da lahko zainteresirani dobavitelji zaprosijo za sodelovanje pri naročilu; ter

- (b) vsem kvalificiranim ponudnikom omogoči predložitev ponudbe, razen če je naročnik v obvestilu o nameravanem naročilu navedel morebitno omejitev števila ponudnikov, ki bodo lahko oddali ponudbo, in merila za izbiro omejenega števila ponudnikov.

6. Kadar razpisna dokumentacija ni javno objavljena na dan objave obvestila iz odstavka 4, naročnik zagotovi, da se ti dokumenti hkrati dajo na voljo vsem kvalificiranim ponudnikom, izbranim v skladu z odstavkom 5.

Večnamenski seznam

7. Naročnik lahko vodi večnamenski seznam ponudnikov, če uradno obvestilo, s katerim zainteresirane ponudnike povabi k oddaji prijave za uvrstitev na seznam:

- (a) objavi vsako leto; ter
- (b) v primeru objave z elektronskimi sredstvi, je to obvestilo stalno na voljo,

v ustreznem mediju iz oddelka H (Objava informacij o javnih naročilih) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam).

8. Obvestilo iz odstavka 7 vključuje:

- (a) opis blaga ali storitev ali njihovih kategorij, za katere se lahko uporablja seznam;

- (b) pogoje za sodelovanje, ki jih morajo izpolniti ponudniki za uvrstitev na seznam, in načine, s katerimi bo naročnik preveril, ali ponudnik izpolnjuje pogoje;
- (c) ime in naslov naročnika ter druge podatke, potrebne za vzpostavitev stika z naročnikom in pridobitev vseh ustreznih dokumentov, povezanih s seznamom;
- (d) obdobje veljavnosti seznama in možnosti za njegovo obnovitev ali prenehanje oziroma, kadar obdobje veljavnosti ni določeno, navedbo načina, na katerega bo izdano obvestilo o prenehanju uporabe seznama; ter
- (e) navedbo, da se lahko seznam uporablja za javna naročila, ki so zajeta v tem poglavju.

9. Ne glede na odstavek 7 lahko naročnik, če večnamenski seznam velja tri leta ali manj, objavi obvestilo iz odstavka 7 samo enkrat na začetku obdobja veljavnosti seznama, pod pogojem da:

- (a) obvestilo navaja obdobje veljavnosti in da nadaljnja obvestila ne bodo objavljena; ter
- (b) se obvestilo objavi z elektronskimi sredstvi in je v obdobju veljavnosti stalno na voljo.

10. Naročnik vsem ponudnikom, ki so vključeni na večnamenski seznam, omogoči predložitev ponudbe za zadevno javno naročilo.

11. Naročnik ponudnikom omogoči, da se kadar koli prijavijo za uvrstitev na večnamenski seznam, vse kvalificirane ponudnike pa uvrsti na seznam v razumno kratkem času.

12. Če ponudnik, ki ni vključen na večnamenski seznam, odda vlogo za sodelovanje pri naročilu, ki temelji na večnamenskem seznamu, in vse zahtevane dokumente v časovnem obdobju iz odstavka 2 člena 9.12 (Časovna obdobja), naročnik vlogo preuči. Naročnik ne izključi ponudnika iz obravnave v zvezi z naročilom, ker naročnik ni imel dovolj časa za preučitev vloge, razen če v izjemnih primerih zaradi zapletenosti naročila naročnik ne more zaključiti preučitve vloge v časovnem obdobju, določenem za oddajo ponudb.

Vladni subjekti na podcentralni ravni in drugi zajeti subjekti

13. Naročnik, zajet v oddelku B (Vladni subjekti na podcentralni ravni) ali C (Drugi zajeti subjekti) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam), lahko obvestilo, s katerim ponudnike povabi k prijavi za uvrstitev na večnamenski seznam, uporabi kot obvestilo o nameravanem javnem naročilu, če:

- (a) je obvestilo objavljeno v skladu z odstavkom 7 in vključuje informacije, zahtevane v skladu z odstavkom 8, vse razpoložljive informacije v skladu z odstavkom 2 člena 9.6 (Obvestila) ter izjavo, da predstavlja obvestilo o nameravanem naročilu ali da bodo samo ponudniki z večnamenskega seznama še naprej prejeli obvestila o naročilih, ki so zajeta v večnamenskem seznamu; ter

- (b) naročnik ponudnikom, ki so izrazili svoj interes za zadevno javno naročilo, nemudoma zagotovi zadostne informacije, da lahko ocenijo svoj interes za javno naročilo, vključno z vsemi preostalimi informacijami, zahtevanimi v skladu z odstavkom 2 člena 9.6 (Obvestila), če so na voljo.

14. Naročnik, zajet v oddelku B (Vladni subjekti na podcentralni ravni) ali C (Drugi zajeti subjekti) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam), lahko ponudniku, ki je zaprosil za vključitev na večnamenski seznam v skladu z odstavkom 11, dovoli oddajo ponudbe za določeno naročilo, če ima naročnik na voljo dovolj časa za preučitev, ali ponudnik izpolnjuje pogoje za sodelovanje.

Informacije o odločitvah naročnika

15. Naročnik vsakega ponudnika, ki odda prijavo za sodelovanje pri javnem naročilu ali prijavo za uvrstitev na večnamenski seznam, nemudoma obvesti o svoji odločitvi glede prijave.

16. Če naročnik zavrne vlogo ponudnika za sodelovanje pri naročilu ali prošnjo za uvrstitev na večnamenski seznam, preneha priznavati ponudnika kot kvalificiranega ali ponudnika črta z večnamenskega seznama, naročnik nemudoma obvesti ponudnika in mu na njegovo zahtevo nemudoma pisno pojasni razloge za svojo odločitev.

ČLEN 9.9

Tehnične specifikacije

1. Naročnik ne pripravi, sprejme ali uporablja nobenih tehničnih specifikacij in ne predpisuje nobenih postopkov za ugotavljanje skladnosti z namenom ali učinkom nepotrebnega oviranja trgovine med pogodbenicama.
2. Pri določanju tehničnih specifikacij za blago ali storitve, ki se naročajo, če je ustrezno, naročnik:
 - (a) določi tehnične specifikacije z vidika zahtev za zmogljivost in funkcionalnost in ne z vidika oblikovnih ali opisnih lastnosti; ter
 - (b) tehnične specifikacije utemelji na mednarodnih standardih, če ti obstajajo; sicer pa na nacionalnih tehničnih predpisih, priznanih nacionalnih standardih ali gradbenih predpisih.
3. Kadar se v tehničnih specifikacijah uporabljajo oblikovne ali opisne značilnosti, naročnik navede, da bo upošteval ponudbe za enakovredno blago ali storitve, ki dokazano izpolnjujejo zahteve naročila, in sicer z vključitvijo besedila, kot je na primer „ali enakovredno“, v razpisno dokumentacijo.

4. Naročnik ne določi tehničnih specifikacij, ki zahtevajo ali se nanašajo na določeno blagovno znamko ali trgovsko ime, patent, avtorsko pravico, model, tip, posebno poreklo, proizvajalca ali ponudnika, razen če ni nobenega drugega dovolj natančnega ali razumljivega načina za opis zahtev glede naročila in pod pogojem, da v takih primerih naročnik v razpisno dokumentacijo vključi besedilo, kot je na primer „ali enakovredno“.

5. Naročnik subjekta, ki bi lahko imel poslovne interese pri javnem naročanju, ne zaprosi za nasvete oziroma od njega ne sprejema nasvetov, ki se lahko uporabijo pri pripravi ali sprejetju katere koli tehnične specifikacije za konkretno javno naročilo na način, ki bi izključeval konkurenco.

6. Pojasniti je treba, da lahko v skladu s tem členom pogodbenica, vključno z njenimi naročniki, pripravi, sprejme ali uporablja tehnične specifikacije za spodbujanje ohranjanja naravnih virov ali varstva okolja.

ČLEN 9.10

Preverjanje trga

1. Pred začetkom izvajanja javnega naročila lahko naročniki izvedejo preverjanje trga za pripravo javnega naročila, zlasti za razvoj tehničnih specifikacij, če, kadar tržne raziskave izvaja ponudnik v okviru zajetih naročil, za taka javna naročila veljajo določbe tega poglavja.

2. Naročniki lahko v ta namen zaprosijo za ali sprejmejo nasvete neodvisnih strokovnjakov ali organov oziroma udeležencev na trgu. Ta nasvet se lahko uporabi pri načrtovanju in izvajanju postopka oddaje javnega naročila, pod pogojem, da ne izkrivlja konkurence ter ne pomeni kršenja načel nediskriminacije in preglednosti.

ČLEN 9.11

Razpisna dokumentacija

Razpisna dokumentacija

1. Naročnik da ponudnikom nemudoma na voljo ali na zahtevo zagotovi razpisno dokumentacijo, ki vključuje vse informacije, potrebne za to, da lahko ponudniki pripravijo in oddajo ustrezne ponudbe. Če naslednje ni navedeno že v obvestilu o nameravanem naročilu, taka dokumentacija vključuje popoln opis:
 - (a) javnega naročila, vključno z naravo in količino blaga ali storitev, ki se naročajo, oziroma z oceno količine, če ta ni znana, ter vsemi zahtevami, ki jih je treba izpolniti, vključno s tehničnimi specifikacijami, potrdilom o skladnosti, načrti, risbami ali gradivom z navodili;
 - (b) vseh pogojev za sodelovanje ponudnikov, vključno s seznamom informacij in dokumentov, ki jih morajo ponudniki oddati v povezavi s pogoji za sodelovanje;

- (c) vseh meril ocenjevanja, ki se uporabijo pri oddaji naročila, in kadar cena ni edino merilo, relativni pomen meril;
- (d) če bo naročnik izvedel naročilo z elektronskimi sredstvi, vseh zahtev v zvezi z overjanjem in šifriranjem ali kakršnih koli drugih zahtev, povezanih z oddajo informacij prek elektronskih sredstev, če take zahteve obstajajo;
- (e) če bo naročnik izvedel elektronsko dražbo, pravil, po katerih bo potekala dražba, vključno z opredelitvijo elementov ponudbe, glede na katera bo dražba izvedena;
- (f) če bo izvedeno javno odprtje ponudb, datuma, časa in kraja odprtja ponudb ter, če domača zakonodaja pogodbenice določa, da imajo pravico do navzočnosti samo nekatere osebe, navedba teh oseb;
- (g) vseh drugih določb ali pogojev, vključno s pogoji plačila in vsemi omejitvami načinov, na katere se lahko pošljejo ponudbe, npr. v papirni obliki ali prek elektronskih sredstev; ter
- (h) vseh datumov za dobavo blaga ali izvedbo storitev.

2. Naročnik pri določitvi datuma za dobavo blaga ali izvedbo storitev, ki se naročajo, če je ustrezno, upošteva dejavnike, kot so zapletenost javnega naročila, pričakovani obseg oddaje naročila podizvajalcem in dejanski čas, potreben za proizvodnjo blaga, njegovo odpremo iz skladišča in prevoz z nabavnega mesta ali za izvedbo storitev.

3. Merila ocenjevanja, določena v uradnem obvestilu o nameravanem javnem naročilu ali razpisni dokumentaciji, lahko med drugim vključujejo ceno in druge dejavnike stroškov, kakovost, tehnično ustreznost, okoljske značilnosti in pogoje dobave.
4. Naročnik nemudoma odgovori na vse razumne zahteve po ustreznih informacijah s strani zainteresiranega ali sodelujočega ponudnika, pod pogojem da te informacije zadevnemu ponudniku ne dajejo prednosti pred drugimi ponudniki.

Spremembe

5. Če naročnik pred oddajo naročila spremeni merila ocenjevanja ali zahteve, ki so določene v uradnem obvestilu o nameravanem javnem naročilu ali razpisni dokumentaciji, ki se zagotovi sodelujočim ponudnikom, ali pa spremeni ali ponovno izda uradno obvestilo ali razpisno dokumentacijo, vse te spremembe ali spremenjeno ali ponovno izdano uradno obvestilo ali razpisno dokumentacijo v pisni obliki pošlje:
 - (a) vsem ponudnikom, ki sodelujejo v času spremembe ali ponovne izdaje, če so naročniku ti ponudniki znani, sicer pa objavi ali zagotovi take dokumente na enak način, kot je bil uporabljen za objavo prvotnih informacij; ter
 - (b) v ustreznem času, ki tem ponudnikom omogoča, da če je ustrezno, spremenijo svoje prvotne ponudbe in oddajo spremenjene ponudbe.

ČLEN 9.12

Časovna obdobja

Splošno

1. Naročnik v skladu s svojimi razumnimi potrebami ponudnikom zagotovi dovolj časa za pridobitev razpisne dokumentacije ter pripravo in oddajo vlog za sodelovanje in ustreznih ponudb, pri čemer upošteva takšne dejavnike, kot so:

- (a) vrsta in zapletenost javnega naročila;
- (b) pričakovani obseg oddaje naročil podizvajalcem; ter
- (c) čas, potreben za pošiljanje ponudb prek neelektronskih sredstev s tujih in domačih lokacij, če se ne uporabljajo elektronska sredstva.

Taka časovna obdobja, vključno s kakršnim koli njihovim podaljšanjem, so enaka za vse zainteresirane ali sodelujoče ponudnike.

Roki

2. Naročnik, ki uporablja selektivne razpisne postopke, določi končni rok za oddajo prijav za sodelovanje, ki načeloma ne sme biti krajši od 25 dni od datuma objave uradnega obvestila o nameravanem javnem naročilu. Če se v nujnih primerih, ki jih naročnik ustrezno utemelji, ni mogoče držati tega roka, se ta lahko skrajša na najmanj 10 dni.

3. Razen v primerih iz odstavkov 4, 5 in 7 naročnik določi končni rok za oddajo ponudb, ki ni krajši od 40 dni od datuma, ko:

- (a) se v primeru odprtih razpisnih postopkov objavi obvestilo o nameravanem naročilu; ali
- (b) v primeru selektivnih razpisov naročnik uradno obvesti ponudnike, da bodo povabljeni k oddaji ponudb, ne glede na to, ali bo uporabil večnamenski seznam ali ne.

4. Naročnik lahko skrajša rok za oddajo ponudb, določen v skladu z odstavkom 3, na najmanj 10 dni, če:

- (a) je naročnik obvestilo o načrtovanem javnem naročilu, opisanem v odstavku 5 člena 9.6 (Obvestila), objavil vsaj 40 dni in ne več kot 12 mesecev pred objavo obvestila o nameravanem javnem naročilu in obvestilo o načrtovanem javnem naročilu vsebuje:
 - (i) opis javnega naročila;

- (ii) okvirne končne roke za oddajo ponudb ali prijav za sodelovanje;
 - (iii) izjavo, da morajo zainteresirani ponudniki svoje zanimanje za javno naročilo izraziti naročniku;
 - (iv) naslov, na katerem se lahko dobijo dokumenti v zvezi z naročilom; ter
 - (v) vse razpoložljive informacije, ki se zahtevajo za uradno obvestilo o nameravanem javnem naročilu v skladu z odstavkom 2 člena 9.6;
- (b) naročnik za ponavljajoča se naročila v prvotnem obvestilu o nameravanem naročilu navede, da bodo časovna obdobja za oddajo ponudb v nadaljnjih obvestilih temeljila na tem odstavku;
- (c) naročnik naroča komercialno blago ali storitve; ali
- (d) se v nujnih primerih, ki jih naročnik ustrezno utemelji, ni mogoče držati roka za oddajo ponudb, določenega v skladu z odstavkom 3.

5. Naročnik lahko skrajša časovno obdobje za oddajo ponudb, določeno v skladu z odstavkom 3, za pet dni v vsakem od naslednjih primerov:

- (a) uradno obvestilo o nameravanem javnem naročilu se objavi z elektronskimi sredstvi;

(b) vsa razpisna dokumentacija je na voljo prek elektronskih sredstev od dne objave obvestila o nameravanem naročilu; ter

(c) naročnik sprejema ponudbe prek elektronskih sredstev.

6. Uporaba odstavka 5 v povezavi z odstavkom 4 ne sme v nobenem primeru skrajšati časovnega obdobja za oddajo ponudb, določenega v skladu z odstavkom 3, na manj kot 10 dni od dneva objave obvestila o nameravanem naročilu.

7. Če je naročnik, zajet v oddelku B (Vladni subjekti na podcentralni ravni) ali C (Drugi zajeti subjekti) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam), izbral vse kvalificirane ponudnike ali njihovo omejeno število, se lahko časovno obdobje za oddajo ponudb določi na podlagi medsebojnega dogovora med naročnikom in izbranimi ponudniki. Če dogovor ne obstaja, je rok najmanj 10 dni.

ČLEN 9.13

Pogajanja

1. Pogodbenica lahko v zvezi z zajetim naročilom določi, da se njeni naročniki pogajajo:

(a) če je naročnik v obvestilu o nameravanem naročilu, zahtevanem v skladu z odstavkom 2 člena 9.6 (Obvestila), navedel svojo namero za izvedbo pogajanj; ali

- (b) če ocenjevanje pokaže, da nobena ponudba ni očitno najugodnejša v smislu posebnih meril ocenjevanja, določenih v uradnem obvestilu o nameravanem javnem naročilu ali razpisni dokumentaciji.

2. Naročnik:

- (a) zagotovi, da se vsaka izločitev ponudnikov, ki sodelujejo v pogajanjih, opravi v skladu z merili ocenjevanja, določenimi v uradnem obvestilu o nameravanem javnem naročilu ali razpisni dokumentaciji; ter
- (b) ko se pogajanja končajo, določi skupni rok, v katerem lahko preostali sodelujoči ponudniki oddajo nove ali spremenjene ponudbe.

ČLEN 9.14

Omejeni razpisi

1. Pod pogojem, da naročnik omejenega razpisnega postopka ne uporabi za izogibanje konkurenci med dobavitelji ali na način, ki diskriminira ponudnike druge pogodbenice ali varuje domače ponudnike, lahko naročnik uporabi omejeni razpisni postopek in se odloči, da ne bo uporabil členov 9.6 (Obvestila), 9.7 (Pogoji za sodelovanje), 9.8 (Kvalificiranost ponudnikov), 9.10 (Preverjanje trga), 9.11 (Razpisna dokumentacija), 9.12 (Časovna obdobja), 9.13 (Pogajanja) in 9.15 (Elektronske dražbe) samo v naslednjih primerih:

(a) če v odzivu na obvestilo o nameravanem naročilu ali razpis:

- (i) ni bila oddana nobena ponudba ali noben ponudnik ni oddal prijave za sodelovanje;
- (ii) ni bila oddana nobena ponudba, ki bi izpolnjevala bistvene zahteve razpisne dokumentacije;
- (iii) noben ponudnik ne izpolnjuje pogojev za sodelovanje; ali
- (iv) so bile oddane ponudbe dogovorjene,

pod pogojem, da naročnik ne spremeni znatno bistvenih zahtev, določenih v razpisni dokumentaciji;

- (b) če lahko blago ali storitve zagotovi le določen ponudnik in ni razumnega alternativnega ali nadomestnega blaga ali storitev iz katerega koli od naslednjih razlogov:
 - (i) zahteva se umetniško delo;
 - (ii) varstva patentov, avtorskih pravic ali drugih izključnih pravic ali
 - (iii) odsotnosti konkurence iz tehničnih razlogov;
- (c) za dodatne dobave prvotnega ponudnika blaga ali storitev, ki niso bile vključene v prvotnem javnem naročilu, če sprememba ponudnika tega dodatnega blaga ali storitev:
 - (i) ni mogoča zaradi ekonomskih ali tehničnih razlogov, kot so zahteve po zamenljivosti ali interoperabilnosti z obstoječo opremo, programsko opremo, storitvami ali instalacijami, zagotovljenimi v okviru prvotnega naročila, ali pogoji v okviru jamstva prvotnega ponudnika; ter
 - (ii) bi povzročila velike nevšečnosti ali znatno podvajanje stroškov za naročnika;
- (d) kolikor je nujno potrebno, če zaradi izjemne nujnosti kot posledice dogodkov, ki jih naročnik ni mogel predvideti, blaga ali storitev ni bilo mogoče pravočasno zagotoviti z odprtimi ali selektivnimi razpisi;

- (e) za blago, kupljeno na blagovnem trgu ali borzi;
- (f) če naročnik naroča prototipe ali prvo blago ali storitve, ki se razvijajo na njegovo zahtevo v okviru določenega naročila za raziskave, poskuse, študijo ali izvirni razvoj ali za tako naročilo, izvirni razvoj prototipa ali prvega blaga ali storitve lahko vključuje omejeno proizvodnjo ali dobavo, da se dodajo rezultati preskusov na terenu in se dokaže, da sta blago ali storitev primerna za proizvodnjo ali dobavo v večjem obsegu v skladu s sprejemljivimi standardi kakovosti, ne vključuje pa masovne proizvodnje ali dobav zaradi ugotavljanja komercialne primernosti ali povračila stroškov raziskav in razvoja;
- (g) če je bilo treba zaradi nepredvidenih okoliščin za zaključek gradbenih del iz razpisne dokumentacije opraviti dodatne gradbene storitve, ki niso bile vključene v prvotno pogodbo, vendar so bile zajete v ciljih prvotne razpisne dokumentacije;
- (h) za nakupe pod izjemno ugodnimi pogoji, ki nastopijo zgolj v zelo kratkem času v primeru neobičajnih odprodaj, kot na primer nastanejo z likvidacijo, prisilno poravnavo ali stečajem, vendar ne za redne nakupe od stalnih ponudnikov; ali
- (i) če se naročilo odda zmagovalcu oblikovalskega natečaja, pod pogojem da:
 - (i) je bil natečaj organiziran na način, ki je skladen z načeli tega poglavja, zlasti v zvezi z objavo obvestila o nameravanem naročilu; ter

- (ii) natečaj ocenjuje neodvisna žirija z namenom, da se oblikovalsko naročilo odda zmagovalcu.

2. Za vsako naročilo, oddano v skladu z odstavkom 1, naročnik pripravi pisno poročilo ali hrani evidenco. Poročilo ali evidenca vsebuje ime naročnika, vrednost in vrsto naročenega blaga ali storitev ter izjavo o okoliščinah in pogojih, opisanih v odstavku 1, zaradi katerih je bila uporaba omejenega razpisnega postopka upravičena.

ČLEN 9.15

Elektronske dražbe

Če namerava naročnik izvesti zajeto javno naročilo z uporabo elektronske dražbe, pred začetkom elektronske dražbe vsakemu udeležencu zagotovi:

- (a) metodo samodejnega ocenjevanja, ki temelji na merilih ocenjevanja iz razpisne dokumentacije in ki se bo med dražbo uporabljala pri samodejnem razvrščanju ali ponovnem razvrščanju; ter
- (b) vse druge zadevne informacije v zvezi z izvedbo dražbe.

ČLEN 9.16

Obravnava ponudb in oddaja naročil

Obravnava ponudb

1. Naročnik prejema, odpira in obravnava vse ponudbe po postopkih, ki zagotavljajo poštenost in nepristranskost razpisnega postopka ter zaupnost ponudb.
2. Če naročnik enemu ponudniku ponudi možnost, da od odpiranja ponudb do oddaje javnega naročila popravi nenamerne oblikovne napake, zagotovi enako možnost vsem sodelujočim ponudnikom.

Oddaja naročil

3. Ponudba se obravnava, če je predložena v pisni obliki in ob odpiranju izpolnjuje bistvene zahteve iz obvestil in razpisne dokumentacije ter jo je predložil ponudnik, ki izpolnjuje pogoje za sodelovanje.
4. Razen če naročnik ugotovi, da oddaja naročila ni v javnem interesu, naročnik odda naročilo ponudniku, za katerega je ugotovil, da je sposoben izpolnjevati pogoje naročila in da je, izključno na podlagi meril za ocenjevanje, določenih v obvestilih in razpisni dokumentaciji, predložil:
 - (a) najugodnejšo ponudbo; ali

(b) če je edino merilo cena, najnižjo ceno.

5. Če naročnik prejme ponudbo s ceno, ki je neobičajno nižja od cen drugih predloženih ponudb, lahko pri ponudniku preveri, ali ta izpolnjuje pogoje za sodelovanje in je sposoben izpolniti pogodbeno določila javnega naročila.

6. Naročnik ne uporabi variant, ne prekliče javnega naročila in ne spremeni oddanih javnih naročil tako, da bi se izognil obveznostim iz tega poglavja.

ČLEN 9.17

Informacije po oddaji javnega naročila

Informacije, ki se zagotovijo ponudnikom

1. Naročnik ponudnike, ki so oddali ponudbe ali vloge za sodelovanje, nemudoma obvesti o svojih odločitvah v zvezi z oddajo javnih naročil in na zahtevo ponudnika to stori v pisni obliki.

2. Naročnik v skladu z odstavkoma 2 in 3 člena 9.18 (Razkritje informacij) neuspešnemu ponudniku na zahtevo zagotovi pojasnilo o tem, zakaj naročnik ni izbral njegove ponudbe, in, za ponudnike, ki izpolnjujejo pogoje za sodelovanje pri ponudbah in katerih ponudbe ustrezajo tehničnim specifikacijam, o primerljivih prednostih ponudbe uspešnega ponudnika.

Objava informacij o oddaji naročila

3. Naročnik najpozneje 30 dni po oddaji vsakega javnega naročila, ki ga zajema to poglavje, objavi uradno obvestilo v ustreznem tiskanem ali elektronskem mediju iz oddelka H (Objava informacij o javnih naročilih) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam). Če naročnik objavi obvestilo samo v elektronskem mediju, ostane informacija enostavno dostopna v razumnem časovnem obdobju. Obvestilo vključuje vsaj naslednje informacije:

- (a) opis naročenega blaga ali storitev;
- (b) ime in naslov naročnika;
- (c) ime in naslov uspešnega ponudnika;
- (d) vrednost izbrane ponudbe ali najdražjo in najcenejšo ponudbo, ki se je upoštevala pri oddaji javnega naročila;
- (e) datum oddaje naročila; ter
- (f) vrsto uporabljenega načina naročanja ter, kadar je bil uporabljen omejeni razpisni postopek v skladu s členom 9.14 (Omejeni razpisni postopek), kratek opis okoliščin, ki upravičujejo uporabo omejenega razpisnega postopka.

Vodenje evidenc

4. Vsak naročnik hrani:

- (a) dokumentacijo, evidence in poročila o razpisnih postopkih in oddaji javnih naročil za zajeta javna naročila, vključno z evidencami in poročili, zahtevanimi v členu 9.14 (Omejeni razpisni postopek), za obdobje najmanj treh let od datuma oddaje naročila; ter
- (b) podatke, ki zagotavljajo ustrezno sledljivost naročanja zajetega javnega naročila z elektronskimi sredstvi.

Statistični podatki

- 5. Pogodbenici si prizadevata sporočiti razpoložljive statistične podatke, ki so pomembni za naročila, zajeta v tem poglavju.

ČLEN 9.18

Razkritje informacij

Zagotavljanje informacij

1. Pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice nemudoma zagotovi vse potrebne informacije za ugotovitev, ali je bilo javno naročilo izvedeno pošteno, nepristransko in v skladu s tem poglavjem, če je to ustrezno, vključno z informacijami o značilnostih in zadevnih prednostih uspešnega ponudnika. Druga pogodbenica jih ne razkrije nobenemu ponudniku, razen po posvetovanju s pogodbenico, ki je te informacije predložila, in po tem, ko se je ta s tem strinjala.

Nerazkritje informacij

2. Ne glede na druge določbe tega poglavja pogodbenica, vključno z njenimi naročniki, nobenemu ponudniku ne zagotovi informacij, ki bi lahko posegale v upravičene poslovne interese drugega ponudnika ali ki bi lahko ogrožale pošteno konkurenco med ponudniki.

3. Nobena določba iz tega poglavja se ne razlaga tako, da bi se od pogodbenice, vključno z njenimi naročniki, organi in revizijskimi organi, zahtevalo razkritje zaupnih informacij, če bi razkritje:

(a) oviralo kazenski pregon;

- (b) lahko ogrožalo pošteno konkurenco med ponudniki;
- (c) posegalo v upravičene poslovne interese posameznih oseb, vključno z varstvom intelektualne lastnine; ali
- (d) bilo kako drugače v nasprotju z javnim interesom.

ČLEN 9.19

Domači postopki pregleda

1. Vsaka pogodbenica ohrani, ustanovi ali imenuje vsaj en nepristranski upravni ali sodni organ, ki je neodvisen od njenih naročnikov, da nediskriminatorno, pravočasno, pregledno in učinkovito pregleda ponudnikovo pritožbo glede:

- (a) kršitve določb tega poglavja ali
- (b) neizpolnjevanja ukrepov pogodbenice za izvajanje tega poglavja s strani naročnika, če ponudnik nima pravice, da bi se neposredno pritožil zoper kršitev tega poglavja na podlagi domačega prava pogodbenice,

ki nastane v okviru zajetih javnih naročil, v katerih ima ali je imel ponudnik interes. Postopkovna pravila za vse pritožbe so v pisni obliki in splošno dostopna.

2. V primeru pritožbe ponudnika, nastale v okviru zajetih naročil, v katerih ima ponudnik interes ali ga je imel v preteklosti, zaradi kršenja ali neizpolnjevanja obveznosti iz odstavka 1, pogodbenica naročnika, ki izvaja naročilo, če je ustrezno, spodbuja naročnika in ponudnika, da poskušata najti rešitev za pritožbo s posvetovanjem. Naročnik vse take pritožbe obravnava nepristransko in pravočasno ter tako, da s tem ne posega v sodelovanje ponudnika v tekočih ali prihodnjih javnih naročilih ali v njegovo pravico do popravnih ukrepov v okviru upravnega ali sodnega postopka pregleda. Vsaka pogodbenica ali njeni naročniki zagotovijo informacije o splošnih mehanizmih za pritožbe, ki so splošno dostopni.

3. Vsak ponudnik ima na voljo dovolj časa, da pripravi in vloži pritožbo, tj. vsekakor vsaj 10 dni od tedaj, ko se seznani z osnovo za pritožbo oziroma se upravičeno pričakuje, da bi se z njo moral seznaniti.

4. Kadar pritožbo prvotno pregleda organ, ki ni organ iz odstavka 1, pogodbenica zagotovi, da lahko ponudnik pri nepristranskem upravnem ali sodnem organu, ki je neodvisen od naročnika, katerega naročilo je predmet pritožbe, vloži pritožbo zoper prvotno odločitev.

5. Vsaka pogodbenica zagotovi, da je odločitev organa za pregled, ki ni sodišče, predmet sodnega pregleda, ali ima postopke, ki zagotavljajo, da:

(a) naročnik na pritožbo pisno odgovori in organu za pregled razkrije vse ustrezne dokumente;

- (b) imajo udeleženci v postopku (v nadaljnjem besedilu: udeleženci) pravico, da so zaslišani, preden organ za pregled sprejme odločitev v zvezi s pritožbo;
 - (c) imajo udeleženci pravico do zastopanja in spremljanja;
 - (d) imajo udeleženci dostop do vseh postopkov; ter
 - (e) organ za pregled svoje odločitve o pritožbi ponudnika sprejme pravočasno, v pisni obliki, in vključi pojasnilo razlogov za vsako odločitev.
6. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani postopke, ki zagotavljajo:
- (a) hitre začasne ukrepe, dokler pritožba ni rešena, ki ponudnikom omogočajo, da še naprej sodelujejo v naročilih. Ti začasni ukrepi lahko povzročijo prekinitev razpisnega postopka. V postopkih je lahko določeno, da se pri odločanju o tem, ali je treba take ukrepe uporabiti, upoštevajo prevladujoče škodljive posledice za zadevne interese, vključno z javnim interesom. Pravični razlog za neuporabo ukrepov se poda pisno; ter
 - (b) popravne ukrepe ali nadomestilo za povzročeno izgubo ali škodo, če organ za pregled ugotovi, da je prišlo do kršitve ali neizpolnjevanja obveznosti iz odstavka 1. Nadomestilo za povzročeno škodo se lahko omeji na stroške, ki so utemeljeno nastali pri pripravi ponudbe ali pritožbi ali obojem.

ČLEN 9.20

Spremembe in popravki v zvezi z obsegom uporabe

1. Pogodbenica pisno obvesti drugo pogodbenico o vsaki predlagani spremembi ali popravku njenega obsega uporabe (v nadaljnjem besedilu: sprememba).
2. Za vsak predlagani umik naročnika iz obsega uporabe pri uveljavljanju njegovih pravic iz razloga, ker naj bi bil vladni nadzor ali vpliv nanj dejansko odpravljen, pogodbenica, ki predlaga spremembo, v obvestilo vključi dokazilo, da je bil ta vladni nadzor ali vpliv dejansko odpravljen.
3. Vladni nadzor ali vpliv nad subjektom se šteje za dejansko odpravljenega, ko pogodbenica, ki predlaga spremembo, vključno z, za Unijo, njenimi vladnimi subjekti na centralni ravni in vladnimi subjekti na podcentralni ravni, ter za Vietnam, njegovimi vladnimi subjekti na centralni ravni in vladnimi subjekti na podcentralni ravni:
 - (a) nima neposredno ali posredno v lasti več kot 50 odstotkov vpisanega kapitala podjetja ali glasov, povezanih z delnicami, ki jih je izdal subjekt; ter
 - (b) ne more neposredno ali posredno imenovati več kot polovico članov upravnega odbora subjekta ali enakovrednega organa.

4. Za druge predlagane spremembe pogodbenica, ki predlaga spremembo, v obvestilo vključi informacije o verjetnih posledicah spremembe za medsebojni dogovor o obsegu uporabe, določen v tem sporazumu. Kadar pogodbenica, ki predlaga spremembo, predlaga popravke zgolj formalne narave in manjše spremembe svojega obsega uporabe, ki ne vplivajo na zajeta naročila, se obvestilo o teh spremembah pošlje vsaj vsaki dve leti.

Za predlagane spremembe obsega uporabe velja, da pomenijo popravke zgolj formalnega značaja in manjše spremembe obsega uporabe pogodbenice v naslednjih primerih:

- (a) spremembe imena naročnika;
- (b) združitev enega ali več naročnikov, navedenih v prilogah 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam); ali
- (c) ločitev naročnika iz prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam) na dva ali več naročnikov, ki se dodajo naročnikom v istem oddelku Priloge.

5. Pogodbenica, ki predlaga spremembo, lahko v svoje obvestilo vključi ponudbo kompenzacijskih prilagoditev za spremembo njenega obsega uporabe, če je to potrebno za ohranitev ravni obsega uporabe, primerljive s tisto, ki je obstajala pred spremembo. Pogodbenica, ki predlaga spremembo, drugi pogodbenici ni obvezana zagotoviti kompenzacijskih prilagoditev, kadar predlagana sprememba zadeva:

- (a) naročnika, nad katerim je dejansko odpravila svoj nadzor ali vpliv v zvezi z zajetim javnim naročilom tega subjekta; ali

- (b) popravke zgolj formalnega značaja in manjše spremembe prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam).

Ne glede na pododstavek (a), če je pogodbenica, ki predlaga spremembo, umaknila znatno število naročnikov iz svojega obsega uporabe iz razloga, da ti subjekti niso več pod vladnim nadzorom ali vplivom v skladu z merili iz odstavka 3, in če je posledica tega umika znatno neravnovesje v obsegu uporabe, dogovorjenem med pogodbenicama, se pogodbenica, ki predlaga spremembo, strinja z začetkom posvetovanj z drugo pogodbenico o odpravi takega neravnovesja, in sicer brez poseganja v rezultat posvetovanj.

- 6. Druga pogodbenica uradno obvesti pogodbenico, ki predlaga spremembo, o kakršnem koli nasprotovanju predlagani spremembi v 45 dneh po obvestilu.
- 7. Če druga pogodbenica predloži ugovor, obe pogodbenici poskušata rešiti težavo prek posvetovanj. Pogodbenica, ki je predložila ugovor, lahko med posvetovanji zahteva dodatne informacije z namenom razjasnitve predlagane spremembe, vključno z naravo kakršnega koli vladnega nadzora ali vpliva.
- 8. Če se težava ne reši s posvetovanji iz odstavka 7, lahko pogodbenici uporabita mehanizem za reševanje sporov iz poglavja 15 (Reševanje sporov).
- 9. Predlagana sprememba začne veljati samo, če:
 - (a) druga pogodbenica pogodbenici, ki predlaga spremembo, ni predložila pisnega ugovora na predlagano spremembo v 45 dneh od datuma obvestila o predlaganih spremembah;

- (b) sta pogodbenici dosegli dogovor; ali
- (c) je arbitražni senat v skladu s členom 15.11 (Končno poročilo) izdal končno poročilo, v katerem je ugotovil, da pogodbenici izvršita predlagano spremembo.

ČLEN 9.21

Sodelovanje

1. Pogodbenici priznavata svoj skupni interes za sodelovanje pri spodbujanju mednarodne liberalizacije trgov javnih naročil, da bi dosegli boljše razumevanje svojih sistemov javnih naročil in izboljšali dostop do svojih trgov.
2. Brez poseganja v odstavek 4 člena 9.6 (Obvestila) si pogodbenici prizadevata sodelovati pri zadevah, kot so:
 - (a) izmenjava izkušenj in informacij, kot so regulativni okviri in dobre prakse;
 - (b) razvoj in razširitev uporabe elektronskih sredstev v sistemih javnih naročil;

- (c) krepitev zmogljivosti javnih uslužbencev v zvezi z najboljšimi praksami javnega naročanja; ter
- (d) institucionalna krepitev za izpolnjevanje določb tega poglavja.

ČLEN 9.22

Prihodnja pogajanja

Javna naročila prek elektronskih sredstev

1. Pogodbenici bosta pregledali določbe člena 9.15 (Elektronske dražbe), potem ko bo sistem elektronskih javnih naročil Vietnama v celoti razvit, da bi se upoštevale morebitne tehnološke spremembe in zlasti da bi se upoštevali drugi vidiki, kot so matematična formula, ki se uporablja za metodo samodejnega ocenjevanja, ter morebitno sporočanje rezultatov kakršne koli začetne ocene udeležencem na dražbi.
2. Pogodbenici začneta nadaljnja pogajanja o trajanju obdobja za shranjevanje podatkov v zvezi z javnimi naročili z elektronskimi sredstvi, ko bo začel delovati sistem elektronskih javnih naročil Vietnama.

Dostop do trga

3. Pogodbenici začneta nadaljnja pogajanja o obsegu uporabe za dodatne vladnih subjekte na podcentralni ravni najpozneje 15 let po dnevu začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 9.23

Odbor za naložbe, storitve, elektronsko poslovanje in javna naročila

Odbor za naložbe, storitve, elektronsko poslovanje in javna naročila, ustanovljen v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori), je odgovoren za izvajanje tega poglavja. Zlasti lahko:

- (a) razpravlja o izmenjavi statističnih podatkov v skladu z odstavkom 5 člena 9.17 (Informacije po oddaji javnega naročila);
- (b) pregleduje nerešena obvestila o spremembah glede obsega uporabe in odobri revidiran seznam naročnikov iz oddelkov A (Vladni subjekti na centralni ravni) do C (Drugi zajeti subjekti) prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam);
- (c) odobri kompenzacijske prilagoditve zaradi sprememb, ki vplivajo na obseg uporabe;

- (d) obravnava vprašanja v zvezi s tem poglavjem, ki jih nanj naslovi pogodbenica; ter
- (e) razpravlja o kakršnih koli drugih vprašanjih, ki so povezana z izvajanjem tega poglavja.

POGLAVJE 10

POLITIKA KONKURENCE

ODDELEK A

PROTIKONKURENČNO RAVNANJE

ČLEN 10.1

Načela

Pogodbenici priznavata pomen neizkrivljene konkurence v svojih trgovinskih in naložbenih odnosih. Pogodbenici priznavata, da lahko protikonkurenčno ravnanje izkrivlja pravilno delovanje trgov in ogrozi koristi liberalizacije trgovine.

ČLEN 10.2

Zakonodajni okvir

1. Vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani celovito zakonodajo o konkurenci, ki prepoveduje protikonkurenčno ravnanje, s ciljem spodbujanja gospodarske učinkovitosti in blaginje potrošnikov, ter sprejme ustrezne ukrepe v zvezi s takim ravnanjem.
2. Konkurenčno pravo pogodbenic na njunih ozemljih učinkovito obravnava:
 - (a) sporazume med podjetji, sklepe podjetniških združenj in usklajena ravnanja, katerih cilj ali posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence;
 - (b) zlorabe prevladujočega položaja s strani enega ali več podjetij ter koncentracije podjetij, ki bi znatno ovirale učinkovito konkurenco.

ČLEN 10.3

Izvajanje

1. Vsaka pogodbenica ohrani samostojnost pri razvoju in izvrševanju svojega konkurenčnega prava.

2. Vsaka pogodbenica ohrani organe, ki so odgovorni za polno uporabo in učinkovito izvajanje njenega konkurenčnega prava, zagotovi, da so ustrezno opremljeni in imajo pristojnosti, ki jih potrebujejo za izpolnjevanje svojih odgovornosti.
3. Za vsa podjetja, zasebna ali javna, velja konkurenčno pravo iz člena 10.2 (Zakonodajni okvir).
4. Vsaka pogodbenica dosledno uporablja konkurenčno pravo na pregleden in nediskriminatoren način, vključno z zasebnimi in javnimi podjetji, ob upoštevanju načel postopkovne pravičnosti in pravice do obrambe zadevnih podjetij.
5. Uporaba konkurenčnega prava pravno ali dejansko ne sme ovirati izvajanja posebnih nalog zadevnih podjetij, ki so v javnem interesu. Izjeme v konkurenčnem pravu pogodbenice so omejene na naloge v javnem interesu, ki so sorazmerne z želenim ciljem javne politike in so pregledne.

ODDELEK B

SUBVENCije

ČLEN 10.4

Načela

1. Pogodbenici se strinjata, da lahko pogodbenica dodeli subvencije, ko so te potrebne za doseganje cilja javne politike. Pogodbenici priznavata, da lahko nekatere subvencije izkrivljajo pravilno delovanje trgov in ogrozijo koristi liberalizacije trgovine. Načeloma pogodbenica ne sme dodeliti subvencij podjetjem, ki zagotavljajo blago ali storitve, če te negativno vplivajo ali bi lahko negativno vplivale na konkurenco in trgovino.
2. Ponazoritveni seznam ciljev javne politike, za katere lahko pogodbenica dodeli subvencije v skladu s pogoji, določenimi v tem oddelku, vključuje naslednje:
 - (a) povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki;
 - (b) spodbujanje gospodarskega razvoja območij, na katerih je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je podzaposlenost velika;
 - (c) odprava resne motnje v gospodarstvu ene od pogodbenic;

- (d) pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih področij, kar vključuje, vendar ni omejeno na subvencije za jasno opredeljene raziskave, razvoj in inovacije, subvencije za usposabljanje ali za ustvarjanje delovnih mest, subvencije za okoljske namene, subvencije v korist malih in srednjih podjetij, kot so opredeljena v zakonodaji posamezne pogodbenice; ter
- (e) spodbujanje kulture in ohranjanje nacionalne dediščine.

3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da podjetja uporabljajo posebne subvencije, ki jih zagotovi pogodbenica, samo za cilj politike, za katerega so se posebne subvencije dodelile¹.

ČLEN 10.5

Oprelitev pojmov in področje uporabe

1. V tem oddelku „subvencija“ pomeni ukrep, ki izpolnjuje pogoje iz člena 1.1 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih, ne glede na to, ali se odobri podjetju, ki proizvaja blago ali opravlja storitve².

¹ Pojasniti je treba, da se šteje, da je obveznost izpolnjena, če pogodbenica v ta namen vzpostavi ustrezen zakonodajni okvir in upravne postopke.

² Ta člen ne posega v stališča pogodbenic in možen izid prihodnjih razprav v STO o subvencijah za storitve. Glede na napredek v teh razpravah na ravni STO lahko pogodbenici sprejmeta sklep v zadevnem odboru za posodobitev tega sporazuma v zvezi s tem.

2. Ta oddelek se uporablja samo za subvencije, ki so posebne v skladu s členom 2 Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih. Subvencije posameznim potrošnikom ali splošni ukrepi, vključno s subvencijami ali ukrepi, namenjenimi za doseganje ciljev socialne politike, se ne štejejo za posebne.
3. Ta oddelek se uporablja za posebne subvencije za vsa podjetja, vključno z javnimi in zasebnimi podjetji.
4. Uporaba tega oddelka pravno ali dejansko ne sme ovirati izvajanja posebnih nalog zadevnih podjetij, ki so v javnem interesu, vključno z obveznostmi javne službe. Izjeme bi morale biti omejene na naloge javnega interesa, sorazmerne s cilji javne politike, ki so jim dodeljene, in pregledne.
5. Ta oddelek se ne uporablja za negospodarske dejavnosti:
6. Točka 1 člena 10.9 (Posebne subvencije, za katere veljajo pogoji) se ne uporablja za subvencije za ribištvo in subvencije v zvezi z blagovno menjavo iz Priloge 1 k Sporazumu o kmetijstvu.
7. Ta oddelek se uporablja samo za posebne subvencije, katerih znesek na upravičenca v obdobju treh let je višji od 300 000 posebnih pravic črpanja¹.

¹ Pojasniti je treba, da obveznost priglasitve od pogodbenice priglasiteljice ne zahteva, da predloži ime prejemnika subvencije.

8. V zvezi s subvencijami podjetjem, ki opravljajo storitve, se člen 10.7 (Preglednost) in člen 10.9 (Posebne subvencije, za katere veljajo pogoji) uporabljajo samo za naslednje storitvene sektorje: telekomunikacije, bančništvo, zavarovalništvo, promet, vključno s pomorskim prometom, energetika, računalniške storitve, arhitektura in inženirstvo ter gradbeništvo in okoljske storitve, ob upoštevanju pridržkov iz poglavja 8 (Liberalizacija naložb, trgovina s storitvami in elektronsko poslovanje).

9. Ta oddelek se ne uporablja za sektorje ali podsektorje, ki jih pogodbenici nista navedli v poglavju 8 (Liberalizacija naložb, trgovina s storitvami in elektronsko poslovanje).

10. Člen 10.9 (Posebne subvencije, za katere veljajo pogoji) se ne uporablja za subvencije, ki so bile formalno dogovorjene ali dodeljene pred začetkom veljavnosti tega sporazuma ali v petih letih potem.

ČLEN 10.6

Razmerje do STO

Ta oddelek se uporablja brez poseganja v pravice in obveznosti vsake pogodbenice iz člena VI GATT 1994, Sporazuma o subvencijah in izravnalnih ukrepih ter Sporazuma o kmetijstvu.

ČLEN 10.7

Preglednost

1. Vsaka pogodbenica zagotovi preglednost na področju posebnih subvencij. V ta namen vsaka pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico vsaka štiri leta o pravni podlagi, obliki, znesku ali proračunu in, če je mogoče, prejemniku posebne subvencije¹.
2. Šteje se, da je obveznost priglasitve iz odstavka 1 izpolnjena, če pogodbenica da na voljo ustrezne informacije na javno dostopnem spletišču od 31. decembra koledarskega leta, ki sledi letu, v katerem je bila subvencija dodeljena. Prvo uradno obvestilo se javno objavi najpozneje štiri leta po začetku veljavnosti tega sporazuma.

¹ Pojasniti je treba, da obveznost priglasitve od pogodbenice priglasiteljice ne zahteva, da predloži ime prejemnika subvencije.

ČLEN 10.8

Posvetovanja

1. Če pogodbenica meni, da bi lahko posebna subvencija, ki jo je dodelila druga pogodbenica in ni zajeta v členu 10.9 (Posebne subvencije, za katere veljajo pogoji), negativno vplivala na njene trgovinske ali naložbene interese, lahko ta pogodbenica pisno izrazi svoje pomisleke drugi pogodbenici in predloži zahtevo za posvetovanja o tej zadevi. Pogodbenica, na katero je zahteva naslovljena, tako zahtevo z naklonjenostjo obravnava. Namen posvetovanj bi moral biti zlasti ugotavljanje, ali:

- (a) je bila posebna subvencija dodeljena le za dosego cilja javne politike;
- (b) je znesek zadevne subvencije omejen na najmanjši znesek, potreben za dosego tega cilja;
- (c) subvencija ustvarja spodbudo; ter
- (d) je negativen učinek na trgovino in naložbe pogodbenice, ki je predložila zahtevo, omejen.

2. Za olajšanje posvetovanj pogodbenica, na katero je zahteva naslovljena, zagotovi informacije o zadevni subvenciji v 90 dneh od datuma prejema zahteve. Če pogodbenica, ki je predložila zahtevo, po prejemu informacij o zadevni subvenciji meni, da subvencija, ki jo zadevajo posvetovanja, negativno vpliva ali pa bi lahko na nesorazmeren način negativno vplivala na njeno trgovino ali naložbe, si pogodbenica, na katero je zahteva naslovljena, po svojih najboljših močeh prizadeva za odpravo ali zmanjšanje negativnih učinkov zadevne subvencije.

ČLEN 10.9

Subvencije, za katere veljajo pogoji

1. Pogodbenici uporabljata pogoje za naslednje posebne subvencije:
 - (a) pravna ureditev, v kateri je vlada ali kateri koli javni organ odgovoren za kritje dolgov ali obveznosti nekaterih podjetij, je dovoljena pod pogojem da je kritje dolgov in obveznosti omejeno glede zneska teh dolgov in obveznosti ali trajanja te odgovornosti;
 - (b) podpora za insolventna podjetja ali podjetja v težavah v različnih oblikah, na primer s posojili in jamstvi, denarnimi subvencijami, kapitalskimi injekcijami, zagotavljanjem sredstev pod tržnimi cenami in oprostitvijo davkov, ki trajajo več kot eno leto, so dovoljene, če je bil pripravljen verodostojen načrt prestrukturiranja na podlagi realističnih domnev, da se v razumnem roku zagotovi dolgoročna sposobnost preživetja podjetja, pri čemer podjetje samo prispeva k stroškom prestrukturiranja¹.

¹ To pogodbenicama ne preprečuje, da zagotovita začasno likvidnostno podporo v obliki jamstev za posojilo ali posojil, omejenih na znesek, ki ga podjetje potrebuje za nadaljnje poslovanje za obdobje, ki ga potrebuje za oblikovanje načrta za prestrukturiranje ali likvidacijo.

2. Odstavek 1 se ne uporablja za posebne subvencije, za katere je pogodbenica, ki je dodelila subvencijo, na pisno zahtevo druge pogodbenice pokazala, da zadevna subvencija ne vpliva niti ne bo vplivala na trgovino ali naložbe druge pogodbenice.
3. Odstavek 1 se ne uporablja za posebne subvencije, ki se dodelijo za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu pogodbenice. Motnja v gospodarstvu pogodbenice se šteje za resno, če je izjemna, začasna in znatna ter vpliva na države članice ali celotno gospodarstvo pogodbenice, ne pa na določeno regijo ali gospodarski sektor.

ČLEN 10.10

Pregled

Pogodbenici pregledata ta oddelek najpozneje pet let po začetku veljavnosti tega sporazuma in nato v rednih časovnih presledkih. Pogodbenici se posvetujeta o potrebi po spremembi tega oddelka glede na pridobljene izkušnje in razvoj kakršnih koli ustreznih pravil v okviru STO. Pogodbenici zlasti pregledata vključitev dodatnih storitvenih sektorjev v področje uporabe tega oddelka iz člena 10.5 (Opredelitev pojmov in področje uporabe).

ODDELEK C

OPREDELITEV POJMOV IN SPLOŠNA NAČELA

ČLEN 10.11

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „cilj javne politike“ pomeni splošni cilj, da se doseže izid v splošno javno korist; ter
- (b) „naloge javnega interesa“ pomeni posebne dejavnosti, ki se opravljajo v splošno javno korist in se na trgu brez javnega posredovanja sicer ne bi opravljale oziroma bi se na trgu brez javnega posredovanja opravljale pod drugačnimi pogoji v smislu razpoložljivosti, kakovosti, varnosti, cenovne dostopnosti ali enake obravnave.

ČLEN 10.12

Zaupnost

1. Za izmenjavo informacij iz tega poglavja pogodbenici upoštevata omejitve, ki jih nalaga njuna zakonodaja v zvezi s poklicno in poslovno tajnostjo, in zagotovita zaščito poslovnih skrivnosti in drugih zaupnih informacij.

2. Vsako informacijo, sporočeno v okviru tega sporazuma, pogodbenica prejemnica šteje kot zaupno, razen če je druga pogodbenica dovolila razkritje ali dala to informacijo na voljo širši javnosti.

ČLEN 10.13

Reševanje sporov

Nobena od pogodbenic reševanja sporov v okviru tega sporazuma ne uporabi za zadeve iz oddelka A (Protikonkurenčno ravnanje) tega poglavja in člena 10.8 (Posvetovanja).

ČLEN 10.14

Sodelovanje

Za doseganje ciljev tega poglavja in okrepitev uveljavljanja učinkovite konkurence pogodbenici priznavata, da je v njunem skupnem interesu, da okrepita sodelovanje pri razvoju politike konkurence, vključno z nadzorom subvencij, odvisno od razpoložljivosti financiranja v okviru instrumentov in programov pogodbenic za sodelovanje.

POGLAVJE 11

PODJETJA V DRŽAVNI LASTI, PODJETJA, KI SO JIM DODELJENE POSEBNE PRAVICE ALI PRIVILEGIJI, IN PRAVNI MONOPOLI

ČLEN 11.1

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „poslovne dejavnosti“ pomeni dejavnosti, katerih končni rezultat je proizvodnja blaga ali opravljanje storitve, ki bo naprodaj na upoštevem trgu v količinah in po cenah, ki jih določi podjetje in so usmerjeni v ustvarjanje dobička¹;
- (b) „poslovni vidiki“ pomeni ceno, kakovost, razpoložljivost, tržljivost, prevoz in druge pogoje nakupa ali prodaje ali druge dejavnike, ki bi se običajno upoštevali pri poslovnih odločitvah podjetja, ki deluje v skladu z načeli tržnega gospodarstva v zadevnih podjetjih ali industriji;

¹ Pojasniti je treba, da dejavnosti, ki jih izvaja podjetje, ki posluje na nepridobitni podlagi ali na podlagi povračila stroškov, niso dejavnosti s pridobitnim namenom.

- (c) „določiti“ pomeni vzpostaviti ali dovoliti monopol ali ga razširiti na dodatno blago ali storitev;
- (d) „pravni monopol“ pomeni subjekt, vključno s skupino subjektov ali vladno agencijo in katero koli hčerinsko družbo, ki je na upoštevnem trgu na ozemlju pogodbenice določen kot edini ponudnik ali kupec blaga ali storitve, ne vključuje pa subjekta, ki mu je bila dodeljena izključna pravica intelektualne lastnine zgolj zaradi te dodelitve;
- (e) „podjetje, ki so mu dodeljene posebne pravice ali privilegiji“ pomeni vsako podjetje, vključno s katero koli javno ali zasebno hčerinsko družbo, ki mu je pogodbenica pravno ali dejansko dodelila posebne pravice ali privilegije;
- (f) „posebne pravice ali privilegiji“ pomeni pravice ali privilegije, ki jih pogodbenica dodeli omejenemu številu podjetij ali katerim koli hčerinskim družbam teh podjetij na določenem geografskem ali proizvodnem trgu, katerih učinek je znatna omejitev zmožnosti katerega koli drugega podjetja, da opravlja svojo dejavnost na istem geografskem ali proizvodnem trgu v podobnih okoliščinah; dodelitev licenc ali dovoljenj omejenemu številu podjetij pri dodeljevanju omejenih virov s pomočjo objektivnih, sorazmernih in nediskriminatornih meril samo po sebi ne predstavlja posebnih pravic ali privilegij; ter

- (g) „podjetje v državni lasti“ pomeni podjetje, vključno s katero koli hčerinsko družbo, v katerem pogodbenica neposredno ali posredno:
- (i) ima v lasti več kot 50 odstotkov vpisanega kapitala podjetja ali nadzoruje več kot 50 odstotkov glasov, povezanih z delnicami, ki jih je izdalo podjetje;
 - (ii) lahko imenuje več kot polovico članov upravnega odbora podjetja ali enakovrednega organa; ali
 - (iii) lahko izvaja nadzor nad strateškimi odločitvami podjetja.

ČLEN 11.2

Področje uporabe

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti iz odstavkov 1 do 3 člena XVII, GATT 1994 ter *Dogovora o razlagi člena XVII Splošnega sporazuma o carinah in trgovini iz leta 1994* ter iz odstavkov 1, 2 in 5 člena VIII GATS, ki so smiselno vključeni v ta sporazum in so njegov sestavni del.

2. To poglavje se uporablja za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole, ki opravljajo poslovno dejavnost. Če podjetje združuje poslovne in neposlovne dejavnosti¹, to poglavje zajema samo poslovne dejavnosti tega podjetja.
3. To poglavje se ne uporablja za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole, za katere je pogodbenica začasno sprejela ukrepe v odziv na nacionalne ali svetovne gospodarske razmere.
4. To poglavje se ne uporablja za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole, če so bili v katerem koli od treh preteklih zaporednih let letni prihodki od poslovnih dejavnosti podjetja ali tega monopola nižji od 200 milijonov posebnih pravic črpanja². Ta prag se uporablja za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole na podcentralni ravni vlade po petih letih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma.
5. To poglavje se ne uporablja za zajeta javna naročila pogodbenice ali njenih naročnikov v smislu člena 9.2 (Področje in obseg uporabe).

¹ To vključuje izvajanje obveznosti javne službe.

² Izračun prihodkov vključuje ustrezne prihodke vseh podjetij v državni lasti, podjetij, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole, vključno s prihodki hčerinskih družb, ki se ukvarjajo s poslovnimi dejavnostmi na istih ali povezanih trgih.

6. To poglavje se ne uporablja za podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravne monopole, ki so v lasti ali pod nadzorom vladnega organa pogodbenice, pristojnega za nacionalno obrambo, javni red ali javno varnost, razen če se ukvarjajo izključno s poslovnimi dejavnostmi, ki niso povezane z nacionalno obrambo, javnim redom ali javno varnostjo.
7. To poglavje se ne uporablja za storitve, ki jih opravljajo podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravni monopoli pri izvajanju vladnih pooblastil¹.
8. To poglavje se ne uporablja za ukrepe iz Priloge 11 (Posebna pravila za Vietnam glede podjetij v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravni monopoli).

ČLEN 11.3

Splošne določbe

1. Nič v tem poglavju ne vpliva na zakone in druge predpise pogodbenice, ki urejajo njene sisteme državnega lastništva.

¹ Izraz „storitev, opravljena pri izvajanju javnih pooblastil“ ima enak pomen, kot je opredeljen v pododstavku 3(c) člena I GATS.

2. Brez poseganja v pravice in obveznosti vsake pogodbenice v skladu s tem poglavjem nobena določba tega poglavja pogodbenici ne preprečuje, da bi ustanovila ali ohranila podjetja v državni lasti, da bi podjetjem podelila posebne pravice ali privilegije ali da bi določila ali ohranila monopole.

3. Pogodbenica ne sme zahtevati ali spodbujati svojih podjetij v državni lasti, podjetij, ki imajo posebne pravice ali privilegije, ali pravnih monopolov, da ravnajo na način, ki ni v skladu s tem poglavjem.

ČLEN 11.4

Nediskriminacija in poslovni vidiki

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njena podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravni monopoli, kadar opravljajo poslovne dejavnosti:

- (a) ravnajo v skladu s poslovnimi vidiki pri nakupu ali prodaji blaga ali storitev, razen pri izpolnjevanju nalog, ki se nanašajo na njihovo pooblastilo za opravljanje javnih storitev, ki so v skladu s pododstavkom 1(b);
- (b) pri nakupu blaga ali storitve:
 - (i) blagu ali storitvi, ki ju dobavi podjetje druge pogodbenice, zagotovijo obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovijo podobnemu blagu ali podobni storitvi, ki ju dobavijo podjetja pogodbenice; ter

- (ii) blagu ali storitvi, ki ju dobavi podjetje vlagateljev druge pogodbenice na ozemlju pogodbenice, zagotovijo obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovijo podobnemu blagu ali podobni storitvi, ki ju dobavijo podjetja ali vlagatelji druge pogodbenice na upoštevnem trgu na ozemlju pogodbenice;

(c) pri prodaji blaga ali storitve:

- (i) podjetju druge pogodbenice zagotovijo obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovijo podjetjem pogodbenice; ter
- (ii) podjetju vlagateljev druge pogodbenice na ozemlju pogodbenice zagotovijo obravnavo, ki ni manj ugodna od obravnave, ki jo zagotovijo podjetjem ali vlagateljem druge pogodbenice na upoštevnem trgu na ozemlju pogodbenice.

2. Odstavek 1 podjetjem v državni lasti, podjetjem, ki so jim dodeljene posebne pravice ali privilegiji, ali pravnim monopolom ne preprečuje:

- (a) nakupa ali dobave blaga ali storitev pod drugačnimi pogoji, vključno s tistimi, ki se nanašajo na ceno; ali
- (b) zavrnitve nakupa ali dobave blaga ali storitev,

pod pogojem, da se taki drugačni pogoji ali zavrnitev izvajajo v skladu s poslovnimi vidiki.

3. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata za sektorje, določene v členu 8.3 (Področje uporabe) in členu 8.9 (Področje uporabe).

4. Odstavka 1 in 2 se uporabljata za poslovne dejavnosti podjetij v državni lasti, podjetij, ki se jim dodelijo posebne pravice ali privilegiji, in pravnih monopolov, če bi ista dejavnost vplivala na trgovino s storitvami in naložbe v zvezi s katerimi je pogodbenica sprejela obvezo v skladu s členom 8.5 (Nacionalna obravnava), členom 8.6 (Obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi), členom 8.11 (Nacionalna obravnava), pod pogoji ali pridržki, določenimi na njenem seznamu specifičnih obvez iz Priloge 8-A (Seznam specifičnih obvez Unije) oziroma 8-B (Seznam specifičnih obvez Vietnama) v skladu s členom 8.7 (Seznam specifičnih obvez) in členom 8.12 (Seznam specifičnih obvez). Pojasniti je treba, da imajo v primeru navzkrižja med odstavkom 4 člena 11.2 (Področje uporabe) in pogoji ali pridržki, določenimi na seznamu specifičnih obvez pogodbenice v skladu s členom 8.7 (Seznam specifičnih obvez) in členom 8.12 (Seznam specifičnih obvez) prednost seznamami.

ČLEN 11.5

Regulativni okvir

1. Pogodbenici si prizadevata zagotoviti, da podjetja v državni lasti, podjetja, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravni monopoli upoštevajo mednarodno priznane standarde upravljanja podjetij.

2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da njeni regulativni organi ali funkcije niso odgovorni nobenemu podjetju ali subjektom, ki jih urejajo, da bi se zagotovila učinkovitost regulativnih organov ali funkcij, in da delujejo nepristransko¹ v podobnih okoliščinah v zvezi z vsemi podjetji ali subjekti, ki jih urejajo, vključno s podjetji v državni lasti, podjetji, ki imajo posebne pravice ali privilegije, ter pravnimi monopoli².
3. Vsaka pogodbenica zagotovi izvrševanje zakonov in drugih predpisov na dosleden in nediskriminatoren način, tudi v zvezi s podjetji v državni lasti, podjetji, ki imajo posebne pravice ali privilegije, in pravnimi monopoli.

¹ Pojasniti je treba, da je treba nepristranskost, s katero regulativni organ izvaja regulativne funkcije, oceniti glede na splošni vzorec ali prakso tega regulativnega organa.

² Pojasniti je treba, da za tiste sektorje, za katere sta se pogodbenici v drugih poglavjih dogovorili o posebnih obveznostih glede regulativnega organa, prevladajo ustrezne določbe drugih poglavij.

ČLEN 11.6

Preglednost

1. Pogodbenica, ki ima razloge za domnevo, da so na njene interese v skladu s tem poglavjem negativno vplivale poslovne dejavnosti podjetja v državni lasti, podjetja, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravnega monopola druge pogodbenice, lahko od druge pogodbenice v pisni obliki zahteva, naj predloži informacije o poslovanju tega podjetja ali monopola. V zahtevi morajo biti navedene informacije o podjetju ali monopolu, izdelkih ali storitvah in zadevnih trgih ter navedbe, da podjetje ali monopol izvaja prakse, ki omejujejo trgovino ali naložbe med pogodbenicama.
2. Informacije iz odstavka 1 vključujejo:
 - (a) lastništvo in strukturo glasovalnih pravic podjetja ali monopola, z navedbo odstotka delnic in deleža glasovalnih pravic, ki jih imata skupaj pogodbenica ali podjetje v državni lasti, podjetje, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravni monopol;
 - (b) opis kakršnih koli posebnih delnic ali posebnih glasovalnih ali drugih pravic, ki jih imata skupaj pogodbenica ali podjetje v državni lasti, podjetje, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravni monopol, če se take pravice razlikujejo od pravic, povezanih z navadnimi delnicami podjetja ali monopola;

- (c) organizacijsko strukturo podjetja ali monopola, sestavo upravnega odbora ali enakovrednega organa, ki izvaja neposredni ali posredni nadzor v takem podjetju ali subjektu, ter navzkrižna lastništva in druge povezave z različnimi podjetji v državni lasti, podjetji, ki imajo posebne pravice ali privilegije, ali pravnimi monopoli;
 - (d) opis, katere vladne službe ali javni organi urejajo ali nadzirajo podjetje ali monopol, opis linij poročanja¹ ter pravice in prakse vladnih služb ali katerega koli javnega organa pri imenovanju, razrešitvi ali plačevanju vodstvenih delavcev;
 - (e) letne prihodke ali bilančno vsoto ali oboje;
 - (f) izjeme, imunitete in druge ukrepe, vključno z ugodnejšo obravnavo, ki se uporablja na ozemlju pogodbenice, na katero je zahteva naslovljena, za katero koli podjetje v državni lasti, podjetje, ki ima posebne pravice ali privilegije, ali pravni monopol.
3. Pogodbenica lahko od druge pogodbenice zahteva, da predloži dodatne informacije v zvezi z izračuni praga prihodkov iz odstavka 4 člena 11.2 (Področje uporabe).

¹ Pojasniti je treba, da pogodbenici ni treba razkriti niti poročil niti vsebine nobenega poročila.

4. Odstavki 1 do 3 od nobene pogodbenice ne zahtevajo, da razkrije zaupne informacije, če bi bilo to v nasprotju z njenimi zakoni in predpisi, bi oviralo izvrševanje zakonodaje ali bi bilo sicer v nasprotju z javnim interesom ali bi vplivalo na upravičene poslovne interese določenih podjetij.
5. V primeru Unije se pododstavki 2(a) do 2(e) ne uporabljajo za podjetja, ki se uvrščajo med mala ali srednja podjetja, kakor so opredeljena v pravu Unije.

ČLEN 11.7

Tehnično sodelovanje

Pogodbenici ob priznavanju pomena spodbujanja učinkovitih pravnih in regulativnih okvirov za podjetja v državni lasti sodelujeta v medsebojno dogovorjenih dejavnostih tehničnega sodelovanja z namenom spodbujanja učinkovitosti in preglednosti državnih podjetij, če so na voljo finančna sredstva v okviru instrumentov in programov sodelovanja pogodbenice.

POGLAVJE 12

INTELEKTUALNA LASTNINA

ODDELEK A

SPLOŠNE DOLOČBE IN NAČELA

ČLEN 12.1

Cilji

1. Cilji tega poglavja so:
 - (a) olajšati razvoj, proizvodnjo in trženje inovativnih in ustvarjalnih izdelkov med pogodbenicama, ter s tem prispevati k bolj trajnostnemu in vključujočemu gospodarstvu vsake pogodbenice; ter
 - (b) doseči ustrezno in učinkovito raven varstva in izvrševanja pravic intelektualne lastnine.

2. Varstvo in izvrševanje pravic intelektualne lastnine bi morala prispevati k pospeševanju tehnoloških inovacij ter prenosu in razširjanju tehnologije v vzajemno korist proizvajalcev in uporabnikov tehnološkega znanja, in to na način, ki vodi k družbeni in gospodarski blaginji ter uravnoveženim pravicam in obveznostim.

ČLEN 12.2

Narava in področje uporabe obveznosti

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti v okviru mednarodnih pogodb, ki se nanašajo na intelektualno lastnino, katere pogodbenici sta, vključno s Sporazumom TRIPS. Pogodbenici zagotovita ustrezno in učinkovito izvajanje teh pogodb. To poglavje dopolnjuje in podrobneje opredeljuje te pravice in obveznosti med pogodbenicama, katerih cilj je zagotoviti ustrezno in učinkovito izvajanje teh pogodb, ter ravnovesje med pravicami imetnikov intelektualne lastnine in interesom javnosti.
2. V tem sporazumu se intelektualna lastnina nanaša vsaj na vse kategorije intelektualne lastnine iz oddelkov 1 do 7 dela II Sporazuma TRIPS, in sicer:
 - (a) avtorske in sorodne pravice;
 - (b) blagovne znamke;
 - (c) geografske označbe;

- (d) industrijske modele;
- (e) patentne pravice;
- (f) topografije integriranih vezij;
- (g) varstvo nerazkritih informacij; ter
- (h) sorte rastlin.

3. Varstvo intelektualne lastnine vključuje varstvo pred nelojalno konkurenco iz člena 10*bis* *Pariške konvencije za varstvo industrijske lastnine* z dne 20. marca 1883, kakor je bila nazadnje revidirana 14. julija 1967 v Stockholmu (v nadaljnjem besedilu: *Pariška konvencija*).

ČLEN 12.3

Obravnava po načelu države z največjimi ugodnostmi

Glede varstva intelektualne lastnine se kakršna koli prednost, ugodnost, posebna pravica ali nedotakljivost, ki jo pogodbenica dodeli državljanom katere koli tretje države, takoj in brezpogojno dodeli tudi državljanom druge pogodbenice ob upoštevanju izjem iz členov 4 in 5 Sporazuma TRIPS.

ČLEN 12.4

Izčrpanje

Vsaka pogodbenica lahko sama vzpostavi lasten režim za izčrpanje pravic intelektualne lastnine v skladu z ustreznimi določbami Sporazuma TRIPS.

ODDELEK B

STANDARDI GLEDE PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE

PODODDELEK 1

AVTORSKE IN SORODNE PRAVICE

ČLEN 12.5

Zagotovljeno varstvo

1. Pogodbenici ravnata v skladu s pravicami in obveznostmi iz naslednjih mednarodnih pogodb:
 - (a) *Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del* z dne 9. septembra 1886, kakor je bila nazadnje revidirana 24. julija 1971 v Parizu (v nadaljnjem besedilu: Bernska konvencija);

(b) *Mednarodna konvencija za varstvo izvajalcev, proizvajalcev fonogramov in radiodifuznih organizacij*, sprejeta 26. oktobra 1961 v Rimu; ter

(c) Sporazum TRIPS.

2. Pogodbenici pristopita k naslednjima mednarodnima pogodbama v treh letih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma:

(a) *Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o avtorski pravici*, sprejeta 20. decembra 1996 v Ženevi; ter

(b) *Pogodba Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o izvedbah in fonogramih*, sprejeta 20. decembra 1996 v Ženevi.

ČLEN 12.6

Avtorji

Vsaka pogodbenica avtorjem zagotovi izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo:

(a) neposredno ali posredno reprodukcijo dela ali celote njihovih del na kakršen koli način in v kakršni koli obliki;

(b) kakršno koli distribucijo izvirnikov ali njihovih kopij v javnosti s prodajo ali drugačnim prenosom lastninske pravice; ter

- (c) predvajanje njihovih del v javnosti, žično ali brezžično, vključno z objavo njihovih del v javnosti na tak način, da imajo posamezniki do njih dostop na kraju in v času, ki si ju sami izberejo.

ČLEN 12.7

Izvajalci

Vsaka pogodbenica izvajalcem zagotovi izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo:

- (a) snemanje njihovih izvedb;
- (b) neposredno ali posredno reprodukcijo dela ali celote posnetkov njihovih izvedb na kakršen koli način in v kakršni koli obliki;
- (c) distribucijo posnetkov njihovih izvedb v javnosti s prodajo ali drugačnim prenosom lastninske pravice;
- (d) objavo posnetkov njihovih izvedb v javnosti, žično ali brezžično, na tak način, da imajo posamezniki do njih dostop na kraju in v času, ki si ju sami izberejo; ter

- (e) brezžično radiodifuzijo in predvajanje njihovih neposnetih izvedb javnosti, razen kadar gre za radiodifuzno izvedbo.

ČLEN 12.8

Proizvajalci fonogramov

Vsaka pogodbenica proizvajalcem fonogramov zagotovi izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo:

- (a) neposredno ali posredno reprodukcijo dela ali celote njihovih fonogramov na kakršen koli način in v kakršni koli obliki;
- (b) distribucijo posnetkov njihovih fonogramov, vključno z njihovimi kopijami, s prodajo ali drugačnim prenosom lastninske pravice; ter
- (c) objavo njihovih fonogramov v javnosti, žično ali brezžično, na tak način, da imajo posamezniki do njih dostop na kraju in v času, ki si ju sami izberejo.

ČLEN 12.9

Radiodifuzne organizacije

Vsaka pogodbenica radiodifuznim organizacijam zagotovi izključno pravico, da odobrijo ali prepovejo:

- (a) snemanje njihovih oddaj;
- (b) reprodukcijo posnetkov njihovih oddaj;
- (c) distribucijo posnetkov njihovih oddaj v javnosti; ter
- (d) ponovno brezžično oddajanje njihovih oddaj.

ČLEN 12.10

Radiodifuzija in predvajanje javnosti

Vsaka pogodbenica izvajalcem in proizvajalcem fonogramov zagotovi pravico do primerne enkratnega nadomestila, ki jim ga poravnava uporabnik, če se fonogram, objavljen za komercialne namene, ali reprodukcija takega fonograma uporablja za brezžično radiodifuzijo ali za kakršno koli predvajanje v javnosti. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se to nadomestilo razdeli med zadevne izvajalce in proizvajalce fonogramov. Če ni dogovora med izvajalci in proizvajalci fonogramov, lahko vsaka pogodbenica določi pogoje glede razdelitve tega nadomestila mednje.

ČLEN 12.11

Trajanje varstva

1. Pravice avtorja literarnega ali umetniškega dela v smislu člena 2 Bernske konvencije trajajo za čas avtorjevega življenja in najmanj 50 let po njegovi smrti, ne glede na to, kdaj je bilo delo zakonito predvajano javnosti.
2. Kadar je delo ustvarilo več avtorjev, se rok iz odstavka 1 računa od smrti soavtorja, ki je umrl zadnji.
3. Pravice izvajalcev potečejo najmanj 50 let po datumu izvedbe. Če je bil v tem obdobju posnetek izvedbe zakonito izdan ali zakonito priobčen javnosti, trajajo pravice izvajalcev najmanj 50 let od prve izdaje ali prvega zakonitega predvajanja javnosti, odvisno od tega, kaj se je zgodilo prej.
4. Pravice proizvajalcev fonogramov potečejo najmanj 50 let po nastanku posnetka. Če je v tem obdobju fonogram zakonito objavljen, te pravice potečejo najmanj 50 let od datuma prve zakonite objave. Če v obdobju iz prvega stavka ni bilo zakonite objave in se v tem času fonogram ne predvaja zakonito v javnosti, te pravice potečejo najmanj 50 let od datuma prvega zakonitega predvajanja v javnosti.

5. Obdobje veljavnosti pravic radiodifuznih organizacij ni krajše od 50 let od prvega oddajanja programov, ne glede na to, ali je to oddajanje žično ali brezžično, tudi po kablu ali prek satelita.
6. Pogoji, določeni v tem členu, se računajo od 1. januarja leta, ki sledi dogodku, s katerim je pravica nastala.

ČLEN 12.12

Zaščita tehnoloških ukrepov

1. Vsaka pogodbenica zagotovi ustrezno pravno varstvo proti izogibanju veljavnim tehnološkim ukrepom, ki jih uporablja imetnik katere koli avtorske pravice ali z njo povezane pravice, kadar se oseba, ki se tem ukrepom izogiba, tega zaveda ali če obstajajo utemeljeni razlogi, da se tega zaveda.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi ustrezno pravno varstvo proti proizvodnji, uvozu, distribuciji, prodaji, najemu, ponudbi javnosti za prodajo ali najem ali posedovanju za komercialne namene naprav, izdelkov ali komponent oziroma izvajanju storitev, ki:
 - (a) se promovirajo, oglašujejo ali tržijo z namenom izoginitve veljavnim tehnološkim ukrepom;

(b) so le majhnega komercialnega pomena ali imajo le majhno uporabo razen izognitve veljavnim tehnološkim ukrepom; ali

(c) se oblikujejo, producirajo, priredijo ali izvajajo za namene omogočanja ali olajševanja izogibanja veljavnim tehnološkim ukrepom.

3. Pri zagotavljanju primerne pravnega varstva v skladu z odstavkoma 1 in 2 lahko pogodbenica sprejme ali ohrani ustrezne omejitve ali izjeme pri ukrepih za izvajanje navedenih odstavkov. Obveznosti iz odstavkov 1 in 2 ne posegajo v pravice, omejitve, izjeme ali zaščito v zvezi s kršitvijo avtorskih ali sorodnih pravic po domačem pravu vsake pogodbenice.

4. V tem členu izraz „tehnološki ukrepi“ pomeni vsakršno tehnologijo, napravo ali komponento, ki je ob običajnem obratovanju namenjena preprečevanju ali omejevanju dejanj v zvezi z deli ali drugimi vsebinami, ki jih ni dovolil imetnik avtorskih ali katerih koli sorodnih pravic, kot je določeno v domači zakonodaji. Tehnološki ukrepi se štejejo za „veljavne“, kadar uporabo zaščenega dela ali drugih vsebin nadzorujejo nosilci pravic z nadzorom dostopa ali varnostnim postopkom, kot so kodiranje, šifriranje ali druge transformacije dela oziroma vsebine, ali z mehanizmom za nadzor kopiranja, ki doseže cilj zaščite.

ČLEN 12.13

Varstvo podatkov za upravljanje pravic

1. Vsaka pogodbenica zagotovi ustrezno pravno varstvo proti vsaki osebi, ki zavestno nepooblaščno stori katero koli od naslednjih dejanj:

- (a) odstrani ali spremeni kateri koli elektronski podatek za upravljanje pravic; ali
- (b) distribuira, uvaža za distribucijo, razširja, predvaja ali objavi v javnosti dela, izvedbe, fonograme ali druge vsebine, varovane v skladu s tem pododdelkom, s katerih so bili nepooblaščno odstranjeni ali na katerih so bili nepooblaščno spremenjeni elektronski podatki za upravljanje pravic,

če se ta oseba zaveda oziroma če obstaja utemeljen razlog, da se zaveda, da s takim ravnanjem povzroča, omogoča, olajšuje ali prikriva kršitev avtorskih ali sorodnih pravic, kot je določeno z domačo zakonodajo.

2. V tem členu izraz „podatki za upravljanje pravic“ pomeni vsakršne podatke, ki jih predloži imetnik pravice in ki opredeljujejo delo ali druge vsebine iz tega pododdelka, avtorja ali katerega koli drugega imetnika pravice, ali podatke o pogojih uporabe dela ali druge vsebine, oziroma kakršne koli številke ali kode, ki predstavljajo take podatke.

3. Odstavek 2 se uporablja, ko je kateri koli od podatkov iz navedenega odstavka povezan s kopijo dela ali drugih vsebin iz tega pododdelka ali pa se zdi, da je povezan s predvajanjem teh del ali vsebin javnosti.

ČLEN 12.14

Izjeme in omejitve

1. Vsaka pogodbenica lahko v skladu z mednarodnimi pogodbami, katerih pogodbenica je, določi izjeme in omejitve glede pravic iz členov 12.6 (Avtorji) do 12.10 (Radiodifuzija in predvajanje javnosti) le v nekaterih posebnih primerih, ki niso v nasprotju z običajno uporabo vsebin in ne posegajo nerazumno v pravne interese imetnikov pravice.

2. Vsaka pogodbenica določi, da je reprodukcija dela ali vsebin iz členov 12.6 (Avtorji) do 12.10 (Radiodifuzija in predvajanje javnosti), ki je prehodna ali naključna ter sestavni in bistveni del tehnološkega procesa in katere edini namen je omogočiti:

(a) prenos po omrežju med tretjimi osebami po posredniku; ali

(b) zakonito uporabo

dela ali druge vsebine, ki jo je treba opraviti in ki nima neodvisnega ekonomskega pomena, izvzeta iz pravice reprodukcije iz členov 12.6 (Avtorji) do 12.10 (Radiodifuzija in predvajanje javnosti).

ČLEN 12.15

Sledna pravica umetnikov pri umetniških delih

1. Pogodbenica lahko v korist avtorja izvirnega umetniškega dela določi sledno pravico, ki je opredeljena kot neodtujljiva pravica, v skladu s katero avtor ob vsaki nadaljnji prodaji dela prejme nadomestilo, ki temelji na prodajni ceni, po tem ko je avtor prvič prenesel delo.
2. Pravica iz odstavka 1 se uporablja za vse nadaljnje prodaje, v katere so kot prodajalci, kupci ali posredniki vključeni strokovnjaki na umetniškem trgu, kot so prodajni saloni, umetniške galerije in drugi poklicni trgovci z umetninami.
3. Pogodbenica lahko določi, da se pravica iz odstavka 1 ne uporablja pri nadaljnjih prodajah, če je prodajalec dobil delo neposredno od avtorja manj kot tri leta pred ponovno prodajo in če prodajna cena ne presega določenega minimalnega zneska.

4. Pravica iz odstavka 1 se lahko zahteva v pogodbenici le, če domača zakonodaja pogodbenice, iz katere izhaja avtor, to dovoljuje, in v obsegu, ki ga dovoljuje pogodbenica, v kateri se ta pravica zahteva. Postopek za pobiranje in zneski se določijo z domačo zakonodajo.

ČLEN 12.16

Sodelovanje na področju kolektivnega upravljanja pravic

Pogodbenici si prizadevata za spodbujanje dialoga in sodelovanja med svojima kolektivnima organizacijama z namenom spodbujanja dostopnosti del in drugih zaščitenih vsebin na ozemlju pogodbenic ter prenosa nadomestil za uporabo takih del ali drugih zaščitenih vsebin.

PODODDELEK 2

BLAGOVNE ZNAMKE

ČLEN 12.17

Mednarodne pogodbe

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti po *Protokolu k Madridskemu sporazumu o mednarodnem registriranju znamk*, sprejetem 27. junija 1989 v Madridu, kakor je bil nazadnje spremenjen 12. novembra 2007.
2. Vsaka pogodbenica uporablja klasifikacijo, določeno v *Nicejskem aranžmaju o mednarodni klasifikaciji proizvodov in storitev zaradi registracije znamk*, podpisanem 15. junija 1957 v Nici, kakor je bil spremenjen 28. septembra 1979 (v nadaljnjem besedilu: nicejska klasifikacija)¹.
3. Vsaka pogodbenica poenostavi in razvije svoje postopke registracije blagovnih znamk, med drugim z uporabo *Pogodbe o pravu znamk*, sprejete 27. oktobra 1994 v Ženevi, in *Singapurske pogodbe o pravu blagovnih znamk*, sprejete 27. marca 2006 v Singapurju, kot referenčne točke.

¹ Pojasniti je treba, da pogodbenica uporabi posodobljene različice nicejske klasifikacije, če je posodobljeno različico objavila WIPO, v primeru Vietnama pa je bil objavljen uradni prevod.

ČLEN 12.18

Pravice, dodeljene z blagovno znamko

Registrirana blagovna znamka dodeljuje imetniku izključne pravice. Imetnik ima pravico preprečiti vsem tretjim osebam, ki nimajo njegovega soglasja, da v poteku trgovine uporabljajo:

- (a) kakršen koli znak, ki je enak blagovni znamki, za enako blago ali storitve kot so tiste, za katere je registrirana blagovna znamka¹; ter
- (b) kakršen koli znak, ki je enak ali podoben blagovni znamki, za enako ali podobno blago ali storitve kot so tiste, za katere je registrirana blagovna znamka, kadar bi taka uporaba verjetno povzročila zmedo v javnosti.

ČLEN 12.19

Postopek registracije

1. Vsaka pogodbenica zagotovi sistem registracije blagovnih znamk, v okviru katerega je vsaka dokončna zavrnitev registracije blagovne znamke, ki jo sprejme ustrezen urad za blagovne znamke, ustrezno utemeljena in se pisno posreduje.

¹ Pojasniti je treba, da to ne posega v člen 12.21 (Izjeme od pravic, dodeljenih z blagovno znamko).

2. Vsaka pogodbenica zagotovi možnost nasprotovanja vlogam za blagovne znamke in priložnost, da se vložnik blagovne znamke odzove na to nasprotovanje.
3. Vsaka pogodbenica zagotovi javno dostopno elektronsko podatkovno bazo vlog za blagovne znamke in registracij blagovnih znamk.

ČLEN 12.20

Sloveče blagovne znamke

Za namene izvajanja varstva slovečih blagovne znamk iz člena 6*bis* Pariške konvencije ter odstavkov 2 in 3 člena 16 Sporazuma TRIPS pogodbenici upoštevata *skupno priporočilo o določbah glede varstva slovečih znamk*, ki sta ga sprejeli Skupščina Pariške unije za varstvo industrijske lastnine in Generalna skupščina WIPO v štiriintridesetem krogu sej skupščin držav članic WIPO od 20 do 29 septembra 1999.

ČLEN 12.21

Izjeme glede pravic, dodeljenih z blagovno znamko

Vsaka pogodbenica:

- (a) zagotovi pošteno uporabo opisnih pogojev¹ kot omejene izjeme glede pravic, dodeljenih z blagovnimi znamkami; ter
- (b) lahko določi druge omejene izjeme,

če te omejene izjeme upoštevajo pravne interese lastnikov blagovnih znamk in tretjih oseb.

¹ Poštena uporaba opisnih pogojev vključuje uporabo znaka za označevanje geografskega izvora blaga ali storitev, kadar je taka uporaba v skladu s poštenimi poslovnimi praksami v industrijskih ali komercialnih zadevah.

ČLEN 12.22

Razveljavitev registrirane blagovne znamke¹

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da se registrirana blagovna znamka razveljavi, če je v neprekinjenem obdobju petih let pred zahtevo za preklic lastnik ali pridobitelj licence s strani lastnika na zadevnem ozemlju ni dejansko² uporabljal za blago ali storitve, za katere je registrirana, brez utemeljenih razlogov, razen če se uporaba začne ali ponovno začne vsaj tri mesece pred zahtevo za razveljavitev. Pogodbenica lahko določi, da se ta izjema ne upošteva, če do priprav na začetek ali ponovni začetek pride šele potem, ko imetnik ugotovi, da se lahko vloži zahteva za razveljavitev.
2. Pogodbenica lahko določi, da se lahko blagovna znamka razveljavi, če po datumu, ko je bila registrirana, zaradi dejanj ali opustitve dejanj imetnika postane splošno ime v trgovini za izdelek ali storitev, za katero je registrirana.

¹ Za Vietnam je „razveljavitev“ enakovredna „preklicu“.

² Dejanska uporaba pomeni dejansko uporabo za namene trgovanja z zadevnim blagom ali storitvami, da bi se ustvarilo dobro ime. Na splošno to pomeni resnično prodajo, v zadevnem obdobju pa mora priti do določene prodaje blaga ali opravljanja storitev. Uporaba pri oglaševanju lahko pomeni dejansko uporabo. Vendar pa samo pripravljalni ukrepi ne štejejo za dejansko uporabo blagovne znamke. Dejanska uporaba se ne nanaša na simbolično ali navidezno uporabo, namenjeno izključno vzdrževanju znamke v registru.

3. Zaradi kakršne koli uporabe registrirane blagovne znamke s strani imetnika ali z njegovim soglasjem glede blaga ali storitev, za katere je registrirana, ki bi lahko zavajala javnost, zlasti glede narave, kakovosti ali geografskega porekla tega blaga ali storitev, se lahko blagovna znamka razveljavi ali prepove z zadevnim domačim pravom.

PODODDELEK 3

GEOGRAFSKE OZNAČBE

ČLEN 12.23

Področje uporabe

1. Ta pododdelek se uporablja za priznavanje in zaščito geografskih označb za vina, žgane pijače, kmetijske proizvode in živila s poreklom z ozemelj pogodbenic.
2. Geografske označbe pogodbenice, ki se zaščitijo v drugi pogodbenici, so predmet tega pododdelka le, če so zaščitene kot geografske označbe v skladu s sistemom iz člena 12.24 (Sistem registracije in zaščite geografskih označb) na ozemlju pogodbenice porekla.

ČLEN 12.24

Sistem registracije in zaščite geografskih označb

1. Vsaka pogodbenica vzdržuje sistem za registracijo in zaščito geografskih označb, ki vsebuje vsaj naslednje elemente:
 - (a) register geografskih označb, ki so zaščitene na ozemlju te pogodbenice;
 - (b) upravni postopek, s katerim se preveri, ali geografske označbe, ki bodo vpisane v register iz pododstavka (a) ali ohranjene v njem, opredeljujejo blago kot s poreklom z ozemlja, iz regije ali kraja pogodbenice, kadar se določena kakovost, ugled ali druga značilnost blaga pripisujejo zlasti njegovemu geografskemu poreklu;
 - (c) postopek ugovora, ki omogoča upoštevanje pravnih interesov fizičnih ali pravnih oseb; ter
 - (d) postopke za popravek in izbris ali preklic učinkov vpisov v register iz pododstavka (a), ki upoštevajo pravne interese tretjih oseb in imetnikov pravic zadevnih registriranih geografskih označb¹.

¹ Brez poseganja v njeno domačo zakonodajo o sistemu registracije in zaščite geografskih označb vsaka pogodbenica zagotovi pravno sredstvo za razveljavitev registracije geografskih označb.

2. Vsaka pogodbenica lahko v svoji domači zakonodaji zagotovi širše varstvo, kot se zahteva na podlagi tega pododdelka, če taka zaščita ni v nasprotju z zaščito, zagotovljeno v okviru tega sporazuma.

ČLEN 12.25

Uveljavljene geografske označbe

1. Vietnam po zaključku postopka ugovora in pregleda geografskih označb Unije iz dela A Priloge 12-A (Seznam geografskih označb) priznava, da so te označbe geografske označbe v smislu odstavka 1 člena 22 Sporazuma TRIPS in da jih je Unija registrirala v skladu s sistemom iz člena 12.24 (Sistem registracije in zaščite geografskih označb). Vietnam zaščiti te geografske označbe v skladu z ravno zaščito iz tega sporazuma.

2. Unija po zaključku postopka ugovora in pregleda geografskih označb Vietnama iz dela B Priloge 12-A (Seznam geografskih označb) priznava, da so te označbe geografske označbe v smislu odstavka 1 člena 22 Sporazuma TRIPS in da jih je Vietnam registriral v skladu s sistemom iz člena 12.24 (Sistem registracije in zaščite geografskih označb). Unija zaščiti te geografske označbe v skladu z ravno zaščito iz tega sporazuma.

ČLEN 12.26

Sprememba seznama geografskih označb

1. Pogodbenici lahko spremenita seznam geografskih označb iz Priloge 12-A (Seznam geografskih označb) v skladu s postopkom iz pododstavka 3(a) člena 12.63 (Delovna skupina za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami) in odstavkom 1 člena 17.5 (Spremembe), med drugim z:
 - (a) odstranitvijo geografskih označb, ki niso več zaščitene v državi porekla; ali
 - (b) dodajanjem geografskih označb po končanem postopku ugovora in po ustreznem pregledu geografskih označb iz člena 12.25 (Uveljavljene geografske označbe) obeh pogodbenic.
2. Geografska označba za vina, žgane pijače, kmetijske proizvode ali živila se načeloma ne doda Prilogi 12-A (Seznam geografskih označb), če je to ime, ki je na dan podpisa tega sporazuma navedeno v ustreznem registru pogodbenice s statusom „Registrirano“.

ČLEN 12.27

Zaščita geografskih označb

1. Vsaka pogodbenica zagotovi zainteresiranim stranem pravna sredstva za preprečitev:
 - (a) uporabe geografske označbe druge pogodbenice iz Priloge 12-A (Seznam geografskih označb) za kateri koli proizvod, ki se uvršča v skupino proizvodov, kot je opredeljena v Prilogi 12-B (Skupine proizvodov) in podrobno določena v Prilogi 12-A (Seznam geografskih označb) za to geografsko označbo, in ki:
 - (i) nima porekla v državi porekla, ki je v Prilogi 12-A (Seznam geografskih označb) podrobno določena za to geografsko označbo; ali
 - (ii) ima poreklo v državi porekla, ki je v Prilogi 12-A (Seznam geografskih označb) podrobno določena za to geografsko označbo, vendar ni bil proizveden v skladu z zakoni in drugimi predpisi druge pogodbenice, ki bi se uporabljali, če bi bil proizvod namenjen potrošnji v drugi pogodbenici;
 - (b) uporabe vsakršnega sredstva pri imenovanju ali predstavitvi blaga, ki bi označevalo ali nakazovalo, da določeno blago izvira z geografskega območja, ki ni dejanski kraj porekla, na način, ki bi zavajal javnost glede geografskega porekla ali narave blaga; ter
 - (c) katere koli druge uporabe, ki pomeni dejanje nelojalne konkurence v smislu člena 10*bis* Pariške konvencije.

2. Zaščita iz pododstavka 1(a) se zagotovi, tudi če je navedeno dejansko poreklo proizvoda ali je geografska označba uporabljena v prevodu ali skupaj z izrazi, kot so „vrsta“, „tip“, „slog“, „ponaredek“ ali podobno.
3. Brez poseganja v člen 23 Sporazuma TRIPS pogodbenici skupaj določita praktične pogoje uporabe, pod katerimi se enakozvočne geografske označbe med seboj razlikujejo, ob upoštevanju potrebe po zagotavljanju enake obravnave zadevnih proizvajalcev in preprečevanju zavajanja potrošnikov. Enakozvočnica, zaradi katere potrošniki napačno menijo, da proizvod prihaja z drugega ozemlja, se ne registrira, čeprav ime točno ustreza zadevnemu ozemlju, regiji ali kraju porekla zadevnega proizvoda.
4. Kadar pogodbenica v okviru pogajanj s tretjo državo predlaga zaščito geografske označbe tretje države, ki je enakozvočnica geografske označbe druge pogodbenice, zaščitene na podlagi tega pododdelka, o tem obvesti drugo pogodbenico in ji da priložnost, da predloži svoje pripombe, preden se geografska označba tretje države zaščiti.
5. Ta pododdelek pogodbenice ne zavezuje, da bi morala zaščititi geografsko označbo druge pogodbenice, ki ni ali ni več zaščitena v državi porekla. Pogodbenica obvesti drugo pogodbenico, če geografska označba v državi porekla ni več zaščitena. Takšno uradno obvestilo se pošlje v skladu z odstavkom 3 člena 12.63 (Delovna skupina za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami).

6. Od pogodbenice se ne zahteva, da z geografsko označbo zaščiti ime, ki je v nasprotju z imenom rastlinske sorte ali živalske pasme in ki bi zaradi tega lahko potrošnika zavedlo glede resničnega porekla proizvoda.

ČLEN 12.28

Izjeme

1. Ne glede na člen 12.27 (Zaščita geografskih označb), zaščita geografskih označb „Asiago“, „Fontina“ in „Gorgonzola“, navedenih v delu A Priloge 12-A (Seznam geografskih označb), osebam, vključno z njihovimi nasledniki, ki so dejansko v dobri veri komercialno uporabljale te označbe za izdelke iz razreda „siri“ pred 1. januarjem 2017, ne preprečuje uporabe katere koli od teh označb na ozemlju Vietnama.

2. Ne glede na člen 12.27 (Zaščita geografskih označb), zaščita geografske označbe „Feta“, navedene v delu A Priloge 12-A (Seznam geografskih označb), osebam, vključno z njihovimi nasledniki, ki so dejansko v dobri veri komercialno uporabljali to označbo za izdelke iz razreda „siri“, proizvedene iz ovčjega mleka ali iz ovčjega in kozjega mleka, pred 1. januarjem 2017, ne preprečuje uporabe te označbe na ozemlju Vietnama.

3. Ne glede na člen 12.27 (Zaščita geografskih označb), v prehodnem obdobju 10 let od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma zaščita geografske označbe „Champagne“, navedene v delu A Priloge 12-A (Seznam geografskih označb), osebam, vključno z njihovimi nasledniki, ki so dejansko v dobri veri komercialno uporabljali to označbo za izdelke iz razreda „vina“, ne preprečuje uporabe te označbe, njenega prevoda, prečrkovanja ali prepisa na ozemlju Vietnama.
4. Pogodbenica lahko določi, da mora biti vsaka zahteva v skladu s tem pododdelkom v zvezi z uporabo ali registracijo blagovne znamke vložena v petih letih, potem ko je postala nepravilna uporaba zaščitene označbe v tej pogodbenici splošno znana, ali po datumu registracije blagovne znamke v tej pogodbenici, pod pogojem, da je bila ta blagovna znamka do tega datuma objavljena, če je tak datum zgodnejši od tistega, na katerega je postala nepravilna uporaba v tej pogodbenici splošno znana, če se ta geografska označba ne uporablja ali ni registrirana v slabi veri.
5. Ta pododdelek ne posega v pravico subjektov, da pri trgovanju uporabljajo svoje ime ali ime svojih poslovnih predhodnikov, razen kadar se tako ime uporablja tako, da se s tem zavaja javnost.

ČLEN 12.29

Pravica do uporabe geografskih označb

Ko je geografska označba zaščitena na podlagi tega sporazuma, se za legitimno uporabo take geografske označbe ne smejo zahtevati registracija uporabnikov ali dodatne pristojbine.

ČLEN 12.30

Razmerje do blagovnih znamk

1. Če je bila v zvezi blagovno znamko vložena vloga ali če je bila znamka registrirana v dobri veri ali če so bile pravice do blagovne znamke pridobljene z uporabo v dobri veri v pogodbenici pred datumom, ki se uporablja, iz odstavka 2, ukrepi, sprejeti za izvajanje tega pododdelka v tej pogodbenici, ne posegajo v upravičenost do blagovne znamke ali njeno veljavnost ali v pravico do uporabe blagovne znamke, če je znamka enaka ali podobna geografski označbi.
2. Za namene odstavka 1 je datum, ki se uporablja:
 - (a) datum začetka veljavnosti tega sporazuma v zvezi z geografskimi označbami iz člena 12.25 (Uveljavljene geografske označbe); ali

- (b) datum, na katerega pristojni organ pogodbenice od druge pogodbenice prejme zahtevek s popolno vlogo za zaščito dodatne geografske označbe iz člena 12.26 (Sprememba seznama geografskih označb).

3. Blagovna znamka iz odstavka 1 se lahko še naprej štiti, uporablja in obnavlja ne glede na zaščito geografske označbe, pod pogojem, da v zakonodaji zadevne pogodbenice o blagovnih znamkah ne obstajajo razlogi za neveljavnost ali razveljavitev blagovne znamke.

ČLEN 12.31

Izvrševanje zaščite

1. Vsaka pogodbenica v obsegu, ki ga omogoča njeno domače pravo, zagotovi izvrševanje zaščite geografskih označb na podlagi ustreznega upravnega ukrepa, ki osebi prepoveduje proizvodnjo, pripravo, pakiranje, označevanje, prodajo, uvoz ali oglaševanje živila na napačen, zavajajoč ali varljiv način ali način, s katerim se bo verjetno ustvaril napačen vtis glede porekla živila.

2. Vsaka pogodbenica na zahtevo zainteresirane strani izvršuje vsaj zaščito iz člena 12.27 (Zaščita geografskih označb) in člena 12.30 (Razmerje do blagovnih znamk).

ČLEN 12.32

Splošna pravila

1. Proizvodi z zaščitenimi geografskimi označbami morajo biti v skladu s specifikacijami proizvoda, vključno z vsemi njihovimi spremembami, ki so jih odobrili organi pogodbenice na ozemlju, od koder proizvod izvira.
2. Vse zadeve, ki izhajajo iz specifikacij registriranih proizvodov, se obravnavajo v okviru delovne skupine za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami, iz člena 12.63 (Delovna skupina za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami).

ČLEN 12.33

Sodelovanje in preglednost

1. Pogodbenici neposredno ali prek delovne skupine za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami, iz člena 12.63 (Delovna skupina za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami), vzdržujeta stike v zvezi z vsemi zadevami, ki so povezane z izvajanjem in delovanjem tega pododdelka. Zlasti lahko ena od pogodbenic od druge pogodbenice zahteva informacije v zvezi s specifikacijami proizvodov, vključno z njihovimi spremembami, ter v zvezi z zadevnimi kontaktnimi točkami za nadzor ali upravljanje geografskih označb.

2. Vsaka od pogodbenic lahko objavi specifikacije izdelkov ali njihove povzetke ter zadevne kontaktne točke za nadzor ali upravljanje geografskih označb druge pogodbenice, zaščitene na podlagi tega pododdelka.

PODODDELEK 4

INDUSTRIJSKI MODELI

ČLEN 12.34

Mednarodne pogodbe

Pogodbenici pristopita k *Ženevskemu aktu (1999) Haaškega sporazuma o mednarodni registraciji modelov*, podpisanemu 2. julija 1999 v Ženevi, v dveh letih od datuma začetka veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 12.35

Zaščita registriranih industrijskih modelov

1. Pogodbenici zagotovita zaščito neodvisno ustvarjenih industrijskih modelov¹, ki so novi ali izvirni². Ta zaščita se zagotovi z registracijo, nosilec pa zagotovi izključne pravice v skladu s tem pododdelkom³.

¹ Pogodbenici se strinjata, da kadar tako določa domače pravo pogodbenice, "model" pomeni videz celotnega izdelka ali ločenega ali neločljivega dela izdelka.

² Pogodbenici se strinjata, da se lahko, kadar domače pravo pogodbenice to določa, zahteva tudi individualen značaj modelov. To se nanaša na modele, ki se znatno razlikujejo od znanih modelov ali kombinacij značilnosti znanih modelov. Unija šteje, da ima model individualen značaj, če se celotni vtis, ki ga naredi na obveščenega uporabnika, razlikuje od celotnega vtisa, ki ga na takega uporabnika naredi kateri koli model, ki je že dostopen javnosti.

³ Razume se, da modeli niso izključeni iz zaščite le na podlagi tega, da predstavljajo del artikla ali izdelka, pod pogojem da so vidni, izpolnjujejo merila iz tega odstavka in:

- (a) izpolnjujejo vsa druga merila za zaščito modelov; ter
- (b) niso kako drugače izključeni iz zaščite modelov v skladu z ustreznim domačim pravom pogodbenic.

2. Za modele, uporabljene na izdelku, ki predstavlja sestavni del kompleksnega izdelka, ali vgrajene vanj, velja, da so novi in izvirni le v naslednjih primerih:
 - (a) če sestavni del, potem ko je vgrajen v kompleksen izdelek, ob normalni uporabi slednjega ostane viden; ter
 - (b) če te vidne značilnosti sestavnega dela same po sebi izpolnjujejo pogoje glede novosti in izvirnosti.
3. Izraz „normalna uporaba“ iz pododstavka 2(a) pomeni uporabo pri končnem uporabniku, ki izključuje vzdrževanje, servisiranje ali popravilo.
4. Lastnik registriranega modela ima pravico, da tretjim osebam, ki niso pridobile njegovega soglasja, prepreči vsaj izdelavo, ponujanje, prodajo, uvoz ali skladiščenje za prodajo izdelkov, ki nosijo ali vsebujejo zaščiteni model, če se to izvaja v komercialne namene
5. Obdobje razpoložljive zaščite je najmanj 15 let.

ČLEN 12.36

Izjeme in izključitve

1. Pogodbenici lahko določita omejene izjeme pri zaščiti modelov, če take izjeme niso v nerazumnem nasprotju z običajno uporabo zaščitenih modelov in ne posegajo nerazumno v pravne interese lastnika zaščitenega modela, ob upoštevanju pravnih interesov tretjih oseb.
2. Zaščita industrijskih modelov se ne prenese na modele, ki jih v osnovi narekujejo tehnični ali funkcionalni vidiki.

ČLEN 12.37

Povezava z avtorsko pravico

Model je prav tako upravičen do zaščite po zakonu o avtorskih pravicah pogodbenice od datuma, ko je bil ustvarjen ali sicer določen v kateri koli obliki. Upravičenost do zaščite, njen obseg in pogoje, pod katerimi se zaščita avtorske pravice odobri, vključno s stopnjo zahtevane izvirnosti, določi ta pogodbenica.

PODODDELEK 5

PATENTI

ČLEN 12.38

Mednarodni sporazumi

Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti v okviru *Pogodbe o sodelovanju na področju patentov*, podpisane 19. junija 1970 v Washingtonu, kakor je bila spremenjena 28. septembra 1979 in nazadnje spremenjena 3. oktobra 2001. Vsaka pogodbenica poenostavi in razvije svoje postopke za registracijo patentov, pri čemer med drugim kot referenčno točko uporablja *Pogodbo o patentnem pravu*, sprejeto 1. junija 2000 v Ženevi.

ČLEN 12.39

Patenti in javno zdravje

1. Pogodbenici priznavata pomen *Deklaracije o Sporazumu TRIPS in javnem zdravju*, ki je bila sprejeta 14. novembra 2001 na ministrski konferenci STO v Dohi. Pri razlagi in izvrševanju pravic in obveznosti iz tega poglavja se lahko pogodbenici upravičeno sklicujeta na navedeno deklaracijo.

2. Pogodbenici spoštujeta Sklep Generalnega sveta STO z dne 30. avgusta 2003 o *izvajanju odstavka 6 Deklaracije iz Dohe o Sporazumu TRIPS in javnem zdravju*.

ČLEN 12.40

Upravna odobritev

1. Pogodbenici priznavata, da je za zdravila, zaščitena s patentom na njunih ozemljih, na splošno potreben upravni postopek odobritve, preden so dana na njuna trga (v nadaljnjem besedilu: postopek izdaje dovoljenja za promet).

2. Vsaka pogodbenica zagotovi ustrezen in učinkovit mehanizem za nadomestilo lastniku patenta za skrajšanje dejanske veljavnosti patenta zaradi nerazumnih zamud¹ pri izdaji prvega dovoljenja za promet na njenem ozemlju. Takšno nadomestilo je lahko v obliki podaljšanja trajanja pravic, zagotovljenih z zaščito patenta, ki je enako obdobju, do katerega je rok iz opombe k temu odstavku presežen. Trajanje tega podaljšanja ni daljše od dveh let.

¹ V tem členu "nerazumna zamuda" vključuje vsaj zamudo več kot dveh let glede prvega odgovora vložniku po datumu vložitve vloge za pridobitev dovoljenja za promet. Kakršnih koli zamud, ki nastanejo pri izdaji dovoljenja za promet zaradi obdobj, ki jih je mogoče pripisati vložniku, ali kakršnega koli obdobja, ki ga organ za izdajo dovoljenja za promet ne more nadzorovati, ni nujno treba vključiti v ugotavljanje take zamude.

3. Kot alternativo odstavku 2 lahko pogodbenica omogoči podaljšanje obdobja veljavnosti pravic, zagotovljenih z zaščito patenta, za največ pet let¹, da se lastniku patenta zagotovi nadomestilo za skrajšanje dejanske veljavnosti patenta zaradi postopka izdaje dovoljenja za promet. Obdobje podaljšanja začne veljati s koncem zakonitega trajanja patenta za obdobje, ki je enako obdobju, ki je poteklo med datumom, ko je bila vložena prijava za patent, in datumom prvega dovoljenja za promet v pogodbenici, skrajšano za dobo petih let.

PODODDELEK 6

VARSTVO NERAZKRITIH INFORMACIJ

ČLEN 12.41

Varstvo nerazkritih informacij

1. Za izvajanje člena 39 Sporazuma TRIPS in v okviru zagotavljanja učinkovitega varstva pred nepošteno konkurenco, kot je določeno v členu 10*bis* Pariške konvencije, vsaka pogodbenica varuje zaupne informacije in podatke, ki se predložijo vladi ali vladnim agencijam v skladu s tem členom.

¹ To obdobje se lahko podaljša za nadaljnjih šest mesecev v primeru zdravil, za katera so bile izvedene pediatrične študije, katerih rezultati so razvidni iz informacij o zdravlilu.

2. Če pogodbenica kot pogoj za odobritev trženja zdravil ali agrokemičnih izdelkov zahteva predložitev nerazkritih podatkov o preskusih ali drugih podatkov, za njihovo pridobitev pa je bilo potrebnega veliko truda, pogodbenica take podatke varuje pred nepošteno komercialno uporabo. Poleg tega vsaka pogodbenica take podatke varuje pred razkritjem, razen kadar je to potrebno za zaščito javnosti.

3. Vsaka pogodbenica zagotovi, da za podatke iz odstavka 2, ki se pogodbenici predložijo po datumu začetka veljavnosti tega sporazuma, noben drug vložnik vloge za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom brez dovoljenja osebe, ki je podatke predložila, ne more uporabiti teh podatkov v podporo vlogi za pridobitev dovoljenja za promet v razumnem obdobju, ki običajno ne sme biti krajše od petih let od datuma, na katerega je pogodbenica odobrila dovoljenje osebi, ki je predložila podatke za dovoljenje za trženje svojega proizvoda.

PODODDELEK 7

ŽLAHTNITELJSKE PRAVICE

ČLEN 12.42

Žlahtniteljske pravice

Pogodbenici varujeta žlahtniteljske pravice v skladu z *Mednarodno konvencijo o varstvu novih sort rastlin*, sprejeto 2. decembra 1961 v Parizu, kakor je bila nazadnje revidirana 19. marca 1991 v Ženevi, vključno z izjemami k pravici žlahtnitelja iz člena 15 navedene konvencije, ter sodelujeta pri spodbujanju in izvrševanju teh pravic.

ODDELEK C

IZVRŠEVANJE PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE

PODODDELEK 1

SPLOŠNE DOLOČBE O IZVRŠEVANJU PRAVIC

ČLEN 12.43

Splošne obveznosti

1. Pogodbenici potrjujeta svoje pravice in obveznosti v okviru Sporazuma TRIPS, zlasti dela III Sporazuma TRIPS. Vsaka pogodbenica v okviru tega oddelka zagotovi dopolnilne ukrepe, postopke in pravna sredstva, potrebne za zagotavljanje izvrševanja pravic intelektualne lastnine¹. Ti ukrepi, postopki in pravna sredstva morajo biti pošteni in pravični ter ne smejo biti po nepotrebnem zapleteni ali dragi ali določati nerazumnih rokov ali povzročati neupravičenih zamud.

¹ V tem pododdelku bi moral izraz „pravice intelektualne lastnine“ vključevati vsaj naslednje pravice: avtorske pravice; pravice, povezane z avtorskimi pravicami; pravice ustvarjalca topografij polprevodniškega proizvoda; pravice iz blagovnih znamk; pravice iz modelov; patentne pravice; geografske označbe; pravice iz uporabnih modelov; žlahtniteljske pravice; trgovska imena, če jih zadevno domače pravo ščiti kot pravice intelektualne lastnine.

2. Ukrepi, postopki in pravna sredstva iz odstavka 1 morajo biti učinkoviti in sorazmerni, uporabljati pa se morajo na način, ki omogoča preprečevanje ovir zakonitemu trgovanju in zagotavlja zaščito pred njihovo zlorabo.

ČLEN 12.44

Upravičeni vložniki

Vsaka pogodbenica za osebe, ki imajo pravico zahtevati uporabo ukrepov, postopkov in pravnih sredstev iz tega oddelka in iz dela III Sporazuma TRIPS, priznava:

- (a) imetnike pravic intelektualne lastnine v skladu z določbami veljavnega prava;
- (b) vse druge osebe, pooblaščne za uporabo teh pravic intelektualne lastnine, zlasti imetnike licence, kolikor je to dovoljeno in v skladu z določbami veljavnega prava;
- (c) organe za upravljanje kolektivnih pravic intelektualne lastnine, ki se jim redno priznava pravica zastopanja nosilcev pravic intelektualne lastnine, če je to dovoljeno in skladno z določbami veljavnega prava; ter
- (d) strokovne organe za obrambo, ki se jim redno priznava pravica zastopanja imetnikov pravic intelektualne lastnine, kolikor je to dovoljeno in v skladu z določbami veljavnega prava.

PODODDELEK 2

IZVRŠEVANJE CIVILNOPRAVNIH UKREPOV

ČLEN 12.45

Začasni ukrepi

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so njeni pristojni sodni organi na zahtevo strani, ki je predložila razumno razpoložljive dokaze v podporo svojim trditvam, da je bila njena pravica intelektualne lastnine kršena ali bo kršena, pooblaščen, da odredijo takojšnje in učinkovite začasne ukrepe:
 - (a) da bi preprečili nastanek kršitve kakršne koli pravice intelektualne lastnine, zlasti pa da bi preprečili blagu vstop v trgovinske tokove na njihovem jurisdikcijskem območju in pretok na tem območju, vključno z uvoženim blagom takoj po carinjenju:
 - (i) začasna odredba se lahko izda zoper stran, katere storitve uporablja tretja oseba in s tem krši pravico intelektualne lastnine in nad katero zadevni sodni organ izvaja svojo pristojnost; ter

- (ii) v primeru domnevne kršitve, ki se izvaja v komercialnem obsegu, pogodbenica zagotovi, da če vložnik iz člena 12.44 (Upravičeni vložniki) dokaže, da utegnejo okoliščine ogroziti povračilo škode, lahko sodni organi odredijo preventivni zaseg ali blokiranje premočnin in nepremičnin domnevnega kršitelja, vključno z blokiranjem njegovih bančnih računov in drugih sredstev;

ter

- (b) da bi ohranili zadevne dokaze glede domnevne kršitve pod pogojem varstva zaupnih informacij, ki lahko vključujejo podroben opis, z odvzemom vzorcev ali brez njega, ali fizični zaseg blaga, ki je predmet domnevnih kršitev, ter v ustreznih primerih materialov in pripomočkov, ki se uporabljajo v proizvodnji ali distribuciji tega blaga, ter dokumentov, ki se nanašajo nanj.

2. Če je ustrezno, zlasti kadar bi lahko bila zaradi kakršnega koli odlašanja povzročena nepopravljiva škoda imetniku pravice ali kadar obstaja očitno tveganje, da bodo dokazi uničeni, so sodni organi pooblašteni, da sprejmejo začasne ukrepe iz odstavka 1, ne da bi bila druga stran zaslišana.

3. Ta člen ne posega v člen 50 Sporazuma TRIPS.

ČLEN 12.46

Dokazila

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko na zahtevo strani, ki je predložila razumno dosegljive dokaze, ki zadoščajo v podporo njenim trditvam, in je v utemeljitvi teh trditev navedla dokaze, s katerimi razpolaga nasprotna stran, pristojni sodni organi odredijo, da nasprotna stran predloži te dokaze ob upoštevanju varstva zaupnih informacij. Za namene tega odstavka lahko pogodbenica določi, da pristojni sodni organi štejejo razumno velik vzorec dovolj velikega števila izvodov dela ali drugega varovanega predmeta za verodostojen dokaz.
2. Vsaka pogodbenica v primeru kršitve, storjene v komercialnem obsegu, sprejme ukrepe, ki so potrebni, da lahko pristojni sodni organi na zahtevo stranke odredijo, če je ustrezno, predložitev bančnih, finančnih ali komercialnih dokumentov, s katerimi razpolaga nasprotna stran, ob upoštevanju varstva zaupnih informacij.

ČLEN 12.47

Pravica do obveščnosti

1. Brez poseganja v domače pravo, ki ureja varstvo zaupnosti informacij ali obdelavo osebnih podatkov, vsaka pogodbenica zagotovi, da lahko v civilnih postopkih v zvezi s kršitvijo pravice intelektualne lastnine ter kot odgovor na utemeljeno in sorazmerno zahtevo prosilca pristojni sodni organi odredijo kršitelju, domnevnemu kršitelju ali kateri koli drugi osebi, da zagotovi informacije, kot jih določajo njeni domači zakoni in drugi predpisi, ki jih zadevna oseba poseduje ali nadzoruje.

V tem odstavku lahko izraz „katera koli druga oseba“ vključuje osebo:

- (a) za katero se ugotovi, da poseduje blago, ki je predmet kršitev, v komercialno pomembnem obsegu;
- (b) za katero se ugotovi, da v komercialno pomembnem obsegu uporablja storitve, ki so predmet kršitev;
- (c) za katero se ugotovi, da v komercialno pomembnem obsegu opravlja storitve, ki se uporabljajo pri dejavnostih, ki so predmet kršitev; ali
- (d) za katero je oseba iz tega odstavka opozorila, da sodeluje pri proizvodnji, izdelavi ali distribuciji blaga, ki je predmet kršitev, oziroma opravljanju storitev, ki so predmet kršitev.

2. Informacije iz odstavka 1 lahko vključujejo informacije o kateri koli osebi, ki je v komercialnem obsegu udeležena v kršitvi ali domnevni kršitvi, ter o načinih proizvodnje in distribucijskih omrežjih blaga ali storitev, ki so predmet kršitve.

ČLEN 12.48

Druga pravna sredstva

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so pristojni sodni organi pooblaščen, da na zahtevo vložnika in brez poseganja v odškodnino, ki pripada imetniku pravice zaradi kršitve, odredijo, da se tveganje nadaljnjih kršitev čim bolj zmanjša, in sicer brez kakršnega koli nadomestila:

- (a) z odpoklicem iz trgovinskih tokov¹;
- (b) z odstranitvijo izven trgovinskih tokov; ali
- (c) z uničenjem

blaga, za katerega je bilo ugotovljeno, da krši pravico intelektualne lastnine.

¹ Vsaka pogodbenica zagotovi, da ta določba velja za blago, ki je predmet kršitev in je prisotno v trgovinskih tokovih, ter da je kršitelju treba odrediti, da blago vsaj odpokliče od svojih strank, kot so trgovci na debelo, distributerji, trgovci na drobno.

Pristojni sodni organi lahko odredijo tudi uničenje materialov in opreme, katerih prevladujoča uporaba je bila namenjena ustvarjanju ali proizvodnji blaga, ki je predmet kršitve, ali njihovo odstranitev izven trgovinskih tokov, tako da se zmanjša tveganje za nadaljnje kršitve.

2. Pristojni sodni organi so pooblaščen, da odredijo, da se pravna sredstva iz odstavka 1, vsaj za uničenje, vključno z odstranitvijo iz trgovinskih tokov zaradi uničenja, izvedejo na stroške kršitelja, razen proti temu obstajajo posebni razlogi.

ČLEN 12.49

Sodne odredbe

Vsaka pogodbenica zagotovi, da kadar se v sodni odločbi ugotovi kršitev pravice intelektualne lastnine, lahko pristojni sodni organ zoper kršitelja in, če je ustrezno, zoper stran, katere storitve uporablja kršitelj in nad katero ima pristojnost sodni organ, izda sodno odredbo, katere cilj je prepoved nadaljevanja kršitve.

ČLEN 12.50

Alternativni ukrepi

Pogodbenica lahko določi, da lahko pristojni sodni organi v ustreznih primerih in na zahtevo osebe, ki bi lahko bila predmet ukrepov iz člena 12.48 (Druga pravna sredstva) ali 12.49 (Sodne odredbe), namesto izvedbe ukrepov iz člena 12.48 (Druga pravna sredstva) ali 12.49 (Sodne odredbe) odredijo plačilo denarnega nadomestila oškodovani strani, če ta oseba ni ravnala namerno in iz malomarnosti, če bi ji izvedba zadevnih ukrepov povzročila nesorazmerno škodo in če se oškodovani strani denarno nadomestilo zdi razumno zadovoljivo.

ČLEN 12.51

Odškodnina

1. Vsaka pogodbenica zagotovi, da so pristojni sodni organi pooblaščen, da kršilcu, ki je namenoma kršil pravice intelektualne lastnine ali bi moral iz utemeljenih razlogov vedeti, da jih krši, naložijo, naj imetniku pravice plača odškodnino za nadomestilo dejanske škode, ki jo je imetnik pravice utrpel zaradi kršitve.

Pri določanju zneska odškodnine zaradi kršitve pravic intelektualne lastnine so pristojni sodni organi pooblaščen, da:

- (a) upoštevajo vse ustrezne vidike, kot so negativne ekonomske posledice, vključno z izgubljenim dobičkom, ki jih je utrpela oškodovana stran, morebitnim nepoštenim dobičkom, ki ga je ustvaril kršitelj¹, in v ustreznih primerih drugimi elementi, razen ekonomskih dejavnikov²; ter
- (b) v ustreznih primerih določijo odškodnino v obliki pavšalnega zneska na podlagi elementov, kot je najmanj znesek licenčnin ali pristojbin, ki bi jih kršitelj dolgoval, če bi zahteval dovoljenje za uporabo zadevne pravice intelektualne lastnine.

2. Kadar se kršitelj nevede ukvarja z dejavnostmi, ki so predmet kršitve, ali nima utemeljenih razlogov, da bi to vedel, lahko pogodbenica določi, da lahko pristojni sodni organi v korist oškodovane strani odredijo vračilo dobička ali plačilo odškodnine, ki je lahko določena vnaprej.

¹ Izračun nepoštenega dobička, ki ga je ustvaril kršitelj, se ne podvaja za izračun izgubljenega dobička.

² Izraz „elementi, ki niso ekonomski dejavniki“ vključuje nepremoženjsko škodo, ki jo je povzročila kršitev moralnih pravic izumiteljev ali avtorjev.

ČLEN 12.52

Pravni stroški

Vsaka pogodbenica zagotovi, da so pristojni sodni organi praviloma in po potrebi pooblaščen, da odredijo, da mora stranka, ki v postopku ni uspela, plačati sodne stroške ali pristojbine in ustrezne odvetniške stroške ali kakršne koli druge stroške, ki so določeni v domačem pravu te pogodbenice.

ČLEN 12.53

Objava sodnih odločb

Pristojni sodni organi so pooblaščen, da v skladu s svojim domačim pravom in politikami na stroške kršitelja objavijo ali dajo na voljo javnosti dostop do ustreznih informacij v zvezi s pravnomočno sodno odločbo.

ČLEN 12.54

Domneva o avtorstvu ali lastništvu

Pogodbenici priznavata, da za namene uporabe ukrepov, postopkov in pravnih sredstev iz tega poglavja zadostuje, da se ime avtorja književnega ali umetniškega dela ter ime drugih imetnikov pravic v zvezi z zaščiteni vsebino pojavi na delu ali zaščiteni vsebini na običajen način, da se ta avtor ali drug imetnik pravic šteje za avtorja, razen če obstaja dokaz o nasprotnem, ter da lahko avtor na podlagi tega sproži postopek za ugotavljanje kršitev.

PODODDELEK 3

POSREDNI PONUDNIKI STORITEV

ČLEN 12.55

Odgovornost posrednih ponudnikov storitev

1. Vsaka pogodbenica v skladu s tem členom v svoji domači zakonodaji določi omejitve ali izjeme glede odgovornosti posrednih ponudnikov storitev v zvezi z zagotavljanjem ali uporabo njihovih storitev za kršitve avtorskih ali sorodnih pravic, ki potekajo na telekomunikacijskih omrežjih ali prek njih¹.
2. Omejitve ali izjeme iz odstavka 1 zajemajo vsaj naslednje dejavnosti:
 - (a) prenos informacij, ki jih zagotovi uporabnik storitve, v telekomunikacijskem omrežju ali zagotavljanje dostopa do telekomunikacijskega omrežja (v nadaljnjem besedilu: izključni prenos);

¹ Pojasniti je treba, da to vključuje internet.

- (b) prenos informacij, ki jih zagotovi uporabnik storitve, v telekomunikacijskem omrežju, ki se nanašajo na samodejno, vmesno in začasno hrambo teh informacij, katerega edini namen je bolj učinkovito posredovanje informacij drugim uporabnikom storitve na njihovo zahtevo (v nadaljnjem besedilu: shranjevanje v predpomnilniku), pod pogojem, da ponudnik:
- (i) ne spremeni informacij, razen iz tehničnih razlogov;
 - (ii) izpolnjuje pogoje za dostop do informacij;
 - (iii) upošteva pravila o posodabljanju informacij, ki so določena v splošno priznanih in uporabljenih industrijskih standardih;
 - (iv) za pridobivanje podatkov o rabi informacij ne posega v zakonito uporabo splošno priznane in uporabljene industrijske tehnologije; ter
 - (v) odstrani ali onemogoči dostop do informacij, ki jih je hranil, takoj ko je seznanjen¹, da so bile informacije na začetnem izhodnem mestu prenosa odstranjene iz omrežja ali da je bil dostop do njih onemogočen;

ter

¹ Nič v tem poglavju ne preprečuje pogodbenici, da v svojem domačem pravu opredeli pogoje za ugotavljanje, kako se pridobi znanje o gostovanju nezakonitih informacij.

(c) shranjevanje informacij, ki jih uporabnik storitve zagotovi na zahtevo uporabnika storitve (v nadaljnjem besedilu: gostovanje), pod pogojem, da ponudnik:

(i) ni seznanjen z obstojem nezakonitih informacij; ter

(ii) takoj ko je s tem seznanjen¹, hitro ukrepa in odstrani ali onemogoči dostop do zadevnih informacij.

3. Vsaka pogodbenica lahko v svojem domačem pravu določi pogoje, v katerih vmesni ponudniki storitev ne izpolnjujejo pogojev za omejitve ali izjeme iz odstavka 2.

4. Pogoji, na podlagi katerih so lahko posredni ponudniki storitev upravičeni do omejitev ali izjem iz odstavka 2, ne smejo vključevati pogoja, da morajo posredni ponudniki storitev spremljati svoje storitve ali iskati dejstva, ki kažejo na kršitve.

5. Vsaka pogodbenica lahko določi postopke za učinkovito obveščanje o domnevni kršitvi in učinkovita povratna obvestila.

6. Ta člen ne vpliva na možnost, da sodni ali upravni organ v skladu s pravnim sistemom vsake pogodbenice od posrednega ponudnika storitve zahteva, da ustavi ali prepreči kršitev.

¹ Nič v tem poglavju ne preprečuje pogodbenici, da v svojem domačem pravu opredeli pogoje za ugotavljanje, kako se pridobi znanje o gostovanju nezakonitih informacij.

PODODDELEK 4

IZVRŠEVANJE PRAVIC NA MEJAH

ČLEN 12.56

Skladnost s Sporazumom GATT 1994 in Sporazumom TRIPS

Pri izvajanju mejnih ukrepov za izvrševanje pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov, kot so določeni v tem pododdelku, pogodbenici zagotovita skladnost s svojimi obveznostmi na podlagi Sporazuma GATT 1994 in Sporazuma TRIPS ter zlasti člena V GATT 1994 ter člena 41 in oddelka 4 dela III Sporazuma TRIPS.

ČLEN 12.57

Opredelitev pojmov

V tem pododdelku:

- (a) „ponarejeno blago“ pomeni blago s ponarejeno blagovno znamko in blago s ponarejeno geografsko označbo;

- (b) „blago s ponarejeno geografsko označbo“ pomeni blago, vključno z embalažo, ki nezakonito nosi geografsko označbo, enako geografski označbi, ki je veljavno registrirana za blago te vrste, ali ki je po njenih bistvenih lastnostih ni mogoče ločiti od take geografske označbe ter katere uvoz zato krši ali izvoz katere bi pomenil kršitev pravic zadevne geografske označbe na podlagi prava pogodbenice, v kateri se blago nahaja;
- (c) „blago s ponarejeno blagovno znamko“ pomeni blago, vključno z embalažo, ki brez dovoljenja nosi blagovno znamko, enako blagovni znamki, ki je veljavno registrirana za tako blago, ali ki je po njenih bistvenih lastnostih ni mogoče ločiti od take blagovne znamke ter katere uvoz zato krši ali izvoz katere bi pomenil kršitev pravic imetnika zadevne blagovne znamke na podlagi domačega prava pogodbenice, v kateri se blago nahaja;
- (d) „izvozno blago“ pomeni blago, ki se z ozemlja pogodbenice prenese v kraj zunaj tega ozemlja, medtem ko to blago ostane pod carinskim nadzorom;
- (e) „blago, ki krši pravico intelektualne lastnine“, pomeni blago s ponarejeno in piratsko avtorsko pravico, katerega uvoz ali izvoz v skladu s pravom pogodbenice, v kateri se blago nahaja, krši pravico intelektualne lastnine;
- (f) „uvozno blago“ pomeni blago, ki se na ozemlje pogodbenice prenese s kraja zunaj tega ozemlja, medtem ko to blago ostane pod carinskim nadzorom; ter

- (g) „piratsko avtorsko blago“ pomeni blago, ki so kopije, izdelane brez soglasja imetnika pravice ali osebe, ki jo je nosilec pravice ustrezno pooblastil v državi proizvodnje, in ki so izdelane neposredno ali posredno iz izdelka, pri čemer bi izdelava te kopije ter njen uvoz ali izvoz pomenila kršitev avtorske ali sorodne pravice na podlagi prava pogodbenice o uvozu oziroma izvozu.

ČLEN 12.58

Področje uporabe ukrepov na meji

1. Za uvoz in izvoz blaga vsaka pogodbenica sprejme ali ohrani postopke, v skladu s katerimi lahko imetnik pravice predloži zahteve, ki zahtevajo, da carinski organi začasno ustavijo uvoz ali izvoz blaga, za katerega obstaja sum, da krši pravice intelektualne lastnine.
2. Carinski organi v skladu z domačimi postopki zadržijo sprostitev blaga, za katerega obstaja sum, da krši pravico intelektualne lastnine.

ČLEN 12.59

Aktivno vključevanje carinskih organov

Carinski organi na podlagi tehnik analize tveganja aktivno izbirajo in identificirajo pošiljke, ki vsebujejo uvozno in izvozno blago, za katerega obstaja sum, da krši pravice intelektualne lastnine. Sodelujejo z imetniki pravic, vključno z omogočanjem zagotavljanja informacij za analizo tveganja.

ČLEN 12.60

Posebno sodelovanje na področju mejnih ukrepov

1. Brez poseganja v pododstavek 2(a) člena 4.2 (Carinsko sodelovanje in medsebojna upravna pomoč) pogodbenici, če je ustrezno, spodbujata sodelovanje in izmenjavo informacij in dobrih praks med svojimi carinskimi organi, da se omogoči učinkovit mejni nadzor za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, zlasti za učinkovito izvajanje člena 69 Sporazuma TRIPS.
2. Pri izvrševanju pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov si carinski organi pogodbenic zagotavljajo medsebojno upravno pomoč v skladu s Protokolom 2 (O medsebojni upravni pomoči v carinskih zadevah).

3. Brez poseganja v člen 17.1 (Odbor za trgovino) je Odbor za carino iz člena 17.2 (Specializirani odbori) odgovoren za zagotavljanje pravilnega delovanja in izvajanja tega člena. Odbor za carino določi prednostne naloge in zagotovi ustrezne postopke za sodelovanje med pristojnimi organi.

PODODDELEK 5

DRUGE DOLOČBE V ZVEZI Z IZVRŠEVANJEM

ČLEN 12.61

Kodeksi ravnanja

Pogodbenici spodbujata:

- (a) pripravo kodeksov ravnanja s strani trgovinskih ali poklicnih združenj ali organizacij s ciljem prispevati k izvrševanju pravic intelektualne lastnine; ter
- (b) predložitev osnutkov kodeksov ravnanja in kakršnih koli ocen uporabe teh kodeksov ravnanja pristojnim organom pogodbenic.

ODDELEK D

UPRAVNE IN INSTITUCIONALNE DOLOČBE

ČLEN 12.62

Sodelovanje

1. Pogodbenici z medsebojnim sodelovanjem podpirata izvajanje tega poglavja.
2. V skladu s poglavjem 16 (Sodelovanje in krepitev zmogljivosti) področja sodelovanja med drugim vključujejo naslednje dejavnosti:
 - (a) izmenjavo informacij o pravnih okvirih v zvezi s pravicami intelektualne lastnine, zadevnih pravilih o varstvu in izvrševanju ter izmenjavi izkušenj med Unijo in Vietnamom glede zakonodajnega napredka;
 - (b) izmenjavo izkušenj in informacij med Unijo in Vietnamom o izvrševanju pravic intelektualne lastnine;
 - (c) izmenjavo izkušenj med Unijo in Vietnamom glede izvrševanja s strani carinskih, policijskih, upravnih in sodnih organov na centralni in podcentralni ravni ter usklajevanje njihovih ukrepov za preprečevanje izvoza ponarejenega blaga, vključno z drugimi državami;

- (d) krepitev zmogljivosti ter izmenjavo in usposabljanje osebja;
- (e) spodbujanje in razširjanje informacij o pravicah intelektualne lastnine, med drugim v poslovnih krogih, socialno-strokovnih in socialnih organizacijah ter spodbujanje ozaveščanja javnosti o potrošnikih in imetnikih pravic;
- (f) krepitev medvladnega sodelovanja, med drugim med uradi za intelektualno lastnino; ter
- (g) aktivno spodbujanje ozaveščanja in izobraževanja splošne javnosti glede politik v zvezi s pravicami intelektualne lastnine, in sicer s pripravo učinkovitih strategij za opredelitev ciljnih skupin in pripravo komunikacijskih programov za povečanje ozaveščenosti potrošnikov in medijev glede učinka kršitev pravic intelektualne lastnine, vključno s tveganjem za zdravje in varnost ter povezavo z organiziranim kriminalom.

3. Brez poseganja v odstavka 1 in 2 se pogodbenici strinjata, da bosta po potrebi obravnavali teme, ki so pomembne za varstvo in izvrševanje pravic intelektualne lastnine, zajetih v tem poglavju, ter vse druge pomembne zadeve v okviru delovne skupine za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami, ustanovljeni v skladu s členom 17.3 (Delovne skupine).

ČLEN 12.63

Delovna skupina za pravice intelektualne lastnine,
vključno z geografskimi označbami

1. Delovna skupina za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami, ustanovljena v skladu s členom 17.3 (Delovne skupine), je sestavljena iz predstavnikov pogodbenic za namene spremljanja izvajanja tega poglavja, krepitve njihovega sodelovanja in dialoga o pravicah intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami.
2. Delovna skupina za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami, lahko obravnava katero koli zadevo, povezano z izvajanjem in delovanjem tega poglavja. Pristojna je zlasti za:
 - (a) pripravo priporočila pogodbenicama za spremembo Priloge 12-A (Seznam geografskih označb) v zvezi z geografskimi označbami v skladu s členom 12.26 (Sprememba seznama geografskih označb);
 - (b) izmenjavo informacij o razvoju zakonodaje in politike v zvezi z geografskimi označbami ter o katerem koli vprašanju skupnega interesa na področju geografskih označb; ter
 - (c) izmenjavo informacij o geografskih označbah za namene preverjanja njihove zaščite v skladu s pododdelkom 3 (Geografske označbe) oddelka B (Standardi glede pravic intelektualne lastnine) tega poglavja.

POGLAVJE 13

TRGOVINA IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

ČLEN 13.1

Cilji

1. Cilj tega poglavja je spodbujati trajnostni razvoj, zlasti s spodbujanjem prispevka trgovinskih in naložbenih vidikov delovnih in okoljskih vprašanj.
2. Pogodbenici ponovno opozarjata na *Agendo 21 o okolju in razvoju* iz leta 1992, *Johannesburški načrt s svetovnega vrha o trajnostnem razvoju* iz leta 2002, *Ministrsko deklaracijo Ekonomsko-socialnega sveta Združenih narodov o polni zaposlenosti in dostojnem delu* iz leta 2006, *Agendo Mednarodne organizacije dela* (v nadaljnjem besedilu: MOD) za dostojno delo, dokument o izidu konference Združenih narodov o trajnostnem razvoju iz leta 2012 z naslovom „*Prihodnost, ki jo hočemo*“ in *Sklepni dokument konference Združenih narodov o trajnostnem razvoju* iz leta 2015 z naslovom „*Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030*“. Potrjujeta svojo zavezo, da bosta spodbujali razvoj mednarodne trgovine na način, ki bo prispeval k trajnostnemu razvoju, za blaginjo sedanjih in prihodnjih generacij. Cilj trajnostnega razvoja je vključen v njun dvostranski trgovinski odnos.

3. Pogodbenici potrjujeta svojo zavezo, da si bosta prizadevali za trajnostni razvoj, ki zajema gospodarski razvoj, socialni razvoj in varstvo okolja, ti njegovi deli pa so medsebojno odvisni in se vzajemno krepijo.
4. Pogodbenici poudarjata koristnost sodelovanja glede vprašanj s področja dela¹ in okolja, povezanih s trgovino, kot sestavnega dela globalnega pristopa k trgovini in trajnostnemu razvoju.
5. To poglavje pooseblja sodelovalni pristop, ki temelji na skupnih vrednotah in interesih, pri čemer upošteva razlike med posameznimi stopnjami razvoja pogodbenic.

ČLEN 13.2

Pravica do zakonskega urejanja in ravni varstva

1. Pogodbenici priznavata svojo pravico do:
 - (a) določanja ciljev, strategij, politik in prednostnih nalog trajnostnega razvoja;
 - (b) vzpostavitve lastne ravni notranje zaščite na okoljskem in socialnem področju, kot se ji zdi primerno; ter

¹ V tem poglavju „delovna vprašanja“ pomeni vprašanja v okviru agende za dostojno delo, kakor so navedene v *Deklaraciji MOD o socialni pravičnosti za pravičnejšo globalizacijo*, ki jo je sprejela Mednarodna konferenca dela na svojem 97. zasedanju 10. junija 2008 v Ženevi.

- (c) sprejetja ali ustrezne spremembe svojega zadevnega prava in politik v skladu z mednarodno priznanimi standardi in sporazumi, katerih pogodbenica je pogodbenica, iz členov 13.4 (Večstranski standardi in sporazumi na področju dela) in 13.5 (Večstranski okoljski sporazumi).

2. Vsaka pogodbenica si prizadeva zagotoviti, da njeni zakoni in politike zagotavljajo in spodbujajo visoko raven notranje zaščite na okoljskih in socialnih področjih, ter si stalno prizadeva za izboljšanje teh zakonov in politik.

ČLEN 13.3

Ohranjanje ravni varstva

1. Pogodbenici poudarjata, da zmanjšanje ravni varstva na okoljskih in delovnih področjih škoduje ciljem tega poglavja in da je neprimerno spodbujati trgovino in naložbe z zmanjšanjem ravni varstva, ki jo zagotavlja domače okoljsko ali delovno pravo.
2. Pogodbenica ne opusti ali odstopi od svoje okoljske in delovne zakonodaje ter ne predlaga njene opustitve ali odstopa od nje na način, ki vpliva na trgovino in naložbe med pogodbenicama.
3. Pogodbenica ne opusti dejanskega izvrševanja svoje okoljske in delovne zakonodaje z dolgotrajnim ali ponavljajočim se ukrepanjem ali neukrepanjem za spodbudo trgovini in naložbam.

4. Pogodbenica ne uporablja okoljske in delovne zakonodaje na način, ki bi pomenil sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med pogodbenicama ali prikrito omejevanje trgovine.

ČLEN 13.4

Večstranski standardi in sporazumi na področju dela

1. Pogodbenici priznavata pomen polne in produktivne zaposlenosti ter dostojnega dela za vse, zlasti kot odziv na globalizacijo. Pogodbenici znova potrjujeta svojo zavezo, da bosta spodbujali razvoj svoje dvostranske trgovine na način, ki spodbuja polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse, vključno z ženskami in mladimi. V skladu s tem se pogodbenici posvetujeta in po potrebi sodelujeta glede vprašanj s področja dela, ki so v interesu obeh.

2. Vsaka pogodbenica ponovno potrjuje svoje zaveze v skladu z obveznostmi v okviru MOD ter *Deklaracijo MOD o temeljnih načelih in pravicah pri delu in njene dopolnitve*, ki je bila sprejeta na 86. mednarodni konferenci dela leta 1998, da bo spoštovala, spodbujala in učinkovito izvajala načela v zvezi s temeljnimi pravicami pri delu, in sicer:

- (a) svobodo združevanja in učinkovito priznavanje pravice do kolektivnih pogajanj;
- (b) odpravo vseh oblik prisilnega ali obveznega dela;

(c) učinkovito odpravo dela otrok; ter

(d) odpravo diskriminacije pri zaposlovanju in opravljanju poklica.

3. Vsaka pogodbenica:

(a) si še naprej in trajno prizadeva za ratifikacijo temeljnih konvencij MOD, če tega še ni storila;

(b) ob upoštevanju svojih domačih okoliščin preuči ratifikacijo drugih konvencij, ki jih MOD uvršča med posodobljene; ter

(c) izmenjuje informacije z drugo pogodbenico v zvezi s ratifikacijami iz pododstavkov (a) in (b).

4. Vsaka pogodbenica ponovno potrjuje svojo zavezo, da bo v svojih domačih zakonih in drugih predpisih učinkovito izvajala konvencije MOD, ki jih je ratificiral Vietnam oziroma države članice Unije.

5. Pogodbenici priznavata, da se ni mogoče sklicevati na kršitve temeljnih načel in pravic pri delu ali te kako drugače uporabljati kot legitimno primerjalno prednost ter da se standardi dela ne smejo uporabljati za ščitenje trgovinskih interesov.

ČLEN 13.5

Večstranski okoljski sporazumi

1. Pogodbenici priznavata pomen večstranskega okoljskega upravljanja in sporazumov kot odziv mednarodne skupnosti na okoljske izzive ter poudarjata pomen spodbujanja medsebojne podpore med trgovino in okoljem. Pogodbenici se po potrebi posvetujeta in sodelujeta glede okoljskih vprašanj, povezanih s trgovino, ki so v vzajemnem interesu.
2. Vsaka pogodbenica ponovno potrjuje, da je v okviru svojega domačega prava in praks zavezana učinkovitemu izvajanju večstranskih okoljskih sporazumov, katerih pogodbenica je.
3. Pogodbenici si v okviru Odbora za trgovino in trajnostni razvoj ter, če je ustrezno, ob drugih priložnostih izmenjujeta informacije in izkušnje o svojih okoliščinah in napredku v zvezi z ratifikacijo večstranskih okoljskih sporazumov ali njihovih sprememb.
4. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne preprečuje, da sprejme ali ohrani ukrepe za izvajanje večstranskih okoljskih sporazumov, katerih pogodbenica je, pod pogojem da se taki ukrepi ne uporabljajo na način, ki bi pomenil sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med pogodbenicama ali prikrito omejevanje trgovine.

ČLEN 13.6

Podnebne spremembe

1. Za odziv na resne nevarnosti podnebnih sprememb pogodbenici ponovno potrujeta zavezanost doseganju končnega cilja *Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja* iz leta 1992 (v nadaljnjem besedilu: UNFCCC) in učinkovitemu izvajanju UNFCCC, *Kjotskega protokola k Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembi podnebja*, kakor je bil nazadnje spremenjen 8. decembra 2012 (v nadaljnjem besedilu: Kjotski protokol), in *Pariškega sporazuma*, sklenjenega 12. decembra 2015, vzpostavljenega v skladu z njim. Pogodbenici sodelujeta pri izvajanju UNFCCC, Kjotskega protokola in Pariškega sporazuma. Pogodbenici po potrebi sodelujeta in spodbujata pozitivni prispevek iz tega poglavja za okrepitev zmogljivosti pogodbenic pri prehodu na gospodarstvo z nizkimi emisijami toplogrednih plinov in gospodarstvo, odporno na podnebne spremembe, v skladu s Pariškim sporazumom.

2. V okviru UNFCCC pogodbenici priznavata vlogo domačih politik pri odzivanju na podnebne spremembe. V skladu s tem se pogodbenici posvetujeta ter si izmenjujeta informacije in izkušnje v zvezi s prednostnimi nalogami ali skupnimi interesi, vključno z:

- (a) dobrimi praksami in izkušnjami pri oblikovanju, izvajanju in delovanju mehanizmov oblikovanja cen ogljika;

- (b) spodbujanjem domačih in mednarodnih trgov ogljika, vključno z mehanizmi, kot so sistemi za trgovanje z emisijami ter zmanjševanje emisij zaradi krčenja in degradacije gozdov; ter
- (c) spodbujanjem energijske učinkovitosti, tehnologije z nizkimi emisijami in energije iz obnovljivih virov.

ČLEN 13.7

Biološka raznovrstnost

1. Pogodbenici priznavata pomen zagotavljanja ohranjanja in trajnostne rabe biološke raznovrstnosti v skladu s *Konvencijo o biološki raznovrstnosti* iz leta 1992 in *Strateškim načrtom za biotsko raznovrstnost za obdobje 2011–2020 ter cilji glede biotske raznovrstnosti iz Aičija*, sprejetima na desetem zasedanju Konference pogodbenic od 18. do 29. oktobra 2010 v Nagoji, *Konvencijo o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami*, kakor je bila nazadnje spremenjena leta 1983 v Gaboronu (v nadaljnjem besedilu: CITES), in drugimi ustreznimi mednarodnimi instrumenti, katerih pogodbenici sta, ter sklepi, sprejetimi v skladu z njimi.

2. Pogodbenici v skladu s členom 15 Konvencije o biološki raznovrstnosti priznavata suverene pravice držav nad svojimi naravnimi viri ter da sta za določitev dostopa do njunih genskih virov pooblaščen njuni vladi in da zanj velja njuno domače pravo. Pogodbenici si prizadevata ustvariti pogoje za olajšanje dostopa do genskih virov za okolju prijazne uporabe in ne uvesti omejitev, ki so v nasprotju s cilji Konvencije o biološki raznovrstnosti. Pogodbenici priznavata, da je dostop do genskih virov predmet predhodnega soglasja pogodbenice, ki zagotavlja genske vire, razen če ta pogodbenica določi drugače.

3. V ta namen vsaka pogodbenica:

- (a) spodbuja trgovino z izdelki, ki prispevajo k trajnostni rabi in ohranjanju biotske raznovrstnosti, v skladu z domačimi zakoni in predpisi;
- (b) podpira in spodbuja ohranjanje in trajnostno rabo biološke raznovrstnosti, vključno z dostopom do genskih virov ter pošteno in pravično delitvijo koristi, ki izhajajo iz njihove uporabe;
- (c) izmenjuje informacije z drugo pogodbenico o ukrepih, kot so strategije, pobude politike, programi, akcijski načrti, kampanje ozaveščanja potrošnikov, ki so pomembne v trgovinskih okoliščinah, katerih cilj je ustavitev izgube biološke raznovrstnosti in zmanjšanje pritiskov na biološko raznovrstnost, ter po potrebi sodeluje za čim boljše povečanje učinka njenih politik in zagotovitev njihove medsebojne podpore;

- (d) sprejme in izvaja ustrezne učinkovite ukrepe, ki so v skladu z njenimi zavezami v okviru mednarodnih pogodb, katerih pogodbenica je, in ki vodijo k zmanjšanju nezakonite trgovine s prostoživečimi vrstami, kot so kampanje za ozaveščanje ter ukrepi spremljanja in izvrševanja;
- (e) okrepi sodelovanje z drugo pogodbenico, če je ustrezno, za predlaganje novih živalskih in rastlinskih vrst, ki se vključijo v dodatka I in II k CITES; ter
- (f) če je ustrezno, sodeluje z drugo pogodbenico na regionalni in svetovni ravni za spodbujanje ohranjanja in trajnostne rabe biološke raznovrstnosti v naravnih ali kmetijskih ekosistemih, vključno z ogroženimi vrstami, njihovim habitatom, posebej zavarovanimi naravnimi območji in genetsko raznovrstnostjo; obnovo ekosistemov; odpravljanjem ali zmanjševanjem negativnih vplivov na okolje zaradi uporabe živih in neživih naravnih virov, vključno z ekosistemi; dostopom do genskih virov ter poštene in pravične delitve koristi, ki izhajajo iz uporabe teh virov.

ČLEN 13.8

Trajnostno gospodarjenje z gozdovi in trgovina z gozdarskimi proizvodi

1. Pogodbenici priznavata pomen zagotavljanja ohranjanja in trajnostnega gospodarjenja z gozdnimi viri ter prispevek gozdov k njunim gospodarskim, okoljskim in družbenim ciljem.

2. V ta namen vsaka pogodbenica:

- (a) spodbuja trgovino z gozdarskimi proizvodi, ki izhajajo iz gozdov, s katerimi se trajnostno gospodari in v katerih se sečnja izvaja v skladu z domačo zakonodajo države sečnje; to lahko vključuje sklenitev *prostovoljnega sporazuma o partnerstvu za izvrševanje zakonodaje, upravljanje in trgovino na področju gozdov*;
- (b) si z drugo pogodbenico izmenjuje informacije o ukrepih za spodbujanje uporabe lesa in lesnih proizvodov iz trajnostno upravljanih gozdov ter po potrebi sodeluje pri razvoju takih ukrepov;
- (c) sprejme ukrepe, ki so skladni z domačimi zakoni in mednarodnimi pogodbami, katerih pogodbenica je, za spodbujanje ohranjanja gozdnih virov ter boj proti nezakoniti sečnji in z njo povezani trgovini;
- (d) si, če je ustrezno, z drugo pogodbenico izmenjuje informacije o ukrepih za izboljšanje pregona in po potrebi sodeluje, da bi čim bolj povečali učinek in zagotovili medsebojno podporo svojih politik za izključitev nezakonito pridobljenega lesa in lesnih proizvodov iz trgovinskih tokov; ter
- (e) če je ustrezno, sodeluje z drugo pogodbenico na regionalni in globalni ravni za spodbujanje ohranjanja in trajnostnega gospodarjenja z vsemi vrstami gozdov.

ČLEN 13.9

Trgovina z živimi morskimi viri in proizvodi iz akvakulture ter njihovo trajnostno upravljanje

1. Pogodbenici priznavata pomen zagotavljanja ohranjanja in trajnostnega upravljanja živih morskih virov in morskih ekosistemov ter spodbujanja odgovorne in trajnostne akvakulture.
2. V ta namen vsaka pogodbenica:
 - (a) izpolnjuje dolgoročne ukrepe za ohranjanje in upravljanje ter trajnostno izkoriščanje živih morskih virov, kot je opredeljeno v UNCLOS; spodbuja spoštovanje *Sporazuma o uporabi določb Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu z dne 10. decembra 1982 glede ohranjanja in upravljanja čezconskih staležev rib in izrazito selivskih staležev rib*, sklenjenega od 24. julija do 4. avgusta 1995 v New Yorku, *Sporazuma o pospeševanju upoštevanja mednarodnih ukrepov za ohranjanje in upravljanje s strani ribiških plovil na odprtem morju*, ki ga je odobrila konferenca Organizacije za prehrano in kmetijstvo na svojem 27. zasedanju novembra 1993, ter *Sporazuma o ukrepih države pristanišča za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvrčanje od njega ter njegovo odpravljanje*, ki ga je odobrila konferenca Organizacije za prehrano in kmetijstvo 22. novembra 2009; ter spoštuje načela *Kodeksa odgovornega ribištva*, ki ga je sprejela Konferenca Organizacije za prehrano in kmetijstvo v Cancúnu 31. oktobra 1995;

- (b) sodeluje z drugo pogodbenico, če je ustrezno, z regionalnimi organizacijami za upravljanje ribištva in znotraj njih, katerih članica, opazovalka ali sodelujoča nepogodbenica je, vključno z učinkovito uporabo njihovega spremljanja, kontrole in nadzora ter izvrševanja ukrepov upravljanja in, če je ustrezno, izvaja njihove sisteme dokumentacije ali potrdil o ulovu;
- (c) sodeluje z drugo pogodbenico ter dejavno sodeluje v boju proti nezakonitemu, neprijavljenemu in zakonsko neurejenemu ribolovu in z ribolovom povezanim dejavnostim, in sicer s celovitimi, učinkovitimi in preglednimi ukrepi za boj proti nezakonitemu, neprijavljenemu in zakonsko neurejenemu ribolovu; vsaka pogodbenica tudi olajša izmenjavo informacij o dejavnostih nezakonitega, neprijavljenega in zakonsko neurejenega ribolova ter izvaja politike in ukrepe za izključitev izdelkov, ki izhajajo iz trgovinskih tokov nezakonitega, neprijavljenega in zakonsko neurejenega ribolova;
- (d) spodbuja razvoj trajnostne akvakulture ob upoštevanju njenih gospodarskih, socialnih in okoljskih vidikov; ter
- (e) izmenjuje informacije o vseh novih ukrepih v zvezi z upravljanjem živih morskih virov in ribiških proizvodov, ki lahko vplivajo na trgovino med pogodbenicama v okviru Odbora za trgovino in trajnostni razvoj in, če je ustrezno, ob drugih priložnostih.

ČLEN 13.10

Trgovina in naložbe, ki spodbujajo trajnostni razvoj

1. Vsaka pogodbenica potrjuje svojo zavezanost okrepitvi prispevka trgovine in naložb k cilju trajnostnega razvoja v njegovi gospodarski, socialni in okoljski dimenziji.
2. V ta namen pogodbenici:
 - (a) priznavata koristno vlogo, ki jo lahko ima dostojno delo za gospodarsko učinkovitost, inovativnost in produktivnost, ter spodbujata večjo politično usklajenost med trgovinskimi politikami na eni strani ter politikami trga dela na drugi strani;
 - (b) si prizadevata olajšati in spodbujati trgovino in naložbe v okoljske dobrine in storitve na način, skladen s tem sporazumom;
 - (c) si prizadevata olajšati trgovino in naložbe v blago in storitve, ki so posebnega pomena za blažitev podnebnih sprememb, kot so trajnostni obnovljivi viri energije ter energetske učinkovite blago in storitve, vključno z razvojem okvirov politike, ki spodbujajo uporabo najboljših razpoložljivih tehnologij;

- (d) priznavata, da lahko prostovoljne pobude prispevajo k doseganju in ohranjanju visoke ravni varstva okolja in delavcev ter dopolnjujejo domače regulativne ukrepe; zato vsaka pogodbenica v skladu s svojimi domačimi zakoni ali politikami spodbuja razvoj takih pobud in sodelovanje pri njih, vključno s prostovoljnimi sistemi za zagotavljanje trajnosti, kot so sheme pravične in etične trgovine ter okoljski znaki; ter
- (e) v skladu s svojim domačim pravom ali politikami spodbujata družbeno odgovornost podjetij pod pogojem, da se s tem povezani ukrepi ne uporabljajo na način, ki bi pomenil sredstvo za samovoljno ali neupravičeno diskriminacijo med pogodbenicama ali prikrito omejevanje trgovine; ukrepi za spodbujanje družbene odgovornosti podjetij vključujejo med drugim izmenjavo informacij in dobrih praks, izobraževanje in usposabljanje ter strokovno svetovanje; v zvezi s tem vsaka pogodbenica upošteva ustrezne mednarodno sprejete instrumente, o katerih se je dogovorila ali k njim pristopila, kot so *Smernice Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj za večnacionalna podjetja* ter *Pobuda ZN za globalni dogovor ter tristranske deklaracije MOD o načelih večnacionalnih podjetij in socialne politike*.

ČLEN 13.11

Znanstvene informacije

Pri pripravi in izvajanju ukrepov za varovanje okolja ali delovnih pogojev, ki bi lahko vplivali na trgovino in naložbe, vsaka pogodbenica upošteva ustrezne razpoložljive znanstvene, tehnične in z inovacijami povezane informacije ter ustrezne mednarodne standarde, smernice ali priporočila, vključno s previdnostnim načelom.

ČLEN 13.12

Preglednost

Vsaka pogodbenica v skladu z domačim pravom in poglavjem 14 (Preglednost) zagotovi, da so vsi ukrepi, namenjeni varstvu okolja in delovnih pogojev, ki bi lahko vplivali na trgovino in naložbe, pripravljeni, uvedeni in izvajani na pregleden način, s pravočasnim obvestilom in možnostjo predložitve pripomb zainteresiranih oseb.

ČLEN 13.13

Pregled trajnostnih učinkov

Pogodbenici skupaj ali posamezno pregledata, spremljata in ocenita vpliv izvajanja tega sporazuma na trajnostni razvoj prek svojih politik, praks, participativnih procesov in institucij.

ČLEN 13.14

Sodelovanje na področju trgovine in trajnostnega razvoja

1. Pogodbenici lahko, ob priznavanju pomena skupnega dela pri trgovinskih vidikih trajnostnega razvoja za doseg ciljev tega poglavja, med drugim sodelujeta na naslednjih področjih:
 - (a) trgovina in trajnostni razvoj v mednarodnih forumih, vključno z MOD, azijsko-evropskim vrhom, programom Združenih narodov za okolje in večstranskimi okoljskimi sporazumi;
 - (b) izmenjava informacij in izkušenj v zvezi z metodologijami in kazalniki za ocene učinka glede trajnosti trgovine;

- (c) učinek zakonov, predpisov, meril in standardov s področja dela in okolja na trgovino ali naložbe ter učinek trgovinskih in naložbenih pravil na delovno in okoljsko pravo, tudi na pripravo strategij in politik na področju trajnostnega razvoja;
- (d) izmenjava izkušenj pri spodbujanju ratifikacije in izvajanja temeljnih, prednostnih in drugih posodobljenih konvencij MOD ter večstranskih okoljskih sporazumov, ki so pomembni za trgovino;
- (e) trgovinski vidiki *Agende MOD za dostojno delo*, zlasti medsebojna povezava med trgovino ter polno in produktivno zaposlenostjo za vse, vključno z mladimi, ženskami in invalidi, prilagoditvijo na trgu dela, temeljnimi in drugimi mednarodnimi delovnimi standardi, statistiko dela, razvojem človeških virov in vseživljenjskim učenjem, socialno zaščito za vse, vključno z ranljivimi in prikrajšanimi skupinami, kot so delavci migranti, ženske, mladi in invalidi, ter socialna vključenost, socialni dialog in enakost spolov;
- (f) trgovinski vidiki večstranskih okoljskih sporazumov, vključno s carinskim sodelovanjem;
- (g) vidiki sedanjega in prihodnjega mednarodnega režima o podnebnih spremembah, povezani s trgovino, vključno z načini za spodbujanje nizkoogljičnih tehnologij in energijske učinkovitosti;
- (h) izmenjava informacij in izkušenj o shemah za certificiranje in označevanje, vključno z ekološkim označevanjem;

- (i) spodbujanje družbene odgovornosti gospodarskih družb, vključno v zvezi z mednarodno dogovorjenimi instrumenti, ki jih je podpirala ali jih podpira vsaka pogodbenica;
 - (j) trgovinski ukrepi za spodbujanje ohranjanja in trajnostne rabe biološke raznovrstnosti, vključno s kartiranjem, ocenjevanjem in vrednotenjem ekosistemov in njihovih storitev, ter za boj proti nezakoniti mednarodni trgovini s prostoživečimi živalmi;
 - (k) trgovinski ukrepi za spodbujanje ohranjanja in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi ob zmanjševanju krčenja gozdov in nezakonitega izsekavanja;
 - (l) trgovinski ukrepi za spodbujanje trajnostnih ribolovnih praks ter trgovine s trajnostno upravljanimi ribjimi proizvodi; ter
 - (m) izmenjava informacij in izkušenj o trgovinskih vidikih v zvezi z opredelitvijo in izvajanjem zelenih strategij in politik rasti, kar vključuje, vendar ni omejeno na trajnostno proizvodnjo in porabo, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter okolju prijazno tehnologijo.
2. Pogodbenici si izmenjujeta informacije in izkušnje za razvoj in izvajanje sodelovanja in dejavnosti krepite zmogljivosti na področju trgovine in trajnostnega razvoja.

3. V skladu s poglavjem 16 (Sodelovanje in krepitev zmogljivosti) lahko pogodbenici sodelujeta na področjih iz odstavka 1, med drugim z:

- (a) delavnicami, seminarji, usposabljanji in dialogom za izmenjavo znanja, izkušenj in dobrih praks;
- (b) študijami ter
- (c) tehnično pomočjo in krepitvijo zmogljivosti, če je ustrezno.

Pogodbenici se lahko dogovorita o drugih oblikah sodelovanja.

ČLEN 13.15

Institucionalne določbe

1. Vsaka pogodbenica določi kontaktno točko znotraj svoje uprave za namene izvajanja tega poglavja.
2. Odbor za trgovino in trajnostni razvoj, ustanovljen v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori), sestavljajo visoki uradniki ustreznih uprav vsake pogodbenice ali uradniki, ki jih ti imenujejo.

3. Pododbor za trgovino in trajnostni razvoj se sestane v prvem letu po datumu začetka veljavnosti tega sporazuma, nato pa po potrebi, za pregled izvajanja tega poglavja, vključno s sodelovanjem iz člena 13.14 (Sodelovanje na področju trgovine in trajnostnega razvoja). Odbor za trgovino in trajnostni razvoj sprejme svoj poslovnik in sprejme sklepe na podlagi medsebojnega dogovora.
4. Vsaka pogodbenica skliče novo ali določi obstoječo svetovalno skupino ali skupine za trajnostni razvoj, katere naloga je svetovanje glede izvajanja tega poglavja. Vsaka pogodbenica se odloči o svojih domačih postopkih za ustanovitev svoje domače svetovalne skupine ali skupin in o imenovanju članov take skupine ali skupin. Skupina ali skupine sestavljajo neodvisne reprezentativne organizacije, ki zagotavljajo uravnoteženo zastopanost gospodarskih, socialnih in okoljskih zainteresiranih strani, med drugim tudi organizacij delodajalcev in delavcev, poslovnih skupin in okoljskih organizacij. Vsaka domača svetovalna skupina lahko na lastno pobudo svoji pogodbenici predloži mnenja ali priporočila o izvajanju tega poglavja.
5. Člani domače svetovalne skupine ali skupin vsake pogodbenice zasedajo v skupnem forumu za dialog o vidikih trajnostnega razvoja v trgovinskih odnosih med pogodbenicama. Na podlagi skupnega dogovora lahko domače svetovalne skupine obeh pogodbenic sodelujejo z drugimi zainteresiranimi stranmi na sestankih skupnega foruma. Forum temelji na uravnoteženi zastopanosti gospodarskih, socialnih in okoljskih zainteresiranih strani. Poročilo o vsakem sestanku skupnega foruma se predloži Odboru za trgovino in trajnostni razvoj, nato pa se da na voljo javnosti.

6. Če se pogodbenici ne dogovorita drugače, se skupni forum sestane enkrat letno in skupaj s sestanki Odbora za trgovino in trajnostni razvoj. V takšnih primerih pogodbenici skupnemu forumu predložita najnovejše informacije o izvajanju tega poglavja. Pogodbenici se dogovorita o delovanju skupnega foruma najpozneje v enem letu po začetku veljavnosti tega sporazuma.

ČLEN 13.16

Posvetovanja na vladni ravni

1. V primeru nesoglasja o katerem koli vprašanju iz tega poglavja pogodbenici uporabita samo postopke, vzpostavljene na podlagi tega člena in člena 13.17 (Skupina strokovnjakov). Če v tem poglavju ni drugače določeno, se poglavje 15 (Reševanje sporov) in njegova Priloga 15-C (Mehanizem mediacije) ne uporabljata za to poglavje. Priloga 15-A (Poslovnik) se smiselno uporablja v skladu z odstavkom 2 člena 13.17 (Skupina strokovnjakov).

2. Pogodbenica lahko zahteva posvetovanja z drugo pogodbenico o kateri koli zadevi, ki izhaja iz tega poglavja, tako da kontaktni točki druge pogodbenice pošlje pisno zahtevo. V zahtevi mora biti jasno predstavljena zadeva, opredeljena težava in na kratko predstavljene trditve v skladu s tem poglavjem, vključno z navedbo ustreznih določb iz tega poglavja in razlago, kako težava vpliva na cilje tega poglavja, ter kakršne koli druge informacije, ki so po mnenju pogodbenice pomembne. Posvetovanja se začnejo takoj, ko pogodbenica predloži zahtevo po posvetovanju.

3. Pogodbenici si prizadevata za rešitev vprašanja, ki je zadovoljiva za obe strani. Med posvetovanji se posebna pozornost nameni posebnim problemom in interesom pogodbenice, ki je država v razvoju. Če je primerno, pogodbenici ustrezno upoštevata dejavnosti MOD ali ustreznih večstranskih okoljskih organizacij ali organov in se lahko na podlagi medsebojnega dogovora s temi organizacijami ali organi ali katerim koli drugim organom ali osebo, za katero menita, da je za to primerna, posvetujeta, da bi zadevo v celoti preučili.
4. Če pogodbenica meni, da je treba zadevo nadalje obravnavati, lahko s predložitvijo pisne zahteve kontakti točki druge pogodbenice zahteva, da se Odbor za trgovino in trajnostni razvoj sestane in obravnava zadevo. Odbor za trgovino in trajnostni razvoj se sestane takoj in si prizadeva za dogovor o rešitvi zadeve.
5. Odbor za trgovino in trajnostni razvoj lahko po potrebi zaprosi za nasvet domačo svetovalno skupino ali skupine katere koli pogodbenice ali obeh pogodbenic ali poišče drugo strokovno pomoč, da bi si olajšal analizo.
6. Vsi sklepi, ki jih pogodbenici sprejmeta o zadevi, se dajo na voljo javnosti, razen če se sporazumno odločita drugače.

ČLEN 13.17

Skupina strokovnjakov

1. Če Odbor za trgovino in trajnostni razvoj v 120 dneh po prejemu zahteve za posvetovanja iz člena 13.16 (Posvetovanja na vladni ravni) ali v daljšem obdobju, o katerem sta se dogovorili obe pogodbenici, ni zadovoljivo rešil zadeve, lahko pogodbenica s predložitvijo pisne zahteve kontaktni točki druge pogodbenice zahteva, da se skliče skupina strokovnjakov, ki bo preučila to zadevo.
2. Odbor za trgovino in trajnostni razvoj po začetku veljavnosti tega sporazuma določi poslovnik skupine strokovnjakov za vse postopkovne zadeve, ki niso zajete v tem členu. Če se Odbor za trgovino in trajnostni razvoj ne dogovori drugače, se do določitve takega poslovnika smiselno uporablja poslovnik iz Priloge 15-A (Poslovnik), pri čemer se upošteva narava dela skupine strokovnjakov.

3. Odbor za trgovino in trajnostni razvoj na svojem prvem sestanku po začetku veljavnosti tega sporazuma sestavi seznam vsaj petnajstih posameznikov, ki so pripravljeni in sposobni opravljati nalogo strokovnjaka v skupini. Ta seznam je sestavljen iz treh podseznamov: enega podseznama za vsako pogodbenico ter enega podseznama posameznikov, ki niso državljani nobene od pogodbenic in bodo opravljali nalogo predsednika skupine strokovnjakov. Vsaka pogodbenica za svoj podseznam predlaga vsaj pet posameznikov, ki bodo opravljali naloge strokovnjakov. Pogodbenici prav tako izbereta vsaj pet posameznikov za podseznam predsednikov. Odbor za trgovino in trajnostni razvoj na svojih sestankih seznam pregleda in zagotavlja, da je vsebuje ves čas vsaj petnajstih posameznikov.

4. Seznam iz odstavka 3 vključuje posameznike s strokovnim znanjem ali izkušnjami s področja delovnega ali okoljskega prava, vprašanj, ki jih obravnava to poglavje, ali reševanja sporov, ki nastanejo na podlagi mednarodnih sporazumov. So neodvisni, delujejo v svoji individualni pristojnosti, v zvezi s spornimi vprašanji ne sprejemajo navodil od nobene organizacije ali vlade in niso povezani z vlado nobene od pogodbenic. Za strokovnjake se smiselno uporabljajo načela iz Priloge 15-B (Kodeks ravnanja za arbitre in mediatorje) ob upoštevanju narave njihovega dela.

5. Skupino strokovnjakov sestavljajo trije člani, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. V 30 dneh od dneva, ko zaprošena pogodbenica prejme zahtevo za ustanovitev skupine strokovnjakov, se pogodbenici posvetujeta, da bi se dogovorili o njeni sestavi. Če se v tem času pogodbenici ne moreta dogovoriti o sestavi skupine strokovnjakov, sporazumno s podseznama iz odstavka 3 izbereta predsednika, če pa se v dodatnih sedmih dneh ne moreta sporazumeti, ga z žrebom določita. Vsaka pogodbenica izbere enega strokovnjaka, ki izpolnjuje zahteve iz odstavka 4, v 14 dneh po izteku 30-dnevnega roka. Pogodbenici se lahko dogovorita o kakršnih koli drugih strokovnjakih, ki izpolnjujejo zahteve iz odstavka 4 in ki bodo sodelovali v skupini strokovnjakov. Če skupina strokovnjakov ni sestavljena v 44 dneh od dneva, ko je zaprošena pogodbenica prejela zahtevo za ustanovitev skupine strokovnjakov, se ostali strokovnjaki v sedmih dneh z žrebom določijo s podseznamov iz odstavka 3 izmed posameznikov, predlaganih s strani pogodbenice ali pogodbenic, ki ni končala ali nista končali postopka. Če seznam iz odstavka 3 še ni določen, se strokovnjaki z žrebom določijo izmed posameznikov, ki sta jih formalno predlagali obe pogodbenici, ali, v primeru, da je le ena pogodbenica predložila svoj predlog, s strani ene od pogodbenic. Dan ustanovitve skupine strokovnjakov je dan, ko je izbran zadnji od treh strokovnjakov.

6. Razen če se pogodbenici v sedmih dneh od dneva ustanovitve skupine strokovnjakov dogovorita drugače, so pristojnosti skupine strokovnjakov naslednje:

„preučiti, z vidika ustreznih določb poglavja o trgovini in trajnostnem razvoju, zadevo, navedeno v zahtevi za ustanovitev skupine strokovnjakov, ter izdati poročila, v skladu z odstavkom 8 tega člena, ter pripraviti priporočila za rešitev zadeve“.

7. V zadevah v zvezi s spoštovanjem večstranskih sporazumov, kot je določeno v členu 13.4 (Večstranski standardi in sporazumi na področju dela) in členu 13.5 (Večstranski okoljski standardi in sporazumi), bi morala skupina pridobiti informacije in se posvetovati z MOD ali ustreznimi organi večstranskih okoljskih sporazumov. Vse informacije, pridobljene na podlagi tega odstavka, se razkrijejo obema pogodbenicama, da izrazita pripombe.

8. Skupina strokovnjakov pogodbenicama predloži vmesno in končno poročilo. V poročilih so razložene ugotovitve v zvezi z dejstvi, uporabo ustreznih določb in osnovne utemeljitve vseh ugotovitev in priporočil. Skupina strokovnjakov pogodbenicama najpozneje v 90 dneh od dneva ustanovitve predloži vmesno poročilo. Katera koli pogodbenica lahko skupini strokovnjakov pošlje pripombe k vmesnemu poročilu v 45 dneh po njegovi predložitvi. Po preučitvi kakršnih koli tovrstnih pisnih pripomb lahko skupina strokovnjakov poročilo spremeni in opravi kakršen nadaljnji pregled, za katerega meni, da je ustrezen. Skupina strokovnjakov pogodbenicama najpozneje v 150 dneh od dneva ustanovitve predloži končno poročilo. Kadar meni, da rokov iz tega odstavka ne bo mogoče upoštevati, predsednik skupine strokovnjakov o tem pisno obvesti pogodbenici in navede razloge za odlog in datum, na katerega namerava skupina strokovnjakov predložiti svoje vmesno ali končno poročilo. Skupina strokovnjakov predloži končno poročilo najpozneje 180 dni po dnevu svoje ustanovitve, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. To končno poročilo se javno objavi, razen če pogodbenici skupaj odločita drugače.

9. Pogodbenici razpravljata o ustreznih dejavnostih ali ukrepih, ki jih je treba izvesti ob upoštevanju končnega poročila skupine strokovnjakov in priporočil iz navedenega poročila. Zadevna pogodbenica obvesti svojo domačo svetovalno skupino ali skupine in drugo pogodbenico o svojih odločitvah glede dejavnosti ali ukrepov, ki se izvedejo, in sicer najpozneje v 90 dneh ali v daljšem obdobju, o katerem se dogovorita pogodbenici, potem ko jima je bilo predloženo končno poročilo. Spremljanje izvajanja takšnih ukrepov nadzoruje Odbor za trgovino in trajnostni razvoj. Domača svetovalna skupina ali skupine ter skupni forum lahko Odboru za trgovino in trajnostni razvoj predložijo svoje pripombe v zvezi s tem.

POGLAVJE 14

PREGLEDNOST

ČLEN 14.1

Cilj in področje uporabe

Ob priznavanju vpliva, ki ga imajo lahko regulativno okolje in postopki na trgovino in naložbe, vsaka pogodbenica spodbuja predvidljivo regulativno okolje in učinkovite postopke za gospodarske subjekte, zlasti za mala in srednja podjetja.

ČLEN 14.2

Opredelitev pojmov

V tem poglavju:

- (a) „zainteresirana oseba“ pomeni katero koli fizično ali pravno osebo, ki jo zadeva ukrep za splošno uporabo; ter

- (b) „ukrep za splošno uporabo“ pomeni zakone, predpise, sodne odločbe, postopke in upravne odločbe za splošno uporabo, ki lahko vplivajo na katero koli zadevo, ki jo zajema ta sporazum.

ČLEN 14.3

Objava

1. Vsaka pogodbenica v zvezi z ukrepom za splošno uporabo zagotovi, da:
 - (a) je takoj objavljen prek uradno določenega medija, vključno prek elektronskih sredstev, če je mogoče, in sicer tako, da se vladam in zainteresiranim osebam omogoči, da se seznani z njim; ter
 - (b) je na voljo dovolj časa med objavo in začetkom veljavnosti tega ukrepa, razen kadar to zaradi nujnosti ni mogoče.
2. Vsaka pogodbenica:
 - (a) si prizadeva dovolj zgodaj objaviti vsakršen predlog za sprejetje ali spremembo katerega koli ukrepa za splošno uporabo, na zahtevo vključno z razlago cilja in utemeljitvijo predloga;

- (b) zainteresiranim osebam zagotovi razumne možnosti za predložitev pripomb v zvezi s katerim koli predlogom za sprejetje ali spremembo katerega koli ukrepa za splošno uporabo ter jim zlasti omogoči dovolj časa za to, razen kadar to zaradi nujnosti ni mogoče; ter
- (c) si prizadeva upoštevati pripombe, ki jih prejme od zainteresiranih oseb v zvezi s kakršnim koli predlogom za sprejetje ali spremembo katerega koli ukrepa za splošno uporabo.

ČLEN 14.4

Poizvedbe in kontaktne točke

1. Vsaka pogodbenica ob začetku veljavnosti tega sporazuma določi kontaktno točko za zagotovitev učinkovitega izvajanja tega sporazuma in za lažjo komunikacijo med pogodbenicama o kateri koli zadevi, ki jo zajema ta sporazum.
2. Na zahtevo druge pogodbenice kontaktni točki opredelita urad ali uradnika, pristojnega za zadevo, in mu po potrebi pomagata pri lažšanju komunikacije s pogodbenico, ki je predložila zahtevo.

3. Vsaka pogodbenica v okviru svojih razpoložljivih virov vzpostavi ali ohrani ustrezne mehanizme, vključno s tistimi iz drugih poglavij tega sporazuma, za odzivanje na poizvedbe katere koli zainteresirane osebe v zvezi s katerim koli predlaganim ali veljavnim ukrepom za splošno uporabo in načinom njegove uporabe. Poizvedbe se lahko predložijo prek kontaktnih točk, določenih v skladu z odstavkom 1, ali prek katerega koli drugega mehanizma, če je to ustrezno, razen če ta sporazum vzpostavlja poseben mehanizem.
4. Vsaka pogodbenica zagotovi mehanizme, ki so na voljo zainteresiranim osebam, ki iščejo rešitev za težave, nastale pri uporabi ukrepa za splošno uporabo v skladu s tem sporazumom.
5. Pogodbenici priznavata, da odzivi iz tega člena morda niso dokončni ali pravno zavezujoči, temveč zgolj informativni.
6. Vsaka pogodbenica na zahtevo zagotovi pojasnilo o cilju in razlogih za ukrepe za splošno uporabo.
7. Pogodbenica na zahtevo druge pogodbenice takoj predloži informacije in se odzove na vprašanja v zvezi z vsakršnimi ukrepi ali predlaganimi ukrepi za splošno uporabo, za katere pogodbenica, ki je predložila zahtevo, meni, da bi lahko pomembno vplivali na dejavnosti iz tega sporazuma, ne glede na to, ali je bila pogodbenica, ki je predložila zahtevo, predhodno obveščena o navedenem ukrepu.

ČLEN 14.5

Izvrševanje ukrepov za splošno uporabo

Vsaka pogodbenica enotno, dosledno, nepristransko in razumno izvršuje vse ukrepe za splošno uporabo. Vsaka pogodbenica pri uporabi takih ukrepov za posamezne osebe, blago ali storitve druge pogodbenice:

- (a) poizkuša zainteresirane osebe, ki jih postopek neposredno zadeva, v razumnem roku in v skladu s svojimi domačimi postopki obvestiti o začetku postopka, vključno z opisom narave postopka, poročilom pravnega organa, v okviru katerega se postopek začne, ter splošnim opisom kakršnih koli spornih vprašanj;
- (b) takim zainteresiranim osebam zagotovi ustrezno priložnost, da predložijo dejstva in argumente, s katerimi podprejo svoja stališča pred kakršnim koli končnim upravnim ukrepom, če to dovoljujejo čas, narava postopka in javni interes; ter
- (c) zagotovi, da njeni postopki temeljijo na njenem domačem pravu in so skladni z njim.

ČLEN 14.6

Pregled in pritožba

1. Vsaka pogodbenica v skladu z domačim pravom vzpostavi ali ohrani sodne, arbitražne ali upravne svete oziroma senate ali postopke za namene takojšnjega pregleda in, kadar je to upravičeno, popravo upravnega ukrepa v zvezi z zadevami, ki jih zajema ta sporazum. Ti organi in postopki so nepristranski in neodvisni od urada ali organa, pristojnega za upravno izvrševanje, in rezultat zadeve ni v bistvenem interesu teh organov.
2. Vsaka pogodbenica zagotovi, da je osebam, udeležnim v postopku, v okviru takih upravnih svetov ali postopkov zagotovljena pravica do naslednjega:
 - (a) razumne možnosti, da podprejo ali zagovarjajo svoja stališča; ter
 - (b) sklepa na podlagi dokazov in predložitve evidence ali, kadar to zahteva domače pravo, evidence, ki jo pripravi upravni organ.
3. Vsaka pogodbenica glede na pritožbo ali nadaljnji pregled, kot je določeno v domačem pravu, zagotovi, da sklep iz pododstavka 2(b) izvaja urad ali organ ali da ta sklep ureja delovanje tega urada ali organa v zvezi z zadevnim upravnim ukrepom.

ČLEN 14.7

Dobra regulativna praksa in upravno ravnanje

1. Pogodbenici soglašata, da bosta sodelovali pri spodbujanju kakovosti in uspešnosti zakonodajne ureditve, vključno z izmenjavo informacij in dobrih praks pri svojih zakonodajnih reformah in ocenjevanju učinka zakonodajne ureditve.
2. Pogodbenici sprejmeta načela dobrega upravnega ravnanja in soglašata, da bosta sodelovali pri spodbujanju takih načel, tudi z izmenjavo informacij in dobrih praks.

ČLEN 14.8

Posebna pravila

To poglavje se uporablja brez poseganja v kakršna koli posebna pravila, določena v drugih poglavjih tega sporazuma.

POGLAVJE 15

REŠEVANJE SPOROV

ODDELEK A

CILJ IN PODROČJE UPORABE

ČLEN 15.1

Cilj

Cilj tega poglavja je vzpostaviti učinkovit in uspešen mehanizem za izogibanje sporom med pogodbenicama v zvezi z razlago in uporabo tega sporazuma in njihovo reševanje, da bi dosegli sporazumno rešitev.

ČLEN 15.2

Področje uporabe

To poglavje se uporablja za preprečevanje in reševanje vseh sporov med pogodbenicama glede razlage ali uporabe določb tega sporazuma, razen če je v tem sporazumu določeno drugače.

ODDELEK B

POSVETOVANJA IN MEDIACIJA

ČLEN 15.3

Posvetovanja

1. Pogodbenici si prizadevata za rešitev kakršnega koli spora iz člena 15.2 (Področje uporabe) z začetkom posvetovanj v dobri veri, da dosežeta sporazumno rešitev.
2. Pogodbenica zahteva posvetovanja s pisnim zahtevkom drugi pogodbenici in pošlje en izvod Odboru za trgovino, ustanovljenem na podlagi člena 17.1 (Odbor za trgovino), v njem pa opredeli sporni ukrep in zadevne določbe tega sporazuma.

3. Posvetovanja se opravijo v 30 dneh od prejema zahtevka iz odstavka 2 in potekajo na ozemlju pogodbenice, na katero je zahtevek naslovljen, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. Posvetovanja se štejejo za zaključena v 45 dneh od datuma prejema zahtevka, razen če obe pogodbenici soglašata z nadaljevanjem posvetovanj. Posvetovanja in zlasti vse razkrite informacije in stališča, ki jih pogodbenici izrazita, so zaupni in ne posegajo v pravice nobene od pogodbenic v nadaljnjih postopkih.
4. Posvetovanja o nujnih zadevah, vključno z zadevami, ki se nanašajo na pokvarljivo blago, sezonsko blago ali sezonske storitve, se opravijo v 15 dneh od datuma prejema zahtevka iz odstavka 2. Posvetovanja se štejejo za zaključena v 20 dneh od datuma prejema zahtevka iz odstavka 2, razen če obe pogodbenici soglašata z nadaljevanjem posvetovanj.
5. Pogodbenica, ki je zaprosila za posvetovanje, lahko uporabi člen 15.5 (Začetek arbitražnega postopka), če:
- (a) druga pogodbenica na zahtevek ne odgovori v 15 dneh od datuma njegovega prejema;
 - (b) do posvetovanj ne pride v rokih iz odstavka 3 ali 4;

(c) se pogodbenici dogovorita, da ne bo posvetovanj; ali

(d) so bila posvetovanja zaključena brez sporazumne rešitve.

6. Med posvetovanji vsaka pogodbenica predloži zadostne informacije o dejstvih za pregled, kako bi zadevni ukrep lahko vplival na delovanje in uporabo tega sporazuma.

ČLEN 15.4

Mehanizem mediacije

Pogodbenici se lahko kadar koli dogovorita o začetku postopka mediacije v skladu s Prilogo 15-C (Mehanizem mediacije) v zvezi s katerim koli ukrepom, ki negativno vpliva na trgovino ali liberalizacijo naložbe med pogodbenicama.

ODDELEK C

POSTOPKI REŠEVANJA SPOROV

PODODDELEK 1

ARBITRAŽNI POSTOPEK

ČLEN 15.5

Začetek arbitražnega postopka

1. Če pogodbenicama ne uspe rešiti spora s posvetovanji, kakor so opredeljena v členu 15.3 (Posvetovanja), lahko pogodbenica, ki je zaprosila za posvetovanje, zahteva ustanovitev arbitražnega senata.
2. Zahtevek za ustanovitev arbitražnega senata se predloži v pisni obliki drugi pogodbenici, kopija zahtevka pa se pošlje Odboru za trgovino. Pogodbenica pritožnica v svoji zahtevi opredeli sporni ukrep in pojasni, kako ta ukrep ni skladen z določbami tega sporazuma, na način, ki jasno predstavlja pravno podlago za pritožbo.

ČLEN 15.6

Pristojnosti arbitražnega senata

Če se pogodbenici v 10 dneh od datuma izbora arbitrov ne dogovorita drugače, so pristojnosti arbitražnega senata naslednje:

„ob upoštevanju ustreznih določb tega sporazuma, ki jih navajata pogodbenici, preučiti zadevo, na katero se nanaša zahtevek za ustanovitev arbitražnega senata v skladu s členom 15.5 (Začetek arbitražnega postopka), presoditi o skladnosti zadevnega ukrepa z določbami iz člena 15.2 (Področje uporabe) ter v svojem poročilu navesti ugotovitve glede dejstev, veljavnost ustreznih določb in osnovno utemeljitev ugotovitev in priporočil, v skladu s členom 15.10 (Vmesno poročilo) in členom 15.11 (Končno poročilo).“

ČLEN 15.7

Ustanovitev arbitražnega senata

1. Arbitražni senat sestavljajo trije arbitri.
2. V 10 dneh od datuma, ko pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, prejme zahtevek za ustanovitev arbitražnega senata, se pogodbenici posvetujeta, da bi se sporazumeli o sestavi arbitražnega senata.

3. Če se pogodbenici ne dogovorita o sestavi arbitražnega senata v roku iz odstavka 2, lahko vsaka pogodbenica imenuje arbitra s podseznama te pogodbenice, sestavljenega v skladu s členom 15.23 (Seznam arbitrov) v 10 dneh od poteka roka iz odstavka 2. Če pogodbenica ne imenuje arbitra s svojega podseznama, ga predsednik Odbora za trgovino ali njegov pooblaščenec na zahtevo druge pogodbenice z žrebom določi s podseznama te pogodbenice, sestavljenega v skladu s členom 15.23 (Seznam arbitrov).
4. Če se pogodbenici ne dogovorita o predsedniku arbitražnega senata v roku iz odstavka 2, predsednik Odbora za trgovino ali njegov pooblaščenec na zahtevo pogodbenice z žrebom določi predsednika arbitražnega senata s podseznama predsednikov, sestavljenega v skladu s členom 15.23 (Seznam arbitrov).
5. Predsednik Odbora za trgovino ali njegov pooblaščenec izbere arbitre v petih dneh od zahteve iz odstavka 3 ali 4.
6. Za datum ustanovitve arbitražnega senata velja datum, ko vsi trije izbrani arbitri pogodbenici uradno obvestijo, da sprejmejo imenovanje v skladu s Prilogo 15-A (Poslovnik).
7. Če kateri koli od seznamov iz člena 15.23 (Seznam arbitrov) ni bil določen ali če v trenutku, ko se vloži zahteva v skladu z odstavkom 3 ali 4, ne vsebuje dovolj imen, se arbitri določijo z žrebom izmed posameznikov, ki sta jih uradno predlagali obe pogodbenici ali pogodbenica za primer, če predlog predloži le ena od pogodbenic.

ČLEN 15.8

Postopek arbitražnega senata za reševanje sporov

1. Pravila in postopki, določeni v tem členu ter prilogah 15-A (Poslovnik) in 15-B (Kodeks ravnanja za arbitre in mediatorje), urejajo postopke arbitražnega senata za reševanje sporov.
2. Če se pogodbenici ne dogovorita drugače, se sestaneta z arbitražnim senatom v 10 dneh po njegovi ustanovitvi, da se določijo vse zadeve, ki se pogodbenicama ali arbitražnemu senatu zdijo primerne, vključno s časovnim razporedom postopkov ter plačilom in stroški za arbitre, v skladu s Prilogo 15-A (Poslovnik). Arbitri in predstavniki pogodbenic se lahko teh sestankov udeležijo po telefonu ali video konferenci.
3. Kraj obravnave se izbere z vzajemnim soglasjem pogodbenic. Če se pogodbenici ne strinjata o kraju obravnave, ta poteka v Bruslju, če je pogodbenica pritožnica Vietnam, oziroma v Hanoju, če je pogodbenica pritožnica Unija.
4. Vse obravnave so odprte za javnost, razen če je v Prilogi 15-A (Poslovnik) določeno drugače.

5. V skladu s Prilogo 15-A (Poslovnik) se pogodbenicama omogoči, da se udeležita katerih koli predstavitev, izjav, argumentov ali protiargumentov v postopku. Vse informacije ali pisna stališča, ki jih je pogodbenica predložila arbitražnemu senatu, vključno s pripombami na opisni del vmesnega poročila, odgovori na vprašanja arbitražnega senata in pripombami pogodbenice na te odgovore, se dajo na voljo drugi pogodbenici.

6. Če se pogodbenici v treh dneh od datuma ustanovitve arbitražnega senata ne dogovorita drugače, lahko arbitražni senat v skladu s Prilogo 15-A (Poslovnik) prejme nezahtevana pisna stališča (stališča *amicus curiae*) fizične ali pravne osebe s sedežem na ozemlju pogodbenice.

7. Za interne razprave se arbitražni senat sestane na zaprti seji, na kateri sodelujejo samo arbitri. Arbitražni senat lahko dovoli, da se posvetovanj udeležijo njegovi pomočniki. Posvetovanja arbitražnega senata in dokumenti, ki so mu predloženi, so zaupni.

ČLEN 15.9

Predhodno odločanje o nujnosti

Na zahtevo ene od pogodbenic arbitražni senat o tem, ali je zadeva po njegovem mnenju nujna, predhodno odloči v 10 dneh od svoje ustanovitve.

ČLEN 15.10

Vmesno poročilo

1. Arbitražni senat izda pogodbenicama vmesno poročilo, v katerem navede ugotovitve o dejstvih in uporabi zadevnih določb ter osnovna načela, ki so bila podlaga njegovih ugotovitev in priporočil, najpozneje 90 dni od dneva ustanovitve arbitražnega senata. Kadar meni, da tega roka ni mogoče upoštevati, predsednik arbitražnega senata o tem pisno obvesti pogodbenici ter Odbor za trgovino in navede razloge za odlog in datum, ko namerava arbitražni senat predložiti svoje vmesno poročilo. Arbitražni senat v nobenem primeru ne predloži vmesnega poročila pozneje kot 120 dni po datumu ustanovitve arbitražnega senata.
2. Vsaka pogodbenica lahko arbitražnemu senatu predloži pisno zahtevo, vključno s pripombami, za pregled določenih vidikov vmesnega poročila v 14 dneh od njegove predložitve.
3. V nujnih primerih, vključno s tistimi, ki so povezani s pokvarljivim ali sezonskim blagom ali storitvami, si arbitražni senat prizadeva predložiti vmesno poročilo v 45 dneh, v vsakem primeru pa najpozneje v 60 dneh od svoje ustanovitve. Vsaka pogodbenica lahko arbitražnemu senatu predloži pisno zahtevo, vključno s pripombami, za pregled določenih vidikov vmesnega poročila v sedmih dneh od njegove predložitve.

4. Po preučitvi kakršnih koli pisnih zahtev pogodbenic o vmesnem poročilu, vključno s pripombami, lahko arbitražni senat svoje poročilo spremeni in zagotovi vsakršen nadaljnji pregled, za katerega meni, da je potreben.

ČLEN 15.11

Končno poročilo

1. Arbitražni senat izda končno poročilo pogodbenicama in Odboru za trgovino v 120 dneh od datuma svoje ustanovitve. Kadar meni, da tega roka ni mogoče upoštevati, predsednik arbitražnega senata o tem pisno obvesti pogodbenici ter Odbor za trgovino in navede razloge za odlog in datum, ko namerava arbitražni senat predložiti svoje končno poročilo. Arbitražni senat v nobenem primeru ne predloži končnega poročila pozneje kot 150 dni od datuma svoje ustanovitve.
2. V nujnih primerih, vključno s tistimi, ki so povezani s pokvarljivim ali sezonskim blagom ali storitvami, si arbitražni senat prizadeva predložiti svoje končno poročilo v 60 dneh od svoje ustanovitve. Arbitražni sena v nobenem primeru ne predloži končnega poročila pozneje kot 75 dni od datuma svoje ustanovitve.
3. Končno poročilo zajema zadovoljivo razpravo o argumentih iz stopnje vmesnega pregleda in jasno obravnava pripombe pogodbenic.

PODODDELEK 2

IZPOLNITEV ZAHTEV

ČLEN 15.12

Izpolnitev zahtev iz končnega poročila

Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, sprejme vse potrebne ukrepe da takoj v dobri veri izpolni zahteve iz končnega poročila.

ČLEN 15.13

Razumno obdobje za izpolnitev zahtev

1. Če takojšnja izpolnitev zahtev ni mogoča, si pogodbenici prizadevata doseči medsebojni dogovor o roku, v katerem morajo biti zahteve iz končnega poročila izpolnjene. V takem primeru pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, najpozneje 30 dni po prejemu končnega poročila uradno obvesti pogodbenico pritožnico in Odbor za trgovino o tem, koliko časa potrebuje za izpolnitev zahtev (v nadaljnjem besedilu: razumno obdobje).

2. Če se pogodbenici ne strinjata glede razumnega obdobja za izpolnitev zahtev iz končnega poročila, pogodbenica pritožnica v 20 dneh od prejema uradnega obvestila pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, v skladu z odstavkom 1 od arbitražnega senata, ustanovljenega v skladu s členom 15.7 (Ustanovitev arbitražnega senata) (v nadaljnjem besedilu: prvotni arbitražni senat), pisno zahteva, da določi dolžino razumnega obdobja. To zahtevo se pošlje pogodbenici, proti kateri je vložena pritožba, kopija te zahteve pa se pošlje Odboru za trgovino.
3. Arbitražni senat svojo odločitev o razumnem obdobju uradno sporoči pogodbenicama in Odboru za trgovino v 20 dneh od datuma predložitve zahteve iz odstavka 2.
4. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, vsaj 30 dni pred iztekom razumnega obdobja pisno obvesti pogodbenico pritožnico o svojem napredku pri izpolnjevanju zahtev iz končnega poročila.
5. Pogodbenici se lahko dogovorita za podaljšanje razumnega obdobja.

ČLEN 15.14

Pregled ukrepov, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila

1. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, pred koncem razumnega obdobja pogodbenico pritožnico in Odbor za trgovino uradno obvesti o vseh ukrepih, ki jih je sprejela za izpolnitev zahtev iz končnega poročila.

2. Če se pogodbenici ne strinjata glede obstoja ali skladnosti ukrepov, sprejetih za izpolnitev določb člena 15.2 (Področje uporabe) in v zvezi s katerimi je bilo poslano obvestilo v skladu z odstavkom 1, lahko pogodbenica pritožnica pisno zahteva, da o zadevi odloči prvotni arbitražni senat. To zahtevo se pošlje pogodbenici, proti kateri je vložena pritožba, kopija te zahteve pa se pošlje Odboru za trgovino. Pogodbenica pritožnica v svoji zahtevi opredeli zadevni sporni ukrep in pojasni, kako tak ukrep ni skladen z določbami iz člena 15.2 (Področje uporabe) v tolikšni meri, da to pomeni jasno pravno podlago za pritožbo.
3. Arbitražni senat o svoji odločitvi obvesti pogodbenici in Odbor za trgovino v 45 dneh od datuma predložitve zahteve iz odstavka 2.

ČLEN 15.15

Začasna pravna sredstva v primeru neizpolnitve zahtev

1. Če pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, pogodbenici pritožnici in Odboru za trgovino ne pošlje uradnega obvestila o ukrepih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila pred iztekom razumnega obdobja ali če arbitražni senat odloči, da za izpolnitev odločitve ni bil sprejet noben ukrep ali da ukrep, v zvezi s katerim je bilo poslano obvestilo v skladu z odstavkom 1 člena 15.14 (Pregled ukrepov, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila), ni v skladu z obveznostmi te pogodbenice na podlagi določb iz člena 15.2 (Področje uporabe), pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, na zahtevo pogodbenice pritožnice in po posvetovanjih z njo predloži ponudbo o nadomestilu.

2. Če se pogodbenica pritožnica odloči, da ne bo zahtevala ponudbe o nadomestilu, ali, v primeru da jo je zahtevala, vendar dogovor o nadomestilu ni dosežen v 30 dneh od konca razumnega obdobja ali predložitve odločitve arbitražnega senata v skladu s členom 15.14 (Pregled vseh ukrepov, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila), da ni bil sprejet noben ukrep za izpolnitev zahtev ali da ukrep ni v skladu z določbami iz člena 15.2 (Področje uporabe), je pogodbenica pritožnica upravičena, da se po obvestilu drugi pogodbenici in Odboru za trgovino, njene obveznosti, ki izhajajo iz katere koli določbe iz člena 15.2 (Področje uporabe), začasno opustijo na ravni, ki je enakovredna izničenju ali poslabšanju zaradi kršitve. V obvestilu je navedena stopnja začasne opustitve obveznosti. Pogodbenica pritožnica lahko začasno opustitev izvede kadar koli po izteku 10 dni od datuma prejema obvestila s strani pogodbenice, proti kateri je vložena pritožba, razen če pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, zahteva arbitražo v skladu z odstavkom 3 tega člena.

3. Če pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, meni, da raven začasne opustitve obveznosti ni enakovredna izničenju ali poslabšanju zaradi kršitve, lahko pisno zahteva, da o zadevi presodi prvotni arbitražni senat. Obvestilo o tej zahtevi se pošlje pogodbenici pritožnici in Odboru za trgovino pred iztekom desetdnevnega obdobja iz odstavka 2. Arbitražni senat o svoji odločitvi glede ravni začasne opustitve obveznosti obvesti pogodbenici in Odbor za trgovino v 30 dneh od datuma predložitve zahteve. Obveznosti se začasno ne opustijo, dokler prvotni arbitražni senat ne pošlje uradnega obvestila o svoji odločitvi, vsaka začasna opustitev pa mora biti v skladu s to odločitvijo.

4. Opustitev obveznosti in nadomestilo sta začasna in se ne uporabljata potem, ko:
- (a) sta pogodbenici dosegli sporazumno rešitev v skladu s členom 15.19 (Sporazumna rešitev);
 - (b) sta pogodbenici sklenili, da z ukrepom, o katerem je bilo poslano uradno obvestilo v skladu z odstavkom 1 člena 15.14 (Pregled ukrepov, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila) pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, izpolnjuje določbe iz člena 15.2 (Področje uporabe); ali
 - (c) je bil kakršen koli ukrep, za katerega je bila ugotovljena neskladnost z določbami iz člena 15.2 (Področje uporabe), odpravljen ali spremenjen tako, da je skladen s temi določbami, kakor je bilo odločeno na podlagi odstavka 3 člena 15.14 (Pregled ukrepov, sprejetih za izpolnitev zahtev iz končnega poročila).

ČLEN 15.16

Pregled ukrepov, sprejetih za izpolnitev zahtev,
po sprejetju začasnih pravnih sredstev v primeru neizpolnitve zahtev

1. Pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, pogodbenico pritožnico in Odbor za trgovino obvesti o kakršnem koli ukrepu, ki ga je sprejela za zagotovitev izpolnjevanja zahtev končnega poročila arbitražnega senata po začasni opustitvi obveznosti oziroma uporabi nadomestila. Z izjemo primerov iz odstavka 2 pogodbenica pritožnica umakne začasno opustitev obveznosti v 30 dneh od datuma prejema obvestila. V primerih, ko je bilo uporabljeno nadomestilo in z izjemo primerov iz odstavka 2 lahko pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, preneha z uporabo takega nadomestila v 30 dneh od svojega obvestila, da je izpolnila zahteve iz končnega poročila arbitražnega senata.
2. Če se pogodbenici v 30 dneh od dneva prejema uradnega obvestila ne dogovorita o tem, ali pogodbenica, proti kateri je vložena pritožba, s sprejetjem ukrepa iz obvestila izpolnjuje določbe iz člena 15.2 (Področje uporabe), pogodbenica pritožnica pisno zahteva, da o zadevi odloči prvotni arbitražni senat. Ta zahteva se pošlje pogodbenici, proti kateri je vložena pritožba, kopija te zahteve pa se pošlje Odboru za trgovino.

3. Odločitev arbitražnega senata se uradno sporoči pogodbenicama in Odboru za trgovino v 45 dneh od vložitve zahtevka. Če arbitražni senat odloči, da je uradno sporočeni ukrep skladen z določbami iz člena 15.2 (Področje uporabe), se opustitev obveznosti oziroma nadomestilo zaključi. Če je ustrezno, se stopnja opustitve obveznosti ali nadomestila prilagodi glede na odločitev arbitražnega senata.

PODODDELEK 3

SKUPNE DOLOČBE

ČLEN 15.17

Zamenjava arbitrov

Če v arbitražnem postopku prvotni arbitražni senat ali nekateri od njegovih članov ne morejo sodelovati, se umaknejo ali jih je treba nadomestiti, ker ne izpolnjujejo zahtev kodeksa ravnanja iz kodeksa ravnanja iz Priloge 15-B (Kodeks ravnanja za arbitre in mediatorje), se uporabi postopek iz člena 15.7 (Ustanovitev arbitražnega senata). Rok za obvestilo o poročilih oziroma odločitvah se podaljša za 20 dni.

ČLEN 15.18

Prekinitev in ustavitev arbitražnih postopkov

1. Arbitražni senat na zahtevo obeh pogodbenic kadar koli prekine svoje delo za obdobje, o katerem se dogovorita pogodbenici in ki ne presega 12 zaporednih mesecev. Svoje delo nadaljuje pred koncem tega obdobja prekinitve na pisno zahtevo obeh pogodbenic. Pogodbenici o tem ustrezno obvestita Odbor za trgovino. Arbitražni senat lahko nadaljuje svoje delo tudi pred koncem tega obdobja prekinitve na pisno zahtevo katere koli pogodbenice. Pogodbenica, ki je predložila zahtevo, ustrezno obvesti Odbor za trgovino in drugo pogodbenico. Če ob koncu obdobja prekinitve nobena od pogodbenic ne zahteva ponovnega začetka dela arbitražnega senata, pooblastila arbitražnega sveta prenehajo in postopki se zaključijo. V primeru prekinitve dela arbitražnega senata se ustrezni roki iz ustreznih določb tega poglavja podaljšajo za enako obdobje, za katero je bilo delo prekinjeno. Prekinitev in ustavitev dela arbitražnega senata ne posegata v pravice nobene od pogodbenic v drugem postopku na podlagi člena 15.24 (Izbira razsodišča).
2. Pogodbenici se lahko dogovorita, da bosta ustavili postopek arbitražnega senata s skupnim uradnim obvestilom predsedniku arbitražnega senata in Odboru za trgovino kadar koli pred izdajo končnega poročila arbitražnega senata.

ČLEN 15.19

Sporazumna rešitev

Pogodbenici lahko kadar koli dosežeta sporazumno rešitev spora v skladu s tem poglavjem. O kakršni koli taki rešitvi po potrebi skupno uradno obvestita Odbor za trgovino in predsednika arbitražnega senata. Če rešitev zahteva odobritev v skladu z ustreznimi domačimi postopki katere koli pogodbenice, se v obvestilu navede takšna zahteva, postopek reševanja spora pa se prekine. Če se taka odobritev ne zahteva ali po obvestilu o končanju kakršnih koli takih domačih postopkov, se postopek reševanja sporov ustavi.

ČLEN 15.20

Informacije in tehnični nasveti

Arbitražni senat lahko na zahtevo pogodbenice ali na lastno pobudo zaprosi za informacije, ki se mu zdijo ustrezne za postopek arbitražnega senata, in sicer iz katerega koli vira, vključno s stranmi, vključenimi v spor. Arbitražni senat ima pravico pridobiti strokovno mnenje, če meni, da je to primerno. Pred izbiro strokovnjakov se posvetuje s pogodbenicama. Vse informacije, pridobljene v skladu s tem členom, je treba razkriti in jih predložiti pogodbenicama, da izrazita pripombe, v roku, ki ga določi arbitražni senat.

ČLEN 15.21

Pravila razlage

Arbitražni senat razlaga določbe iz člena 15.2 (Področje uporabe) v skladu z običajnimi pravili razlage mednarodnega javnega prava, vključno s pravili *Dunajske konvencije o pogodbenem pravu*, sklenjene 23. maja 1969 na Dunaju. Arbitražni senat upošteva tudi ustrezne razlage iz poročil ugotovitvenih svetov in pritožbenega organa, ki jih sprejme Organ STO za reševanje sporov v skladu s Prilogo 2 k Sporazumu o STO. Poročila in odločitve arbitražnega senata ne povečajo ali zmanjšajo pravic in obveznosti pogodbenic, določenih s tem sporazumom.

ČLEN 15.22

Sklepi in odločitve arbitražnega senata

1. Arbitražni senat si po najboljših močeh prizadeva za sprejemanje sklepov s soglasjem. Če sklepa ni mogoče doseči s soglasjem, se o sporni zadevi odloča z večino glasov. Odklonilna ločena mnenja arbitrov se v nobenem primeru ne razkrijejo.

2. Pogodbenici brezpogojno sprejmeta poročila in odločitve arbitražnega senata. Poročila in odločitve ne ustvarjajo nobenih pravic ali obveznosti v zvezi s fizičnimi ali pravnimi osebami. Zajemajo ugotovitve o dejstvih, veljavnost zadevnih določb iz člena 15.2 (Področje uporabe) ter argumente za sprejete ugotovitve in sklepe. Odbor za trgovino objavi poročila in odločitve arbitražnega senata v 10 dneh po njihovi predložitvi, razen če se odloči, da tega ne bo storil zaradi varovanja zaupnih informacij.

ODDELEK D

SPLOŠNE DOLOČBE

ČLEN 15.23

Seznam arbitrov

1. Odbor za trgovino najpozneje v šestih mesecih po začetku veljavnosti tega sporazuma sestavi seznam vsaj 15 posameznikov, ki so pripravljeni in sposobni opravljati nalogo arbitrov. Seznam je sestavljen iz treh podseznamov:

(a) enega podseznama Unije;

- (b) enega podseznama Vietnama; ter
- (c) enega podseznama posameznikov, ki niso državljani nobene od pogodbenic in nimajo stalnega prebivališča v nobeni od pogodbenic ter bodo opravljali nalogo predsednika arbitražnega senata.

2. Na vsakem podseznamu je vsaj pet posameznikov. Odbor za trgovino zagotavlja, da je na seznamu ves čas vsaj minimalno število posameznikov.

3. Arbitri morajo imeti dokazano strokovno znanje in izkušnje na področju prava in mednarodne trgovine. Biti morajo samostojni, delovati morajo v svoji individualni pristojnosti, ne smejo sprejemati navodil od nobene organizacije ali vlade ali biti povezani z vlado katere koli od pogodbenic in ravnati morajo v skladu s kodeksom ravnanja iz Priloge 15-B (Kodeks ravnanja za arbitre in mediatorje).

4. Odbor za trgovino lahko pripravi dodaten seznam s 10 posameznikov z dokazanim strokovnim znanjem in izkušnjami iz določenih sektorjev, ki jih zajema ta sporazum. Ob soglasju pogodbenic se ta dodatni seznam uporabi za sestavo arbitražnega senata v skladu s postopkom iz člena 15.7 (Ustanovitev arbitražnega senata).

ČLEN 15.24

Izbira razsodišča

1. Uporaba postopka za reševanje sporov v skladu s tem poglavjem ne posega v nobeno dejanje v okviru STO, vključno z ukrepi za reševanje sporov, ali na podlagi katerega koli drugega mednarodnega sporazuma, katerega pogodbenici sta obe pogodbenici.
2. Z odstopanjem od odstavka 1 pogodbenica za določen ukrep ne zahteva odprave kršitve enakovredne obveznosti na podlagi tega sporazuma in Sporazuma o STO ali katerega koli drugega mednarodnega sporazuma, katerega pogodbenici sta obe pogodbenici, pri zadevnih razsodiščih. Po začetku postopka za reševanje sporov pogodbenica ne vloži zahtevka za odpravo kršitve enakovredne obveznosti na podlagi drugega sporazuma pri drugem razsodišču, razen če izbrano razsodišče iz procesnih razlogov ali razlogov v zvezi s pristojnostjo ne more odločiti o zahtevku za odpravo kršitve te obveznosti.
3. V tem členu:
 - (a) se šteje, da se postopki za reševanje sporov v skladu s Sporazumom o STO sprožijo z zahtevo pogodbenice za ustanovitev ugotovitvenega sveta iz člena 6 *Dogovora STO o pravilih in postopkih za reševanje sporov*;

- (b) se postopki za reševanje sporov v skladu s tem poglavjem začnejo, ko pogodbenica predloži zahtevo za ustanovitev arbitražnega senata v skladu z odstavkom 1 člena 15.5 (Začetek arbitražnega postopka);
- (c) se šteje, da se postopki za reševanje sporov na podlagi katerega koli drugega mednarodnega sporazuma začnejo v skladu z navedenim sporazumom.

4. Nobena določba tega sporazuma pogodbenici ne preprečuje uporabe začasne opustitve obveznosti, ki jo je odobril Organ STO za reševanje sporov. Sporazum o STO se ne uporabi za to, da bi se pogodbenici preprečila začasna opustitev obveznosti v skladu s tem poglavjem.

ČLEN 15.25

Roki

1. Vsi roki iz tega poglavja, vključno z roki, v katerih morajo arbitražni senati uradno sporočiti svoja poročila in odločitve, se štejejo v koledarskih dnevih od datuma, ki sledi dejanju oziroma dejstvu, na katerega se nanašajo, razen če je določeno drugače.
2. Kateri koli rok iz tega poglavja se lahko spremeni, če se pogodbenici v sporu tako dogovorita. Arbitražni senat lahko pogodbenicama kadar koli predlaga, da spremenita kateri koli rok iz tega poglavja, pri čemer navede razloge za svoj predlog.

ČLEN 15.26

Pregled in sprememba

Odbor za trgovino lahko odloči, da bo pregledal in spremenil priloge 15-A (Poslovnik), 15-B (Kodeks ravnanja za arbitre in mediatorje) in 15-C (Mehanizem mediacije).

POGLAVJE 16

SODELOVANJE IN KREPITEV ZMOGLJIVOSTI

ČLEN 16.1

Cilji in področje uporabe

1. Pogodbenici potrjujeta pomen sodelovanja in krepitve zmogljivosti za učinkovito izvajanje tega sporazuma, ki podpira nadaljnje širjenje in ustvarja nove priložnosti za trgovino in naložbe med njima.

2. Pogodbenici se zavezujeta, da bosta okrepili sodelovanje na področjih skupnega interesa, pri čemer bosta upoštevali različni stopnji razvitosti Unije in Vietnama. To sodelovanje spodbuja trajnostni razvoj v vseh njegovih razsežnostih, vključno s trajnostno rastjo in zmanjševanjem revščine.
3. To poglavje se uporablja za vse določbe o sodelovanju iz tega sporazuma.

ČLEN 16.2

Področja in načini sodelovanja

1. Pogodbenici priznavata, da se sodelovanje izvaja v okviru obstoječega pravnega in institucionalnega okvira ter v skladu s pravili in postopki, ki urejajo odnose med pogodbenicama.
2. Za dosego ciljev iz člena 16.1 (Cilji in področje uporabe) pogodbenici namenjata poseben pomen sodelovanju na naslednjih področjih:
 - (a) regionalno sodelovanje in integracija;
 - (b) olajševanje trgovine;
 - (c) trgovinska politika in predpisi;

- (d) trgovinski vidiki kmetijstva, ribištva in gozdarstva;
- (e) trajnostni razvoj, zlasti z vidika okolja in dimenzije dela;
- (f) mala in srednja podjetja;
- (g) druga področja, opredeljena v posameznih poglavjih tega sporazuma; ter
- (h) druga področja skupnega interesa, povezana s tem sporazumom.

3. Sodelovanje med pogodbenicama se zlasti izvaja z izmenjavo informacij, izkušenj in dobrih praks ter s sodelovanjem pri politikah. Po potrebi se lahko preuči organizacija seminarjev, delavnic, usposabljanj, študij, tehnične pomoči in krepitve zmogljivosti.

4. Pogodbenici priznavata potencialno pomembno vlogo zasebnega sektorja v sodelovanju in podpirata njegovo vključevanje, da bi prispevali k čim večjemu izkoristku ugodnosti, ki jih ta sporazum prinaša za gospodarsko rast in razvoj.

ČLEN 16.3

Dobrobit živali

Pogodbenici se strinjata, da bosta po potrebi sodelovali glede vprašanj dobrobiti živali, vključno s tehnično pomočjo in krepitevijo zmogljivosti za razvoj standardov dobrobiti živali. Za namene tega člena se posvetujeta z Odborom za sanitarne in fitosanitarne ukrepe, ustanovljenim v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori).

ČLEN 16.4

Institucionalni mehanizem

1. O vprašanjih sodelovanja se razpravlja v ustreznih specializiranih odborih, ustanovljenih v skladu s členom 17.2 (Specializirani odbori). Na področjih sodelovanja, ki niso v pristojnosti specializiranih odborov, se o teh vprašanjih razpravlja v okviru Odbora za trgovino.
2. Vsaka pogodbenica določi kontaktno točko znotraj svoje uprave, ki vzpostavi stik z drugo pogodbenico v zvezi z zadevami, povezanih z izvajanjem tega poglavja.

POGLAVJE 17

INSTITUCIONALNE, SPLOŠNE IN KONČNE DOLOČBE

ČLEN 17.1

Odbor za trgovino

1. Pogodbenici ustanovita Odbor za trgovino, ki ga sestavljajo predstavniki pogodbenic.
2. Odbor za trgovino se sestane enkrat letno, razen če Odbor za trgovino določi drugače, ali v nujnih primerih na zahtevo pogodbenice. Sestanki Odbora za trgovino potekajo izmenično v Uniji in Vietnamu, razen če se pogodbenici dogovorita drugače. Odboru za trgovino sopredsedujeta vietnamski minister za industrijo in trgovino ter član Evropske komisije, odgovoren za trgovino, oziroma njuna pooblaščenca. Odbor za trgovino se dogovori o časovnem razporedu sestankov in določi dnevni red.
3. Odbor za trgovino:
 - (a) zagotavlja pravilno izvajanje tega sporazuma;
 - (b) nadzoruje in olajšuje izvajanje in uporabo tega sporazuma ter spodbuja njegove splošne cilje;

- (c) nadzoruje in usklajuje delo vseh specializiranih odborov, delovnih skupin in drugih organov, ustanovljenih v skladu s tem sporazumom, priporoča tem organom potrebne ukrepe ter ocenjuje in sprejema sklepe, če je tako določeno v tem sporazumu, v zvezi s katero koli zadevo, ki jo nanj naslovijo ti organi;
- (d) ugotavlja nadaljnje načine za utrditev trgovinskih in naložbenih odnosov med pogodbenicama;
- (e) si brez poseganja v poglavje 15 (Reševanje sporov) prizadeva za reševanje težav, ki bi lahko nastale na področjih, ki jih zajema ta sporazum, ali reševanje sporov, ki bi lahko nastali v zvezi z razlago ali uporabo tega sporazuma; ter
- (f) preuči kakršne koli druge ustrezne zadeve v zvezi s področji, ki jih zajema ta sporazum.

4. Odbor za trgovino lahko v skladu z zadevnimi določbami tega sporazuma:

- (a) odloči, da se ustanovijo specializirani odbori, delovne skupine ali drugi organi, da se jim dodelijo pristojnosti, v okviru katerih mu bodo pomagali pri izvajanju njegovih nalog, ter da se razpustijo; odbor za trgovino določi sestavo, pristojnosti in naloge specializiranih odborov, delovnih skupin ali drugih organov, ki jih ustanovi;
- (b) obvešča vse zainteresirane strani, vključno z zasebnim sektorjem, socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe o vprašanjih, ki spadajo na področje uporabe tega sporazuma;

- (c) preuči in pogodbenicam priporoči spremembe tega sporazuma ali v primerih, ki so posebej predvideni v tem sporazumu, s sklepom spremeni določbe tega sporazuma;
- (d) sprejme razlage določb tega sporazuma, ki so zavezujoče za pogodbenici in vse organe, ustanovljene na podlagi tega sporazuma, vključno z arbitražnimi senati iz poglavja 15 (Reševanje sporov);
- (e) sprejme sklepe ali priporočila, kakor so predvideni v tem sporazumu;
- (f) sprejme svoj poslovnik; ter
- (g) pri opravljanju svojih nalog sprejme kakršne koli druge ukrepe v skladu s tem sporazumom.

5. Odbor za trgovino obvesti skupni odbor, ustanovljen na podlagi Sporazuma o partnerstvu in sodelovanju kot del skupnega institucionalnega okvira, o svojih dejavnostih in dejavnostih specializiranih odborov, če je ustrezno, na rednih sestankih skupnega odbora.

ČLEN 17.2

Specializirani odbori

1. Ustanovijo se naslednji specializirani odbori pod okriljem Odbora za trgovino:
 - (a) Odbor za blagovno menjavo;
 - (b) Odbor za carino;
 - (c) Odbor za sanitarne in fitosanitarne ukrepe;
 - (d) Odbor za naložbe, trgovino s storitvami, elektronsko poslovanje in javna naročila; ter
 - (e) Odbor za trgovino in trajnostni razvoj.
2. Sestava, pristojnosti in naloge specializiranih odborov iz odstavka 1 so opredeljene v ustreznih poglavjih in protokolih tega sporazuma ter se lahko po potrebi spremenijo s sklepom Odbora za trgovino.

3. Specializirani odbori se sestajajo enkrat letno, razen če je v tem sporazumu določeno drugače ali če se pogodbenici dogovorita drugače. Sestanejo se tudi na zahtevo katere koli pogodbenice ali Odbora za trgovino. Sopredsedujeta jim, na ustrezni ravni, predstavnika Unije in Vietnama. Sestanki potekajo izmenično v Uniji in Vietnamu ali prek katerega koli drugega ustreznega komunikacijskega sredstva, o katerem se dogovorita pogodbenici. Specializirani odbori se soglasno dogovorijo o časovnem razporedu sestankov in določijo dnevni red. Vsak specializirani odbor lahko sprejme svoj poslovnik, če pa takega poslovnika ni, se smiselno uporablja poslovnik Odbora za trgovino.
4. Specializirani odbori lahko predlagajo osnutke sklepov, ki jih sprejme Odbor za trgovino, ali sprejmejo sklepe, če je tako določeno v tem sporazumu.
5. Odbor za blagovno menjavo lahko na zahtevo pogodbenice ali po predlogu zadevnega specializiranega odbora ali pri pripravi razprave v Odboru za trgovino obravnava tudi zadeve s področja carine ter sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, če to olajša reševanje zadeve, ki je zadevni specializirani odbor drugače ne more rešiti.
6. Specializirani odbori Odbor za trgovino dovolj zgodaj obvestijo o svojih časovnih razporedih in dnevnih redih sestankov ter mu poročajo o rezultatih in sklepih sestankov. Obstoj specializiranega odbora pogodbenicama ne preprečuje, da bi katero koli zadevo predložile neposredno Odboru za trgovino.

ČLEN 17.3

Delovne skupine

1. Ustanovita se naslednji delovni skupini pod okriljem Odbora za blagovno menjavo:
 - (a) delovna skupina za pravice intelektualne lastnine, vključno z geografskimi označbami; ter
 - (b) delovna skupina za motorna vozila in njihove dele.
2. Odbor za trgovino lahko odloči, da bo ustanovil druge delovne skupine za posebno nalogo ali zadevo.
3. Odbor za trgovino določi tudi sestavo, pristojnosti in naloge delovnih skupin.
4. Če se pogodbenici ne dogovorita drugače, se delovne skupine sestanejo enkrat letno. Sestanejo se tudi na zahtevo katere koli pogodbenice ali Odbora za trgovino. Sopredsedujeta jim, na ustrezni ravni, predstavnika Unije in Vietnama. Sestanki potekajo izmenično v Uniji ali Vietnamu ali prek katerega koli drugega ustreznega komunikacijskega sredstva, o katerem se dogovorita pogodbenici. Delovne skupine se soglasno dogovorijo o časovnem razporedu sestankov in določijo dnevni red. Lahko sprejmejo svoj poslovnik, če pa takega poslovnika ni, se smiselno uporablja poslovnik Odbora za trgovino.

5. Delovne skupine dovolj zgodaj pred svojimi sestanki obvestijo zadevne specializirane odbore o časovnem razporedu in dnevnem redu sestankov. Na vsakem rednem sestanku zadevnim specializiranim odborom poročajo o svojih dejavnostih. Obstoje delovne skupine pogodbenicama ne preprečuje, da katero koli zadevo predložita neposredno Odboru za trgovino ali zadevnim specializiranim odborom.

ČLEN 17.4

Odločanje Odbora za trgovino

1. Z namenom doseganja ciljev tega sporazuma je Odbor za trgovino pooblaščen za sprejemanje sklepov v primerih, ki so opredeljeni v tem sporazumu. Sklepi so zavezujoči za pogodbenici, ki sprejmeta potrebne ukrepe za izvajanje teh sklepov.
2. Odbor za trgovino lahko pogodbenicama daje ustrezna priporočila.
3. Vsi sklepi in priporočila Odbora za trgovino se sprejmejo soglasno.

ČLEN 17.5

Spremembe

1. Pogodbenici lahko ta sporazum spremenita. Sprememba začne veljati po izmenjavi pisnih obvestil, ki potrjujejo, da sta pogodbenici izpolnili svoje veljavne pravne postopke, kakor je določeno v členu 17.16 (Začetek veljavnosti).
2. Ne glede na odstavek 1 lahko Odbor za trgovino spremeni ta sporazum, kakor je določeno v tem sporazumu. Pogodbenici sprejmeta sklep v Odboru za trgovino v skladu s svojimi veljavnimi pravnimi postopki.
3. Ne glede na odstavek 1 se lahko seznam subjektov iz oddelkov A (Vladni subjekti na centralni ravni) do C (Drugi zajeti subjekti) iz prilog 9-A (Obseg javnih naročil za Unijo) in 9-B (Obseg javnih naročil za Vietnam) spremeni v skladu s členom 9.20 (Spremembe in popravki v zvezi z obsegom uporabe) in členom 9.23 (Odbor za naložbe, trgovino s storitvami, elektronsko poslovanje in javna naročila).

ČLEN 17.6

Razvoj prava STO

Če se katera koli določba iz Sporazuma o STO, ki sta jo pogodbenici vključili v ta sporazum, spremeni, se pogodbenici po potrebi posvetujeta, da bi poiskali obojestransko zadovoljivo rešitev. Kot rezultat take preučitve lahko Odbor za trgovino sprejme sklep o ustrezni spremembi tega sporazuma.

ČLEN 17.7

Obdavčitev

1. Nobena določba tega sporazuma ne vpliva na pravice in obveznosti bodisi Unije ali ene od njenih držav članic bodisi Vietnama v skladu s katerim koli davčnim sporazumom med katero koli državo članico Unije in Vietnamom. V primeru kakršne koli neskladnosti med tem sporazumom in katerim koli davčnim sporazumom prevlada davčni sporazum v obsegu takih neskladnosti.
2. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga, kot da pogodbenicama preprečuje, da bi pri uporabi zadevnih določb svoje davčne zakonodaje razlikovali med davkoplačevalci, ki niso v enakem položaju, zlasti glede na njihov kraj prebivališča ali kraj, kjer so vložili svoj kapital.

3. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga, kot da preprečuje sprejetje ali izvršitev katerega koli ukrepa, katerega cilj je preprečitev izogibanja plačevanju davkov ali davčne utaje na podlagi davčnih določb sporazumov za preprečevanje dvojne obdavčitve ali drugih davčnih ureditev ali domače davčne zakonodaje.

ČLEN 17.8

Tekoči račun

Pogodbenici v prosto zamenljivi valuti in v skladu z določbami *Statuta Mednarodnega denarnega sklada*, kot je ustrezno, dovolita vsa plačila in nakazila v zvezi s transakcijami na tekočem računu plačilne bilance med pogodbenicama, ki spadajo na področje uporabe tega sporazuma, zlasti v zvezi z njihovimi posebnimi obveznostmi iz pododdelka 6 (Finančne storitve) oddelka E (Regulativni okvir) poglavja 8 (Liberalizacija naložb, trgovina s storitvami in elektronsko poslovanje).

ČLEN 17.9

Pretok kapitala

1. Pogodbenici glede transakcij na kapitalnem in finančnem računu plačilne bilance ne postavljata nobenih omejitev za prosti pretok kapitala v zvezi z naložbami, liberaliziranimi v skladu z oddelkom B (Liberalizacija naložb) poglavja 8 (Liberalizacija naložb, trgovina s storitvami in elektronsko poslovanje).
2. Pogodbenici se posvetujeta med seboj z namenom olajšanja medsebojnega pretoka kapitala, da se spodbujajo trgovina in naložbe.

ČLEN 17.10

Uporaba zakonov in drugih predpisov v zvezi s pretokom kapitala, plačili ali nakazili

Člen 17.8 (Tekoči račun) in 17.9 (Pretok kapitala) se ne razlaga tako, da pogodbenici preprečuje, da na pravičen in nediskriminatoren način in ne na način, ki bi pomenil prikrito omejevanje trgovine in naložb, uporablja svoje zakone in druge predpise na področju:

- (a) stečaja, insolventnosti, sanacije in reševanja bank, varstva pravic upnikov ali bonitetnega nadzora finančnih institucij;

- (b) izdajanja finančnih instrumentov ali trgovanja z njimi;
- (c) računovodskega poročanja ali vodenja evidenc o nakazilih, ko je treba pomagati organom kazenskega pregona ali finančno regulativnim organom;
- (d) kriminalnih ali kaznivih dejanj, zavajajočih ali goljufivih ravnanj;
- (e) izvrševanja sodb v sodnih postopkih; ali
- (f) sheme socialne varnosti, javne pokojninske sheme ali obvezne varčevalne sheme.

ČLEN 17.11

Začasni zaščitni ukrepi v zvezi s pretokom kapitala, plačili ali nakazili

V izjemnih okoliščinah resnih težav za delovanje ekonomske in monetarne unije Unije ali, v primeru Vietnama, za delovanje monetarne politike in politike deviznega tečaja ali tveganja zanje, lahko zadevna pogodbenica sprejme zaščitne ukrepe, ki so nujno potrebni v zvezi s pretokom kapitala, plačili ali nakazili za obdobje, ki ne presega enega leta.

ČLEN 17.12

Omejitve v primeru plačilnobilančnih in zunanje finančnih težav

1. Kadar je pogodbenica v resnih plačilnobilančnih in zunanje finančnih težavah ali obstaja tveganje zanje, lahko sprejme ali ohrani zaščitne ukrepe v zvezi s pretokom kapitala, plačili ali nakazili, ki:
 - (a) so nediskriminatorni v primerjavi s tretjimi državami v podobnih okoliščinah;
 - (b) ne presegajo tistega, kar je potrebno za odpravo plačilnobilančnih ali zunanje finančnih težav;
 - (c) so v skladu s *Statutom Mednarodnega denarnega sklada*, če je ustrezno;
 - (d) preprečujejo nepotrebno oškodovanje poslovnih, gospodarskih in finančnih interesov druge pogodbenice; ter
 - (e) so začasni in se postopoma odpravijo ko se okoliščine izboljšajo.

2. V primeru blagovne menjave lahko vsaka pogodbenica sprejme omejevalne ukrepe, da zaščiti svoj zunanje finančni položaj ali plačilno bilanco. Ti omejevalni ukrepi so skladni z GATT 1994 in *Dogovorom o plačilnobilančnih določbah Splošnega sporazuma o carinah in trgovini 1994*.

3. V primeru trgovine s storitvami ali liberalizacije naložb lahko vsaka pogodbenica sprejme omejevalne ukrepe, da zaščiti svoj zunanje finančni položaj ali svojo plačilno bilanco. Ti omejevalni ukrepi spoštujejo pogoje iz člena XII GATS.

4. Pogodbenica, ki ohrani ali sprejme ukrepe iz odstavkov 1 do 3, o tem takoj obvesti drugo pogodbenico in čim prej navede časovni razpored za odpravo teh ukrepov.

5. Če se v skladu s tem členom sprejmejo ali ohranijo omejitve, se takoj skliče posvetovanje v okviru Odbora za naložbe, trgovino s storitvami, elektronsko poslovanje in javna naročila, razen če posvetovanja potekajo v drugih forumih. Na posvetovanjih se ocenijo plačilnobilančne in zunanje finančne težave, ki so privedle do zadevnih ukrepov, pri čemer se med drugim upoštevajo dejavniki, kot so:

(a) vrsta in obseg težav;

(b) zunanje gospodarsko in trgovinsko okolje; ali

- (c) alternativni sanacijski ukrepi, ki so morda na voljo.

Na posvetovanjih se preuči skladnost morebitnih omejevalnih ukrepov z odstavki 1 do 3. Sprejmejo se vse relevantne ugotovitve statistične ali dejanske narave, ki jih predstavi MDS, pri sklepih pa se upošteva ocena plačilnobilančnega in zunanje finančnega položaja zadevne pogodbenice s strani MDS.

ČLEN 17.13

Varnostne izjeme

Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, kot da:

- (a) od katere koli pogodbenice zahteva zagotovitev informacij, katerih razkritje bi bilo po njenem mnenju v nasprotju z njenimi bistvenimi varnostnimi interesi;
- (b) kateri koli pogodbenici preprečuje sprejetje kakršnih koli ukrepov, za katere ta presodi, da so potrebni za zavarovanje njenih bistvenih varnostnih interesov:
 - (i) v zvezi s proizvodnjo ali trgovino z orožjem, strelivom in vojaškim materialom, v zvezi s trgovino z drugim blagom in materialom ter v zvezi z gospodarskimi dejavnostmi, ki se izvajajo neposredno ali posredno z namenom oskrbe vojaških sil;

(ii) v zvezi z opravljanjem storitev, ki se izvajajo neposredno ali posredno z namenom oskrbe vojaških sil;

(iii) v zvezi s fisijskimi in fuzijskimi materiali ali z materiali, iz katerih so ti pridobljeni; ali

(iv) sprejetih med vojno ali v drugih izrednih razmerah v mednarodnih odnosih;

ali

(c) pogodbenici preprečuje sprejetje kakršnih koli ukrepov v skladu z njenimi obveznostmi po *Ustanovni listini Združenih narodov* za ohranitev mednarodnega miru in varnosti.

ČLEN 17.14

Uporaba preferencialov

Po enem letu od začetka veljavnosti tega sporazuma pogodbenici vsako leto do 1. julija izmenjata letne statistične podatke o uvozu za prejšnje leto, vključno s podatki na ravni tarifnih postavk, o preferencialni in nepreferencialni blagovni menjavi med njima.

ČLEN 17.15

Razkritje informacij

1. Nobena določba tega sporazuma od pogodbenice ne zahteva, da naj da na voljo zaupne informacije, katerih razkritje bi oviralo izvrševanje zakonodaje ali bilo kako drugače v nasprotju z javnimi interesi ali bi vplivalo na upravičene poslovne interese določenih javnih ali zasebnih podjetij, razen če svet potrebuje zaupne informacije v postopku za reševanje sporov v skladu s poglavjem 15 (Reševanje sporov). V takih primerih odbor zagotovi, da je zaupnost v celoti zagotovljena.
2. Kadar pogodbenica Odboru za trgovino ali specializiranim odborom predloži informacije, ki se štejejo za zaupne v skladu z njenimi zakoni in predpisi, druga pogodbenica te informacije obravnava kot zaupne, razen če se s pogodbenico, ki je informacije predložila, dogovori drugače.

ČLEN 17.16

Začetek veljavnosti

1. Ta sporazum pogodbenici odobrita ali ratificirata v skladu s svojimi notranjimi pravnimi postopki.

2. Ta sporazum začne veljati prvi dan drugega meseca, ki sledi mesecu, v katerem se pogodbenici obvestita, da so končani njuni veljavni pravni postopki za začetek veljavnosti tega sporazuma. Pogodbenici se lahko dogovorita za drug datum.
3. Uradna obvestila v skladu z odstavkom 2 se pošljejo generalnemu sekretarju Sveta Evropske unije in ministrstvu za industrijo in trgovino Vietnama.

ČLEN 17.17

Trajanje

1. Ta sporazum velja za nedoločen čas.
2. Katera koli pogodbenica lahko pisno uradno obvesti drugo pogodbenico o svojem namenu, da bo odpovedala ta sporazum. Odpoved začne veljati zadnji dan šestega meseca po uradnem obvestilu.

ČLEN 17.18

Izpolnjevanje obveznosti

1. Pogodbenici sprejmeta vse splošne ali posebne ukrepe, potrebne za izpolnjevanje svojih obveznosti na podlagi tega sporazuma. Zagotovita, da se dosežejo cilji, določeni v tem sporazumu.

2. Če pogodbenica meni, da je druga pogodbenica bistveno kršila Sporazum o partnerstvu in sodelovanju, lahko v zvezi s tem sporazumom sprejme ustrezne ukrepe v skladu s členom 57 Sporazuma o partnerstvu in sodelovanju.

ČLEN 17.19

Nosilci javnih pooblastil

Če ni drugače določeno v tem sporazumu, vsaka pogodbenica zagotovi, da vsaka oseba, vključno s podjetjem v državni lasti, podjetjem, ki so mu dodeljene posebne pravice ali privilegiji, ali pravnim monopolom, ki mu je pogodbenica na kateri koli ravni oblasti, kakor je določeno v njeni domači zakonodaji, dodelila regulativna, upravna ali druga javna pooblastila, pri izvajanju svojih pooblastil ravna v skladu z obveznostmi pogodbenice iz tega sporazuma.

ČLEN 17.20

Odsotnost neposrednega učinka

Nobena določba tega sporazuma se ne sme razlagati tako, kot da osebam podeljuje pravice ali nalaga obveznosti razen tistih, ki so ustvarjene med pogodbenicami v skladu z mednarodnim javnim pravom. Vietnam lahko na podlagi svojega domačega prava določi drugače.

ČLEN 17.21

Priloge, dodatki, skupne izjave, protokoli in dogovori

Priloge, dodatki, skupne izjave, protokoli in dogovori k temu sporazumu so njegov sestavni del.

ČLEN 17.22

Razmerje do drugih sporazumov

1. Če v tem sporazumu ni določeno drugače, se prejšnji sporazumi med državami članicami Unije ali Evropsko skupnostjo ali Unijo na eni strani in Vietnamom na drugi strani ne nadomestijo ali odpovejo s tem sporazumom.
2. Ta sporazum je del splošnih odnosov med Unijo in njenimi državami članicami na eni strani ter Vietnamom na drugi strani, kot je določeno v Sporazumu o partnerstvu in sodelovanju, in je del skupnega institucionalnega okvira.
3. Nobena določba tega sporazuma se ne razlaga tako, da bi morala pogodbenica delovati na način, ki bi bil v neskladju z njenimi obveznostmi iz Sporazuma o STO.

ČLEN 17.23

Prihodnji pristopi k Uniji

1. Unija obvesti Vietnam o kakršni koli prošnji tretje države za pristop k Uniji.
2. Unija si v pogajanjih s tretjo državo iz odstavka 1, ki želi pristopiti k Uniji, prizadeva:
 - (a) na zahtevo Vietnama v največji možni meri zagotoviti informacije v zvezi s kakršno koli zadevo, ki jo zajema ta sporazum; ter
 - (b) upoštevati pomisleke, ki jih izrazi Vietnam.
3. Unija obvesti Vietnam o začetku veljavnosti kakršnega koli pristopa k Uniji.
4. Odbor za trgovino dovolj zgodaj pred datumom pristopa tretje države k Uniji preuči vse morebitne učinke tega pristopa na ta sporazum. Pogodbenici lahko s sklepom Odbora za trgovino uvedeta vse potrebne prilagoditve tega sporazuma ali prehodne ureditve.

ČLEN 17.24

Ozemeljska uporaba

1. Ta sporazum se uporablja:

- (a) v povezavi z Unijo, za ozemlja, na katerih veljata *Pogodba o Evropski uniji* in *Pogodba o delovanju Evropske unije*, ter v skladu s pogoji, določenimi v navedenih pogodbah; ter
- (b) v povezavi z Vietnamom, za njegovo ozemlje.

Sklicevanje na „ozemlje“ v tem sporazumu se razume v skladu s pododstavkoma (a) in (b), razen če je izrecno določeno drugače.

2. V zvezi z določbami o tarifni obravnavi blaga se ta sporazum uporablja tudi za carinska območja Unije, ki niso zajeta v pododstavku 1(a).

ČLEN 17.25

Verodostojna besedila

Ta sporazum je sestavljen v dveh izvodih v angleškem, bolgarskem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, hrvaškem, italijanskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, romunskem, slovaškem, slovenskem, španskem, švedskem in vietnamskem jeziku, pri čemer je vsako besedilo enako verodostojno.

V POTRDITEV TEGA so spodaj podpisani pooblaščenči podpisali ta sporazum.

V [.....], dne [.....]

Za Evropsko unijo

Za Socialistično republiko Vietnam